F

203 / 204 M.

[1] Deinde paululum conticescens Grammatica talibus iterato fuit exorsa "Atqui nunc, o egregia mei sodalicii manus, nunc verbis est meis sedulo attendendum, quia primum sexte littere sum impresentiarum exhibitura tractatum, qui adeo copiosa partium ubertate refertus redundat, ut vix queat expletum a quopiam propalari. [2] Unde videor a quibusdam frivolas contexere nugas dum exoticas sibique incognitas profero partes, quia cum in studiolis suis aliquantillas animo recondiderint micas, totam gramatice amplitudinis affluentiam ebibisse se opinantur, nec aliquid sibi indiscussum aut auribus autumant ineventilatum. [3] Quibus certissime repromitto, si in Latialis scientie ediscenda arte Nestoreos compleverint annos, semper aut lectitando aut auscultando aliquid novi percipient, quod nunquam vel raro perceperunt. [4] Quamobrem huiusmodi exoratos esse volo, quatinus incognita que cum ratione prolata audierint, modeste et sine disceptatione recipiant, reminiscentes probatissimorum ad hoc semper desudare studium, ut aliquid assidue ediscant incognitum. [5] Primum igitur de sexta littera exordiamur tractatum, quam dentes formant labrum deprimentes inferius".

[1] **Facio** cis feci facere factum tu verbum neutrum, [2] inde hic **factor** ris, F i
[3] et **factus** a um, [4] unde hec **factio** nis quod aliquando pro proditione dici-

---

5 Mart. Cap. III 261

Incipit prologus in tractatum primum de VI^{ta} littera que dicitur -F- H Proemium sexte littere A Prologus sextae litterae *Mai*

prologum om. IM_1

1 conticescens: contiscescens V_1 / Grammatica: gramatica A Grama P_2 gra^{ca} P_1 / Atqui ... mei *om.* P_2 / mei (*Mai*): medii V_1 / nunc ... sedulo: nunc sedulo verbis meis est P_1 / quia: que AP_1 / impresentiarum: in presentiarum V_1 / exhibitura: exibitura P_2 / refertus: refectus *Mai* / expletum: expletim AP_1 2 videor: video A / frivolas: frivolosas H / quia: que P_1 / in *om.* V_1 / studiolis: studio vel A / aliquantillas: aliquantulas AP_2P_1 / ebibisse se: se bibisse P_1 / aut: vel P_1 *om.* A / ineventilatum: inventilatum P_2 *ante corr.* P_1 3 Nestoreos: Netoreos P_2 *ante corr.* / compleverint: repleverint V_1 / annos (*Mai*): animos V_1 / semper *om.* A / aut *om.* AP_1 / lectitando aut auscultando: auscultando aut lectitando AP_2 / ⟨antea⟩ perceperunt AP_2 4 exoratos: oratores V_1 oratos *Mai* / que cum: quecumque P_1 / modeste: moleste P_1 / dediscant: discant P_1 5 exordiamur tractatum: tractatum exordiamur AP_2 / deprimentes: reprimentes P_2

Explicit prologus H

Incipit tractatus primus de VI littera que dicitur -F- H
Incipit tractatus A -F- *Mai*
F i *om.* I
1 facere ... tu *om.* P_1 / facere *om.* φ 4 proditione: traditione φ

tur, [5] et inde **factiosus** a um .i. proditor et versipellis, [6] **factiose** adverbium, [7] et hic **factus** tus, [8] et hec **factura** re, [9] et **factito** as verbum frequentativum, [10] et **faxo** is verbum defectivum et comicum, unde Terentius in Andria preter quam te rogem, faxis verbum cave. [11] Item a facio hic et hec **facilis** et hoc facile quod comparatur facilior facillimus, [12] unde **faciliter** facilius facillime adverbia, [13] et hec **facilitas** tis, [14] et hec **facultas** tis. [15] Facilis componitur **difficilis** quod comparatur difficilior difficillimus, [16] unde **difficiliter**, [17] vel **difficulter** difficilius difficillime adverbia, [18] et hec **difficultas** tis. [19] Invenimus etiam **difficax** pro difficilis, unde Ambrosius super Egisippum ponens comparativum ait tardior quidem harum appulsus, et difficatior excursus. [20] Item a facio hoc **facinus** oris, [21] inde **facinorosus** a um, [22] et **facinorose** adverbium, [23] et hec **fax** acis, [24] et hec **facula** le, [25] et hec **falx** cis, [26] unde **falco** as et inde verbalia, [27] et hic **falcarius** rii, [28] et hic **falco** nis pro ave, [29] et **falcito** as verbum frequentativum, [30] et hec **faus** cis, [31] quod componitur hic **trifaus** cis .i. Cerberus, ianitor inferni, unde Virgilius Cerberus hinc ingens latratu regna trifauci personat. [32] Item a facio hec **facies** ei, [33] unde **faciecula** e, [34] et hec **fascia** e, [35] unde hec **fasciola** e diminutivum, [36] et hoc **fasciale** is .i. fascia. [37] Facies componitur hoc **facitergium** .i. togilla. [38] Item a facio **fele** nomen indeclinabile .i. cerva, unde Ovidius metamorphoseos in quinto Fele soror Phebi, nivea Saturnia vacca, pisce Venus latuit. [39] Et **facessite** verbum defectivum .i. discedite, unde Prudentius in libro ymnorum 'facessite inquit ne nostram gravet obsequela mortem'. [40] Et **facetus** a um quod comparatur facetior facetissimus, [41] unde **facete** facetius facetissime adverbia, [42] et hec **facetia** tie .i. urbanitas. [43] Item a facio hic **fascis** is .i. honus, [44] et inde hic **fasciculus**

---

10 Ter. *Andr.* 752-753: verbum ... | ... praeter quam quod te rogo faxis: cave! **19** Ambrosius = Heges. III 26,3: tardior quidem harum adpulsus et efficacior excursus **31** Verg. *Aen.* VI 417: Cerberus haec ingens latratu regna trifauci personat **38** Ov. *met.* V 330-331 **39** Prud. *perist.* VI 77: 'facessite' inquit 'nec nostram gravet obsequella mortem'

---

5 et versipellis *om.* P_1 **8** re ⟨Item a facio facesso .u.i.o. fit facto as frequentativum, quod non est in usu a cuius supino factu .a.i.i. et .u.i.o. fit⟩ P_1 / factito: facito M_1 **10** in Andria *om.* P_1 / faxis: fauxix AP_2 **12** adverbia: adverbium P_2 **15** Facilis ... difficilis: Componitur facilis difficilis P_2 **17** adverbia: adverbium φ **19** Invenimus: Inveni V_1 Invenitur HP_1 / Egisippum: Egesippum HA eg M_1 / quidem harum: harum quidem P_1 / tardior: tradior P_2 **24** le ⟨diminutivum⟩ P_1 **25** falx: fals V_1 H **26** verbalia: verbalis P_2 **27** et ⟨hoc falcatorium rii et⟩ P_2 **28** falco *et s.l.* faucun H **29** falcito: facito M_1 *ante corr.* A **30** faus: faux M_1P_2 **31** *om.* V_1 / trifaus: trifaux M_1 trifax P_2 / Cerberus: Crebrius V_1 *ante corr.* / ianitor inferni: inferni ianitor P_1 / inferni: Orci φ / Virgilius: vigius V_1 *ante corr.* / hinc: hic φ **33** faciecula: fasciecula M_1 faciela A ⟨diminutivum⟩ P_1 **34** e ⟨unde Ovidius de remediis [337] omen papille | pectus habent vitium fascia nulla tegat⟩ H **36** fasciale: fasceale V_1 faciale P_1 **37** componitur facies: facies componitur HP_2 / togilla ⟨et super ficies ei⟩ P_1 **38** metamorphoseos *om.* P_1 / in quinto *om.* M_1 / vacca: vaca V_1P_1 **39** in libro: librorum A / in ... ymnorum *om.* P_1 / facessite: facescite P_1 / ne *om.* P_1 / nostram: vestram M_1A nostra P_1 / gravet: gravi P_1 **43** honus: onus M_1

205 / 206 M.

li, [45] et pluraliter **fasces** ium .i. honores, [46] et hoc **fascinum** ni .i. incantatio, [47] et **fascino** as .i. incantare, unde Virgilius nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. [48] Facio componitur **inficio** .i. tinguere, [49] et inde **infectus** a um, [50] et hec **infectio** is, [51] et **infitias** verbum defectivum .i. ad negandum, unde Terentius in adelphos ille infitias ibit, sat scio; [52] et inde **inficior** aris .i. negare verbum deponens, unde verbalia. [53] Item facio componitur **sufficio** is, [54] unde hic et hec et hoc **sufficiens** tis, [55] et **sufficienter** adverbium, [56] et hec **sufficientia**, [57] et **suffectus** a um, [58] et hec **suffectio** nis. [59] Invenimus quoque **suffire** pro sufficere, unde Virgilius at suffire thimo, cerasque recidere inanes quis dubitet? [60] Item facio componitur **afficio** is quod pro tormentari dicitur, [61] et inde **affectus** a um, [62] et hec **affectio** nis, [63] et hic **affectus** us, [64] unde **affectuosus** a um, [65] et **affectuose** adverbium, [66] et **affecto** as, unde verbalia, [67] **preficio** is, [68] inde **prefectus** a um, [69] et hec **prefectio** nis, [70] et hic **prefectus** ti pro pretore, [71] unde **prefectura** re, [72] **reficio** is, [73] unde **refectus** a um, [74] et hec **refectio** nis, [75] et hoc **refectorium** rii, [76] **conficio** is .i. tingere, [77] inde **confectus** a um, [78] et hec **confectio** is. [79] Invenimus etiam **confire** pro efficere, unde Macrobius de Saturnalibus oportet diem qui ex quadrantibus confit intercalare, [80] **deficio** is, [81] unde hec **deficientia** e, [82] et **defectus** a um, [83] et hic **defectus** us, [84] et hec **defectio** nis, [85] **perficio** is, [86] unde **perfectus** a um, [87] et hec **perfectio** nis, [88] **proficio** is, [89] unde **profectus** a um, [90] et hoc **proficuum** ui, [91] **officio** is, [92] unde hoc **officium** ii, [93] et **officiosus** a um .i. intentus a um et comparatur officiosior officiosissimus, [94] unde **officiose** officiosius officiosissime adverbia, [95] et hec **officiositas** tis, [96] **efficio** is, [97]unde **effectus** a um, [98] et **effectio** nis, [99] et **effectivus** a um, [100] et hic **effectus** us, [101] et hec **efficientia** e .i. effectus, [102] et hic et hec et hoc **efficax** cis quod comparatur efficacior efficacissimus, [103] unde **efficaciter** efficacius efficacissime adverbia, [104] et hec **efficacitas** tis, [105] et hec **efficacia** e ambo pro vigore et agilitate. [106] Item

---

47 Verg. *buc.* III 103 **51** Ter. *ad.* 339: ille infitias ibit, sat scio **59** Verg. *georg.* IV 241-242: at suffire thymo, cerasque recidere inanes | quis dubitet **79** Macr. *Sat.* I 14, 13: cum oporteret diem qui ex quadrantibus confit ... intercalare

---

44 li ⟨sponsa in canticis [I 12] fasciculum myrre dilectus meus mihi⟩ H **45** fasces: faces P_2 / honores ⟨et dignitates⟩ *s.l.* H **47** agnos ⟨inde fascenua (fescennua M_1) e vetula qui novit incantationes, inde etiam fescenium versus quos cantat faciendo incantationes, inde etiam ⟨hec M_1⟩ fescennine arum, cantationes ille (*om.* M_1) quas cantat mulier (*om.* M_1) puero existenti in cunabulo⟩ φ **48** .i. ⟨polluere vel⟩ P_1 / tinguere: tingere φP_1 **51** negandum: denegandum P_1 / in adelphos: in adelphis φ *Mai om.* P_1 **52** negare: denegare P_1 **53** Item ⟨a⟩ H / sufficio is *om.* P_2 **54** hic ... hoc: omnis generis P_1 **59** at: aut HP_2 / thimo: timo V_1 thymo *Mai* / recidere: succidere P_1 / quis (*Mai*): qui V_1 **60** quod ... dicitur: .i. tormentari P_1 **66** as ⟨.i. desidero verbum neutrum⟩ P_1 **69** *om.* P_1 **70** pro pretore: .i. pretor P_1 **76** tingere: tinguere φ **79** confire: confixe V_1 conficere P_1 / de Saturnalibus *om.* P_1 / diem: dicit *Mai* / quadrantibus: talaribus P_1 **82** *om.* P_1 **83-84** *mutato ordine* $M_1P_2P_1$ **84** *om.* A **88** proficio: profecio A **89** um ⟨et hoc profectus ui⟩ P_1 **90** ui ⟨et proficuus a um .i. utilis et hic profectus tus tui utilitas, processio, provectus⟩ H **93** intentus a um *om.* A / et comparatur: unde M_1 / / officiosissimus ⟨intentus⟩ A **98** *om.* P_1 **99-101** et ... e *om.* V_1 **100-101** *om.* M_1 **101** *om.* P_2P_1 *Mai* **102** hic ... efficax: omnis generis P_1 **104** efficacitas ⟨vigor⟩ P_1 **105** ambo ... agilitate: idem P_1

facio componitur **nihilifacio** is, [107] et **floccifacio** is .i. parvipendere, unde Terentius in eunucho qui illum non floccifecerim. [108] Componitur etiam **sacrifico** as, unde verbalia, [109] et hoc **sacrificium**, [110] et hic **sacrificulus** li .i. sacrificium faciens, unde Macrobius de Saturnalibus pontifex lune observabat aspectum, visamque regi sacrificulo nuntiabat. Componitur quoque facio cum multis aliis partibus de quibus aliis in locis loquemur.

F ii [1] **Fido** is fisus sum fisum su verbum neutrum, [2] inde hic et hec et hoc **fidens** is, [3] unde **fidenter** adverbium, [4] et hec **fidentia** e, [5] et **fidus** a um, [6] unde hec **fiducia** e, [7] et hic et hec **fiducialis** et hoc fiduciale, [8] et **fiducialiter** adverbium, [9] et hec **fiducialitas** tis, [10] et **fiduciarius** a um .i. fidus. [11] Fidus componitur **infidus** a um. [12] Item a fido hec **fides** ei, [13] unde hec **fidecula** le .i. parva fides, [14] et hic et hec **fidelis** et hoc fidele quod comparatur fidelior fidelissimus, [15] unde **fideliter** fidelius fidelissime adverbia, [16] et hec **fidelitas** tis, [17] et hec **fidelia** e .i. urna vel canna unde Persius respondet viridi non cocta fidelia limo. [18] Fidelis componitur **infidelis**, [19] unde **infideliter** adverbium, [20] et hec **infidelitas** tis. [21] Fides componitur hic **fideiussor** ris .i. fidem pro aliquo iurans, [22] et **perfidus** a um .i. perdens fidem, [23] et inde **perfidia** e, [24] et **fidifragus** a um .i. fidem frangens. [25] Fido componitur **confido** is, [26] unde hic et hec et hoc **confidens** is, [27] et inde **confidenter** adverbium, [28] et hec **confidentia** e, [29] et **confisus** a um. [30] Componitur etiam **diffido** is, [31] unde hic et hec et hoc **diffidens** is, [32] unde **diffidenter** adverbium, [33] et hec **diffidentia** e, [34] et **diffisus** a um.

F iii [1] **Findo** dis findi fissum su verbum activum, [2] inde **fissus** a um, [3] et hec **fissio** nis, [4] et hec **fissura** re, [5] et hec **fiscina** ne .i. corbulus ex iunco et

---

107 Ter. *eun.* 411-412: ego non floccipendere: | illi invidere **110** Macr. *Sat.* I 15,9: pontifici ... ut novae lunae primum observaret aspectum visamque regi sacrificulo nuntiaret

17 Pers. III 22

---

106 nihilifacio: nichilifacio P_2 *ante corr.* nilfacio P_1 **107** parvipendere: parvipendo φP_1 / floccifecerim (*Mai*): floci V_1 **110** pontifex ... aspectum *om.* P_1 / visamque: visam ⟨lunam⟩ P_1 / regi sacrificulo: sacrificulo regi P_1 / partibus ⟨orationis⟩ M_1P_2

F ii *om.* I

1 sum ⟨fisum su⟩ H *om.* P_1 / verbum neutrum *om.* φ ⟨passivum⟩ P_1 **2** hic ... fidens: fidens omnis generis P_1 **4** *om.* P_1 **5-6** *in marg.* M_1 *om.* A **13** parva fides: diminutivum P_1 **14** quod componitur *om.* A **15** fideliter ⟨adverbium⟩ P_2 / adverbia: similiter adverbium P_2 *om.* A **17** urna: olla P_1 / respondet: sedet P_1 / non cocta: incocta P_1 **18** infidelis ⟨quod etiam comparatur⟩ P_1 **21** fidem pro aliquo: pro aliquo fidem φ **24** fidifragus: fidigrafus A **26** hic ... confidens: confidens omnis generis P_1 **31** *om. Mai* **31** hic ... diffidens: diffidens omnis generis P_1

F iii *om.* I

5 corbulus: corbem P_1 corbuum /

207 / 208 M.

stramine factus, unde Virgilius sunt et caseoli quos iuncea fiscina siccat; [6] et inde hec **fiscinula** e, [7] et hec **fiscella** le diminutiva, [8] et hic **fiscellus** li .i. casei mollis appetitor. [9] Item a findo hec **fimbria**, [10] et hec **fistula** le, [11] et hic **fistulator** ris, [12] et **fistuo** is .i. cum fistula canere, et inde verbalia, [13] et hec **fidis** dis .i. corda, [14] unde hec **fidicula** le .i. parva chordula *unde ligabantur manus martyrum, unde Prudentius in libro ymnorum* ignes, et fidicule seviant. [15] Et componitur hic **fidicen** nis .i. quilibet cum chorda canens, [16] et hec **fidicina** e .i. citharista e. [17] Item a findo hic **fiber** bris .i. animal quoddam, quod venatoribus se insequentibus mentulas findit, [18] quod alio nomine dicitur **castor** eo quod se castret, [19] et hec **fibula** le .i. cinctura vel firmatorium pallii, unde Ovidius metamorphoseos in secundo fibula vestem vitta cohercebat; [20] et inde **effibulo** as .i. exsolvere, unde Prudentius in sichomachia avulsis effibulat ilia zonis; et inde verbalia. [21] Item a findo **fidus** quod non est in usu, [22] sed componitur **bifidus** a um, [23] et **trifidus** a um, [24] et **quadrifidus** a um, [25] et **multifidus** a um, [26] et hec **filix** eis .i. quedam herba que Gallice [26a] felgie vocatur, unde Persius non tamen ista filix ullo mansuescet aratro; [27] et hic et hec **fissilis** et hoc fissile quod facile finditur, unde Plautus non deceret te habere fissile caput. [28] Findo componitur **prefindo**, et inde verbalia.

[1] **Fingo** gis finxi fictum tu verbum activum, [2] inde hic **fictor** ris, [3] et **fictorius** a um, [4] et **fictus** a um, [5] unde hec **fictio** nis, [6] et **ficticius** a um, [7] et **fictim** adverbium, [8] et hoc **figmen** nis, unde Martianus cur ergo non F iv

---

5 Ps. Verg. *copa* 17: et caseoli quos iuncea fiscina servat **14** Prud. *perist.* X 481: ignis et fidiculae saeviant **19** Ov. *met.* II 412-413: fibula vestem | vitta cohercuerat **20** Prud. *psych.* 633: avulsis exfibulat ilia zonis **26** Pers. IV 41: non tamen ista filix ullo mansuescit aratro **27** Plaut. *aul.* 439-440: ad focum si adesses, | non fissile auferres (*Goetz* haberes *var. l.*) caput F iii

8 Mart. Cap. III 22: cur ergo non fateris ni figminis figura F iv

---

stramine: stamine P_1 / iuncea: vimea P_1 **6** e ⟨diminutivum⟩ P_1 **7** diminutiva: diminutivum P_1 **8** fiscellus: ficellus V_1 *s.l.* P_1 / appetitor ⟨vel apparator⟩ P_1 **9** fimbria *om.* P_1 **12** fistuo: fistulo P_1 / canere ⟨verbum activum⟩ P_1 / et inde verbalia *om.* P_1 **13** corda: chorda *Mai* **14** parva chordula: parva corda φ diminutivum P_1 / in libro ymnorum *om.* P_1 / fidicule: fidicula A **15** chorda: corda φ **16** citharista: citharistria H citarista P_1 **17** findo: fido A / fiber: faber V_1 / se ⟨se⟩ A / insequentibus (*Mai*): sequentibus V_1P_1 / mentulas: mentulam P_1 **19** cinctura: cintula A *s.l.* M_1 / vel: et *Mai* / metamorphoseos in secundo: in II° P_2 *om.* P_1 / vitta *et s.l.* vel iusta P_1 / cohercebat ⟨caput⟩ P_1 **20** effibulo: efibulo P_1 / sichomachia: Psychomachia *Mai om.* P_1 / effibulat: exfibulat P_1 / ilia: inde P_1 **21-24** quod ... et *om.* P_2 **25** multifidus: interifidus V_1 *om. Mai* **26** .i. ... vocatur *om.* M_1P_2 / felgie: felgere H falgeira P_1 (*cf. Lommatzsch, s.v. fouchiere, = REW 3298, filicaria*) / vocatur: dicitur P_1 / filix: philix V_1 / .i. ... unde *om.* M_1A / mansuescet: mansuescit M_1A mansuecet P_2 **27** fissilis: ficilis P_1 / non ⟨te⟩ P_1 / deceret: decet HA / habere fissile: fissile habere M_1P_2 / fissile: ficile P_1 **28** findo componitur *om.* M_1 / prefindo: perfindo P_1 prefido P_2

F iv *om.* I

1 fictum ... activum: activum ⟨et facit⟩ fictum tu ⟨supina⟩ P_2 *om.* A **4** um ⟨et ficte adverbia⟩ P_1 **8** unde ... figura *om.* V_1HP_1

fateris nil figminis figura; [9] et inde hoc **figmentum** ti, [10] et **figmentatus** a um .i. fictus. [11] Item a fingo hic **figulus** li .i. ollarius, [12] et hec **figura** e, [13] unde **figurativus** a um, [14] et **figurative** adverbium, [15] et **figuro** as, [16] unde **figuratus** a um, [17] et **figurate** adverbium, [18] et hec **figuratio** nis, [19] et **figuratim** adverbium, [20] et hic et hec **figuralis** et hoc figurale, [21] unde **figuraliter** adverbium. [22] Figuro componitur **configuro** as, [23] et **transfiguro**, et ab istis verbalia. [24] Item a fingo hic et hec **fictilis** et hoc fictile, [25] unde **fictiliter** adverbium. [26] Et componitur **confingo** is, [27] unde **confictus** a um, [28] et hec **confictio** nis, [29] **effingo** gis, [30] unde **effictus** a um, [31] et hec **effictio** nis, [32] et hec **effigies** ei .i. imago, [33] et inde **effigiatus** a um, unde Augustinus de civitate Dei in octavo et quid de materiis affabre effigiatis.

F v [1] **Flo** as flavi flatum verbum neutrum, [2] inde hic **flatus** us, [3] et hic et hec **flatilis** et hoc flatile, [4] et hoc **flabrum** bri .i. flatus, [5] et inde hoc **flabellum** li .i. illud unde muscas abigimus, unde Terentius in eunucho cape hoc flabellum, et ventulum huic facito. [6] Item a flo hoc **flamen** nis. Dicimus etiam hic flamen pro sacerdote Iovis, [7] et inde hic **flamineus** nei .i. preminister sacrorum, [8] et hec **flaminica** ce .i. sacerdotissa, unde Macrobius, de Saturnalibus camillos dicebant, et camillas flaminum et flaminicarum preministros; [9] et hoc **flaminium** nii .i. sacerdotium. [10] Item a flo hec **flamma** e eo quod flatu excitetur, [11] unde hec **flammula** le, [12] et **flammasco** cis verbum inchoativum, [13] et **flammo** as quod non est in usu, [14] sed componitur **inflammo** as et inde verbalia, [15] et inde hoc **flammeum** mei .i. infula nuptarum tenuis et vento agitabilis, [16] et inde hoc **flammeolum** li diminutivum, unde Prudentius in sichomachia flammeolum, strophium, diadema, monile. [17] Flo componitur **sufflo** as, [18] unde hic **sufflator** is, [19] et **sufflatus** a um, [20] et **sufflatio**

---

33 Aug. *civ.* VIII 24: de materiis licet affabre efigiatis

5 Ter. *eun.* 595: cape hoc flabellum, ventulum (et ventulum *var. l.*) huic sic (si *var. l. om. alii*) facito **8** Macr. *Sat.* III 8,7: camillos et camillas appellant flaminicarum et flaminum praeministros **16** Prud. *psych.* 449: fibula flammeolum strophium diadema monile

---

figura: futura HφP_1 *Mai* **10** fictus: figtus M_1 **13-14** *post* 16 M_1 **15** *post* 21 P_1 **16** *om.* P_1 **17** *om.* M_1 **24** fictilis: ficulis A **29** effingo: efingo P_1 **30** effictus: efictus P_1 effectus V_1 **31** effictio: effectio V_1 ⟨effectio et hec⟩ effictio A **32** imago: immago V_1 imagno P_2 **33** de ... et *om.* P_1 / in octavo: in vii φ / quid ⟨tale⟩ φ / affabre: a fabre φ affabare P_1 / effigiatis: efigiatis P_1

F v *om.* I

5 .i. illud: illud ⟨scilicet⟩ M_1A / unde: cum quo φ / flabellum: flagellum A *ante corr.* fabellum P_2 *ante corr.* **6** Dicimus ... flamen *om.* P_1 **8** camillos dicebant et camillas: camillos et camillas dicebant P_1 / flaminicarum: flamicarum M_1 **10** excitetur ⟨quod componitur flamivomus a um, et flamicomus⟩ P_1 **11** flammula le: flamula e M_1 ⟨diminutivum⟩ P_1 **12** flammasco: flamasco V_1P_1 **15** flammeum: flameum V_1 flamineum M_1 / nuptarum: nuptiarum V_1 **16** flammeolum: flameolum V_1 / sichomachia: Psychomachia *Mai om.* P_1

209 / 210 M.

nis, [21] et hoc **sufflamen** nis, [22] **conflo** as, [23] unde **conflatus** a um, [24] et hec **conflatio** nis, [25] et hoc **conflatorium** rii, [26] et pluraliter **conflages** gum .i. loca ventosa, in quibus multa confluunt flamina. [27] Componitur quoque flo **perflo** as, [28] et inde **perflatus**, [29] et **perflatio**, [30] **inflo** as, [31] et inde **inflatus**, [32] et **inflatio**, [33] **inflatilis**, [34] **afflo** as, [35] et inde **afflatus**, [36] et **afflatio**, [37] et hic **afflatus** us.

[1] **Ferio** is percussi, nam mutuat preteritum, verbum activum, unde Ovi- F vi
dius ipsaque ceruleis carta feritur aquis; [2] et inde **ferus** a um quod comparatur ferior ferissimus. [3] unde **fere** ferius ferissime adverbia, [4] et hec **feritas** tis. [5] Ferus componitur **efferus** a um .i. crudelis, [6] et inde **effero** as .i. crudeliter agere, unde Ambrosius super Egisippum efferaverat Herodes in universos; [7] et inde **efferatus** a um, [8] et hec **efferatio** is. [9] Item a ferio hec **fera** re secundum Ysidorum eo quod desiderio suo feriat; [10] et inde **ferinus** a um, [11] et hec **ferula** le, [12] et hic et hec et hoc **ferox** ocis quod comparatur ferocior ferocissimus, [13] unde **ferociter** ferocius ferocissime adverbia, [14] et hec **ferocitas** tis, [15] et hec **ferocia** e .i. ferocitas, unde Martianus Pitagorei edocuerunt ferociam animi tibiis mollire, [16] et hic et hec **feralis** et hoc ferale, [17] unde **feraliter** adverbium, [18] et hec **feralitas** tis. [19] Ferox componitur **preferox** .i. valde ferox unde Ambrosius super Egisippum qui preferoces gentis immanitates simul numero validiores. [20] Inveni autem ab hoc nomine quod est ferox **ferocio** is .i. sevire et inde verbalia, [21] et a feriendo secundum Ysidorum **furie** dicuntur, [22] unde **furiosus** a um, [23] et **furiose** adverbium, [24] et hec **furiositas** tis, [25] et hic et hec **furialis** et hoc furiale, [26] et **furialiter** adverbium, [27] et **furibundus** a um, [28] et **furio** is verbum neutrum. [29] Et componitur **prefurio** is, [30] et **defurio** is. [31] Ferio componitur **referio** is.

---

1 Ov. *trist.* I 11,40 **6** Ambrosius = Heges. I 40,8: ecferaverat (efferaverat *var. l.*) Herodes in universos **9** *cf.* Isid. *orig.* XII 2,2 **15** Mart. Cap. IX 923: Pythagorei etiam docuerunt, ferociam animi tibiis aut fidibus mollientes **19** Ambrosius = Heges. IV 31,2: qui praeferoces immanitate gentis, simul numero validiores **21** *cf.* Isid. *orig.* VIII 11,95

---

21 nis. ⟨Insufflo as verbum neutrum⟩ P_1 **23-24** conflatus ... nis: verbalia P_1 **25** conflatorium *et in marg.* et hic conflatilis M_1

F vi *om.* I

1 mutuat: mutat P_1 / verbum *om.* M_1 / activum *expunxit* M_1 **6** Egisippum: Egesippum HA eg M_1 / Herodes: Herodos V_1 / in *om.* *Mai* **12** hic ... cis: ferox omnis generis P_1 / quod comparatur *om.* M_1 **15** tibiis: tybiis M_1 / mollire (*Mai*): molire V_1 **19** super Egisippum *om.* P_1 / gentis: gentes V_1 / immanitates: inmanitates H **21** Inveni: Invenitur φ / autem *om.* φ / ferox: ferus M_1P_2 **23** unde ⟨ne⟩ V_1 ⟨venit⟩ *Mai* **25** *post* 27 A **30** is ⟨secundum quosdam tamen defuro ris quod caret preterito et supino sed ab insanio mutuat insanivi unde furor ris. Inde quidam [?] furo preteritum privum fugit atque supinum. Inde tamen furui declinant seduli furavi⟩ P_1 **31** referio: preferio P_1

210 / 211 M.

F vii [1] **Fruor** eris fruitus sum verbum deponens, [2] inde **fruitus** a um, [3] et hoc **frumen** is .i. summa pars gutturis, [4] et hoc **frumentum** ti, [5] unde **frumentor** ris .i. frumenta colligere, et inde verbalia. [6] Item a fruor hic **fructus** us, [7] unde **fructuosus** a um, [8] et **fructuose** adverbium, [9] et hec **fructuositas** is, [10] et **fructuarius** a um .i. utilis vel fructu plenus. [11] Et per compositionem **fructifico** as, unde verbalia. [12] Fructuosus componitur **infructuosus**. [13] Item a fruor hec **fruges** is .i. fructus, [14] et inde **frugi** nomen indeclinabile .i. bonus et valens, [15] unde hic et hec **frugalis** et hoc frugale, [16] et **frugaliter** adverbium, [17] et hec **frugalitas** tis, [18] et hec **Frugeria** rie .i. dea frugis. [19] Fruges componitur **frugifer** a um. [20] Item a fruor hic **frutex** cis, [21] unde **fruticosus** a um .i. spinis plenus, [22] et hoc **fructetum** ti .i. locus spinosus, [23] et **fruticor** aris .i. crescere, unde Iuvenalis ponens participium ait fruticante pilo, neglecta et squalida crura; et inde verbalia. [24] Fruor componitur **confruor** eris, [25] et **defruor**, [26] et **perfruor** eris, et ab istis verbalia.

F viii [1] **Famulor** aris verbum deponens, inde verbalia, [2] et hic **famulatus** us, [3] et hic **famulus** li, [4] unde hec **famula** le, [5] et hoc **familitium** tii .i. servitium, unde Martianus habere quamplures in familitio disciplinas. [6] Et hic et hec **familiaris** et hoc familiare quod comparatur familiarior familiarissimus, [7] unde **familiariter** adverbium familiarius familiarissime, [8] et hec **familiae**, [9] et hec **familiaritas** tis. [10] Et per compositionem hic **paterfamilias** .i. ille qui de familia accipit curam. [11] Item a famulor hec **fama** me, [12] et inde **famosus** a um quod comparatur famosior famosissimus, [13] unde **famose** famosius famosissime adverbia, [14] et hec **famositas** tis,

---

23 Iuv. IX 15

5 Mart. Cap. I 36: habere quamplures in famulitio Disciplinas

---

F vii *om.* I

1 Fruor: Frruor V_1A / fruitus: fretus P_1 *s.l.* vel fretus sum *et in marg.* versus differentiarum [*Serlo* II 40 *Öberg*] Intulit nauta fretum ventorum turbine fretum H **2** fruitus: fretus P_1 *et s.l.* vel fretus H ⟨vel uti quidam dicunt fructus sum vel usus sum fructum tu vel usu vel usu (*sic*) ⟩ P_1 **3** hoc: hic V_1 / frumen: frunen P_1 / is ⟨et hic frunis nis⟩ P_1 / gutturis ⟨qua discernitur sapor, unde infrunitus .i. indiscretus quod (*spatio IX litter.*) quod silere est frumento ⟩ P_1 **5** frumenta: frumentum V_1 **6** us ⟨quod componitur usufructus⟩ P_1 **9-10** *post* 11 M_1P_2 **9** et ⟨infructuosus a um, et per compositionem infructifico ficas, et⟩ P_1 **11-12** *mutato ordine ante* 9 M_1P_2 *om.* A **11** unde verbalia *om.* M_1P_2 **13** *post* 10 M_1P_2 / is ⟨vel frux gis⟩ P_1 / .i. fructus *om.* P_1 **16** adverbium *om.* V_1 **19** fruges: frugis φ **20** frutex: fructex V_1 **21** fruticosus: fructicosus V_1P_1 / spinis: fruticibus P_1 **22** fructetum: frutectum M_1P_1 / spinosus ⟨vel ubi frutices crescunt⟩ P_1 **23** fruticor: fructificor V_1 frutificor H fructicor P_2 / ponens: posuit φ / ait *om.* φ / fruticante: fructicante V_1 frutificante H fructificante A / squalida: scalida V_1P_1 / crura ⟨et componitur infruticor⟩ P_1

F viii *om.* I

5 familitium: famulitium φ / familitio: famulitio φ **6-7** *post* 10 P_1 **6** quod comparatur *om.* M_1 / familiarior: familior V_1 **7** adverbium *om.* P_2 /

211 / 212 M.

[15] et **famo** as quod non est in usu, [16] sed componitur **defamo** as, [17] unde **defamatus** a um, [18] et **defamatio** nis. [19] **Infamo** as, [20] unde **infamatus** a um, [21] et hec **infamatio** nis, [22] et hic et hec **infamis** et hoc infame, [23] unde hec **infamia** e. [24] Famulor componitur **confamulor** aris.

[1] **Fumus** mi, [2] inde **fumosus** a um, [3] et hec **fumositas** tis, [4] et **fumigabundus** a um, [5] et **fumidus** a um, [6] et **fumasco** is verbum inchoativum, [7] et **fumo** as, [8] quod componitur **refumo** as, [9] et **infumo** as, [10] et **suffumo** as, et ab istis verbalia, [11] et hoc **suffumigium** gii .i. suffumatio, unde Marbodus de lapide gagate per suffumigium mulieri menstrua reddit. [12] Item ab hoc nomine quod est fumus **fumigo** as .i. infumare, [13] inde **fumigatus** a um, [14] et **fumigatio** nis, [15] et **fumido** as similiter infumare, [16] et inde **fumidatus** a um, [17] et hec **fumidatio** nis, [18] et hec **fulina** ne .i. coquina, [19] unde hic **fulinarius** rii .i. coquinarius, cocus. [20] Item ab hoc nomine quod est fumus hec **fuligo** nis .i. nigredo unde Iuvenalis ille supercilium madida fuligine tinctum; [21] et inde **fuligineus** a um, [22] et **fuliginatus** a um, ambo pro niger, [23] et hec **fulica** ce .i. quedam nigra avis in paludibus commorans. F ix

[1] **Fulgeo** es fulsi verbum neutrum et caret supinis, [2] inde **fulgesco** is verbum inchoativum, [3] et **refulgesco** is, [4] et **fulgidus** a um quod comparatur fulgidior fulgidissimus, [5] unde **fulgide** fulgidius fulgidissime adverbia, [6] et hic **fulgor** ris, [7] et hoc **fulgetrum** ti .i. fulgor. [8] Item a fulgeo hoc **fulgur** ris, [9] unde **fulgureus** a um, [10] et **fulguro** as .i. fulgere, [11] et inde **fulguratus** a um quod etiam pro fulgidus dicitur et pro fulgure percussus, [12] et hec **fulguratio** nis. [13] Fulguro componitur **effulguro** as, et inde verbalia. [14] **Fulmen** quoque secundum quosdam dicitur a fulgeo, [15] et inde **fulmineus** a um, [16] et **fulmino** as, et inde verbalia. [17] Fulgeo componitur **prefulgeo** es, F x

---

11 Marbod. *lap.* 275 **20** Iuv. II 93

---

familiarissime ⟨adverbia⟩ P_2 **8-10** *ante* 6 P_1 **8** *om.* V_1 H **10** accipit: habet P_1 / curam: curat A **13** famosius famosissime *om.* M_1 / adverbia: adverbium P_2 **15** as ⟨verbum activum⟩ H **16** defamo: deffamo A diffamo P_1 **17** defamatus: diffamatus P_1 **18** defamatio: diffamatio P_1 **19-21** *bis* P_2 **21** infamatio: defamatio P_2 / nis ⟨infamo ... infamatio nis⟩ P_2 **23** e. ⟨Diffamo mas unde diffamatus ta tum et hec diffamatio nis ⟩ H

F ix *om.* I

5-6 *om.* P_1 **7** as ⟨unde infumasco incoativum⟩ P_1 **8** quod: fumo P_1 **11** suffumatio: suffumigatio P_1 / Marbodus: Marbotus H Macrobius φP_1 / gagate: gagato *Mai* / reddit: redd V_1M_1 redde *Mai* **15** infumare (*Mai*): infirmare V_1 infimare P_2 *ante corr.* infumigare A *ante corr.* **19** cocus: ⟨scilicet⟩ coquus φ **21-22** *mutato ordine* P_1 / et ... um *om. Mai* **21** fuligineus: fulgineus V_1 **22** ambo: utrumque P_1 **23** nigra *om.* φ *Mai*

F x *om.* I

1 Fulgeo: Folgeo H / fulsi ⟨vel secundum tertiam coniugationem fulgo is si⟩ P_1 / supinis: supino *Mai* **2** verbum *om.* P_1 / inchoativum *s.l.* P_2 *om.* P_1 **5** fulgidissime (*Mai*): fulgidigidissime V_1 **7** fulgetrum: fulgetum V_1 **10-11** et percussus *om. Mai* **14** fulmen: fulmem V_1

[18] et **effulgeo** es, [19] et **refulgeo** es. [20] Fulgidus componitur **prefulgidus** .i. valde fulgidus, [21] et **quamfulgidus** in eodem sensu.

F xi [1] **Foveo** es fovi fotum tu verbum activum, [2] inde **fotus** a um, [3] et hec **fotio** nis, [4] et hic **fotus** us, [5] et hic et hec **fotilis** et hoc fotile .i. nutribilis, [6] et hoc **fomen** nis, [7] et hoc **fomentum** ti, [8] et hic **fomes** tis .i. nutrimentum. [9] Dicuntur etiam **fomites** scintille que prosiliunt ex ferro, sicut assule que cadunt ex asseribus. [10] Item a foveo hoc **folium** ii eo quod foveat florem quando plus prorumpat, [11] et inde hoc **foliolum** li diminutivum, [12] et hic **follis** lis eo quod ignem foveat, [13] et inde hic **folliculus** li, [14] et **follesco** is .i. inflare, [15] et **foliatus** a um .i. curvatus, [16] et hec **folinicia** e .i. vanitas. [17] Et notandum quod **folium** dicitur pro quadam pretiosa herba que ex fonte paradisi procedit, unde Prudentius in libro ymnorum spirant et folium, fonte quod addito; [18] et inde efficitur pretiosissimum unguentum quod vocatur **foliatum**, unde Iuvenalis mechis foliata parantur. [19] Foveo componitur **confoveo** es, [20] et inde **confotus** a um, [21] et hec **confotio** nis. [22] **Refoveo** es, [23] unde **refotus** a um. [26] et inde **refocilatus** a um. [24] Et **refocilo** as .i. nutrire, [25] et inde **refocilatus** a um, [26] et hec **refocilatio** nis.

F xii [1] **Fos** Grece ignis Latine, [2] inde hic **focus** ci, [3] unde hic **foculus** li diminutivum, [4] et **foculo** as .i. nutrire, et inde verbalia. [5] Per compositionem hic **fosforus** ri .i. lucifer, quasi fos ferens .i. lucem, unde Martianus lucem videbis fosfore. [6] Item a fos hec **fornax** cis, [7] unde hec **fornacula** le diminutivum, [8] et secundum Ysidorum hoc **fenum** ni eo quod facile igne incendatur, [9] et inde hoc **feniculum** li quasi oculorum fenum, [10] et hoc **fenicium** cii .i. herba fullonum que nigram facit tincturam, unde in Ysaia secundum septuaginta translationem si fuerint peccata vestra quasi

---

F xi **17** Prud. *cath.* V 119: spirant et folium fonte quod abdito **18** Iuv. VI 465

F xii **5** Mart. Cap. IX 902: nuptam videbis, Phosphore **8** *cf.* Isid. *orig.* XVII 9,107 **10** *Is.* I 18 (coccinum *Vulg.*)

---

21 in eodem sensu: idem. ⟨[?] O mundi lampas et mara a ore fulgide ⟩ P_1

F xi *om.* I

9 assule: assulle V_1 / cadunt: prosiliunt P_1 **10-12** foveat ... quod *om.* V_1 **10** plus: prius P_2 / prorumpat: prorumpit M_1P_2 **12** ignem *om.* H **15** foliatus: folliatus M_1 **16** folinicia: ⟨follicina vel⟩ follinicia A folicinia P_1 **17** notandum: nota φ / quadam: quodam *ante corr.* P_2 / pretiosa: spetiosa P_1 / paradisi: paradysi M_1 / procedit: descendit V_1H / in libro ymnorum *om.* P_1 / spirant: spiranti φ / folium fonte: fonte folium P_2 / quod: q^a P_1 / addito: abdito HP_1 **18** pretiosissimum: pretiosum V_1 / unde ... parantur *om.* P_2 **24** refocilo: refocillo HM_1 *ante corr.* P_2P_1 **25** refocilatus: refocillatus M_1 *ante corr.* P_2P_1 **26** refocilatio: refocillatio P_2

F xii *om.* I

1 Fos: Phos *Mai* **4** nutrire: nutrio φ **5** fosforus: phosphorus *Mai* / fos: phos *Mai* / lucem: nuptam P_1 **8-9** fenum ... oculorum *om.* A **8** incendatur: accendatur M_1P_1 accenditur P_2 *post corr.* **10** vestra: nostra *Mai*

213 / 214 M.

fenicium. [11] Item a fos hic **farus** ri .i. visio ignis quo nomine vocabant montem quemlibet iuxta portum positum super quem igne incenso designabant navigantibus portum inesse, [12] et hec **fenestra** e eo quod ferat nobis lucem, [13] unde hec **fenestrella** e diminutivum, [14] et **fenestratus** a um, [15] et hec **festra** e per syncopam .i. parva fenestra, unde Macrobius de Saturnalibus festra quidem est minusculum ostium in sacrario.

[1] **Fusco** as vi tum tu verbum activum, [2] inde **fuscator** ris, [3] et **fuscatorius** a um, [4] et **fuscatus** a um, [5] et hec **fuscatio** nis, [6] et hoc **fuscamen** nis, [7] unde hoc **fuscamentum** ti, [8] et **fuscus** a um .i. niger. [9] Et per compositionem hoc **fuscotinctum** ti .i. fustanium. [10] Item a fusco hic **fuscus** ci .i. tinctio alicui rei superducta, [11] et inde **fuscosus** a um .i. supertinctus, [12] et **fuco** as .i. colorare, [13] et inde **fucatus** a um, [14] et hec **fucatio** nis. [15] Sciendum autem quod **fucus** etiam dicitur pro quadam ape que non mellificat, sed aliarum mel comedit, unde Virgilius ignavum fucos pecus a presepibus arcet. [16] Fusco componitur **obfusco** as, et inde verbalia. F xiii

[1] **Frendeo** es dui verbum neutrum et caret supinis .i. concutere, [2] inde **fren** nomen indeclinabile .i. quedam exagitatio furoris a cerebro descendens, [3] et inde **freneticus** a um, [4] et hec **frenesis** is .i. ipsa rabies, [5] et **fresus** a um .i. concussus, unde et faba fresa dicitur .i. concussa et trita. [6] Et per compositionem hic **nefrens** dis .i. infans quasi nondum frendens .i. nondum dentibus concutiens, unde Livius quem ego nefrendem alui, lacteam inmulgens opem. [7] Item a frendeo **frendesco** is, [8] et F xiv

---

15 Macr. *Sat.* III 12,8: festra, quod est ostium minusculum in sacrario F xii

15 Verg. *georg.* IV 168 ; *Aen.* I 435: ignavom fucos pecus a praesepibus arcent F xiii

6 Liv. Andr. *trag.* 38 Ribb.^{3}: quem ego ... alui lacteam inmulgens opem F xiv

---

11 fos: phos *Mai* / farus: pharus *Mai* farrus φ / portum *om.* φ / positum *et s.l.* mare M_1 / incenso: posito φP_1 / portum inesse: ibi esse portum M_1 portum ibi esse P_2 esse ibi portum A ibi portum esse P_1 **15** festra: festa V_1H / de Saturnalibus *om.* V_1P_1 / est ... ostium: minusculum hostium est V_1P_1

F xiii *om.* I

1 tum tu *om.* P_1 **8** .i. niger: scalidus P_1 **9** fustanium: fusce vie P_1 **10** fucus: fuscus V_1 fuccus M_1A / tinctio ⟨vel color⟩ P_1 / alicui rei: alicus rei φ / superducta: superductus P_1 **11** fuscosus: fucosus P_1 **12** fuco: fusco V_1 fucco M_1A **15** non *s.l.* V_1 / fucos: fuccos M_1A / arcet: arcent H ⟨urget vel⟩ V_1

F xiv *om.* I

1 dui *om.* φ / supinis: supino *Mai* **2** fren: phren *Mai* / nomen *om.* P_2P_1 / indeclinabile ⟨alii dicunt frenesis is⟩ P_1 / exagitatio: agitatio φP_1 **3** freneticus: phreneticus *Mai* **4** frenesis: phrenesis *Mai* **5** concussus: excussus A contusus P_1 / unde: unda *Mai* / faba fresa: fabam fresam *Mai* / dicitur: dicimus V_1HP_1 / concussa: concussam *Mai* / trita: contrita φ tritam *Mai*. **6** dentibus: dentes A M_1 / concutiens: cutiens V_1 / quem: quid A / ego ⟨hic⟩ V_1 quod *om. Mai* **7** is ⟨inchoativum⟩ P_1

214 / 215 M.

frendo dis .i. freisare, [9] et hoc **frenum** ni eo quod equi dentibus concutiatur, [10] et inde per compositionem **effrenus** a um .i. sine freno, [11] et **freno** as, unde verbalia. [12] Et componitur **effreno** as, [13] et **refreno** as, et ab istis verbalia. [14] Frendeo componitur **defrendeo** es, [15] et inde **defrensus** a um .i. decussus et detritus.

F xv [1] **Farcio** is farsi vel farcivi farsum su verbum activum, [2] inde hic **fartor** ris, [3] et **farcitus** a um, [4] et hec **farsio** nis, [5] et hoc **farcimen** nis, [6] unde hoc **farcimentum** ti, [7] et **farcino** as .i. replere. [8] Et componitur **refarcino** as, [9] et **suffarcino** as .i. succingere, unde Terentius in Andria vidi Cantaram suffarcinatam; et ab istis verbalia. [10] Item a farcio hoc **fertum** ti .i. repletio extortum vel ventris, [11] et **ferto** as quod non est in usu, [12] sed componitur **referto** as .i. replere, Marbodus de lapide magnete si vir claustra domus gazis spoliisque refertet. [13] Et hec **farina** ne dicitur a farcio eo quod inde facile aliquid farciatur, [14] unde hec **farinula** le, [15] et **farinacius** a um .i. de farina factus, [16] et hoc **far** ris, [17] unde **farreus** a um .i. ex farre factus, [18] et **farracum** ci .i. puls ex farre facta, [19] et hec **farrago** nis .i. stramen vel quelibet vilis annona, unde Persius tenui in farragine mendax. [20] Farcio componitur **refercio** is, [21] inde **refertus** a um, [22] et hec **refertio** nis. [23] **Confercio** cis, [24] unde **confertus** a um, [25] et **confertio** nis.

F xvi [1] **For** non dicitur, faris vel fare verbum deponens, inde verbalia, [2] et hec **fabula** le, [3] unde hec **fabella** le diminutivum, [4] et **fabulosus** a um, [5] et **fabulose** adverbium, [6] et hic **fabulo** nis .i. fabularum narrator; [7] et **fabulor** aris, unde verbalia, [8] et hic et hec **fabularis** et hoc fabulare, [9] unde **fabu-**

---

9 Ter. *Andr.* 769-770: vidi Cantharam | suffarcinatam **12** Marbod. *lap.* 300: Si fur claustra domus spoliis grazisque (gazisque *var. l.*) refertae **19** Pers. V 77: in tenui farragine mendax

---

8 frendo: fredo H frendos A / freisare: frenare *Mai* fremere P_1 **9** concutiatur: concutitur AP_2 concutit M_1 ⟨quod in singulari est neutrum in plurali vero hii freni vel hec frena⟩ P_1 / eo: ei A **11** Et freno as *om.* A **13** as ⟨et infreno⟩ φP_1 **15** defrensus: defresus M_1A / decussus: concussus AP_1

F xv *om.* I
1 farsum: ⟨farcitum vel⟩ fartum P_1 *s.l.* vel fartum tu H **2** fartor: fractor V_1 farctor *Mai* **3** farcitus: frasitus P_2 *ante corr.* ⟨farsus vel⟩ farsitus A *et s.l.* c M_1 **9** suffarcino (*Mai*): sufarcino V_1 subfarcino AP_1 / succingere: subcingere P_1 / in Andria *om.* P_1 / Cantaram: cantantem P_1 Cantharam *Mai* / suffarcinatam: subfarcinatam P_1 suffarcinata M_1 suffarcinat A **10** fertum: fartum M_1P_2 **12** replere: implere P_1 / Marbodus: Marbotus H Macrobius M_1A / vir: vix P_2 / gazis spoliisque: spoliis gazisque *Mai* / spoliisque: spoliis V_1P_2 **13** a farcio *om.* A / eo quod ⟨eo⟩ P_2 **17** farreus: furreus A **18** farracum: farracium A / puls: plus P_2 / ex: de M_1 *om.* V_1 **19** annona ⟨dicitur etiam farrages ginis herba ordeacia (hordeacia M_1)⟩ M_1A / farragine: farrugine P_2 **20** refercio: refarcio V_1P_1 / is ⟨civi vel si⟩ P_1 **21-22** *mutato ordine* A **21** *om.* P_2 **24-25** *mutato ordine* A **25** *om.* P_1

F xvi *om.* I
1 vel: et *Mai* / fare ⟨fatum tu⟩ P_1 **6** fabularum narrator: fabulator P_1 **7** aris ⟨verbum deponens⟩ P_1 **9** fabulanter: fabulariter φ

215 / 216 M.

lanter adverbium. [10] Item a for **fabundus** a um .i. loquax, [11] et **facundus** a um .i. disertus quod comparatur facundior facundissimus, [12] unde **facunde** facundius facundissime adverbia, [13] et hec **facundia** e, [14] et hec **facunditas** tis, [15] unde **facundatus** a um .i. eloquens. [16] Et hoc **famen** nis, [17] unde per compositionem **effamino** as .i. loqui, unde Martianus nec Laurentes assertiones effaminare morabor; et inde verbalia, [18] et hoc **effamen** nis .i. loquela. [19] Item a for **fans** quod non est in usu, [20] sed inde componitur **infans** .i. non loquens, et tunc comparatur infantior infantissimus, unde Prudentius in libro ymnorum ponens superlativum ait largire mihi carmen infantissimo; dicitur quoque infans pro puero, [21] et tunc inde venit hic **infantulus** li, [22] et hic **infantillus** li, [23] et **infanticulus** li, omnia pro infante, [24] et hic et hec **infantilis** et hoc infantile, [25] unde **infantiliter** adverbium, [26] et hec **infantia** e, [27] et **infanticus** a um .i. infantilis. [28] Item a for per compositionem **bifariam** indeclinabile .i. in duabus partibus, unde Haimo super epistolas Pauli lex Moisi bifariam dividitur; [29] et **trifariam** .i. tribus partibus, [30] et **multifariam** .i. in multis partibus, unde apostolus ad Hebreos multifariam, multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis. [31] Item a for hoc **fanum** ni .i. templum, [32] et inde hoc **fanulum** li diminutivum, [33] et hic **fanaticus** ci .i. fani custos. [34] Et componitur **profanus** a um .i. execratus, quasi procul a fano, [35] et **profano** as .i. execrare, et inde verbalia, [36] et **infandus** a um, [37] et **nefandus** a um, [38] et **nefastus** a um, omnia pro execrandus et per compositionem a for derivantur. [39] For componitur **affor** ris, [40] unde **affatus** a um, [41] et hec **affatio** nis, [42] et hic et hec **affabilis** et hoc affabile, [43] unde **affabiliter** adverbium, [44] et hec **affabilitas** tis. [45] **Effor** ris, [46] unde **effatus** a um, [47] et hec **effatio** nis, [48] et hoc **effamen**, [49] et hic et hec **effabilis** et hoc effabile, [50] quod componitur **ineffabilis**, [51] unde **ineffabiliter** adverbium. [52] **Prefor** aris, [53] unde **prefatus** a um, [54] et hec **prefatio** nis,

---

17 Mart. Cap. IV 336: nec Laurentis assertionis effamina morabor **20** Prud. *perist.* X 3: largire comptum carmine infantissimo **28** Haimo Autiss. *in epist. Roman.* 3 *PL* 117 col. 389C **30** *Hebr.* I 1

---

10 for ⟨faris⟩ P_1 / loquax: locax P_1 **12** adverbia: adverbium **13-14** *mutato ordine* P_1 **14** facunditas: fecunditas *et s.l.* a A **17** Laurentes: claudentes V_1 ... / assertiones: assertionem A **18** effamen: affamen M_1 **19** for: faris P_1 / fans: faris *Mai* **20** componitur ⟨effamino nas .i. loqui, unde⟩ P_2 *ante corr.* / non *om.* V_1H / in libro *om.* P_1 / ponens: posuit / superlativum: comparativum V_1 / ait *om.* φ / mihi carmen: carmen mihi V_1 / puero (*Mai*): perpetuo V_1 **21** venit: dicitur φ **23** li ⟨diminutiva⟩ P_1 / pro infante *om.* P_1 **28** for: faris P_1 / indeclinabile *om.* φ / Haimo (*Mai*): Aimo V_1M_1 *ante corr.* / lex ... dividitur: dividitur lex Moysi bifariam P_1 / Moisi: Moysis V_1 Moysi φ *Mai* **30** ad ebreos *om.* P_1 / olim ... prophetis: et cetera HP_1 *om.* φ **33** Fanaticus *et in marg.* fanatici quoque dicuntur insani H **34** execratus: extractus A **35** execrare: execrari M_1A / verbalia: verbalis P_2 ⟨Item a for faris fas indeclinabile quod componitur nefas a quo nefarius a um infidus a um⟩ P_1 **36** *om.* P_1 **37** *in marg.* M_1 *om.* AP_2 **38** omnia: ambo M_1A / et ... derivantur *om.* M_1 / et derivantur: derivata per compositionem. ⟨Item a for fatum ti inde fatalis fatale per compositionem propheta e .i. procul fans, a quo profetissa se et prophetia e et propheticus a um et propheto as et prophetizo zas ambo neutra⟩ P_1 **43-44** *om.* P_1 **43** adverbium ⟨et per compositionem in affabilis⟩ A **44** *in marg.* M_1 / tis. ⟨Affabilis componitur ineffabilis (inaffabilis M_1)⟩ φ ⟨et hec inaffabilitas⟩ M_1 **46-47** *om.* P_1 **48** *om.* V_1P_1

[55] et inde hec **prefatiuncula** le diminutivum. [56] **Profor** aris, [57] unde **profatus** a um, [58] et hec **profatio** nis.

F xvii [1] **Forma** me, [2] inde **formula** le, [3] et hec **formella** le diminutiva, [4] et **formosus** a um quod comparatur formosior formosissimus, [5] unde **formose** formosius formosissime adverbia, [6] et hec **formositas** tis, [7] et hoc **formum** mi .i. calida massa ferri sicut extrahitur ab igne, [8] unde **formidus** a um .i. calidus, [9] et pluraliter hii **formicales** ium .i. forcipes fabrorum quibus forma, .i. calida, de fornace educuntur. [10] Item a forma **formo** as verbum activum, [11] unde **formator** ris, [12] **formatus**, [13] **formatio**, [14] et hic et hec **formalis** et hoc formale, [15] unde **formaliter** adverbium. [16] Et componitur **reformo** as, [17] et **conformo** as, [18] et **transformo** as, et ab istis verbalia. [19] Forma componitur hic et hec **uniformis** et hoc uniforme, [20] unde **uniformiter** adverbium, [21] et hec **uniformitas** tis, [22] et hic **conformis** et hoc conforme .i. unius forme, [23] et inde **conformiter** adverbium, [24] et hec **conformitas** tis, [25] et hic et hec **deformis** et hoc deforme .i. turpis, [26] unde **deformiter**, [27] et hec **deformitas**, [28] et hic et hec **informis** et hoc informe .i. similiter turpis, [29] et inde **informiter**, [30] et hec **informitas**. [31] Componitur quoque forma **biformis**, [32] et **triformis**, [33] et **quadriformis**, [34] et **septiformis**, [35] et **multiformis**.

F xviii [1] **Foras** adverbium ad locum, [2] inde **forinsecus**, [3] et **foris** in loco. [4] Et componitur **aforis**, [5] et **proforis**, [6] et **deforis**, [7] et **preforis**, [8] et **eforis**, omnia adverbia in loco. [9] Item a foras **foro** as quia quod foris est foratur, [10] et inde **foratus** a um, [11] et hec **foratio** nis, [12] et hoc **foramen** nis, [13] et hec **forago** ginis .i. filum quo textrices opus distinguunt, [14] et hic **forus** ri .i. foramen illud in navi de quo remus emittitur, quod in Lucano reperies, [15] et inde hic **forulus** li .i. scriptorium eo quod ad cornua imponenda sit saepe perforatum, unde Iuvenalis h i c l i b r o s d a b i t e t f o r u l o s m e d i a m-

---

14 *cf.* Lucan. III 630 **15** Iuv. III 219

F xvii *om.* I

2 le ⟨diminutivum⟩ V_1 **3** diminutiva *om.* V_1 **5** adverbia: adverbium P_2 **7** massa: materia HP_2 / sicut: nunc P_2 / extrahitur: trahitur P_1 extrabitur P_2 **9** fabrorum (*Mai*): librorum V_1 / quibus: que $V_1M_1P_2$ / educuntur: reeducunt M_1 ducunt P_2 **11-13** formator ... formatio: verbalia φ **16-17** reformo... as *post* as 18 P_1 **16** Et ⟨formo⟩ P_1 / componitur ⟨informo⟩ P_1 *om.* A **17-18** *mutato ordine* A **19** Forma: Formo V_1 / uniforme ⟨.i. unius forme⟩ M_1 **21** *in marg.* M_1 **22** .i. unius forme *om.* M_1 **26** deformiter ⟨adverbium⟩ φP_1 **28** *om. Mai* **29** informiter ⟨adverbium⟩ P_2 **33** quadriformis ⟨et sextiformis⟩ P_1 **35** multiformis ⟨et ab istis omnibus sicut ab univormis⟩ *vix legitur* H ⟨conformis et inde et uniformis⟩ P_1

1 ad locum: loci H **2** forinsecus: inforinsecus P_2 **4-7** *om.* P_1 **4** aforis: afforis M_1A *om.* H **5** *om.* V_1 **6-7** *mutato ordine* H **8** eforis: efforis φ **9** foratur *et in marg.* furatur *Mai dubitanter* **14** navi: manu *ante corr.* V_1 / in ... reperies: Lucanus ostendit P_1 / reperies: repperies φ

217 / 218 M.

que Minervam. [16] Foro componitur **perforo** as, [17] et **circumforo** as, et ab istis verbalia. [18] Item a foras hoc **forum** ri eo quod semper sit foris, [19] unde hoc **forulum** li diminutivum. [20] Et per compositionem **circumforanus** a um .i. circum fora vagans, [21] et **inforo** as .i. implacitare in foro, unde Plautus licetne inforare si incomitiare non licet? unde verbalia. [22] Item a foras hic et hec **forensis** et hoc forense .i. foris conversans, [23] et hic et hec **forassis** et hoc forasse .i. foris manens, unde Prudentius in libro ymnorum quamquam forassem linguam forte tetigissem, [24] et hec **forica** ce .i. locus in foro ubi inmunda confluunt stercora, unde Iuvenalis inde reversi conducunt foricas. [25] Et pluraliter hee **fores** ium .i. ianue, [26] et componuntur **bifores** ium .i. gemine porte, unde Ovidius metamorphoseos in secundo argenti bifores radiabant lumine valve. [27] Item a foras per compositionem hec **forceps** cipis eo quod capiat quod foris est, [28] et inde hec **forcicula** e .i. parva forceps, [29] et hec **forpex** forpicis .i. forceps fullonum, quasi quod foris est in veste capiens, [30] et inde hec **forpicula** e .i. parva forpex, [31] et hec **forfex** cis .i. forceps nummulariorum, [32] unde hec **forficula** le .i. parva forfex, unde quidam ponens hec tria nomina ait forcipe fila, pilum cape forfice, forpice ferrum. [33] Item a foras hec **frons** tis secundum quosdam eo quod foris sit et in aperto, [34] et inde hec **fronticula** le, [35] et **frontosus** a um .i. impudibundus quod comparatur frontosior frontosissimus, unde Augustinus in commentario super psalterium de Maria Magdalene que solebat in fornicatione sua frontosa esse frontosior sit ad salutem. [36] Frons componitur hic **Bifrons** tis .i. Ianus, [37] et hoc **frontispicium** cii .i. inspectio frontis, unde Iosephus in duodecimo coronam in modum psalmi conferunt, et frontispicia ut versatilia.

---

21 Plaut. *Curc.* 401 **23** Prud. *perist.* X 986-987: quamquam forassem forte ... | ... tenuive linguam contigissem vulnere **24** Iuv. III 37-38 **26** Ov. *met.* II 4: argenti bifores radiabant lumine valvae **32** *non repperi sed. cf.* Eberh. Bethun. *Graec.* X 166 **35** Aug. *serm.* CXL 8 **37** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XII p. 314 *F.*: coronam quidem in palmam conferunt, frontispicia vero versatilia

---

18 ri: huius fori V_1 **20** circum: circa M_1P_2 / fora: forum P_1 **21** licet *vix legitur* H / incomitiare: incomiciare *Mai* **22** foras ⟨vel foro⟩ P_1 / ⟨in *s.l.*⟩ foris M_1 / conversans: circumversans P_1 manens *et s.l.* conversans M_1 **23** manens: conversans V_1 *ante corr.* / in libro ymnorum *om.* P_1 / forassem: foracem P_1 / forte: fortem P_1 *om.* A **24** ubi: unde M_1P_2 **25** hee: hae *Mai* **26** componuntur: componitur *Mai* compoñr P_2 / metamorphoseos in secundo *om.* P_1 / secundo: ii° φ / radiabant: radiebant P_2 **28** forcicula: forpicula A forcipula M_1P_2 / .i. parva forceps: diminutivum P_1 **29** forpex: forpes V_1 / forcipis *om.* M_1 / .i. forceps fullonum *om.* P_1 **30** .i. parva forpes: diminutivum P_1 / forpex: forpes V_1 **31** .i. forceps nummulariorum: quasi quod foris est in numero capiens P_1 / nummulariorum (*Mai*): numulariorum V_1 **32** forficula: forcicula P_1 / .i. parva forfex: diminutivum P_1 / forcipe: forfice M_1P_2 / pilum: fpilum V_1 filum *Mai* / forfice: forpice $M_1P_2P_1$ / forpice: forfice AP_1 forcipe M_1P_2 **33** tis: huius frontis V_1 / secundum quosdam *om.* A **35** quod comparatur *om.* A / Augustinus (*Mai*): Agustinus V_1P_2 / Magdalene: Magdalena M_1A *Mai* / esse ⟨ait⟩ P_1 **36** Frons *in marg.* M_1 *om.* AP_2 / componitur *in marg.* M_1 **37** unde Iosephus in duodecimo *om.* P_1 / duodecimo: XII° φ / psalmi: palmi H / conferunt: confertur A / et *om.* H / versatilia. ⟨Frons componitur infrons et efrons .i. sine fronte⟩ P_1

218 / 219 M.

F xix [1] **Fendo** is non est in usu, [2] sed componitur **defendo** is, [3] unde hic **defensor** ris, [4] et **defensorius** a um, [5] et **defensus** a um, [6] et hec **defensio** nis,[7] et **defenso** as .i. defendere, et inde verbalia. [8] Componitur etiam fendo **offendo** is quod pro reperire et pro irasci dicitur, [9] unde **offensus** a um, [10] et hec **offensio** nis, [11] et hec **offensa** e .i. culpa, [12] et hoc **offendiculum** li, [13] et **offenso** as .i. sepe irasci, et inde verbalia, [14] et hoc **offensaculum** li .i. culpa vel obex, unde Prudentius in sycomachia cecum errare sinit perque offensacula multa. [15] Offensus componitur **inoffensus.** [16] Componitur quoque fendo **infendo** is .i. irasci, [17] unde **infensus** a um .i. iratus, unde Terentius in Andria me pater infensus servat; [18] et hec **infensio** nis, [19] et **infenso** as.

F xx [1] **Furvus** a um .i. niger, [2] unde secundum Ysidorum hic **fur** ris eo quod nocte ambulet, [3] unde **furtivus** a um, [4] et **furtive,** [5] et **furtim** adverbia, [6] et hoc **furtum** ti, [7] et **furor** aris, [8] unde hic **furator** ris, [9] et **furatus** a um, [10] et **furatio** nis. [11] Et per compositionem hic **crebrifurus** ri .i. locus crebro habens fures, [12] et hic **furfur** ris grossum far eo quod minutior farina inde furatur. [13] Item ab hoc nomine quod est fur hec **furca** e, [14] inde hec **furcula** le, [15] et **furcatus** a um, [16] quod componitur **bifurcatus** a um, [17] et **trifurcatus,** [18] et hec **furcella** le .i. furcula parva furca, [19] et pluraliter **furcilles** lium .i. furce ubi suspenduntur fures, [20] et inde per compositionem **affurcillo** as .i. suspendere vel concutere, et inde verbalia. [21] Furca componitur hic **furcifer** ri, [22] et hic **trifurcifer** ri .i. portarius qui tres habet furcas ad honus gerendum, unde Plautus an tu furcifer herum nos fugitare? Etiam fur trifurcifer.

F xix **14** Prud. *psych.* 484: caecum errare sinit perque offensacula multa **17** Ter. *Andr.* 212: me infensu' servat nequam faciam in nuptiis fallaciam

F xx **2** *cf.* Isid. *orig.* X 106; XII 2,39 **22** Plaut. *asin.* 485: ain tu, furcifer? erum nosmet fugitare censes?

F xix **1** is ⟨quod⟩ $M_1P_2P_1$ **2** is ⟨di sum su verbum activum⟩ P_1 **5** *om.* P_1 **6** *om.* A **7** et ⟨a supino defensum⟩ P_1 / as ⟨frequentativum P_1 / .i. defendere *om.* P_1 / verbalia ⟨a quo defensaculum⟩ P_1 **8** fendo *om.* A / reperire: impedire M_1 / irasci: ad iram provocare AM_1 **12** li ⟨culpa vel obex⟩ φ **13** irasci: ad iram provocare M_1A **14** vel obex *om.* φ / sycomachia: sicomachia HAP_2 sichom M_1 / cecum: centum V_1 / errare: oberrare P_1 / perque: per quod P_2 **16** irasci: ad iram provocare M_1A **17** in Andria *om.* P_1

F xx **2** ambulet: ambulat φ *Mai* **3-5** *post* 6 P_1 **4** *om.* P_1 **5** adverbia: adverbium P_2 **6** *post* 2 P_1 **7** aris ⟨deponens⟩ M_1 **8-10** unde ... nis: inde verbalia A *s.l.* M_1 **12** furatur: furetur P_1 **13** Item: Inde *Mai* **14** furcula: furcella P_1 / le ⟨.i. parva furca⟩ φ ⟨diminutivum⟩ P_1 **15-18** *post* 19 φ **18** furcella: fulcella V_1 furcilla P_1 / .i. ... furca: diminutivum P_1 / furcula *om.* φ **19** *ante* 15 φ / ⟨furcule scilicet⟩ furce P_1 / fures: latrones P_1 **20** affurcillo: conforcillo AM_1 **21** ri ⟨.i. furcam portans⟩ φ **22** et ... ri *post* fugitare *Mai* / portarius: potarius V_1 portitor M_1P_2 portator A / honus *om.* A / unde ... trifurcifer *om.* P_1 / an: ain H am V_1 / nos: vis φ / Etiam fur trifurcifer *om.* P_2

219 / 220 M.

[1] **Fonus** ni .i. cantus, [2] inde **fonicus** a um .i. musicus, unde Sidonius psalmorum hic modulator et fonicus. [3] Et per compositionem hec **antiphona** ne .i. ante cantata, [4] et hic **paraphonista** te .i. cantor eo quod paret fonos .i. cantus, [5] et **simphonia** e .i. totus cantus, [6] unde **simphonicus** a um, [7] et **simphonice** adverbium, [8] et **simphonista** te .i. cum simphonia canens, [9] et **simphonizo** as, unde verbalia. F xxi

[1] **Fero** ers tuli latum tu verbum anomalum, [2] inde hic et hec **fertilis** et hoc fertile quod comparatur fertilior fertilissimus, [3] unde **fertiliter** fertilius fertilissime adverbia, [4] et hec **fertilitas** tis, [5] et hec **Feronia** nie .i. dea agrorum, [6] et hic **ferentarius** rii .i. sagittarius ferens arcum, unde Ambrosius super Egisippum sed ut solent inferentariorum preliis plura vulnera quam neces inferebantur. [7] Item a fero et hic et hec **ferax** cis .i. fecundus et comparatur feracior feracissimus, [8] unde **feraciter** feracius feracissime adverbia, [9] et hec **feracitas** tis, [10] et **feraculus** a um .i. aliquantulum ferax, [11] et hoc **ferculum** li, [12] et hoc **feretrum** tri eo quod mortuum ferat, [13] et hec **faretra** tre eo quod mortem ferat .i. sagittas, [14] et inde **faretratus** a um. [15] Item a fero hoc **ferrum** ri, [16] unde **ferreus** a um, [17] et **ferreolus** a um diminutivum, [18] et hec **ferrugo** nis .i. ferri rubigo, [19] et hic **ferrarius** rii, [20] quod componitur hic **fabriferrarius** rii, [21] et **ferro** as, [22] unde **ferratus** a um, [23] et hec **ferratio** nis, [24] et componitur **differro**, et inde verbalia. [25] Notandum autem quod **ferrugo** dicitur pro quodam colore simili ferro, [26] et tunc inde dicitur **ferrugineus** a um. [27] Item a fero secundum Rabanum hic et hec **fortis** et hoc forte eo quod fortiter ferat adversa, quod comparatur fortior fortissimus, [28] unde **fortiter** fortius fortissime adverbia, [29] et hec **fortitudo** nis, [30] et **forto** as quod non est in usu, [31] sed F xxii

---

2 Sidon. *epist.* XIV 11: psalmorum hic modulator et phonascus F xxi

6 Ambrosius = Heges. III 9,4: ut solet (solent *var. l.*) in ferentariis proeliis, plura vulnera quam neces inferebantur 27 *cf.* Hrab. *de anima* VIII *PL* 110 col. 1116D, *sed potius cf.* Isid. X 98 F xxii

---

1 Fonus: Phonus *Mai* ⟨hic⟩ *s.l.* H **2** unde ... fonicus *om.* P_1 / fonicus: phonicus *Mai* / Sidonius: Sydonius P_2 **3** antiphona: antifona H / ante cantata: antecantata HP_2 ante cantica P_1 **4** paraphonista: parafonista HP_1 / fonos: phonos A sonos *Mai* / cantus: sonos P_1 **5** simphonia: synphonia V_1 sinfonia P_1 **6** simphonicus: sinphonicus V_1 simfonicus HP_1 synphonicus *Mai* **7** simphonice: sinphonice V_1 *ante corr.* simfonice HP_1 synphonice *Mai* **8** simphonista: simfonista H synphonista V_1 / simphonia: simfonia HP_1 **9** simphonizo: simphonizo HP_1 synphonizo *Mai* F xxi

1 tuli ⟨ferre⟩ H / anomalum ⟨inde lator ris et latrix cis⟩ H **3** fertilius fertilissime *s.l.* M_1 / adverbia: adverbium P_2 **6** Egisippum: Egisipum V_1 Egesippum HA Hegesippum *Mai* / inferentariorum: in ferentariorum P_2 / preliis: pre his P_1 / plura (*Mai*): plurima A / inferebantur: inferebant P_1 **7** cis ⟨omnis generis⟩ P_1 **8** adverbia: adverbium P_2 **12** ferat ⟨et quandoque ponitur pro cibo⟩ P_1 **13** .i.: scilicet P_2 / sagittas: sagitas V_1 **16** unde ⟨hic⟩ V_1 **23** hec ... nis: inde verbalia A **25** Notandum: Nota φ / colore *om.* V_1 **27** fero: ferro M_1A *ante corr.* P_2 *ante corr.* / Rabanum: Rabalium H / eo ... adversa *om.* P_1 **28** adverbia: adverbium P_2 **30-31** non ... sed *om.* φ **30** non ... usu *om.* V_1 F xxii

componitur **conforto** as, [32] et inde **confortatus** a um, [33] et hec **confortatio** nis. [34] Fortis componitur **quamfortis** .i. valde fortis. [35] Fero componitur **confero** ers, [36] unde **collatus** a um, [37] et hec **collatio** nis, [38] et **collativus** a um .i. largus et amplus ubi multa conferuntur, unde Plautus quis hic homo est cum collativo ventre et oculis herbeis? [39] **Offero** ers, [40] unde **oblatus**, [41] et hec **oblatio** nis, [42] unde hec **oblatiuncula** le, [43] et hec **offa** e, [44] unde hec **offula** le, [45] et hec **ofella** e diminutiva. [46] **Differo** ers .i. prolongare, [47] et inde hic et hec **differens** tis quod comparatur differentior differentissimus, [48] unde **differenter** differentius differentissime adverbia, [49] et hec **differentia** e, [50] e **dilatus** a um, [51] et hec **dilatio** nis, [52] et **dilato** as .i. diferre, [53] unde **dilatatus** a um, [54] et hec **dilatatio** nis, [55] differens componitur **indifferens**. [56] **Suffero** ers .i. pati, [57] inde hic et hec et hoc **sufferens** tis, quod comparatur sufferentior sufferentissimus, [58] unde **sufferenter** sufferentius sufferentissime adverbia, [59] et hec **sufferentia** e, [60] et **sublatus** a um quod in alio sensu dicitur pro ablatus, [61] et hec **sublatio** nis. [62] **Aufero** ers id est eripere, [63] inde **ablatus** a um, [64] et hec **ablatio** nis, [65] et **ablativus** a um, [66] **refero** ers, [67] inde **relatus** a um, [68] et hec **relatio** nis, [69] et **relativus** a um .i. quod ad aliquid refertur, [70] **effero** ers .i. superbire elevare, [71] inde **elatus** a um, [72] et hec **elatio** nis. [73] Componitur quoque fero **profero** ers .i. producere, [74] **prefero** ers .i. anteferre, [75] **infero** ers, [76] **circumfero** ers, et ab istis verbalia. Sciendum autem quod fero dicitur pro cupere, unde Ovidius metamorphoseos in primo in nova fert animus mutatas, et cetera. Dicitur etiam pro dicere et pro tolerare.

F xxiii [1] **Fugio** is fugi verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hic et hec et hoc **fugax** cis quod comparatur fugacior fugacissimus, [3] unde **fugaciter** fuga-

---

38 Plaut. *Curc.* 230-231: quis hic est homo | cum conlativo ventre atque oculis herbeis? **76** Ov. *met.* I 1: in nova fert animus mutatas dicere formas

---

33 nis ⟨et confortatorius a um⟩ H **38** amplus: amplius A locus P_1 / conferuntur: conferunt P_1 / quis: qui P_2 / hic homo: homo hic P_1 **42** le ⟨diminutivum⟩ P_1 **44** le ⟨diminutivum⟩ P_1 **45** diminutiva ⟨Iuvenalis [XI 142] exigue furtis imbutus ofelle⟩ H **46** prolongare: prolongo P_1 **47** tis ⟨omnis generis⟩ P_1 **48** differenter ⟨adverbium⟩ AP_1 / differentius differentissime *om.* P_1 / adverbia *om.* AP_1 **50** dilatus: dilatatus A **53** dilatatus: dilatus V_1 **56** pati: patior P_1 **57** sufferens ⟨omnis generis⟩ P_1 / tis ... sufferentissimus *om.* P_1 **60** sublatus: sullatus H / ablatus: oblatus M_1A **61** sublatio: sullatio H **62** ers: fers P_2 **64** ablatio: oblatio A **66** refero: reffero H **69** quod ad aliquid refertur: aliquid quod refertur H **70** superbire: superbio ⟨efferre autem ad funera pertinet, dicitur etiam efferre pro extra ferre ut [?] ibi eque efer aqua et cinerem⟩ P_1 / elevare ⟨extollere unde [?] quibus te laudibus eferam nescio⟩ H **71** nis ⟨.i. superbia⟩ P_1 **73** ers: proferus P_2 / producere: produco M_1AP_1 **74** anteferre: antefero M_1A anteduco P_1 **75** infero ers ⟨unde illatio et illatus a um⟩ P_1 **76** verbalia: verbalis P_2 / dicitur ⟨quandoque⟩ H / metamorphoseos *om.* AP_1 / *in primo om.* HP_1 / mutatas *om.* P_1 / et cetera: ⟨dicere formas⟩ corpora *Mai* / Dicitur ... tolerare: Etiam ferre pro tolerare et pro dicere ⟨transfero tuli a quo translato as, circumfero, antefero, perfero, defero, superfero affero⟩ P_1

1 supinis: sup V_1 supino *Mai*

221 / 222 M.

cius fugacissime adverbia. [4] et hec **fugacitas** tis, [5] et hec **fuga** ge, [6] unde **fugitivus** a um, [7] et **fugo** as, [8] unde **fugatus** a um, [9] et **fugatio** nis, [10] et **fugito** as verbum frequentativum, unde Plautus an tu furcifer herum nos fugitare censes? [11] Fugo componitur **effugo**, [12] **diffugo**, et ab istis verbalia. [13] Fugio componitur **effugio**, [14] unde **effugus** a um .i. fugitivus, [15] et hoc **effugium**, [16] **confugio** is, [17] unde hoc **confugium** ii .i. securitas et tutela, [18] et hec **confugela** le .i. adiutorium, [19] et hic **confuga** ge .i. simul cum alio fugiens, [20] **diffugio** gis, [21] unde **diffugium** ii, [22] et **diffugus** a um .i. in diversa fugiens, [23] **profugio** is, [24] unde **profugus** a um, [25] et hoc **profugium** .i. fuga, Iosephus ut aliquod profugium inveniret; [26] **refugio** is, [27] unde **refugus** a um, [28] et hoc **refugium** gii, [29] **effugio** is, [30] unde **effugus** a um id est fugitivus, [31] et hoc **effugium** gii. [32] Componitur quoque **prefugio** is, [33] et **aufugio** gis, [34] et **circumfugio** is.

[1] **Ferveo** es fervui verbum neutrum et caret supino. [2] Inde **fervesco** cis, F xxiv
[3] quod componitur **effervesco** is, [4] quod et **confervesco** is, [5] et hic **fervor** oris, [6] et hoc **fervorium** rii .i. caldarium rii, [7] et **fervidus** a um quod comparatur fervidior fervidissimus, [8] unde **fervide** fervidius fervidissime adverbia, [9] et hec **ferviditas** tis. [10] Item a ferveo hoc **fermentum** ti, [11] unde **fermentarius** a um, [12] et **fermento** as, [13] unde **fermentatus** a um, [14] et hec **fermentatio** nis. [15] Ferveo componitur **efferveo** es, [16] et **deferveo** es. [17] Sciendum autem quod dicimus etiam **fervo** is tertie coniugationis correpte, unde Virgilius fervere Leucaten.

[1] **Frango** gis fregi fractum tu verbum activum, [2] inde **fractus** a um, [3] et F xxv
hec **fractura** re, [4] unde hec **fractio** nis, [5] et **fracticius** a um, [6] et **fractim**

---

10 Plaut. *asin.* 485: ain tu, furcifer? herum nosmet fugitare censes? **25**: *non repperi.* F xxiii

17 Verg. *Aen.* VII 677 F xxiv

---

3 adverbia *om.* P_2 **9** nis ⟨et secundum quosdam fugis ablata scilicet et addita to fit fugito as⟩ P_1 **10** unde ... censes *om.* P_1 / an (*Mai*): am V_1 ain H *om.* φ **11-12** *om. Mai* / effugo ... verbalia *om.* V_1 **11** fugo: fugio P_1 **12** verbalia: verbalis P_2 **13-15** effugio ... effugium *post* 28 V_1 **14** .i. fugitivus: et effugitivus M_1 **20-22** *post* 29 P_1 **22** in *om.* φP_1 / diversa: diverso π **25** fuga ⟨et profugus ga gum. Perfugio gis unde perfugus ga gum, et hic perfuga es .i. ille qui fugit ad hostes in bello quod in IV regum libro invenies [IV *reg.* XXV 11] ⟩ H / ut: ubi M_1 F xxiii

1 fervui: ferbui M_1P_1 ui P_2 fervivi A / supino: supinis H P_2 **2-3** fervesco ... componitur *om.* V_1 **3** effervesco: fervesco V_1 *ante corr.* **3-4** *mutato ordine* V_1H **8** adverbia: adverbium P_2 **16** es ⟨conferveo es⟩ P_1 **17** Sciendum ... dicimus: Dicitur P_1 / fervo: ferveo $V_1M_1P_2$ *post corr.* fervio H / tertie coniugationis unde *om.* P_1 / correpte: corrupte H *om.* φP_1 / unde Virgilius *om.* A / Leucaten: Leucatem P_2 Leucoteon ⟨etcetera⟩ P_1 F xxiv

3 *post* 5 H *om.* P_1 **5** *om.* P_1 F xxv

adverbium, [7] et hoc **fragmen** nis, [8] unde hoc **fragmentum** ti, [9] et hoc **fragum** gi .i. legumen quod Gallice dicitur [9a] freses, unde Ovidius metamorphoseos in primo montanaque fraga legebant. [10] Item a frango hic et hec **frangibilis** lis et hoc frangibile, [11] vel **fractilis**, [12] et inde **frangibiliter** adverbium, [13] vel **fractiliter** adverbium, [14] et hic **fragor** oris, [15] unde **fragorosus** a um, [16] et hec **fragitida** de .i. stilus, unde Prudentius in libro ymnorum qui cum sacrandus accipit fragitidas. [17] Item a frango hec **fraxinus** ni eo quod facile frangatur, [18] unde **fraxineus** a um, [19] et hoc **fraxinetum** ti .i. locus ubi fraxini crescunt, [20] et hoc **fritillum** li .i. molinellum eo quod grana frangat, unde Iuvenalis parvoque eadem movet arma fritillo. [21] Item a frango hic et hec **fragilis** et hoc fragile quod comparatur fragilior fragilissimus, [22] unde **fragiliter** fragilius fragilissime adverbia, [23] et hec **fragilitas** tis, [24] et hic **fragus** gi .i. recurvatio poplitis vel ipse poples, [25] unde et **suffragines** poplites specialiter dicuntur, [26] et inde **fragor** aris quod non est in usu, [27] sed componitur **suffragor** aris .i. auxiliari, [28] unde hic **suffragator** ris, [29] et **suffragatus** a um, [30] et hec **suffragatio** nis, [31] et **suffraganeus** a um .i. auxiliatorius, [32] et hoc **suffragium** gii. [33] Item fragor componitur **refragor** aris .i. resistere, [34] inde **refragator**, [35] **refragatus**, [36] **refragatio**, [37] et hic et hec **refragabilis** et hoc refragabile, [38] unde **refragabiliter** adverbium. [39] Et componitur **irrefragabilis** .i. irresistibilis, [40] unde **irrefragabiliter** adverbium. [41] Componitur quoque fragus **confragus** a um .i. tuberosus, cumulosus, unde Prudentius in sicomachia et confraga densis arboribus dumeta tegunt. [42] Frango componitur **effringo** gis, [43] **anfringo** is .i. circumfringo, et inde verbalia, [44] et hic **anfractus** us .i. circumfractio, [45] **perfringo** gis, [46] **confringo** gis, [47] **infringo** gis, [48] **refringo** gis, et ab istis verbalia.

---

9 Ov. *met.* I 104 **16** Prud. *perist.* X 1076: Quid, cum sacrandus accipit sfragitidas? **19** Iuv. XIV 5: bullatus parvoque eadem movet arma fritillo **41** Prud.] Verg. *buc.* VI 126: at confraga densis arboribus dumeta tegunt

---

7 fragmen framen P_2 **9** legumen ... dicitur *om.* P_1 / metamorphoseos in primo *om.* P_1 / ⟨arbuteos fetus⟩ montanaque P_1 **10** et hoc frangibile: is V_1 **12-13** *mutato ordine* P_1 **13** adverbium ⟨et fracticius qui cito frangitur, et framea ee⟩ P_1 **16** fragitida: sphragitida *Mai* / in libro ymnorum *om.* P_1 / ymnorum: hymnorum *Mai* / cum sacrandus: consecrandus φ consecratus P_1 / fragitidas: frigiditas V_1 sphragitidas *Mai* **17** a frango *om.* V_1 / frangatur: frangitur V_1 **20** molinellum: mollixiellum V_1 / parvoque: parva P_1 **22** adverbia ⟨[?] Qui (que A) sint (sit A) (in M_1P_2) limus dat nobis noscere fragus⟩ φ **24** poplitis: poblitis M_1A / poples: poplex V_1 pobles M_1 **25** poplites: poplitis V_1 poblites M_1 / specialiter *om.* V_1 / dicuntur: vocantur φP_1 ⟨et ipsa recurvatio (curvatio M_1 P_2) dicitur suffraginatio⟩ φ **26** inde fragor: infragor P_2 **34-36** refragator ... refragatio: verbalia M_1A **37** et hoc refragabile *om.* P_1 **39-40** *om.* P_1 **41** tuberosus: uberosus P_2 / sicomachia: sinchomachia V_1 psychomachia *Mai* / confraga densis: confragandus V_1 confragis *Mai* **43** anfringo: amfrango H affringo φ / .i.: et *Mai om.* P_2 / circumfringo: circumfrango V_1 **44** anfractus: amfractus HP_1 affractus M_1 **45** gis ⟨circumfringo⟩ P_1 **47** *om.* M_1P_2

223 / 224 M.

[1] **Fornax** cis, [2] inde hic **fornaculus** li parvus fornax, [3] et hoc **fornacalium** lii .i. sacrum quoddam in fornaculo factum, [4] **fornacalia** etiam vocamus instrumenta ad opus fornacis aptata, [5] et **fornacio** is .i. fornare, [6] unde **fornacitus** a um .i. in fornace coctus, [7] et hec **fornacitio** nis. [8] Item ab hoc nomine quod est fornax hec **fornix** cis .i. domus meretricum arcuata ut fornax, unde Iuvenalis lenonum pueri quocumque in fornice nati; [9] et inde **fornicor** aris, [10] unde hic **fornicator**, [11] et hec **fornicatrix** cis, [12] et hic **fornicarius** a um, [13] et **fornicatus** a um, [14] et **fornicatio** nis. [15] Fornicor componitur **confornicor** ris, et inde verbalia. F xxvi

[1] **Faveo** es avi fautum tu verbum neutrum, [2] inde hic **fautor** ris, [3] et hec **fautrix** cis, [4] et hic **favor** ris, [5] unde hic et hec **favoralis** et hoc favorale, [6] et **favoraliter** adverbium, [7] et **favorosus** a um .i. favore plenus, [8] et hic **favissor** ris .i. piscator qui semper favet ut sibi bene eveniat, [9] et hic **favidicus** ci .i. illequi vera dicit cui ceteri favent. [10] Item a faveo hic **favus** vi, [11] unde hic **favillus** li .i. parvus favus, [12] et hic **Favonius** nii .i. lenis ventus et instabilis, unde Ovidius metamorphoseos in XI utque sub adventu spirantis lene Favonii. [13] Invenimus etiam hoc **favonium** nii pro leni odio. [14] Dicimus quoque **favius** a um .i. levis et imponderosus, unde Plautus qui vult cubare pandit saltum favium. [15] Item a faveo **faustus** a um .i. felix cui cuncta favent, et comparatur faustior faustissimus, [16] unde **fauste** faustius faustissime adverbia, [17] et hec **faustitudo** nis. [18] Faustus componitur **infaustus**. F xxvii

[1] **Finio** nis finivi vel finii tum tu verbum neutrum, [2] inde **finitus** a um, [3] et hec **finitio** nis, [4] et hic **finis** is, [5] unde et hic et hec **finalis** et hoc finale, F xxviii

---

8 Iuv. III 156: lenoni pueri quocumque ex fornice nati F xxvi

12 Ov. *met.* IX 661: utve sub adventu spiranti lene Favoni **14** Plaut. *curc.* 56: qui volt cubare, pandit saltum saviis F xxvii

---

2 inde ... fornax: unde hec fornacula diminutivum P_1 / parvus fornax: diminutivum M_1 **3** fornacalium: forna V_1 *spatio relicto* fornaculum φP_1 fornalium *Mai* **4** fornacalia: fornacula M_1 P_2 / ⟨quedam⟩ instrumenta φ / apta: aptata $V_1\varphi$ posita H **5** fornare: panem in fornace mittere P_1 **6** fornacitus: fornacius H **6** fornacitio: fornatio P_2 fornacio P_1 **8** nati *s.l.* M_1 / fornax *om.* V_1 **9** *om.* V_1 **14** ⟨ab⟩ inde H F xxvi

1 fautum: fatum V_1 / neutrum: activum P_1 **2** fautor (*Mai*): fractor V_1 **5** favoralis *et s.l.* bi M_1 **6** adverbium ⟨et hic et hec favorabilis et hoc favorabile quod comparatur favorabilior favorabilissimus unde favorabiliter favorabilius favorabilissime adverbia⟩ H **9** favidicus (*Mai*): fraudicus V_1 faudicus $H\varphi$ fatidicus P_1 **12** lenis: levis M_1 / et instabilis *om.* φ / metamorphoseos in XI *om.* P_1 / utque: ut quod P_2 / favonii: faveni *Mai* **13** Invenimus: Inveni V_1 / leni: levi φ **14** favius: fanius V_1 / qui: que V_1 / cubare: iuvare φ / saltum: saltem P_1 **18** infaustus ⟨.i. infelix⟩ H F xxvii

3 nis ⟨Finitus componitur infinitus a um, a quo infinitivus a um et infinitas tis cuius penultima corripitur ad differentiam accusativi pluralis infinitas⟩ P_1 F xxviii

[6] et **finaliter** adverbium, [7] et **finitimus** a um. [8] Finis componitur hic et hec **affinis** et hoc affine .i. vicinus, [9] unde **affiniter** adverbium, [10] et hec **affinitas** tis, [11] et hoc **affinium** nii ambo pro vicinitas. [12] Componitur quoque finis hic et hec **confinis** et hoc confine .i. vicinus, [13] unde **confiniter** adverbium, [14] et **confinitas** tis, [15] et hoc **confinium** nii ambo pro vicinitas, [16] et hoc **bifinium** nii .i. divisio inter duos fines. [17] Sic et **trifinium** dicimus, [18] et **quadrifinium** nii, [19] et **diversifinium** nii .i. divisio inter diversas partes, [20] et **interfinium** nii .i. terminus inter duos fines. [21] Sciendum autem quod **finis** pro consummatione et pro patria dicitur. [22] Finio componitur **definio** is, [23] unde **definitus** a um, [24] et hec **definitio** nis, [25] **prefinio** is, [26] unde **prefinitus** a um, [27] et hec **prefinitio** *nis*.

F xxix [1] **Fundo** is fudi fusum su verbum activum, [2] inde **fusus** a um, [3] et hec **fusio** nis, [4] et **fusim** adverbium, [5] et hic et hec **fusilis** et hoc fusile, [6] unde **fusiliter** adverbium, [7] et hoc **fusorium** rii .i. illud in quo aliquid infunditur, [8] et hec **funda** de, [9] unde hec **fundula** le, [10] et hec **fundibula** le .i. funda, [11] et inde hic **fundibalista** te .i. funde iactator, [12] quod aliter dicitur hic **fundibalus** li, [13] et hic **funditor** ris, unde Salustius in sinistra parte Manlius cum funditoribus. [14] Item a fundo hic et hec **futilis** et hoc futile quod cito decurrit, unde Terentius in Adelphos tu nihil nisi sapiat ille futilis. [15] Et hic **fundus** di, [16] unde hic **fundulus** li .i. minimus piscis qui adheret fundo, [17] et **fundo** as, [18] unde **fundator** ris, [19] **fundatus**, [20] **fundatio**, [21] et hoc **fundamen** nis, [22] et hoc **fundamentum** ti, [23] et **fundito** as verbum frequentativum, unde Plautus in Amphitrione cum cruciatu tuo ista verba funditas. [24] Item a fundo hic **fons** huius fontis eo quod ex se aquam effundat, [25] et inde hic **fonticulus** li, [26] et **fontanus** a um .i. iuxta fontem habitans. [27] Fundo componitur **profundo** is,

13 Sall. *Iug.* C 2 **14** Ter. *ad.* 394-395: tu quantu' quantu's nil nisi sapientia es, | ill' (ill' futilis *var. l.*) somnium **23** Plaut. *Amph.* 1033: Cum cruciatu tuo istaec hodie, verna, verba funditas

F xxviii **7** finitimus: finitivus *Mai* / um ⟨.i. vicinus⟩ H **11** ambo: utrumque P_1 / vicinitas: vicinitate P_1 **12-15** *om.* M_1 **12-14** *ad* 20 *post* fines P_1 *om.* M_1 **12** Componitur quoque finis: Item finis componitur P_1 / et hoc ... vicinus *om.* AP_1 **13** *om.* P_1 **15** vicinitas: vicinitate AP_2 **17** dicimus *om.* P_1 **18-19** nii ... .i. *om.* A / partes: patrias V_1M_1A provincias P_1 **20** terminus: nus P_1 **21** patria: provincia ⟨et quando pro provincia tunc inde derivatur finitimus et dicitur *quasi comprovincialis*⟩ H / *dicitur* (*Mai*): accipitur P_1 *om.* V_1 **22** finio ⟨quoque⟩ M_1 / definio: diffinio V_1M_1 ⟨diffinio⟩ A **27** nis. ⟨Diffinio nis .i. definire unde diffinitus ta tum et hec diffinitio nis et hic diffinitor ris. Eodem modo dicitur definitor et prefinitor⟩ H ⟨difinio difinitus tio⟩ P_1

F xxix **1** fusum *om.* M_1 / activum ⟨unde verbalia⟩ P_1 **5** fusile ⟨quod facile funditur et hic fusus si eo quod circum circo fuditur et hoc fusorium⟩ P_1 **6** *om.* P_1 **12** dicitur ⟨fundibolarius⟩ H / li ⟨fundibolarius⟩ φ **13** funditor ⟨dicitur⟩ M_1 / Manlius: Mallius V_1 / funditoribus (*Mai*): funditorius V_1 **14** decurrit ⟨vel (homo M_1) qui scit celare nil (nil scit celare M_1)⟩ φ / in adelphos: in adelphis *Mai om.* P_1 **16** minimus: minutus φ diminutivum P_1 / fundo ⟨qui etiam gobio et scintilla dicitur⟩ P_1 **19** *om.* P_1 **21** nis ⟨et hec fundatrix⟩ H **23** in Amphitrione *om.* P_1 / ista verba: verba ista P_1 **25** li ⟨diminutivum⟩ P_1 **26** habitans. ⟨Et hic fundus di quod et pro (*bis* A) fundo aque et pro allodio dicitur⟩ φ

225 / 226 M.

[28] unde **profusus** a um, [29] et hec **profusio** nis, [30] et **profundus** a um quod comparatur profundior profundissimus, [31] unde **profunde** profundius profundissime adverbia, [32] et hec **profunditas** tis, [33] et **profundo** as .i. effundere, unde Terentius in adelphos profundat, perdat, nihil ad me; et inde verbalia. [34] Componitur fundo **effundo** is, [35] et **confundo** is, [36] et **diffundo** is, [37] et **suffundo** is, [38] et **infundo** is, [39] et **perfundo** is, [40] et **refundo** dis.

[1] **Fallo** is fefelli verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hic et hec et hoc **fallax** cis quod comparatur fallacior fallacissimus, [3] unde **fallaciter** fallacius fallacissime adverbia, [4] et hec **fallacia** cie, [5] et hoc **filtrum** tri .i. quoddam genus acutissimi veneni, unde Iuvenalis hic Tessala vendit filtra. [6] Item a fallo **falsus** a um quod comparatur falsior falsissimus, [7] unde **false**, [8] vel **falso** falsius falsissime adverbia. [9] et hec **falsitas** tis. [10] Et componitur **falsidicus** a um, [11] et **falsificus** a um, [12] et **falsifico** as, unde verbalia. [13] Item a fallo hoc **fel** lis, [14] unde **felleus** a um. [15] Fallo componitur **refello** is. F xxx

[1] **Fluo** is fluxi fluxum xu verbum neutrum, [2] unde hic **fluxus** us .i. alicuius rei decursio, [3] et **fluidus** a um .i. madidus, [4] et hic **fluor** ris .i. madiditas, [5] et **fluvidus** a um .i. madidus, unde Lucanus traxit iners celum fluide contagia pestis. [6] Item a fluo hoc **flumen** nis, [7] unde **flumineus** a um, [8] et hic **fluvius** ii, [9] unde hic **fluviolus** li diminutivum, [10] et **fluviosus** a um, [11] et **fluvio** as .i. hundare, unde Iosephus in decimo octavo nihil inter eos aut ditior fluviatur, aut pauperior defrau- F xxxi

---

33 Ter. *ad.* 134: profundat, perdat, pereat! nil ad me attinet

5 Iuv. VI 610-611: hic Thessala vendit | philtra F xxx

5 Lucan. VI 89: traxit iners caelum fluuidae contagia pestis **11** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XVIII p. 514 *F.*: nihil amplius inter eos ditior fluitatur, nihil pauperior defraudatur F xxxi

---

30 quod comparatur *om.* φ **31** adverbia: adverbium φ **33** adelphos: adelphis φ *Mai* / nihil: nil φ **37** suffundo: consuffundo A **38** *om.* φ **39-40** *mutato ordine* φ **40** *om.* P_1 / dis ⟨et ab omnibus istis verbalia⟩ H

1 fefelli ⟨falsum su⟩ P_1 / neutrum: activum P_2P_1 / et caret supinis *om.* φP_1 **2** hic ... hoc: omnis generis P_1 *om.* φ / quod comparatur *om.* φ **3** adverbia: adverbium P_2 **5** acutissimi: accutissimi P_1 / Tessala: Thessala AP_2 thessala *Mai* / filtra: philtra *Mai* **6** fallo: fallendo V_1P_2 / quod comparatur *om.* A **7-8** false vel *om.* P_1 **11** *om.* φ **12** et falsifico as *om.* V_1 **13** fallo: falso P_1 / hoc: hec A / fel lis: fellis HA **15** refello is ⟨et caret supinis⟩ P_1 F xxx

1 fluxum: fluctum V_1I ⟨vel fluitum tu vel⟩ fluctum P_1 **3-4** *post* 5 M_1 *mutato ordine post* 5 AP_2 **3** .i. madidus *om.* A **4** madiditas: fluiditas P_2 ⟨fluiditas vel⟩ M_1 A **5** fluvidus: fluide M_1 fluidus a um M_1 *ante corr.* / iners: hiemps M_1A yemps P_2 inhers P_1 **10** *om.* M_1A **11** hundare: habundare H abundare φ ⟨vel ditare⟩ P_1 / in decimo octavo: XVIII° φ *om.* P_1 / fluviatur: fluitatur P_1 F xxxi

datur; et inde verbalia, [12] et hic et hec **fluvialis** et hoc fluviale. [13] Item a fluo hic **fluctus** us, [14] et inde hic **flucticulus** li, [15] et **fluctuo** as .i. dubitare, [16] unde **fluctuatus** a um, [17] et hec **fluctuatio** nis. [18] Et componitur fluctus **fluctivagus** a um. [19] Item a fluo hec **frons** dis eo quod cito fluat, [20] unde **frondosus** a um .i. frondibus plenus, [21] et **frondesco** is, [22] quod componitur **refrondesco** is, [23] et **confrondesco** is, [24] et hic **frondator** ris .i. avis quedam que ex frondibus nidum facit, unde Virgilius hinc alta sub rupe canet frondator ad auras. [25] Item a fluo hic **flos** oris eo quod cito fluat, [26] unde hic **flosculus** li, [27] et **floridus** a um, [28] et hoc **florarium** rii, [29] et hoc **floretum** ti .i. locus ubi flores crescunt, [30] et **floreo** es, [31] unde **floresco** is, [32] et componitur **effloreo** es, [33] et **refloreo** es. [34] Sic etiam dicimus **effloresco** cis, [35] et **refloresco** cis. [36] Et **floro** as quod non est in usu, [37] sed componitur **defloro** as .i. excerpere, [38] et inde **deflorator**, [39] **defloratus**, [40] et **defloratio**. [41] Fluo componitur **affluo** is, [42] unde **affluens** tis, [43] et **affluenter** adverbium, [44] et hec **affluentia** e .i. habundantia, [45] et **affluus** a um .i. habundans, [46] **defluo** is, [47] unde **defluus** a um .i. quod cito decurrit, [48] et hoc **defluvium** vii .i. excursio, unde Macer de viribus herbarum, defluvium capitis, si suco seminis huius ungas sepe caput, reprimi dicit Galienus. [49] **Superfluo** is, [50] unde **superfluus** a um, [51] et **superflue**, [52] et hec **superfluitas** tis. [53] **Refluo** is, [54] unde **refluus**. [55] **Interfluo** is, [56] **interfluus** a um, [57] **influo** is, [58] unde **influus** a um. [59] **confluo** is, [60] unde **confluus** a um. [61] Notandum autem quod **fleo** secundum Ysidorum dicitur a fluo, eo quod qui flet lacrimis fluit, [62] et inde hic **fletus** us, [63] et hic et hec **flebilis** et hoc flebile, [64] unde **flebiliter** adverbium, [65] et hec **flebilitas** tis, [66] et **fletus** a um quod non est in usu, [67] sed componitur **infletus** a um, unde Ambrosius super Egisippum incautum spiculo transigit, ne infleta esset. [68] Fleo componitur **effleo** es, [69] et **defleo** es.

---

24 Verg. *buc.* I 56 **48** Macer = Odo Magd. 157 **61** *cf.* Isid. *orig.* X 111 **67** *non repperi.*

12-17 *om.* P_1 **12** *om.* A **14** flucticulus: fluctuculus V_1 **17** nis ⟨et fluito tas verbum neutrum ditare, Iosephus [Cassiod *Ios. antiq.* XVIII p. 514 *F.*] nil dicior fluitatur aut pauperior defraudatur⟩ P_1 **18** um ⟨quasi fluctio sonus⟩ φ ⟨et fluctisonus⟩ P_1 **19** hec: hic V_1 / frons: frondes V_1M_1 *post corr.* **21** ⟨et frondeo es quod non est in usu a quo⟩ frondesco is ⟨incoativum⟩ P_1 **24** quedam *om.* A / frondibus (*Mai*): frontibus V_1 / facit ⟨vel ille qui stringit frondes⟩ P_1 / frondator ⟨frondes componitur frondicomus a um⟩ P_1 / hinc: huic M_1P_2 / rupe: ripe M_1 *ante. corr.* / ad auras *om.* $V_1M_1AP_1$ **26** li ⟨diminutivum⟩ P_1 **28** rii ⟨locus ubi flores crescunt⟩ P_1 **29** .i. ... crescunt: idem. ⟨Flos componitur floriger a um et florifer⟩ P_1 **31** floresco ⟨incoativum⟩ P_1 **35** *om.* P_1 **37** excerpere: corrumpere P_1 **38** *om.* V_1 φ **44** habundantia: abundantia φ **45** habundans: habundus V_1 abundus P_2 abundans M_1 abundantia P_2 *ante corr.* **46-47** *om. Mai* **47** decurrit: defluit P_1 **48** excursio: excusio V_1 excussio *Mai* / de viribus herbarum *om.* P_1 / suco: succo HM_1P_2 / ungas: unges M_1 ungues A unge P_2 irrigas P_1 / sepe: tege P_1 / caput *om.* A / reprimi dicit Galienus: et cetera P_1 / Galienus: Gallienus A **51** superflue ⟨adverbium⟩ φ **52-56** *om.* V_1 **61** Notandum: Nota φ / fleo ⟨fles vi tum tu neutrum⟩ P_1 / eo ... fluo: eccetera P_1 / fluit: affluit P_2 **67** componitur ⟨defletus et⟩ P_1 / incautum spiculo: in causpeculo P_1 / incautum: incantum A / transigit: transfigit P_2 / esset: essent M_1P_2 **68** es. ⟨Et confleo es et ab istis omnibus verbalia⟩ H

227 / 228 M.

[1] **Fulcio** is fulcii vel fulcivi fultum tu vel fulcitum tu verbum neutrum, [2] inde **fultus** a um, [3] et **fulcitus** a um, [4] et hoc **fulcimen** nis, [5] et hoc **fulcimentum** ti, [6] et hec **fultura** e, [7] et hoc **fulcrum** ri .i. sponda lecti quod pro ipso accipitur lecto, unde Prudentius in sicomachia ubi multo fulcra mero veterique toreumata rore rigantur. [8] Fulcio componitur **effulcio** is, [9] unde **effultus** a um, [10] et hec **effultio** nis. [11] **Suffulcio** cis, [12] unde **suffultus** a um, [13] et hec **suffultio** nis. F xxxii

[1] **Frigeo** es frigui vel frixi verbum neutrum et caret supinis, [2] unde **frigidus** a um quod comparatur frigidior frigidissimus, [3] unde **frigide** frigidius frigidissime adverbia, [4] et hec **frigiditas** tis, [5] et hoc **frigus** is, [6] unde **frigorosus** a um .i. frigidus, [7] et hoc **frigium** gii .i. quedam mitra pontificalis, unde Constantinus imperator frigium candido splendore eius sacratissimo vertici imposuimus. [8] Item a frigeo **frigesco** is, [9] quod componitur **refrigesco** is, [10] Et pluraliter **frigores** ium .i. febres que nos faciunt frigere, [11] et hec **frigilla** e .i. avis quedam que frigore cantat, [12] et **frigutio** is .i. frigide se deducere sicut catulus facit quando habet frigus, unde Plautus in cassia quid friguttis? quid istud tam cupide cupis? [13] Item a frigeo **frigero** as quod non est in usu, [14] sed componitur **refrigero** as, [15] unde **refrigeratus** a um, [16] et hec **refrigeratio** nis, [17] et hoc **refrigerium** rii, [18] et hec **febris** is dicitur a frigeo eo quod frigere nos faciat, [19] et inde hec **febricula** le, [20] et **febricito** as .i. febres habere, [21] unde **febricitatus**, [22] **febricitatio**, [23] et **febrio** is .i. febres habere, unde Macrobius de Saturnalibus ut febrienti varium, et non simplicem cibum daret, [24] et inde **febrisco** is verbum frequentativum. [25] Frigeo componitur **refrigeo** es, [26] et **perfrigeo** es, unde Iuvenalis et si perfrixit, cantat bene. [27] Notandum autem quod dicimus etiam **frigo** is frixi frixum xu .i. frigere sicut facimus in patella, [28] et inde **frixus** a um .i. cum sagina in pa- F xxxiii

---

7 Prud. *psych.* 370

7 *const. Const.* 255-257 M.G.H. *fontes iuris Germ. antiqui* X: frygium (frigium *codd.*) vero (quoque *var. l.*) candido nitore (nitoris *var. l.*, splendore *var. l.*) ... eius sacratissimo vertici (capiti *var. l.*) manibus nostris posuimus (imposuimus *var. l.*) **12** Plaut. *cas.* 267: quid friguttis? quid istuc tam cupide cupis? **23** Macr. *Sat.* VI 4,6 **26** Iuv. VII 194

---

1 vel fulcivi *om.* A / fultum tu *in marg.* M_1 / neutrum: activum M_1P_1 **6** fultura: fulcra P_2 fulta A **7** fulcrum: fulchrum A / quod ⟨etiam⟩ A / sicomachia: sincomachia V_1 Psychomachia *Mai om.* P_1

2 quod comparatur *om.* φ **3** adverbia: adverbium φ **7** frigium: phrygium *Mai* / unde ... imposuimus *om.* P_1 / frigium: phrygium *Mai* frigio A / splendore (*Mai*): splendidore V_1 **8** frigesco ⟨incoativum⟩ P_1 **10** .i. febres *om.* P_1 **11** ⟨in⟩ frigore P_1 **12** frigutio: friguto V_1 frigutto φ / deducere: ducere / facit *om.* P_1 / in Cassia *om.* P_1 / friguttis: frigutis V_1 / istud: istum V_1 **13** as ⟨a quo refrigerasco cis unde refrigeratus refrigeratio⟩ P_1 **18** faciat: faciant V_1 facit P_1 **20** habere: pati P_1 **21-23** unde ... habere *om.* V_1 *in marg.* P_2 **23** de Saturnalibus *om.* P_1 / cibum daret: daret cibum P_1 **24** frequentativum: inchoativum AP_1 **27** Notandum: Nota φ / .i. ... patella: quod pertinet ad patellam / frigere (*Mai*): frire V_1 / facimus: dicimus P_1 **28** sagina: sagimine P_1

tella coctus, [29] et hec **frixatura** re .i. coctura re, [30] et hec **frixa** xe .i. carbonella, [31] et hoc **frixorium** rii .i. ferrum super quod coquitur. [32] Et componitur frigo **confrigo** is, [33] **confrixus** a um, [34] unde **confrixio** nis, [35] et hoc **confrixorium** rii .i. caldarium vel patella vel ferrum super quod aliquid coquitur.

F xxxiv [1] **Fateor** ris verbum deponens, [2] inde **fassus** a *um*, [3] et hoc **fatum** secundum quosdam, [4] unde hic et hec **fatalis** et hoc fatale, [5] et inde **fataliter** adverbium. [6] Et per compositionem **fatidicus** .i. fatum dicens. Sciendum tamen quod secundum Quintilianum de causis fatum dicitur a facio, unde et ait quid est fatum, nisi quod fit et non habet causas? [7] Fateor componitur **profiteor** eris, [8] unde hic **professor** ris, [9] et **professus** a um, [10] et hec **professio** nis, [11] et hic **profeta** te quasi profitens tacita, [12] unde hec **prophetissa** se, [13] et **profeticus** a um, [14] et **profeto** as, [15] et hic et hec **prophetalis** et hoc prophetale, [16] et **prophetizo** as. [17] Componitur fateor **confiteor** eris, [18] unde hic **confessor** ris, [19] et **confessus** a um, [20] et hec **confessio** nis. [21] **Diffiteor** eris, [22] et **enfiteor** ris, ambo pro negare.

F xxxv [1] **Fodio** is fodi fossum su verbum neutrum, [2] inde hic **fossor** oris .i. ille qui fodit, [3] et hoc **fossorium** rii .i. ligo cum quo foditur, [4] et hec **fossa** e, [5] unde hec **fossula** le, [6] et **fodo** as, [7] et **fosso** as, ambo pro sepe fodere, et ab istis verbalia, [8] et hic **fossatus** us. [9] Fodio componitur **effodio** is, [10] et **diffodio** is, [11] et **confodio** is, [12] et **suffrodio** is, [13] et **circumfodio** is, [14] et **infodio** is, et ab istis verbalia.

F xxxvi [1] **Fedo** as avi atum tu verbum activum, [2] inde **fedatus** a um, [3] et hec **fedatio** nis, [4] et hoc **fedamen** nis, [5] et **fedus** a um quod comparatur fedior fedissimus, [6] unde **fede** fedius fedissime adverbia, [7] et hec **feditas** tis, [8] et hic **fetor** ris, [9] et **fedosus** a um .i. fedus. [10] Et **fetet** verbum defectivum, [11] unde **fetidus** a um, [12] et **fetosus** a um .i. fetidus. [13] Item a fedo hec **fex**

F xxxiv 6 Ps. Quint. *decl.* IV 18: quid est ergo fatum, nisi quod fit et non habet causas?

---

30 xe ⟨coctura et hec frixa⟩ P_1 **32** frigo *om.* V_1

F xxxiv **2** fassus (*Mai*): falsus V_1 **3** fatum (*Mai*): factum V_1 **4** et hoc fatale *om.* φ **6** per ... .i. *om.* P_1 / tamen: autem V_1 / facio: fatio M_1 / et ait *s.l.* P_2 / ait ⟨fassus⟩ P_2 / non *om.* P_1 / causas: casum V_1 casus P_1 cas P_2 **7** profiteor (*Mai*): profiteo V_1 **14-15** *mutato ordine* φ **17** Componitur ⟨quoque⟩ φP_1 **21** eris ⟨.i. negare⟩ P_1 **22** ambo pro negare: idem P_1

F xxxv **1** fodi *om.* V_1 / neutrum: activum P_1 **2** ille ⟨scilicet⟩ φ **3** cum *om.* P_1 **5** unde: inde ⟨fosella et⟩ A / le ⟨diminutivum et fovea e⟩ P_1 **6** as ⟨frequentativum⟩ P_1 **7** ambo ... fodere: idem P_1 **10** *post* 12 A / diffodio: defodio P_1 / is ⟨perfodio⟩ P_1 **11** *om.* V_1 φ **13** *om.* H

F xxxvi **1** activum: neutrum A **5** quod comparatur *om.* M_1A **6** adverbia: adverbium P_2 **8** *post* 10 H *post* 12 P_1 / fetor: fedor P_1 **9** fedosus: fetosus φ **11** um ⟨quod comparatur fetidior fetidissimus, unde fetide fetidius fetidissime adverbia⟩ H **12** um ⟨et hic fetor⟩ P_1 / .i. fetidus *om.* P_1

cis, [14] unde hec **fecula**, le .i. parva fex, unde Horatius in sermonibus posuit illud pro pulte siser, allec, fecula Choa; [15] et inde **feculatus** .i. fece plenus quod et pro fetido dicitur. [16] Invenimus quoque **feculentus** pro fetidus a fecula dirivari, unde Macrobius de Saturnalibus laxatis spiramentis effluit labes feculenta; [17] et **feculentia** .i. feditas, [18] et **feco** as, quod non est in usu, [19] sed componitur **effeco** as .i. purgare quasi fecem extra ponere, [20] et inde **effecatus** a um, [21] et hec **effecatio** nis. [22] Componitur quoque **defeco** as similiter pro purgare, unde Prudentius in libro ymnorum sed tincta postquam membra defecaverat; unde etiam Macrobius de Saturnalibus in venis et arteriis fit digestio, quia acceptum sanguinem quodam modo defecant; [23] et inde **defecatus** a um .i. purus quasi deorsum a fece, [24] et **defecatio** nis. [25] Fedo componitur **effedo** as, [26] et **confedo** as, [27] et **refedo** as, et ab istis verbalia.

[1] **Fecundo** as, [2] inde **fecundator** ris, [3] **fecundatus** a um, [4] **fecundatio**, F xxxvii
[5] et **fecundus** a um, quod comparatur fecundior fecundissimus, [6] unde **fecunde** fecundius fecundissime adverbia, [7] et hec **fecunditas** tis. [8] Fecundus componitur **infecundus** a um. [9] Item a fecundo **fetus** a um, [10] unde **fetura** re, [11] et **fetuitus** a um .i. feturam habens vel generatus, [12] et hic **fetus** us .i. fetura, [13] et hec **fecutina** ne .i. quelibet sordida causa per quam mulier fetum temptat eicere. [14] Fetus componitur **effetus** a um .i. debilis, quasi sine fetu .i. sine fortitudine, quod in Boetio reperies. [15] Item a fecundo secundum Ysidorum hec **ficus** ci pro arbore, quod de ceteris arboribus sit fecundior, quod etiam dicitur pro fructu ipsius arboris et pro quadam infirmitate, unde Martialis Cocus dicemus ficus quas scimus in arbore nasci, dicemus ficos, Ceciliane, tuos; [16] et quando est pro infirmitate, tunc inde dicitur **ficosus** a um .i. illa infirmitate plenus. [17] Quando vero pro arbore, hec **ficulnea** nee .i. parva ficus, [18] et hoc **ficulnetum** ti .i.

---

14 Hor. *serm.* II 4, 73 **16** Macr. *Sat.* VII 12, 4: laxatis spiramentis effluit tabes faeculenta **22** Prud. *cath.* VII 74 Macr. *Sat.* VII 4, 22: in venis autem et arteriis ... tertia fit digestio. Nam acceptum sanguinem quodam modo defaecant F xxxvi

14 *cf.* Boeth. *cons.* I *carm.* 1,12 **15** *cf.* Isid. *orig.* XVII 7,17 Mart. I 65,4 F xxxvii

---

14 .i. parva fex: diminutivum P_1 / in ... pulte *om.* P_1 / allec: alec V_1 allex A / coha: coa π **15-16** et inde ... Macrobius: unde feculentus a um, ⟨.i. M_1⟩ fece plenus, quod et pro fetido dicitur. Macrobius M_1AP_1 **15** feculatus: feculentus HM_1P_2 / fetido: fedo φ fendo V_1 fetendo *coni. Mai* **16** Invenimus ... dirivari *om.* H [*cf. 15-16*] / dirivari: derivari A / de Saturnalibus *om.* P_1 / laxatis: lassatis A / effluit: affluit φ / feculenta ⟨vel feculentia *s.l.*⟩ V_1 **18** ⟨a feculento quoque derivatur a fetet etiam⟩ feco H **19-22** .i. ... as *om.* A **20** um ⟨.i. purgatus⟩ H **22** unde ... etiam *om.* P_1 / unde: hinc P_2 / Macrobius ... defecant *in marg.* M_1 / de Saturnalibus *om.* P_1 / acceptum: corruptum P_1 / defecant: defecaverat M_1A F xxxvi

1 as ⟨verbum activum⟩ P_1 **3-4** *mutato ordine* M_1 *Mai* **3** fecundatus: fecondatus V_1P_1 **4** *om.* P_1 **5** et fecundus a um *om. Mai* / quod comparatur *om.* M_1 **6** adverbia: adverbium P_2 *Mai* **15** infirmitate ⟨et est ibi differentia in genere⟩ P_2 / Cocus: Coquus P_2 / scimus: cimus P_2 *ante corr.* **16** tunc *om.* P_2 F xxxvii

locus ubi multe ficus crescunt, [19] et **ficulneus** a um .i. de feculnea exsistens, [20] quod et **ficeus** dicitur.

F xxxviii [1] **Fungor** eris functus sum verbum deponens, [2] inde **functorius** a um .i. quod bonum est ad fungendum, [3] et **functus** a um, [4] et hec **functio** nis, [5] et hic **fungus** gi .i. quedam herba que aliter boletus dicitur. Ponitur etiam pro vetusto panno, unde et Marbodus de lapide cristallo admotosque sibi solet hic accendere fungos. [6] Fungo componitur **defungo** is .i. mori, [7] inde **defunctus** a um, [8] et hec **defunctio** nis. [9] **Perfungo** is .i. uti, [10] **perfunctus** a um, [11] et hec **perfunctio** is, [12] et **perfunctorius** a um .i. aptus ad perfungendum, [13] et inde **perfunctorie** adverbium.

F xxxix [1] **Figo** gis fixi fixum xu verbum activum, [2] inde **fixus** a um, [3] et hec **fixio** nis, [4] et hec **fixula** le .i. fibula que ad firmandum pallium infigitur. [5] Figo componitur **defigo** gis, [6] et **prefigo** is, [7] et **infigo** is, [8] et **configo** gis, [9] **affigo** gis, [10] et **perfigo** is, [11] et **circumfigo** is, et ab omnibus istis verbalia.

F xl [1] **Fisis** Grece natura Latine, [2] inde **fisicus** a um, [3] et hec **fisica** e pro quadam arte, [4] et **fisiculo** as .i. prophetare vel pronuntiare, [5] et inde **fisiculatus** a um .i. prenuntiatus vel preconsultus, unde Martianus fisiculatis extorum prosicis viscera loquebantur. [6] Hinc etiam secundum quosdam hic **fiscus** ci .i. saccus ubi publicus census reponebatur, unde Prudentius de sichomachia gravidos furtim distendere fiscos; [7] et

---

F xxxviii 5 Marbod. *lap.* 558 admotosque sibi solet hinc (hic *var. l.*) accendere fungos.

F xl 5 Mart. Cap. I 9: fissiculatis extorum prosiciis viscera loquebantur **6** Prud. *psych.* 460

---

19 exsistens: existens *Mai*

F xxxviii **1** Fungor eris: Fungo gis π / functus sum: funxi π ⟨functum tum⟩ AP_2 / functus a um φ / verbum *om.* P_2 / deponens: neutrum π *om.* P_2 **3** functus: functivus P_1 **5** aliter *om.* P_1 / Ponitur: Dicitur φ *om.* I / vetusto: vetustato P_2 vetulo P_1 / Marbodus: Marbotus H Macer P_1 Marcus M_1 / de lapide cristallo *om.* P_1 / cristallo: christallo A crystallo *Mai* / admotosque: amotosque V_1IP_2 **6** Fungo: Fungor M_1 *om.* P_2 / defungo: defungor φ **9** perfungo: perfungor φ **11** perfunctio: perfunxio P_1 **12-13** *om.* P_1 **12** .i. ... perfugendum *om.* I / aptus *om.* V_1 ⟨.i. aptum (aptus P_2)⟩ φ

F xxxix **1** activum *om.* A **4** fixula: fixtula *Mai* ⟨fixura et hec⟩ φ **5** figo ⟨quoque⟩ AP_2 **6-7** *mutato ordine* P_2 *om.* V_1 **6** is ⟨et affligo gis⟩ H **9** *om.* V_1

F xl **1** Fisis: Physis *Mai* **2** fisicus: phisicus M_1A *Mai* **3** fisica: phisica φ *Mai* / quadam arte: arte illa P_1 **4** fisiculo: phisiculo P_2 / prophetare (*Mai*): profetare V_1 **5** fisiculatus: phisiculatus M_1A / fisiculatis: phisiculatis P_2 / prosicis: proficis P_2 prosici A / viscera: vis animi P_1 **6** etiam *om.* φ / ubi: quo A / census: sumptus P_1 / reponebatur: ponebatur H / de sichomachia *om.* P_1 / distendere: descendere A descendere P_2 / fiscos: furtim A

231 / 232 M.

inde hoc **fiscale** lis .i. redditus regalis, unde Iosephus in XII tres annos liberamus a tertia parte fiscalium. [8] Item a fisis hec **fiscedula** le .i. parvus piscis, [9] qui etiam hic **fiscedulensis** dicitur, unde Plautus in captivis opus est turdetanis, opus fiscedulensibus.

[1] **Funus** eris, [2] inde **funereus** a um, [3] et hoc **funusculum** li .i. parvum funus, [4] et **funestus** a um .i. funeri proximus, [5] et hic et hec **funebris** et hoc funebre .i. mortalis, [6] et **funero** as, unde verbalia. [7] Item ab hoc nomine quod est funus hic **funis** is, [8] unde hic **funiculus** li .i. parvus funis, [9] et hic **funambulus** li .i. qui super cordam ambulat. [10] Et notandum quod **funus** dicitur in domo, [11] **cadaver** in tumulo, [12] **umbra** apud inferos. F xli

[1] **Fortuna** ne, [2] inde **fortunatus** a um fortunatior fortunatissimus, [3] et illud componitur **infortunatus**, [4] et hoc **fortunium** nii quod non est in usu, [5] sed componitur **infortunium** nii, [6] et **forte** adverbium, [7] et forte **fortuna** .i. forte, [8] et **fors** similiter adverbium, unde Prudentius in sicomachia et fors innocuo tinxisset sanguine ferrum. [9] Item a fortuna **fortuitus** a um .i. fortunatus, [10] et **fortuitu** .i. forte adverbium, [11] et **forsan**, [12] vel **forsitan**, [13] **fortassis**, [14] **fortasse** adverbia que semper dubitative proferuntur, sicut et fortuna est dubitabilis. F xlii

[1] **Femina** ne, [2] inde hec **femella** le, [3] et inde hec **feminula** le, ambo diminutiva, [4] et **femineus** a um, [5] et **femellarius** a um .i. femineo operi dedi- F xliii

---

7 Iosephus = Cassiod *Ios. antiq.* XII p. 339 *F*: et per tres annos liberamus eos a tertia parte fiscalium 9 Plaut. *capt.* 163: opu' Turdetanis, opus Ficedulensibus F xl

8 Prud. *psych.* 501 F xlii

---

7 redditus: reditus AP_2P_1 / in XII: in duodecimo *Mai om.* P_1 / tertia *om.* P_1 8 fisis: physis P_2 *Mai* / fiscedula (*Mai*): fisedula V_1 ficedula P_1 fiscediela A 9 qui: quod V_1 / fiscedulensis: ficedulus ⟨et loligo⟩ P_1 / in captivis *om.* P_1 / opus ... fiscedulensibus: opus est ficedulensibus opus est turdetanis et cetera P_1 / est *om.* V_1 F xl

1 Funus: Funis P_1 *et s.l.* hoc H 2-3 *mutato ordine* M_1A 3 .i. parvum funus: diminutivum P_1 *om.* A 6 as ⟨verbum neutrum⟩ P_1 7 is ⟨ .i. corda⟩ H 8 .i. parvus funus: diminutivum P_1 *om.* A 9 funambulus: funalibulus I funerabilis A / .i. ⟨ille⟩ P_2 / cordam: chordam V_1 funem I 10 notandum: nota φ 11 in tumulo: apud tumulum π 12 umbra ⟨ circa tumulum, manes⟩ P_1 F xl

1 Fortuna *et s.l.* hec H 2 fortunatissimus ⟨unde fortunate fortunatius fortunatissime adverbia⟩ H 3 et illud: quod HP_1 6 forte: fortunate ⟨et fortuno as⟩ P_1 / adverbium *om.* P_1 7 *post* 11 P_1 / forte fortuna: fortefortuna HI 8 .i. forte *om.* I φ / similiter *om.* φ / in sicomachia: in Psychomachia *Mai om.* P_1 / tinxisset: tincxet P_1 9 .i. fortunatus *om.* P_1 10 fortuitu: fortuito π / fors ⟨.i. forte⟩ V_1H / adverbium *om.* P_2 11-12 *mutato ordine* φ 12 forsitan: fortan V_1 forsan *Mai* 14 que: quia Iφ / dubitative: per dubietatem I / ⟨semper⟩ est P_1 F xlii

1 Femina *et s.l.* hec H 2 femella ⟨diminutivum⟩ P_1 3 ambo *om.* $V_1IP_2P_1$ / diminutiva: derivativa M_1 diminutivum P_1 ⟨et femininus a um⟩ H *om.* V_1I F xliii

tus, vel femineos habens mores, [6] et **femino** as quod non est in usu, [7] sed componitur **effemino** as .i. femineo more vivere vel debilitare, [8] et **effeminator** is, [9] et **effeminatus** a um, [10] et hec **effeminatio** is. [11] Item a femina hoc **femen** nis .i. femur femine, [12] unde hoc **feminale** is .i. vestis coxam tegens, quod et bracas dicimus, [13] et hoc **femur** ris .i. coxa virilis, [14] et inde hoc **femorale** is .i. bracce virorum eo quod femora tegant.

F xliv [1] **Fenus** ris .i. lucrum quod de gabulo accipitur, [2] inde **fenoreus** a um, [3] et **fenero** as .i. fenus accipere, [4] unde hic **fenerator** is, [5] et **feneratorius** a um, [6] et **feneratus** a um, [7] et **feneratio** is, [8] et hoc **feneramen** nis. [9] Et **fenixor** aris verbum deponens .i. fenerare, [10] et inde **fenixator**, [11] **fenixatus**, [12] **fenixatio**. [13] Fenero componitur **defenero** as .i. deservire, [14] et hic **defenerator** is, [15] et **defeneratus** a um, unde Ambrosius super Egisippum i a m A n t o n i u s C l e o p a t r e a m o r i d e f e n e r a t u s i n s e r v i e b a t. [16] Dicitur quoque **defenerare** pro coniungere vel pro illigare.

F xlv [1] **Flagrum** gri .i. verberatio vel virga unde verberamur, [2] unde hoc **flagellum** li, [3] et **flagello** las, [4] unde **flagellator** oris, [5] et **flagellatus** a um, [6] et hec **flagellatio** nis, [7] et hoc **flagitium** tii .i. dedecus pro quo flagellamur, [8] et inde **flagitiosus** a um .i. dedecorosus, [9] et **flagitiose** adverbium, [10] et hec **flagitiositas** tis, [11] et **flagito** as .i. rogare. [12] Et componitur **efflagito** as similiter rogare, [13] et inde **efflagitatus** a um, [14] et hec **efflagitatio** nis.

F xlvi [1] **Fastidio** dis fastidivi itum tu .i. tedere, verbum neutrum, [2] inde **fastiditus** a um, [3] et hec **fastiditio** nis, [4] et hoc **fastidium** ii, [5] unde **fastidiosus** a um .i. tediosus, [6] et **fastidiose** adverbium, [7] et hec **fastidiositas** tis, [8] et hic **fastus** us .i. superbia, [9] unde **fastuosus** .i. superbus, unde Martianus

---

F xliv 15 Ambrosius = Heges. I 32,1: iam enim Antonius Cleopatrae amori defeneratus inserviebat (adseverabat *var. l.*)

F xlvi 9 Mart. Cap. IX 898: neque enim fastuosa rigidus elatione defugiam (diffugiam *var. l.*)

---

5 femineo: feminino φ **7** vel debilitare *om.* P_2 **8-10** effeminator ... is: inde verbalia M_1A **10** is ⟨efeminatus ui⟩ P_1 **12** coxam: crura P_1 / quod: quam P_1 / bracas: braccas P_2P_1 braccam *Mai* **14** bracce: brace HM_1A / tegant: tegunt P_1

F xliv **1** accipitur: recipitur HP_1 **2** fenoreus: fenorosus A **3** fenero as: feneror aris M_1A ⟨feneror aris et⟩ P_1 **9** deponens *om.* A / fenerare: fenerari M_1A **10-12** *om.* φ **13** fenero: feneror M_1A / defenero: defeneror M_1A **15** defeneratus ⟨defeneratio⟩ φP_1 / Egisippum: Egesippum A Hegesippum *Mai* / inserviebat: deserviebat P_1 serviebat *Mai* **16** defenerare: defenerari M_1A

F xlv **1** verberamur: verberamus φ **4-6** flagellator ... nis: verbalia M_1A **7** flagitium: flagillicium P_2 / pro (*Mai*): de V_1 / ⟨nos⟩ flagellamur I **13** efflagitatus: efflagellatus P_2 **14** efflagitatio: efflagellatio P_2 / nis ⟨et hic flagitator⟩ P_1

F xlvi **1** .i. tedere *om.* H **3** *om.* M_1 **5** .i. tediosus *om.* HM_1P_1 **6** et fastidiose *om.* P_2 **9** unde Martianus *om.* P_1

233 / 234 M.

neque enim fastuosa rigidus elatione diffugiam; [10] et inde **fastuose** adverbium, [11] et hec **fastuositas** atis .i. elatio. [12] Dicimus quoque hic **fastus** ti pro libro in quo totius anni facta describebantur, unde et quidam liber Ovidii liber fastorum intitulatur, ubi multorum continentur gesta annorum, hinc et Lucanus reprehenditur qui fastum non secunde sed quarte protulit declinationis dicens an meus Eudoxi vincetur fastibus annus? [13] Ab hoc etiam nomine fastus quando est pro superbia dicitur hoc **fastigium** gii .i. altitudo, [14] et inde **fastigiolum** li diminutivum, [15] et **fastigatus** a um .i. altus et elevatus quod comparatur fastigatior fastigatissimus, unde Sidonius ponens superlativum ait arcem fastigatissime felicitatis evectus; [16] et inde **fastigate** fastigatius fastigatissime adverbia.

[1] **Filius** lii, [2] inde hic **filiolus** li diminutivum, [3] et hec **filia** lie, [4] unde hec **filiola** le, [5] et hic et hec **filialis** et hoc filiale, [6] et hec **filiatio** is .i. filiorum cognatio, [7] et hic **filiaster** tri ille qui filiam habet. [8] Item ab hoc nomine quod est filius hoc **filum** li, [9] unde **filatus** a um .i. curvatus quia filum cito curvatur, [10] et **filo** as verbum neutrum, [11] unde **filator**, [12] **filatus**, [13] **filatio**, [14] et hoc **filasterium** rii eo quod per fila pendens agitatur, [15] et hic **filacista** e .i. filator qui pro mercede filat, unde Plautus treceni circum astant filaciste in atriis, textores, limbularii, archarii. [16] A filo secundum quosdam dicitur hic **flamen** nis .i. sacerdos Iovis, quasi filamen, eo quod in collo reliquias per fila deportet, sed de isto superius pleniter diximus. F xlvii

[1] **Fraus** dis, [2] inde hec **fraudicula** e diminutivum, [3] et **fraudulentus** a um quod comparatur fraudulentior fraudulentissimus, [4] unde **fraudulenter** F xlviii

---

12 Lucan. X 187: nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus **15** Sidon. *epist.* II 4,1 F xlvi

15 Plaut. *aul.* 518-519: thylacistae (phylacistae *var. l.*) in atriis | textores limbularii, arcularii F xlvii

---

frigidus: rididus P_1 **10-11** et ... elatio *om.* P_1 **11** elatio: superbia *et s.l.* vel elatio H F xlvi
12 Dicimus: Dicitur P_1 / ti ⟨superbia⟩ P_1 / pro ... unde *om.* P_1 / facta *s.l.* I / describebantur: describebuntur I / quidam ... intitulatur: dicitur liber quidam de faustis P_1 / liber Ovidii liber: de libris Ovidii libri V_1 / multorum ... annorum: multorum annorum gesta continentur φ / an meus: annuus V_1 / Eudoxi (*Mai*): Edoxi πφ Eu doxi P_1 / fastibus *s.l.* I **13** pro *om.* M_1 **14** fastigiolum: fasticulum I **15** fastigatus: fastigiatus M_1 *post corr. Mai* / altus et *om.* P_1 / evectus: eventus φ **16** et ... fastigatius: et inde adverbia π et inde verbalia *Mai* / fastigiatissime: fatigatissimae V_1

4 le ⟨diminutivum⟩ P_1 **5** *in marg.* I **6** cognatio *et s.l.* vel congregatio M_1 **7** et ... habet: et hic filiaster ⟨et hec filiastra⟩ qui habet ⟨filium vel⟩ filiam P_1 **9** filatus: filiatus V_1 **11-13** filator ... filatio: verbalia M_1 **11** filator ⟨et filatrix cis⟩ H **14** filasterium: filacterium I **15** circum: cum V_1 I / textores limbularii archarii *om.* P_1 / limbularii: linularii M_1A lumbularii P_2 / archarii: arcarii *Mai* **16** filo ⟨quoque⟩ M_1A / dicitur *s.l.* M_1 *om.* AP_2P_1 / Iovis *om.* M_1A / deportet: deportat M_1P_2 / sed ... diximus *om.* P_1 / superius: superior P_2 / pleniter *om.* M_1P_2 F xlvii

3 quod comparatur *om.* A F xlviii

fraudulentius fraudulentissime adverbia, [5] et hec **fraudulentia** e. [6] Et **fraudor** aris, [7] vel **defraudor** aris ambo enim dicimus, et ab istis verbalia.

F xlix [1] **Festum** ti, [2] inde hoc **festulum** li, [3] et hoc **festale** is .i. festum, [4] et **festivus** a um, [5] unde **festive** adverbium, [6] et hic et hec **festivalis** et hoc festivale, [7] unde **festivaliter** adverbium, [8] et hec **festivitas** tis, [9] et inde **festivitatula** le diminutivum. [10] Item ab hoc nomine quod est festum **festus** a um .i. festivus, [11] et componitur **infestus** a um .i. odibilis, quod comparatur infestior infestissimus, [12] unde **infeste** infestius infestissime adverbia, [13] et **infesto** as .i. adversari verbum activum, [14] et inde **infestatus** a um, [15] et hec **infestatio** nis. [16] Componitur quoque festus **profestus** a um .i. dies omnino festivus, et ideo dicitur profestus quasi prorsus festus, [17] **profesti** etiam vocantur vigilie festorum dierum, unde Horatius in sermonibus t e m e r e e d i l u c e p r o f e s t a; hinc quoque Macrobius, de Saturnalibus, d i e s o m n e s, a u t f e s t o s, a u t p r o f e s t o s, a u t i n t e r c i s o s v o c a n t. [18] Item a festo **festino** as .i. accelerare, [19] et inde **festinatus** a um, [20] et **festinatio** nis, [20] et **festinus** a um, [22] et **festinato** adverbium, [23] et **festinatim** adverbium, [24] et per compositionem **confestim** adverbium.

F l [1] **Fremo** is fremui verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hic **fremitus** us, [3] et hic **fremor** ris, [4] et **fremebundus** a um qui cito fremit, [5] et hec **framea** e .i. quoddam telum eo quod meticulosos fremere faciat, unde in Ieremia legitur f r a m e a s u s c i t a r e a d v e r s u s e o s, q u i d i s p e r g u n t g r e g e m m e u m. [6] Item a fremo **fremisco** is, [7] quod componitur **infremisco** cis, [8] et hoc **fretum** ti, [9] unde per compositionem **transfreto** as, et inde

---

F xlix 17 Hor. *serm.* II 2,116 Macr. *Sat.* I 16,2: diesque omnes aut festos aut profestos aut intercisos vocavit

F l 5 *Ier.*] *Zach.* XIII 7: framea suscitare super pastorem meum ... et dispergentur oves *cf. et Ier.* XXIII 1: Vae pastoribus, qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae (*cf. et* Matth. XXVI 31)

F xlviii 6 fraudor aris: fraudo as M_1 7 ⟨quod componitur defrudo as⟩ vel P_1P_2 / ambo enim dicimus: in eodem sensu P_1 / ⟨sic⟩ dicimus A / et ... verbalia: verbalia ⟨Invenimus etiam defraudo unde .i. [Luc. XIX 8] s i q u i d a l i q u e m d e f r a u d a v i et cetera⟩ P_1 *om.* A

F xlix *post* F lii P_1

5 adverbium *om.* A 10 .i. festivus *om.* P_1 11 infestus: infestiv'us P_2 / odibilis: edibilis I *ante corr.* 14 infestatus: infestus V_1 17 profesti ⟨dies⟩ P_1 / etiam: nam A *om.* P_1 / vocantur: dicuntur P_1 / festorum: festarum / in sermonibus *om.* P_1 / profesta ⟨vel secundum alios profestus quasi procul a festo dies qui non colitur⟩ P_1 / hinc ... vocant *om.* P_1 / aut *om.* M_1 20 festinatio: festitio *s.l. corr.* I 19 *om.* A / festinato: festinatio V_1 festinator φ / festinato adverbium: festinator M_1A festinatio *Mai* / adverbium *om.* V_1 23 adverbium: adverbia V_1 H ⟨et festinator⟩ φ 24 adverbium ⟨et a festo secundum quosdam festivo vas .i. festum celebrare⟩ H *om.* M_1P_1

F l 1 fremui *om.* φ 4 fremit ⟨et fremidus a um unde Ovidius [*met.* V 3] a t r i a c o m p l e n t u r r e g a l i a f r e m i d a t u r b a.⟩ P_1 5 telum: genus teli A / meticulosos: meticulosum P_1 / legitur *om.* P_1 / qui ... meum: qui dr^s g.m. I *om.* P_1 6 fremisco ⟨inchoativum⟩ P_1 7 *om.* V_1

235 / 236 M.

verbalia, [10] et **fretus** a um .i. tutus et impavidus. [11] Fremo componitur **infremo** is, [12] et **refremo** is.

[1] **Faber** bri, [2] inde hic **faberculus** li diminutivum, [3] et hec **fabrica** ce, F li
[4] unde hec **fabrilla** le .i. parva fabrica, [5] et hic et hec **fabrilis** et hoc fabrile, [6] unde **fabriliter** adverbium, [7] et **fabrico** as, [8] unde **fabricator**, [9] **fabricatus**, [10] **fabricatio**. [11] Et componitur **refabrico** as, unde verbalia. [12] Et **fabrus** a um .i. cautus et ingeniosus, unde Sidonius Demostenis eloquia fabra protulere; [13] et **fabre** adverbium .i. ingeniose. [14] Quod componitur **fabrefactus** a um .i. artificiosus a um vel ingeniosus, unde Plautus in cassia hec fallacia est fabrefacta. [15] Et fabrus componitur **affabrus** a um .i. cautus et ingeniosus, [16] unde **affabre** adverbium .i. caute, unde Augustinus de civitate Dei in octavo et quicquid tale de materiis affabre effigiatis. [17] Faber componitur **aurifaber** bri.

[1] **Flecto** is flexi flexum xu verbum neutrum, [2] inde **flexus** a um, [3] et hec F lii
flexio nis, [4] et hec **flexura** e, [5] et **flexuosus**, [6] et **flexuose** adverbium, [7] et **flexuositas** tis, [8] et hic et hec **flexibilis** et hoc flexibile, [9] unde **flexibiliter** adverbium. [10] Et hic **flexus** us .i. flexuositas alicuius rei, unde Persius aut mundi quam mollis flexus et unde. [11] Flexibilis componitur **inflexibilis**, [12] et inde **inflexibiliter** adverbium. [13] Flecto componitur **inflecto** is, [14] et **deflecto** is, [15] et **reflecto** is, [16] et **circumflecto** is, [17] et **conflecto** is, et ab istis verbalia.

[1] **Fligo** is non est in usu, [2] sed componitur **affligo** is id est cruciari, F liii
[3] unde hic **afflictor** oris, [4] et **afflictorius** a um, [5] et **afflictus** a um, [6] et hec

---

12 Sidon. *epist.* I 8, 2: Demosthenis ... et eloquia fabra potuere **14** Plaut. *cas.* 860-861: nec fallaciam...|... ut haec est fabre facta ab nobis **16** Aug. *civ.* VIII 24: et quid de materiis licet affabre efigiatis F li

10 Pers. III 68: aut metae qua mollis flexus et undae F lii

---

10 tutus *et om.* φ **12** is ⟨et inde verbalia⟩ H ⟨Perfremo confremo⟩ P_1 F l

2 faberculus: fabriculus HP_1 fabaculus P_2 **4** .i. parva fabrica: diminutivum P_1 **5** et hoc fabrile *om.* φ **7** as ⟨verbalia⟩ P_1 **8-10** fabricator ... fabricatio: verbalia AM_1 **8** fabricator ⟨ris et fabricatrix cis⟩ H **12** Demostenis: Demosthenis *Mai om.* P_1 **14** artificiosus a um vel *om.* P_2 / in Cassia *om.* P_1 / fallacia: fabula P_1 / est fabrefacta: fabrefacta est P_1 / est *om.* P_2 **15** fabrus *om.* P_1 / affabrus: afabrus P_1 **16** de ... et *om.* P_1 / viii: octavo V_1 / affabre: afabre V_1P_1 a fabre *Mai* / effigiatis: effigatis P_2 *ante corr.* P_1 efficiatis F li

1 flexi: flexui V_1I / neutrum: activum HP_1 **7** flexuositas: flectuositas *Mai* **8** et hoc flexibile *om.* φ **9** adverbium *om.* I **10** flexuositas: fluxuositas Mai / aut: ait I / mundi (*Mai*): mete V_1 *om.* I / mollis: tollis P_1 / et unde: mundi I et vade P_1 unde A *om. Mai* **15** *post* 17 φ F lii

1 is ⟨afflixi afflictum tu⟩ H ⟨xi⟩ AP_1 / quod *om.* V_1 **2** sed *om.* V_1 I / is ⟨verbum activum⟩ P_1 **3** oris ⟨et afflictrix cis⟩ H **4** *post* 5 P_1 F liii

afflictio nis, [7] et **afflicto** as .i. sepe cruciari, unde Terentius in eunucho te redimas quanti queas, et ne te afflictes; et inde verbalia. [8] Componitur quoque fligo **confligo** is .i. pugnare, [9] unde **conflictor** oris, [10] et **conflictus** a um, [11] et hec **conflictio** nis, [12] et hic **conflictus** us.

F liv [1] **Frater** tris, [2] inde hic **fraterculus** li diminutivum, [3] et hic **fratruelis** is, [4] et **fraternus** a um, [5] et hec **fraternitas** tis, [6] et hec **fratria** e .i. uxor fratris mei, [7] et **fratrisso** as .i. fratri assimilari, [8] et **fratrare** .i. insimul oriri ut unus non excedat alium. [9] Frater componitur **confrater**.

F lv [1] **Fedus** ris, [2] inde **federator**, [3] **federatus**, [4] **federatio**, [5] et hic **fetialis** .i. ille qui legatione utitur pro pace. [6] Et **federo** as [7] quod componitur **confedero** as .i. coniungere, unde verbalia. [8] Et **confedustus** a um .i. uno et eodem federe coniunctus.

F lvi [1] **Fagos** Grece comedere Latine, [2] et inde hec **fagus** gi eo quod eius fructus comedebant antiqui, [3] et inde **faginus** a um, [4] et **fagineus**, [5] et hoc **fagium** gii .i. summum edificium, [6] et hoc **faginentum** ti .i. silva fagorum. [7] Item a fagos secundum Ysidorum hic **favus** i quia magis comeditur quam bibitur, [8] et hic **fucus** i .i. quoddam genus apium eo quod aliarum laborem magis comedat quam suum, [9] et hoc **sarcofagum** gi .i. Mausoleum quasi carnem comedens, nam [9a] sarcos caro dicitur.

F liii 7 Ter *eun.* 74-76: nisi ut te redimas captum quam queas | minimo; si nequeas paullulo, at quanti queas; | et ne te adflictes

F lvi 7 *cf.* Isid. *orig.* XX 2,37

F liii **7** as ⟨verbum neutrum⟩ P_2 / in eunucho *om.* P_1 / et *om. Mai* / te: tu P_1 / et inde verbalia *om.* φ **8** pugnare: pugno φ **12** us ⟨a quo conflictor aris verbum deponens⟩ P_1

F liv **3** is ⟨diminutivum⟩ A **6** mei *om.* P_1 **8** et fratrare: et fratrari A *om.* V_1 / insimul: simul AP_2 / oriri: coire M_1A *et s.l.* vel oriri M_1

F lv **1** ris ⟨unde federo ras a quo⟩ H **2** federator ⟨ris et hec federatrix cis⟩ H **5** fetialis: federalis P_1M_1 *post corr.* / utitur: fungitur P_2 **6-7** federo as quod *om.* πφ / federo ... as: et componitur ⟨federo⟩ confedero H **8** confedustus: confedultus M_1P_2 fedustus A *et s.l.* vel confederatus M_1 / et eodem: eodemque π / coniunctus. ⟨Futio tis tivi futitum tu .i. fundo verbum neutrum a quo futilis le et componitur effutio tis .i. habundanter effudere unde Alexander [?] Insidias in te conceptas ense c(ru)ento effutire parant.⟩ P_1

F lvi *post* F lix P_1

1 Fagos: Φάγεῖν *Mai* **3** um ⟨unde Virgilius in bucolicis [III 36-37] pocula ponam fagina celatum divini opus Alchimedontis⟩ H **4** fagineus: fagneus P_1 **6** faginetum: fagmentum V_1H **7** fagos (*Mai*): fagus V_1 **8** fucus: fuscus P_1 *post. corr.* / apium: apum P_1 *om.* I / aliarum: aliorum $V_1IM_1P_1$ / comedat: comedit AP_2 **9** sarcofagum: sacrofagum V_1 sarcophagum *Mai* / gi *et s.l.* hic sarcofagus H / Mausoleum (*Mai*): Mauseolum V_1I Mauseleum A Mausoletum P_2 *ante corr.* / sarcos: σάρξ *Mai* / dicitur. ⟨Item a fagos fagolidori .i. manducans sinescias sive senescias sinantie [*vix recte*] scilicet folia gule fagos enim comel (comede *ante corr.*) dicitur ligoria impetus linge senescie extremitates labiorum⟩ P_1

237 M.

[1] **Frustum** ti, [2] inde hoc **frustillum** li diminutivum, [3] et **frustulentus** a um .i. spissus et frustis plenus, unde Plautus si frustulenta est aqua, da obsecro, ut absorbeam. [4] Et **frustatim** adverbium, [5] quod etiam aliter dicitur **frustillatim** , unde Plautus iam ego faxo ut hunc formice frustillatim deferant. [6] Hinc etiam dicitur **frustror** aris .i. cassari, et inde verbalia, [7] et **frustra** .i. incassum adverbium. F lvii

[1] **Flagro** as verbum neutrum, [2] inde **flagrans** tis quod comparatur flagrantior flagrantissimus, [3] unde **flagranter** flagrantius flagrantissime adverbia, [4] et hec **flagrantia** e. [5] Dicimus etiam **fraglo** as, [6] et **fragro** as omnia pro olere, et ab istis verbalia. F lviii

[1] **Futio** tis futivi futitum tu verbum activum, [2] inde hic **futitor** is, [3] et hex **futitrix** cis, [4] et **futitus** a um, [5] et hec **futitio** nis, [6] et **futito** as verbum frequentativum, [7] quod etiam dicitur **fututo** as, et ab istis verbalia. [8] Futio componitur **effutio** tis. F lix

---

3 Plaut. *Curc.* 313: vin aquam? si frustulenta est, da, opsecro hercle, opsorbeam 5 Plaut. *Curc.* 576: iam ego te faciam ut hic formicae frustillatim differant F lvii

---

1 Frustum ti: Frustrum tri IP_2P_1 *ante corr.* 2 frustillum: frutillum V_1 frustellum M_1 *post corr.* frustulum P_1 3 plenus *om.* V_1 / da *om.* P_1 / absorbeam: absorbeas P_1 5 aliter *om.* P_2 / unde ... frustillatim *om.* P_2 / hunc: huc M_1P_2 / frustillatim: frutillatim P_1 / deferant: differant H 6 frustror: frustor IP_1 / cassari: crassari P_2 ⟨vel decipere⟩ P_1 7 incassum (*Mai*): in cassum V_1 F lvii

2 quod comparatur *om.* M_1 3 flagranter *om. Mai* / adverbia: adverbium P_2 4 e ⟨.i. ardor fervor⟩ H 5 fraglo: flagro I 6 fragro: frago I / omnia: ambo H / et .. olere: sicut frago as unum pro redolere ⟨alterum pro ardere unde dicitur [Eberh. Bethun. *Graec.* XV 69] fla facit ardorem sed fra largitur odorem⟩ P_1 / verbalia. ⟨Sed nota differentiam horum verborum quam potes cognoscere per hunc versum fla facit ardorem sed fra designat odorem et (⟨secundum quosdam⟩ M_1P_2) flagro as a flama (flamma M_1P_2) eo quod potius ardeat quando (quod P_2) flamam (flammam M_1P_2) emittit, fraglo as dicitur a frango eo quod potius oleat quando (quod M_1 quid P_2) frangitur ut pomum⟩ φ ⟨Et hec fraglantia e et hec fragrantia e ambo pro odore. Quidam tum dicunt quod tamen fragro et ab eo derivata pro olere dicuntur. Fraglo vero et ab eo descendentia nil omnino significare sed scriptorum vicio subintusducta, et hii verius dicunt sed pene iam in omnibus libris adeo malus usus inolevit ut inde a quibusdam fragro ignoretur et pro eo semper fraglo dicatur et ita veritas mutata est in mendacium sicut et alia multa in seculo nostro per incuriam passa sunt corruptionem⟩ H F lviii

F lix *ante* F lvi P_1
1 Futio (*Mai*): Fucio V_1 Futtio P_1 *post corr.* / futivi *et s.l.* vel futui H / futitum: fuctum I 4 et ... um *om.* M_1P_2 5 futitio (*Mai*): futicio V_1 futtitio A ⟨et hic et hec futilis et hoc futile ⟩ P_1 6 frequentativum ⟨quod componitur⟩ P_1 7 etiam ⟨aliter⟩ H / fututo: ⟨ futrio (futito I) as et⟩ futuo HI futrito P_2 futristo M_1 futuo P_2P_1 futo P_2 *ante corr.* / as ⟨et futuo as invenitur⟩ M_1A ⟨et hic et hec futilis et hoc futile⟩ P_1 8 Futio (*Mai*): Fucio V_1 / effutio (*Mai*): effucio V_1 efutio P_1 / tis ⟨unde Horatius in poetriis [*ars* 231] effutire leves indigna tragedia versus⟩ H

238 M.

F lx [1] **Fames** mis, [2] inde hec **famecula** le, [3] et **famelicus** a um, [4] unde **famelice** adverbium, [5] et **famicosus** a um .i. esuriens.

F lxi [1] **Frico** as fricui frictum tu, [2] inde **fricatus** a um, [3] et hec **fricatio** nis, [4] et **frictus** a um, unde Iuvenalis s i p r u r i t f r i c t u s o c e l l i a n g u l u s. [5] Frico componitur **perfrico** as, [6] et **defrico** as, [7] et **refrico** as, [8] et **confrico** as, et ab istis verbalia.

F lxii [1] **Flaveo** es, [2] inde **flavus** a um, [3] et hec **flavitudo** nis, [4] et **flavesco** is. [5] Flaveo componitur **reflaveo** es.

F lxiii [1] **Fulveo** es, [2] inde hic **fulvor** ris, [3] **fulvus** a um, [4] et **fulvesco** cis.

F lxiv [1] **Futo** as .i. arguere, [2] componitur **confuto** as similiter pro arguere, [3] et **refuto** as .i. renuere, et ab istis verbalia.

F lxv [1] **Frequens** frequentior frequentissimus, [2] unde **frequenter** frequentius frequentissime adverbia, [3] et hec **frequentia** tie, [4] et **frequento** as, unde verbalia.

F lxvi [1] **Felix** comparatur felicior felicissimus, [2] unde **feliciter** felicius felicissime adverbia, [3] et hec **felicitas** tis. [4] Felix componitur **infelix** is quod comparatur infelicior infelicissimus, [5] unde **infeliciter** infelicius infelicissime adverbia.

F lxi 4 Iuv. VI 578-579: si frictus prurit ocelli | angulus

F lx 1 Fames *et s.l.* hec H 2 le ⟨diminutivum⟩ P_1 5 famicosus: famelicosus I

F lxi 1 ⟨fricatum tu vel⟩ frictum H 4 *in marg.* I / angulus (*Mai*): angulosus V_1 5-6 perfrico ... et *om.* P_2 6 *om. Mai* 4 is ⟨incoativum⟩ P_1

F lxiii *om.* V_1I
4 cis ⟨inchoativum⟩ P_1

F lxiv 2 ⟨quod⟩ componitur AP_2 / similiter pro: .i. P_1 *om.* M_1 3 renuere: rennere A

F lxv 1 Frequens ⟨comparatur⟩ HIP_1 3-4 *in marg. post* F lxvi 2 P_2

F lxvi 1 comparatur *om.* M_1A 2 adverbia: adverbium P_2 *om.* M_1A / ⟨et hec frequentia tie et frequento tas unde verbalia⟩ P_2 3-4 *in marg.* P_2 3 *om.* M_1A / tis ⟨quod componitur infelicitas tis⟩ H 4-5 is ... adverbia *om.* M_1A 4 adverbia ⟨et hec felicitas⟩ P_1 5 *om.* V_1

Explicit tractatus primus super sextam litteram que dicitur -F- H

239 M.

[1] Talia intimante Grammatica, poeticus ille chorus in pedagoge sue admodum oratione obstupescens, secundum tractatum, que de sexta supererat littera, explanari sibi poscit. [2] "Faciam, inquit Grammatica, tantoque alacrius quanto vos ad audiendum impensiores esse intelligo". [3] Assumptaque disputatione, sponsam seriatim redintegravit locutionem.

[1] Factiosus, proditor, versipellis, tegnosus, strophosus, versutus, alterplex.
[2] Factiose, versute, dolose, fraudulenter.
[3] Factitare, frequenter facere.
[4] Faxo, faciam. Terentius verbum preter quam te rogem faxis, cave!
[5] Facessere, discedere. Martianus facessat ergo versipellis profunditas.
[6] Facula, parva fax.
[7] Facultas, possibilitas
[8] Fele, cerva, indeclinabile. Ovidius fele soror Phebi, nivea Saturnia vacca, pisces Venus latuit.
[9] Fasciola, parva fascia.
[10] Facetus, urbanus, curialis, urbanicus.
[11] Facetia, urbanitas.
[12] Facitergium, togilla, mappa, mappula, gausape, orarium, manutergium, prandeum, manumundum, manupiarium.
[13] Fascis, honus, sarcina, fasciculus.
[14] Fasces, honores, insignia.
[15] Fascinum, incantatio, prestigium.
[16] Fascinare, incantare. Virgilius nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.
[17] Fidentia, fidelitas, confidentia.

---

4 Ter. *Andr.* 752-753: verbum ... | ... praeter quam apud te rogo faxis: cave! **5** Mart. Cap. IV 423 **8** Ov. *met.* V 330 **16** Verg. *buc.* III 103

Incipit prologus in secundum H Repetitiones -F- *Mai*
prologum om. M_1A

1 in pedagoge: inpegoge I / que: qui P_2P_1 / sibi *om.* H / poscit: poposcit HIP_2 **2** inquit: inquid P_2 *om.* I / tantoque: tanto quidem P_2 / alacrius: alicuius P_2 *ante corr.* **3** disputatione: dispositione P_1 / seriatim *om.* I / redintegravit: reintegravit P_2 *post corr.* deintegravit V_1 reintegrat P_1
Explicit prologus H

Incipit tractatus secundus de -F- littera sexta H
1-320 *om.* M_1A **1** proditor ... versutus *alio ordine* P_1 / tegnosus *om.* HP_2 / strophosus: trophosus P_1 *om.* HP_2 / alterplex *om.* P_1 **2** dolose *om.* HP_1 / fraudulenter *om.* HI **4** Terentius ... cave *om. Mai* **5** Facessere: Fatescere IP_1 **8** cerva ... fele *om.* P_2 / cerva ⟨nomen⟩ P_1 / Ovidius ... latuit *om. Mai* / nivea ... latuit *om.* P_1 / pisces: pisce HI **10-11** *mutato ordine* P_1 **10** curialis, urbanicus *om.* H **11** *om.* P_2 **12** mappula: mapula P_1 / orarium ⟨mensale⟩ P_2 / orarium ... manupiarium *om.* P_1 / prandeum (*Mai*): brandeum V_1 *om.* H / manumundum: manumundium ⟨prandium⟩ P_1 / manupiarium *om.* H **16** Virgilius ... agnos *om. Mai* **17** ⟨Fiducia⟩ Fidentia P_1 / confidentia *om.* P_1

18 Fiducialis, fidus, fidelis, fiduciarius.
19 Fidecula, parva fides.
20 Fidelia, olla, urna, urceus, orca, obba. Persius sedet viridi non cocta fidelia limo.
21 Fideiussor, fidem pro aliquo iurans.
22 Fedifragus, qui leviter fidem frangit.
23 Fiscellus, mollei casei appetitor.
24 Fiscina, corbulus, clitella, qualus, quaxillus. Virgilius et caseoli quos iuncea fiscina siccat.
25 Falcitare, sepe falciare.
26 Fasma, fantasma. Iuvenalis ageres ut Fasma Catulli.
27 Fiscella, parva fiscina que et fiscinula dicitur.
28 Fibula, cinctura vel firmamentum pallii. Ovidius fibulam vestem vitta cohercebat.
29 Fidis, corda.
30 Fidicen, cum chorda canens qui et liricen et citharista dicitur.
31 Fidicina, lyristria, citharistria, chordacistria.
32 Fidicula, parva chorda. Prudentius in ymnis ignes et fidicule seviant.
33 Fistuire, cum fistula canere.
34 Fiber, animal quod mentulas findit, quod et castor dicitur, eo quod se castret.
35 Fastigatus, elatus, sublimis, evectus, superbus.
36 Fastigiosus, exaltatus, sublimatus.
37 Filix, herba que felgie dicitur. Persius non tamen ista filix ullo mansuescet aratro.
38 Fissilis, qui cito potest findi. Plautus non deceret fissile habere te caput.
39 Figmentatus, fictus, compositus, compaginatus.
40 Figmentatim, fictim.
41 Figmen, figmentum.
42 Flabellum, illud unde muscas abigimus.
43 Flabrum, flatus.

---

20 Pers. III 22: respondet viridi non cocta fidelia limo **24** Ps. Verg. *copa* 17: et caseoli quos iuncea fiscina servat **26** Iuv. VIII 186: ageres ut Phasma Catulli **28** Ov. *met.* II 412-413: fibula vestem | vitta cohercuerat **32** Prud. *cath.* V 119 **37** Pers. IV 41: non tamen ista filix ullo mansuescet aratro **38** Plaut. *aul.* 439-440: si adesses, | non fissile auferres (*Goetz*, haberes *var. l.*) caput

---

18 fidelis *om.* P_1 **20** Persius ... limo *om. Mai* **21** *om.* I / aliquo: alio P_1 / iurans: mittens P_1 **22** leviter *om.* P_1 / fidem frangit: frangit fidem V_1 **23** Fiscellus: Ficellius P_1 / appetitor: apparator P_1 **24-25** *om.* P_1 **24** Virgilius ... servat *om. Mai* / iuncea: vincina I / siccat: servat V_1 siccat *ad* 23 *post* appetitor P_1 **26** Fasma: Phasma *Mai* / fantasma: phantasma *Mai* / ageres: agens IP_2 *om.* H **28** Ovidius ... cohercebat *om. Mai* / fibulam: fibula HI / vitta: vitia H **29** *om.* P_1 **30-31** *in unum coegit* H **30** ⟨cordacista et⟩ citharista HI **31-32** *mutato ordine* P_1 **32** Prudentius ... seviant *om. Mai* / ignes *om.* P_1 / seviant: canant P_1 **34** mentulas: mentulam P_1 **35-36** *in unum coegit* I *om.* H **37** felgie: felgere HI felgiere P_1

240 M.

44 Flamen, sacerdos Iovis, qui et dialis et lupercus et edilis et creppus dicitur.
45 Flaminium, sacerdotium, presbyteratus, antistitium.
46 Flamineus, puer preminister sacerdotis.
47 Flaminica, sacerdotissa. Macrobius de Saturnalibus Camillos dicebant et flaminicarum famulos.
48 Flammeolum, parvum flammeum. Prudentius in sichomachia flammeolum, strophium, diadema, monile.
49 Flammascere, flammare incipere.
50 Flammeum, infula virginalis.
51 Ferocire, sevire, stomachari, limphari, debachari.
52 Feralitas, crudelitas, ferocitas, ferocia. Macrobius Pitagorei docuerunt ferociam animi tibiis emollire.
53 Feralis, crudelis, ferus, sevus.
54 Ferula, palmatoria, volaria.
55 Furie, eo quod feriant que pluribus modis dicuntur, nam 56 Amadriades sunt furie fontium, 57 Oreades montium, 58 Maiades camporum, 59 Driades silvarum, 60 Naiades maris 61 que et Nereides dicuntur, 62 Eumenides inferni.
63 Frumen, summa pars gutturis, que et rumen dicitur.
64 Fructuarius, utilis, quod et fructuosus dicitur.
65 Fruges, fructus terre.
66 Frugeria, dea frugum.
67 Frutex, locus spinosus.
68 Fruticosus, spinosus, senticosus, vepricosus.
69 Fruticari, crescere, adolere, pullulare, incrementari. Iuvenalis fruticante pilo neglecta et squalida crura.
70 Frugi, bonus, macte.
71 Frugalis, valens.
72 Frugalitas, valitudo.

---

47 Macr. *Sat.* III 8,7: camillos et camillas appellant flaminicarum et flaminum praeministros **48** Prud. *psych.* 449: flammeolum, strofium, diadema, monile **52** Macr.] Mart. Cap. IX 923: Pythagorei etiam docuerunt, ferociam animi tibiis aut fidibus mollientes **69** Iuv. IX 15

---

46 Flamineus: Flaminius P_1 **47** sacerdotissa *om.* P_1 / Macrobius ... famulos: flamines Camillos famulos dicebant P_1 *om. Mai* / Saturnalibus: Surnalibus P_2 **48** *om.* V_1 **49** Flammascere: Flaminascere V_1 / flammare: flaminare I **51** limphari, debachari *om.* P_1 **52** *inde a* ferocitas *distinxit* H / *om.* V_1I **53** *om.* P_1 / sevus ⟨ferox, preferox, efferus, bestius, violentus, trux, truculentus⟩ H **54** Ferula: Feria π **55-61** Amadriades ... dicuntur: Madriades sunt dee Furie eo quod feriant, que pluribus modis dicuntur Naiades fontium, Oreades montium, Amadriades camporum, Driades silvarum, Nereides maris que et Naiades dicuntur H **56** Amadriades: Hamadriades *Mai* **58** Maiades: Maides H **61** Nereides: Neriades P_2 Menades I **63** Frumen: Frunen P_1 **67** Frutex: Fructex *Mai* **68** Fruticosus ⟨fructicosus⟩ P_1 / senticosus *om.* P_1 / vepricosus *om.* I **69** Fruticari: Frutificari V_1 *om.* H / incrementari *om.* H / Iuvenalis ... crura *om. Mai* / fruticante: fructicante I / squalida: scalida P_1 **70** macte *et in marg.* et frugalis P_1 **71** valens ⟨vel utilis⟩ H

240 / 241 M.

73 Fructetum, locus spinosus.
74 Fructicetum, locus ubi multe frutices crescunt.
75 Falerare, ornare, a faleris .i. a equorum ornamentis
76 Familitium, servitium, obsequium, clientela, obsequela. Martianus habere quam plures in familitio disciplinas.
77 Fumicosus, fumosus, fuliginosus, fumidus.
78 Fumigabundus, fumidus, fumo plenus.
79 Fumidare, fumare, fuliginare.
80 Fumigare, fumare.
81 Fulina, coquina, popina, quilina vel culina, ciborina.
82 Fuligo, nigredo vel sudor fumate domus. Iuvenalis ille supercilium madida fulgine tinctum.
83 Fulica, nigra avis in paludibus commorans.
84 Fuligineus, niger, pullus, fulvus, fuliginatus, fuscus.
85 Figulus, ollarius.
86 Fulinarius, coquus, coquester.
87 Folium, pro fronde dicitur et pro quadam pretiosa herba que ex paradiso descendit. Prudentius in ymnis spirant et folium fonte quod abdito; unde etiam efficitur pretiosum unguentum quod dicitur foliatum. Iuvenalis mechis foliata parantur
88 Fomen, fomentum, educamen, educamentum, nutrimentum, alimonia.
89 Fotilis, nutribilis.
90 Foliatus, curvatus, quia folium cito curvatur.
91 Folinicia, vanitas, inanitas.
92 Foculare, nutrire, fovere, educare, alumnare, nutricare, refocillare, alere, focillare.
93 Foculus, parvus focus.
94 Fornacula, parva fornax.
95 Farus, ignis visio vel mons ubi igne incenso notabant portum ibi esse.
96 Fenestra, eo quod feneret nobis lucem, que dicitur [96a] fos.

---

76 Mart. Cap. I 36: habere quam plures in famulitio Disciplinas **82** Iuv. II 93 **87** Prud. *cath.* V 119 Iuv. VI 465

---

73 Fructetum: Frutectum HP_1 **74** locus *om.* H / frutices: fructices P_2 **75** *om.* H / Falerare: Falciare P_2 / a faleris: faleris I phalera P_1 **76** Familitium: Famulitium I / familitio: famulitio I / disciplinas ⟨vel plinas⟩ P_1 **77-78** *in unum coegerunt* P_2P_1 **77** fuliginosus ⟨fumo plenus⟩ P_1 *om.* H **78** Fumigabundus *om.* P_1 / fumidus *om.* P_2 / fumo plenus *om.* H **79-80** *in unum coegerunt* IP_1 **79** fuliginare *om.* H **80** fumare *om.* IP_1 **81** vel culina *om.* HP_1 **82** *post* 86 H / Iuvenalis ... tinctum *om.* P_1 *Mai* **84** fulvus: furvus HP_1 / fuliginatus I *om.* P_1 / fuscus: fulcus P_1 *om.* V_1 **85-86** *in unum coegerunt* HP_1 (Figulus follmarius ollarius coqus coquester) **85** *om.* I / ollarius: folligenarius P_1 **86** *ante* 82 H / Fulinarius: Fulmarius HP_2 **87** pretiosa *om.* P_2 / Prudentius ... abdito *om.* *Mai* / quod: qua P_1 / abdito: addito IP_1 / unde ... parantur *om.* P_1 *Mai* **88** fomentum *om.* I / nutrimentum ⟨nutrimen, alimen, alimentum⟩ P_2 *om.* P_1 **89** Focilis: Focibilis P_1 **91** inanitas *om.* HI **92** nutricare *om.* P_2 / focillare ⟨fomentare⟩ H **95** *post* 102 P_2 / Farus ... esse: Farus, visio ignis quo nomine vocant montem quemlibet iuxta portum positum P_1 **96** eo ... lucem: quasi ferens nos extra P_1 / ⟨in⟩ lucem I / lucem ⟨vel ferat nos extra⟩ P_2 *om.* P_1 / que dicitur fos *om.* P_2

241 / 242 M.

97 Fosphorus, lucifer, eo quod ferat fos .i. lucem. Macrobius nuptam videbis, Fosfore.

98 Feniculum, quasi oculorum fenum.

99 Fenicium, herba fullonum que nigram facit tincturam.

100 Fuscus, niger, pullus, ater, atratus, furvus.

101 Fuscamen, nigredo.

102 Fenestrella, parva fenestra.

103 Festra, parva fenestra. Macrobius de Saturnalibus et quidem festra minusculum ostium in sacrario.

104 Fuscotinctum, fustanium.

105 Fucare, colorare.

106 Fucosus, supertinctus.

107 Fucus, quedam apis que non mellificat, sed aliarum comedit laborem. Virgilius ignavum fucos pecus a presepibus arcent. Dicitur quoque fucus pro qualibet deceptione. Terentius per impluvium fucum factum mulieri.

108 Frendere, concutere, complodere.

109 Fresus, concussus, unde et faba fresa .i. concussa dicimus.

110 Fren, membranula que dividit superiora et inferiora.

111 Frenesis, furor, que frena commota facit.

112 Fartor, extorum repletor.

113 Farcire, supplere.

114 Farcinare, replere.

115 Farrago, stramen vel quelibet vilis annona. Persius tenui in farragine mendax.

116 Farinacius, ex farina factus.

117 Farracum, puls ex farre.

118 Fabulones, fabularum narratores.

119 Fabundus, loquax, dicax.

120 Facundus, disertus, eloquens, facundatus.

121 Fanum, templum, delubrum, sacellum.

---

97 Macr.] Mart. Cap. IX 902: nuptam videbis, Phosphore **103** Macr. *Sat.* III 12,8: festra, quod est ostium minusculum in sacrario **107** Verg. *georg.* IV 168; *Aen.* I 435: ignavom fucos pecus a praesepibus arcent Ter. *eun.* 589: per inpluvium fucum factum mulieri **115** Pers. V 77: in tenui farragine mendax

---

97 videbis: videbit P_1 / Fosfore: Fossore P_1 Bosfore P_2 **100** pullus ... furvus *om.* H **102** *ante* 95 P_2 **103** *om.* P_1 **105** Fucare: Fuscare *Mai* **106** Fucosus: Fuscosus *Mai* **107** arcent: arcet P_1 / fucum factum mulieri: mulieri fucum factum P_1 **108** *post* 118 P_2 / Frendere: Frondere *Mai* **110** Fren ⟨est⟩ I / membranula: membrana V_1 / inferiora ⟨ventris⟩ H **111** Frenesis: Phrenesis *Mai* / frena: furere P_1 phrena *Mai* / facit. ⟨Frenesis est apustema [*scil.* 'απόστημα] in amentorum parte capitis constitutum de colera vel de sanguine factum cum febre acuta⟩ P_1 **112** extorum: extor I **113-114** *in marg.* P_2 **114** supplere: replere P_1 **115** Persius ... mendax *om. Mai* **116** Farinacius: Farrinarius I / farina: farragine I **117** farre ⟨facta⟩ P_1 **118** *ante* 108 P_2 **119-120** *in unum coegit* P_2 **120** disertus *om.* P_1 / facundatus: facunditus P_1 **121** *post* 128 P_2 / sacellum *om.* P_1

242 M.

122 Fescenninum, carmen nuptiale, quod et dragma et epithalamium dicitur. Martianus ymeneo fescennina quadam licentia personante.
123 Fanaticus, fani custos, qui et edituus et sacrista dicitur.
124 Formum, calida ferri massa sicut ab igne trahitur.
125 Formidus, calidus.
126 Formicales, forcipes fabrorum, que forma .i. calida de fornace educunt.
127 Formosus, pulcher, speciosus, decorus, decusiatus, decorosus, venustus, perspicax, vernus, limpidus.
128 Forinsecus, foris.
129 Forago, filum quo textrices opus distinguunt.
130 Forulum, parvum forum.
131 Forus, foramen quo remus in aqua mittitur.
132 Forensis, foris conversans.
133 Forassis, foris manens. Prudentius quamquam forassem linguam tetigissem.
134 Forulus, scriptorum pluteum. Iuvenalis hic libros dabit et forulos mediamque Minervam.
135 Fores, porte.
136 Forica, locus in foro ubi immunda fluunt. Iuvenalis inde reversi conducunt foricas.
137 Forpes, forceps fullonum, quasi quod foris est pectens.
138 Forpicula, parva forpes.
139 Forfex, forceps nummulariorum, quasi quod foris est in nummo capiens.
140 Forficula, parva forfex. Quidam forfice fila, pilum cape forpice, forcipe ferrum.
141 Furvus, niger.
142 Frontosus, impudibundus. Augustinus que solebat in fornicatione frontosa esse.

---

122 Mart. Cap. IX 904: His Hymenaeo diutius velut fescennina (fescennia *var. l.*) quadam licentia personante **133** Prud. *perist.* X 986: quamquam forassem ... linguam contigissem. **134** Iuv. III 219 **136** Iuv. III 37-38: inde reversi | conducunt foricas **140** *non repperi sed cf.* Eberh. Bethun. Graec. X 166 **142** Aug. *serm.* CXL 8: quondam frontosa ad fornicationem, frontosior ad salutem

---

122 dragma: drama *Mai* **124** massa: materia P_2 mur *Mai* **126** que: quia P_2 **127** decorus *om.* P_1 / decusiatus, decorosus *om.* P_2P_1 / perspicax: perspicuus I / limpidus *om.* P_1 **128** *ante* 121 P_2 / Forinsecus foris: Foris forinsecus P_1 ⟨conversans⟩ *Mai* **129-132** *om. Mai* **131** quo ... mittitur: remorum P_1 / mittitur: emittitur H **132** *post* P_2 **133** *post* 135 P_1 / linguam: lingam ⟨fortem⟩ P_1 **134** Iuvenalis ... Minervam *om. Mai* **135** *ante* 133 P_1 **136** fluunt: confluunt I / Iuvenalis ... foricas *om. Mai* / reversi: reversus I / conducunt: conducit I **137-138** *mutato ordine post* 139 H **137** Forpes: Forpex HIP_1 / est ⟨in nummo⟩ P_2 *om.* P_1 / pectens: petens P_1 *om.* P_2 **138-139** *om.* P_2 **138** Forpicula: Forcipula P_1 / forpes: forpex I **139** *post* 136 H *in marg.* P_2 / Forfex, forceps: Forceps forfex P_1 / nummulariorum: nummularii HP_1 / quasi *om.* P_1 / in nummo: in numero P_1 *om.* I **140** *post* 137 H / Quidam ... ferrum *om. Mai* / Quidam ⟨ait⟩ P_1 *om.* I / forpice: forfice I / forcipe: forfice H forpice P_1 **141** *om.* P_1 **142** Augustinus ... esse *om. Mai* / in fornicatione: in foros P_1 *om.* H

242 / 243 M.

143 Furfur, grossum far.
144 Furcifer, furcam portans.
145 Furcella, parva furca.
146 Fulgur, fulgor, fulmen tria nomina sunt: fulgur tangit, fulgor incendit, fulmen findit; ideo et cum ternis radiis finguntur.
147 Furciles, furce ubi suspenduntur latrones.
148 Fonus, sonus, melos, cantilena.
149 Fonicus, musicus. Sidonius hic psalmorum modulator et fonicus.
150 Ferentarius, sagittarius. Ambrosius super Egisippum sed ut solent inferentariorum plura vulnera dabant.
151 Feronia, dea ferendi.
152 Ferax, fecundus, fertilis.
153 Feraculus, aliquantulum ferax.
154 Feretrum, quod fert mortuum.
155 Ferrugo, ferri rubigo vel quidam color similis ferro.
156 Ferrugineus, nigri coloris.
157 Fugitare, sepe fugere. Plautus an tu, furcifer, erumnas fugitare censes?
158 Fracticius, qui cito frangitur.
159 Fragum, freses. Ovidius montanaque fraga legebant.
160 Fraxinetum, locus ubi fraxini concrescunt.
161 Falaricum, telum rotundum.
162 Fritillum, molinellum. Iuvenalis parvoque eadem movet arma fritillo.
163 Fragitida, stilus. Prudentius in ymnis qui cum sacrandus accipit fragitidas.
164 Fragus, recurvatio poplitis, quod et suffraginatio dicitur.
165 Fornaculus, parvus fornax.

---

146 *non repperi* **149** Sidon. *epist.* XIV 11: psalmorum hic modulator et phonascus **150** Ambrosius = Heges. III 9,4: ut solet (solent *var. l.*) in ferentariis proeliis, plura vulnera quam neces inferebantur **157** Plaut. *asin.* 485: ain tu, furcifer? erum nosmet (nos *codd.*) fugitare censes? **159** Ov. *met.* I 104 **162** Iuv. XIV 5 **163** Prud. *perist.* X 1076: qui cum sacrandus accipit sfragitidas

---

143-144 *mutato ordine* P_1 **146** Fulgur: Fulgus *Mai* / fulgor ... findit *om.* I / ideo finguntur *om.* P_1 / cum: sunt I / finguntur *om.* I **147** Furciles: Furcelles I Furcille HP_2 / ubi: quibus P_2 versus I / suspenduntur: penduntur I **149** Fonicus: Phonicus *Mai* / Sidonius ... fonicus *om. Mai* / hic *om.* I **150** Ambrosius ... dabant *om. Mai* / sed: sit I / solent *om.* I / inferentariorum: ferentariorum I / plus: pluriis HP_1 / vulnera: munera I ⟨quam neces⟩ P_1 / dabant: inferebantur P_1 **151** ferendi: fenerandi P_1 **153-154** *mutato ordine* P_2 **154** quod fert: quo fertur P_2 / mortuum: mortuus P_2 **155** quidam *om.* P_1 **157** sepe ... fugitare *in marg.* P_2 / Plautus ... censes *om. Mai* / furcifer: furcis P_1 / erumnas: erumpnas P_2 *om.* P_1 / fugitare *om.* P_1 **159** freses: frese P_2P_1 / Ovidius ⟨arbuteos fetus⟩ P_1 **160-161** *mutato ordine* P_2 **160** Fraxinetum: Fraccinetum P_1 / concrescunt: crescunt H **162** Fritillum: Frutillum I / Iuvenalis ... fritillo *om. Mai* / arma *om.* P_1 **163** Fragitida: Fraginda I / Prudentius ... fragitidas *om. Mai* / fragitidas: fragindas I *om.* P_1 **164** *om.* P_1 / quod ... dicitur *om.* H **165** Fornaculus: Fornacula P_1 / parvus: parva P_1

243 M.

[166] Fornacalia, instrumenta ad opus fornacis aptata.
[167] Fornicire, panem in fornace coquere.
[168] Fornix, arcuata domus meretricum. Iuvenalis lenoni pueri quocumque in fornice nati.
[169] Favorosus, favore plenus.
[170] Favissor, piscator qui semper favet ut sibi bene eveniat.
[171] Faudicus, veridicus cui omnes favent.
[172] Favillus, parvus favus.
[173] Favius, levis. Plautus qui vult cubare pandit saltum favium.
[174] Favonium, leve odium.
[175] Favonius, lenis ventus et transitorius. Ovidius utque sub adventu spirantis leve Favonii.
[176] Faustus, felix, fortunatus.
[177] Finitimus, vicinus, convicaneus, affinis, confinis, conterminus, contiguus.
[178] Fusilis, quod facile funditur.
[179] Fusim, effusim, sparsim.
[180] Fundibula, funda.
[181] Funditor, funde iactator. Salustius in sinistra parte Manlius cum funditoribus; qui et fundibularius dicitur.
[182] Fundulus, minutus piscis, qui et gobio et scintilla dicitur.
[183] Funditare, sepe effundere. Plautus cum cruciatu tuo ista verba funditas.
[184] Flagiatores, qui pro mercede cedebantur.
[185] Flustra, spumarum frusta.
[186] Forbicides, boves gravide, que et uri dicuntur.
[187] Fanatica, arbor fulmine tacta.
[188] Falera, effibia, equorum ornamenta.
[189] Frivolum, leve quid et inutile.
[190] Filtrum, genus acutissimi veneni. Iuvenalis hic Tessala vendit filtra.
[191] Flebotomum, ferrum quo venas incidimus, nam [191a] tomos incisio dicitur.

---

168 Iuv. III 156: lenonum pueri quocumque ex (in *var. l.*) fornice nati **173** Plaut. *Curc.* 56: qui volt cubare, pandit saltum saviis **175** Ov. *met.* IX 661: utve sub adventu spirantis lene Favoni **181** Sall. *Iug.* C 2 **183** Plaut. *Amph.* 1033 **190** Iuv. VI 610-611: hic Thessala vendit | philtra

---

166 instrumenta ... aptata: fornacum instrumenta P_1 **167** Fornicire: Fornacire P_1 / coquere: ponere P_1 **168** Iuvenalis ... nati *om. Mai* **170** bene *om. Mai* **171** veridicus: vindicus P_2 **173** Favius: Favus P_1 / Plautus ... favium *om. Mai* / favium: fautum I **174** *om.* P_1 **175** Ovidius ... Favonii *om. Mai* **176** fortunatus ⟨beatus⟩ H **177** confinis: confinius P_2P_1 / conterminus *om. Mai* / contiguus *om. Mai* **181** qui ... dicitur *om.* HP_2 / fundibularius: fundibulus P_1 **183** Plautus ... funditas *om.* H *Mai* **184-185** *mutato ordine* P_2 **184** Flagiatores: Flagratores P_2 / cedebantur: ceduntur P_1 **186** Forbicides: Forbices I / boves *om. Mai* / uri *om.* P_1 **188** Falera: Falcre *Mai* / effibia: efficia P_1 ephippia *Mai* / ornamenta: ornamentum H **190** Filtrum: Fultrum I / acutissimi: acuti P_1 **191** Flebotomum: Flebomum P_1 / incidimus: scindimus I / tomos: tomus HP_1 τομή *Mai*

243 / 244 M.

192 Faselus, navis, prora, cymba, lintris, liburnus, cumba, carina, celox, dromo.
193 Fimum pro sacco, fimum pro stercore dico.
194 Filicones, inutiles ut filix herba.
195 Futilis, qui cito effunditur. Terentius tu nichil nisi sapiat ille futilis.
196 Fluor, madiditas.
197 Fluvidus, madidus. Lucanus traxit iners celum fluide contagia pestis.
198 Fluctuare, hesitare, mussare, vacillare, nutare.
199 Fluviosus, aqua plenus.
200 Fluviare, ditare. Iosephus nihil ditior fluviatur aut pauperior defraudatur.
201 Frondosus, fronde plenus.
202 Frondator, avis quedam que ex fronde nidum facit. Virgilius canet hic frondator ad auras.
203 Floretum, florarium, locus ubi flores crescunt.
204 Fulcimen, fulcimentum.
205 Fulcrum, sponda lecti. Prudentius ubi multo fulcra mero.
206 Frigilla, avis quedam que frigore canit.
207 Frigores, febres.
208 Frygium, mitra pontificalis.
209 Frigutire, frigide deducere. Plautus quid frigutis? quid istud tam cupide cupis?
210 Febrire, febricitare, febres habere.
211 Frixus, cum sagina in patella coctus.
212 Frissa, carbonella.
213 Frissatura, coctura.
214 Fossorium, ligo cum quo foditur.
215 Fodare, fossare, sepe fodere.

---

193 *non repperi* **195** Ter. *ad.* 394-395: tu ... nihil nisi sapientia, es ill' (ill' futilis *var. l.*) somnium **197** Lucan. VI 89: traxit iners caelum fluvidae contagia pestis **200** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XVIII p. 514 *F.*: nihil amplius inter eos ditior fruitatur, nihil pauperior defraudatur **202** Verg. *buc.* I 56 **205** Prud. *psych.* 370 **209** Plaut. *cas.* 267: quid friguttis? quid istuc tam cupide cupis?

---

192 prora ... dromo *om.* H / dromo *om.* P_1 **193** Fimum *om.* I **194** herba *om.* P_1 **195** Futilis: Futile P_2 / qui: quod P_2 / effunditur: funditur P_2 / Terentius ... futilis *om. Mai* / sapiat: sapientiam I **197** Lucanus ... pestis *om. Mai* **198** mussare ⟨musitare⟩ P_2 / nutare *om.* H **200** Fluviare: Fluitare P_1 / Iosephus ... defraudatur *om. Mai* **202** Virgilius ... auras *om. Mai* / ad auras: ab alto HIP_1 **204** *om.* P_2 **205** Prudentius ... mero *om.* P_1 *Mai* **206-207** *post* 208 P_2 **206** canit: cantat HI **208** *post* 205 P_2 **209** Frigutire: Friguttire H / ⟨se⟩ deducere H / Plautus ... cupis *om. Mai* / istud: illud P_1 / cupide: frigide P_1 / cupis *om.* P_1 **210** febricitare *om.* P_1 **211** Frixus: Frixum P_2 / ⟨quod⟩ cum ... coctum ⟨est⟩ P_2 **212-213** *mutato ordine* H **212** Frissa: Frixa HP_2 **213** Frissatura: Frixatura HP_2 / coctura *om.* P_1 **215** Fodare ⟨vel⟩ I ⟨et⟩ P_2 / fossare *om.* P_1

244 M.

216 Fedosus, fedus, sordidus, exoletus, fetulentus, putidus, spurcus, spurcilentus, porcidus, feculentus.
217 Feculentia, fetor.
218 Fecula, parva fex. Horatius siser, allec, fecula, Coa.
219 Fetus
220 Fecutina, causa qua mulier fetum eicere tentat.
221 Ficus, arbor vel illius arboris fructus.
222 Ficus, infirmitas quedam. Martialis cum dixi ficus rides, quasi barbara verba et dici ficos, Ceciliane, iubes. Dicemus ficus quas scimus in arbore nasci, dicemus ficus, Ecilianes, tuos.
223 Ficosus, fico .i. illa infirmitate plenus.
224 Ficetum, locus ubi multe ficus crescunt.
225 Ficulnea, arbor fici.
226 Functorius, quod bonum est ad fungendum.
227 Fungere, uti, frui, vesci.
228 Fungus, boletus vel vetus pannus. Macer amotosque sibi solet hic accendere fungos.
229 Fiscus, saccus publicus.
230 Fiscale, redditus regalis. Iosephus a tertia.
231 Fiscedula, piscis parvus, fundulus, gobio, loligo, scintilla, fiscedulensis.
232 Funestus et funebris, funeri proximus.
233 Funusculum, parvum funus.
234 Funambulus, qui super chordam ambulat.
235 Forte, fortuna, forte.
236 Fors, forte. Prudentius et fors innocuo tinxisse sanguine ferrum.
237 Fortuito, forte.
238 Fortuitus, fortunatus.
239 Femella, feminula.
240 Femellarius, femineo operi deditus.
241 Femen, coxa femine.
242 Feminale, bracca, quod et femorale dicitur.

---

218 Hor. *serm.* II 8,9: siser, allec, faecula, Coa **222** Mart. I 65,4: cum dixi 'ficus', rides quasi barbara verba et dici 'ficos' Caeciliane, iubes. dicemus 'ficus', quas scimus in arbore nasci, dicemus 'ficos', Caeciliane, tuos. **228** Macer] Marbod. *lap.* 558: admotosque sibi solet hinc accendere fungos **230** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XII p. 339 *F.*: et per tres annos liberamus eos a tertia parte fiscalium **236** Prud. *psych.* 501

---

216 Fedosus: Fodosus I / putidus: putridus IP_1 pictidus P_2 / spurcus *om.* H / spurcilentus: spurolentus P_1 / porcidus *om.* φ / feculentus *om.* P_1 **217** Feculentia: Fetulentia H **218** Horatius ... Coa *om. Mai* / siser: silex P_2 cicer P_1 / Coa: Choa P_2 **222** *om.* I / vel ... tuos *om. Mai* / cum ... iubes *om.* HIP_1 / quas ... tuos *om.* I **223** .i. illa infirmitate *om.* P_1 **226** Functorius: Functorium P_1 / quod: qui P_1 / bonum: bonus P_1 / est *om. Mai* **227** *om.* P_2 / vesci ⟨potiri⟩ H **228** Macer: Marcus P_1 **229** publicus: regius P_1 **230** redditus regalis: redditur regale *Mai* / Iosephus a tertia *om. Mai* **231** loligo: lolligo H / loligo ... fiscedulensis *om.* P_1 **234** ambulat: vadit P_1 **236** Prudentius ... ferrum *om. Mai* **240** femineo: feminino P_2 / deditus: dedito *Mai*

244 / 245 M.

243 Fenixari, fenerare.
244 Fenus, lucrum de gabulo.
245 Fabacius, quod fit de fabis. Macrobius de Saturnalibus cui pulte fabacia et larido sacrificatur, quod vires corporis his rebus maxime roborentur.
246 Feria, dies ab epulis ferendis.
247 Frontispicium, frontis inspectio.
248 Floccus, villus.
249 Floccifacere, vilipendere, floccipendere, parvipendere, naucipendere.
250 Filiatio, filiorum cognatio.
251 Filiatus, curvatus, aquilus, camuratus, obuncus, reduncus, arcuatus, lunatus.
252 Filiacista, filator, quod in Plauto reperies.
253 Flagrum, flagellum.
254 Flagitium, dedecus, iniuria, contumelia, flagitiositas.
255 Flagitiosus, dedecorosus, impudorosus.
256 Fuitare, sepe fugere. Plautus herumnas fugitare censes?
257 Flagitare, efflagitare, rogare, precari, stipulare, implorare, orare, intervenire, intercedere, interpellare.
258 Fastidire, tedere.
259 Fastidiosus, tediosus.
260 Fastus, superbia, elatio, extollentia, arrogantia, tuberositas, torositas, vesicatio, fastuositas.
261 Fastuosus, superbus, elatus, extollens, arrogans, tuberosus, torosus, vesicatus, fastigatus.
262 Fastigium, altitudo, apex, sublimitas.
263 Fastulum, parvum festum.
264 Festale, festivitas.
265 Fraudulentia, fraus, stropha, tegna, factio, illectio, circumventio, dolus.
266 Fraudulentus, dolosus, factiosus, versipellis, tegnosus, strophosus, complex, alterplex. Fremor, concussio.
267 Festinatim, festinato, festinanter, confestim, mox, protinus, ilico, statim, properanter, propere, ocius, ocissime, incunctanter, actutum, curriculo, concito, protinam.

---

245 Macr. *Sat.* I 12,33: cui pulte et larido sacrificatur, quod his maxime rebus vires corporis roborentur **252** *cf.* Plaut. *aul.* 518: thylacistae (Wilamowitz, phylacistae *codd.*) **256** Plaut. *asin.* 485: erum nosmet (nos *codd.*) fugitare censes?

---

243 fenerare: fenerari P_1 **245** de Saturnalibus *om.* P_1 / cui: cum I / fabacia: fabata I / larido sacrificatur: lardo sacrificabantur P_1 **246** ferendis: fendis ⟨fradies⟩ P_1 **249** parvipendere *om. Mai* **250** cognatio: congregatio I **251** Filiatus: Filatus I / camuratus: cameratus I **253** flagellum *om.* P_1 **254** *post* 269 P_2 **256** *om.* I / Plautus ... censes *om. Mai* **257** stipulare: stipulari I / implorare ... interpellare *om.* P_1 **260** vesicatio ⟨cervicositas⟩ P_2 *om.* P_1 / fastuositas *om.* P_1 **261** extollens *om.* P_1 / tuberosus ... fastigatus *om.* P_1 / vesicatus ⟨cervicatus⟩ P_2 **263** Festulum: Festillum P_1 **266** versipellis: versipellex *ante corr.* P_1 **267** *post* 317 P_2P_1 / festinato ... protinam *alio ordine* P_1

268 Framea, gladius, mucro, dimiculum, ensis.
269 Fretus, securus, tutus.
270 Fabrilla, parva fabrica.
271 Fabrus, ingeniosus, artitus, artificiosus. Sidonius Demostenis eloquentia fabra.
272 Fabrefactus, ingeniosus. Plautus in cassia hec fallacia est fabrefacta.
273 Flexuosus, flexibilis.
274 Flexus, flexuositas. Persius aut vitem quem mollis flexus et unde.
275 Fratria, uxor fratis.
276 Fratrissare, fratri assimulari quod et fratrare dicitur.
277 Fetialis, qui legatione pro pace fungitur.
278 Faginus, fagineus.
279 Fagium, summum edificium.
280 Frustillatim, frustatim. Plautus iam ego faxo ut hunc formice frustillatim deferant.
281 Formella, parva forma.
282 Fulgetrum, fulgor, splendor, iubar, radiamen.
283 Fullonium, opus fullonum.
284 Fritamentum, vox merule.
285 Frugiferatio, fertilitas.
286 Furcilla, homo vorax.
287 Frictus, fricatus. Iuvenalis si frictus prurit ocellus.
288 Fragrantia, odor.
289 Fragrare, olere, quod et flagrare dicitur.
290 Futitare, futuare, sepe futire.
291 Frimiscor, intercipere.
292 Fribula, vasa fictilia.
293 Fiala, vasculum patulo ore.
294 Flascones, vasa vinaria.
295 Familicosus, familia plenus.
296 Fanariolus, vates, poeta, dictator.
297 Farcinare, implere, farcire.
298 Ferculum, mensa vel vasculum mensorium, vel cibus oblatus.

---

271 Sidon. *epist.* VIII 1,2: Demosthenis ... et eloquia fabra potuere **272** Plaut. *cas.* 861 **274** Pers. III 68: aut metae qua mollis flexus et undae **280** Plaut. *Curc.* 576 **287** Iuv. VI 578-579

---

268 Framea: Flamea P_1 / dimiculum: cluniculum *Mai* / ensis ⟨machera, spata⟩ P_2 ⟨*vix legitur* madera⟩ P_1 **269** *ante* 254 P_2 **270** *om.* P_1 **271** artificiosus *om.* P_1 / Sidonius ... fabra *om. Mai* / eloquentia: eloquia I **272** Plautus ... fabrefacta *om. Mai* **273** flexibilis *om.* I **274** Flexus *om.* I / flexuositas *om.* P_1 / Persius ... unde *om. Mai* / vitem: vite IP_1 / quem: qua IP_1 / mollis: mellis IP_1 / et unde: inde P_1 *om.* I **276** Fratrissare: Frissare I / fratrare: confratrare I **277** fungitur: utitur P_1 ⟨utitur vel⟩ I **282** Fulgetrum: Fulgetum V_1 **295** Familicosus: Famelicosus P_1 Familiconus P_1 **296** Fanariolus: Fariolus P_2P_1 **298** oblatus: allatus P_1

246 M.

299 Feronia, Iuno, eo quod ferat opem.
300 Filautus, qui se ipsum diligit.
301 Filicatus, celatus, sculptus.
302 Fiduciarius, fide vel fiducia plenus.
303 Fidiamus, amicus, fidem amans.
304 Fisiologice, naturaliter.
305 Finalitas, terminatio.
306 Fiditus, fide ditatus.
307 Ficarius, sutor, alutarius, pelliparius.
308 Flabanus, custos porcorum, subulcus, scrofarius.
309 Flemen, ploramen, flentium humor.
310 Floreticus, rhetor qui dicta deflorat.
311 Fortunare, felicem facere.
312 Fomentare, nutrire, alere, alumnare, fovere, nutricare, foculare.
313 Fonascus, cantus a [313a] phonos .i. a voce.
314 Foculare, quando nomen est dicitur pro loco in quo est focus, vel pro folle unde focus sufflatur, quando vero verbum est tunc dicitur pro nutrire.
315 Fodeumata, medicamenta.
316 Fremor, murmur, strepitus, fremitus.
317 Frigutire, ocgarrire, ocgannire, subsannare, deludere, deridere.
318 Fruniscor, utor.
319 Frustrator, illusor.
320 Funeratus, sepultus.

---

300 Filautus: Filantus I Philautus *Mai* **301** celatus *om.* P_1 **302** fide ⟨fidelis, fiducialis⟩ *om.* P_1 **303** fidem *om.* P_1 / amans ⟨fideliducia⟩ P_1 **304** Fisiologice: Fisologice P_2 Filosogice I Filosogie P_1 **309-310** *post* 311 P_2 **310** dicta ⟨humor⟩ P_2 / deflorat: deflorant P_2 **311** felicem: ⟨beare⟩ beatum P_1 **312** *om.* H / alumnare ⟨nutrire bis⟩ P_2 / fovere *om. Mai* **313** *om.* IP_1 / phonos: fos H φωνὴ *Mai* / .i. a *om. Mai* **316** *post* 266 P_2P_1 / murmur *om.* P_1 **317** ocgarrire: garrire P_2 aggarire HIP_1 / subsannare: obsannare *Mai* / deludere *om.* P_1

Explicit tractatus secundus super -F- H

G

247 / 248 M.

[1] Ubi prefata in lucem facunda locutione mater Grammatica expromsit, per assuetum disputationis enitens campum, in hec iterato verba ora resolvit. [2] "Iam maxima ex parte labore nostro expleto ad deflorandum septime littere tractatum curriculo pervenimus. [3] Garrula vero oblatrantium invidorum ora ad ingerendas contumelias totiens relaxamus, quotiens impigrum vivi ingenii acumen ad commune nobis commodum aliquid utilitatis enodare desudat. [4] Verum orationis gladio, aut quod rabidos condecet adversus latratus, preduro nos cipione undecumque tutante, regiam tanto liberius semitam incedemus, quanto ex bono cordis proposito aliquid proferimus boni. [5] De septimo igitur apice ut disserendus est evolvamus tractatum, quem uti Martianus noster edisserit, s p i r i t u s f o r m a t c u m p a l a t u". Dixit et incepit.

[1] **Gigno** is genui itum tu verbum activum, [2] inde hic **genitor** ris, [3] et hec **genitrix** cis, [4] et **genitus** a um, [5] unde hec **genitura** re, [6] et **genuinus** a um .i. naturalis, [7] et inde hec **gena** ne, [8] et hic **genitivus**, [9] et hic **genuinus** ni .i. dens maxillaris, unde Persius e t g e n u i n u m f r e g i t i n i l l i s. [10] Geni- G i

---

4 Mart. Cap. III 261: G spiritus cum palato

9 Pers. I 115 G i

---

prologum om. M_1
Incipit prologus in tractatum primum de -G- H Proemium septime littere A
Prologus septimae litterae *Mai*

1 prefata: prefeta *Mai om.* P_1 / facunda: facundia A / expromsit: expromisset V_1 / enitens: eminens P_1 *om. Mai* **2** maxima: proxima P_1 **3** invidorum ora: ora invidorum P_1 / ingerendas: gerendas P_2 / commodum: comodum P_2 *om.* HI / desudat: disudat I **4** orationis: rationis HP_1 / adversus: adversum V_1 / nos *om.* M_1 *Mai* / cipione: scipione *Mai plane recte* / liberius: brevius I / incedemus: incidemus I / aliquid proferimus boni: aliquid boni proferimus H / boni *om.* P_1 **5** disserendus: disserendum V_1 / Martianus noster edisserit: noster Martianus edisserit V_1HI noster edisserit Martianus P_1 / palatu: palato HP_1 plato P_2
Explicit prologus H

Incipit tractatus primus de septima littera que dicitur -G- H
Incipit tractatus A

1 Gigno: Ginno I / genui itum tu *om.* P_1 **6** genuinus ni: genuus M_1 genitivus P_1 **7** *om.* P_1 / ne (unde Ysidorus [*cf.* XI 1,108] pluraliter hec genua) H **8** genitivus: genitus P_2 **9** genuinus ni: genuicius P_1 / in *om. Mai* / illis: illum π **10-11** *mutato ordine* π G i

tus componitur **ingenitus**, [11] et **unigenitus**. [12] Item a gigno hic **genius** nii .i. deus nature vel deus qui preest nuptiis, [13] et inde hoc **genitale** pro mentula, [14] et hic **genialis** is .i. lectus ubi sponsus et sponsa cubant, unde Iuvenalis Tiriusque palam genialis in ortis sternitur. [15] Dicimus quoque hic et hec **genialis** et hoc geniale .i. nuptialis vel voluptuosus, [16] et inde **genialiter** adverbium .i. nuptialiter vel voluptuose, unde Ovidius metamorphoseos in undecimo hospitis adventu festum genialiter egit. [17] Item a gigno hec **genesis** is .i. generatio. [18] Et per compositionem hic **genearca** ce .i. princeps et caput totius generis, [19] et hic **genealogus** gi .i. de genere loquens sicut mathematicus, unde Fortunatus quod sacer explicuit serie genealogus olim; [20] et inde **genealogia** e .i. sermo de genere. [21] Item a gigno hec **gens** tis, [22] unde hic et hec **gentilis** et hoc gentile, [23] et inde **gentiliter** adverbium, [24] et hec **gentilitas** tis, [25] et **gentilicius** a um .i. de gentibus existens. [26] Gens componitur **bigens** omnis generis .i. ex duabus gentibus natus, [27] et hoc **genus** ris, [28] unde **generosus** a um .i. nobilis, [29] et **generose** adverbium, [30] et hec **generositas** tis, [31] et hic et hec **generalis** et hoc generale, [32] unde **generaliter**, [33] et **generatim** adverbia .i. speciatim, [34] et hec **generalitas** tis .i. universitas. [35] Item a gigno hec **gimnia** nie .i. exercitatio, [36] quod etiam hec **gimnatia** e dicitur, [37] et hec **gimna** dis .i. pugna, [38] unde hic **gimnacista** e .i. luctator, [39] et hoc **gimnasium** .i. studium, [40] unde **gimnasiolum** .i. parvum studium, [41] et hic **gimnosophista** .i. magister gimnasii, unde Prudentius in libro contra hereses ostenditque suos vicatim gimnosophistas. [42] Item a gigno hoc **genu** in singulari genua vero in plurali, [43] et inde hoc **geniculum** li .i. parvum genu, [44] et **geniculor** aris .i. genus inclinare, et inde verbalia, [45] et hoc et **genium** ii .i. ingenium, unde Iuvenalis nemo mathematicus genium indempnatus habebit. [46] Et componitur hoc **ingenium** ii,

---

14 Iuv. X 334-335: Tyriusque palam genialis in hortis | sternitur **16** Ov. *met.* XI 95 **19** Ven. Fort. *Mart.* I 24: quod sacra explicuit serie genealogus olim **41** Prud. *ham.* 403: ostenditque suos vicatim gymnosophistas **45** Iuv. VI 562

---

10 ingenitus ⟨et primogenitus et secundogenitus et tertiogenitus et cetera⟩ H ⟨primogenitus⟩ P_1 **12** preest ⟨in⟩ I **13** pro: .i. HI **14** cubant (*Mai*): cubat V_1I / ortis: hortis *Mai* **15-16** voluptuosus ... vel *om.* I **17** gigno: ginno I **18** genearca: genearca V_1 **19** .i. ... loquens *om.* P_1 **19-20** *mutato ordine* P_1 **19** quod: qui I / sacer: acer P_1 facit A / serie *om.* P_1 **21** gigno: ginno I **25** gentibus: gentilibus H φ **26** ⟨ingens⟩ bigens P_1 **27** ⟨Item a gigno vel a ge que est terra unde procreantur omnia⟩ hoc P_1 **32** generaliter ⟨adverbium⟩ φ **33** adverbia: adverbium *Mai om.* φ / speciatim: spaciatim P_1 separatim M_1A **34** generalitas: generositas V_1 **35** gimnia: gigna φ ginna P_1 giginnia V_1 gymnia *Mai* / exercitatio: exercitium P_1 **36** gimnatia: gignatia φ ginnatia P_1 **37** gimna dis: gimnadis V_1 gigna dis φ **38** gimnacista: gymnacista H gignacista φ ginnacista P_1 **39** gimnasium: gignasium φ ginnasium P_1 / studium ⟨luctandi⟩ P_1 **40** gimnasiolum: gignasiolum φ ginnasiolum P_1 **41** gimnosophista: gignosophista φ gimnaphonista P_1 gymnosophistas *Mai* / gimnasii: gignasii φ gymnasii *Mai* / in libro *om.* A / in ... hereses *om.* P_2 / vicatim: meatim P_1 / gimnosophistas: gignosophistas φ gimnaphonistas P_1 **42** gigno ⟨gena a quo gengiva e et⟩ P_1 / in ... plurali *om.* V_1 / genua A **43** .i. parvum genu: diminutivum P_1 **44** geniculor aris: geniculator ris π / inclinare: inclinans *Mai* **45** indempnatus: indampnatus P_1 **46** ii ⟨et dicitur ingenium quasi intus genium et est naturalis vis anime⟩ P_1

249 / 250 M.

[47] unde hoc **ingeniolum** li, [48] et **ingeniosus** a um, [49] unde **ingeniose** adverbium, [50] et hec **ingeniositas** tis. [51] Ab hoc quoque nomine quod est genus dicitur **genero** as, [52] unde **generator**, [53] **generatus**, [54] **generatio**. [55] Et componitur **regenero** as, [56] unde **regeneratus**, [57] **regeneratio**, [58] **degenero** as .i. deorsum esse a genere, [59] et inde **degener** a um, [60] et **degeneratus** a um. [61] Gigno componitur **progigno** is, [62] inde hic **progenitor** ris, [63] et **progenitus** a um, [64] et hec **progenies** ei, [65] unde hec **progeniecula** e .i. parva progenies.

[1] **Gradior** eris verbum deponens, [2] inde hic **gressus** us, [3] unde hic et hec **gressibilis** et hoc gressibile .i. quod facile graditur, [4] et **gressutus** a um .i. magnos gressus habens, sicut manutus dicimus qui habet magnas manus, [5] et **grassor** aris .i. crudeliter agere, [6] unde et **grassatores** vocamus apparitores tirannorum. [7] Et componitur **degrassor** aris .i. debacari, [8] et inde **degrassator**, [9] **degrassatus**, [10] **degrassatio**, [11] et **degrassanter** adverbium .i. crudeliter. [12] Item a gradior hic **gradus** us, [13] unde **graduale** is pro libro quodam, [14] et **gradatim** adverbium, [15] et hic **Gradivus** vi .i. Mars, deus belli eo quod gradatim itur ad bellum, [16] et hic **graliator** oris .i. cursor, unde Plautus v i n c i s c u r s u c e r v a s, e t g r a l i a t o r e m g r a d u; [17] et **grado** as quod non est in usu, [18] sed componitur **degrado** as .i. deorsum a gradu ponere, [19] et inde **degradatus** a um, [20] et hec **degradatio** nis. [21] Item a gradior hic et hec **gracilis** et hoc gracile eo quod aptus sit ad gradiendum et illud comparatur gracilior gracilissimus, [22] unde **graciliter** gracilius gracillime adverbia, [23] et hec **gracilitas** tis, [24] et **graciculus** a um, [25] vel **gracillus** a um pro aliquantulum gracilis. [26] Et sciendum quod gracilis secundum quosdam dicitur ab hoc nomine **gratus** eo quod gratiosus sit. [27] Gradior componitur **progredior** ris, [28] unde **progressus** a um, [29] et hec **progressio** nis, [30] et hic **progressus**, [31] **regredior** ris, [32] inde **regressus** a um, [33] et hec **regressio** nis, [34] et hic **regressus** us. [35] **Egredior**, [36] inde G ii

---

16 Plaut. *Poen.* 530: vinceretis cervom cursu vel gralatorem gradu

---

47 li ⟨diminutivum⟩ P_1 **52** unde ⟨verbalia⟩ A / generator *om.* AP_2 **59** *om.* V_1IA **59-60** *mutato ordine* P_1 **60** *om.* φ / degeneratus ⟨degeneratio⟩ P_1 **61** is. ⟨Item a genere hic gener ri, et per compositionem ingenuus a um a quo ingenuitas tis⟩ P_1 **65** progeniecula: proienicula V_1 progenicula *Mai* / parva progenies: diminutivum P_1

4 gressutus: gressatus *Mai* **5** .i. ⟨debacari .i.⟩ φ / agere ⟨.i. tirannizare⟩ et inde grassator grassatus grassatio⟩ φ / vocamus: dicimus P_1 **7** debacari: debachari H M_1 debacchari *Mai* **8** degrassator ⟨degrassatrix⟩ H **14** Ovidius de arte amandi libro ii [*met.* II 565] n e c v e n i s o r a n t i n e q u e e n i m d e a m o l l i o r u l l a e s t R u s t i c a G r a d i v o d i f f i c i l i s q u o d f u i t Gradivo .i. Marte qui eam de stupro interpellabat *in marg.* H **16** graliator: gradiator I φ grallator *Mai* / cervas: .vas A / graliatorem: gradiatorem I A gradiatores M_1P_2 grallatorem *Mai* **18** .i. ... ponere *om.* I / ponere: pono φ **19-20** *s.l.* et inde verbalia M_1 **21** ad *om.* V_1 / illud *om.* A P_2 / gracilissimus: gracillimus V_1 **24** graciculus: gracidus I **26** quod gracilis *om.* P_2 **30** progressus: egressus P_2 *ante corr.* **31-34** *post* 35 H **31-37** regredior... egressio: regredior, egredior et ab istis verbalia *in marg.* P_2 **33-34** *om.* I **34** *om.* φ **35-37** *post* 30 H *in marg.* P_2 **35** egredior: egressior A

egressus, [37] et **egressio**. [38] **Congredior** ris, [39] inde **congressus** a um, [40] et hec **congressio** nis, [41] et hic **congressus** us. [42] **Digredior** ris, [43] inde **digressus** a um, [44] et hec **digressio** nis, [45] et hic **digressus** us. [46] **Aggredior** is, [47] inde **aggressus** a um, [48] et hec **aggressio** nis. [49] **Ingredior** ris, [50] inde **ingressus** a um, [51] et hec **ingressio** nis.

G iii [1] **Gero** ris gessi gestum tu verbum activum, [2] inde **gerundus** a um pro gerendus, [3] et tunc inde venit **gerundivus** a um, [4] et **gestus** a um .i. factus, [5] et hec **gestio** nis, [6] et hic et hec **gestibilis** et hoc gestibile, [7] et **gestio** is .i. cupere, [8] et hic **gestus** us .i. corporis agitatio, [9] et inde **gestuosus** a um .i. flexibilis et diversis agitatus modis, [10] et **gestuose** adverbium .i. agiliter, [11] et **gesticulor** aris .i. diversis agitare modis, [12] et inde **gesticulator**, [13] **gesticulatus**, [14] **gesticulatio**, [15] et **gesto** as verbum frequentativum, unde verbalia, [16] et hoc **gestamen** nis, [17] et hoc **gestatorium** rii .i. illud in quo aliquid gestatur, [18] et **gestito** as aliud frequentativum, unde Plautus in cistellaria ego sum illius mater, hec me gestitavit; et inde verbalia. [19] Item a gero hec **gesa** .i. genus teli, quod Gallice dicitur [19a] gisarme, [20] et hec **gerra** e .i. nuga et ineptia, [21] et inde hic **gerro** nis .i. nugator, unde Terentius in tertia comedia gerro, iners, fraus, helluo, ganeo; [22] et inde **gerronaceus** a um .i. ex gerris natus, unde Plautus quingentos repperi coquos cum senis manibus genere gerronaceo. [23] Item a gero **gerulus**, [24] quod componitur **nugigerulus** li .i. ille qui gerit nugas, [25] et hic **salutigerulus** li .i. ille qui gerit salutes, unde Plautus equum est huic dare ancillas, mulas, muliones, salutigerulos pueros. [26] Hinc etiam plurima nomina dicuntur per compositionem ut est **armiger**, [27] **scutiger**, [28] **claviger** de quibus alias plenius loque-

---

18 Plaut. *cist.* 745-746: ego sum illius mater | quae haec gestitavit **21** Ter. *eun.*] *heaut.* 1033-1034: gerro, iners, fraus helluo, | ganeo's **22** Plaut. *aul.* 553-554: mi intro misti in aedibus quingentos coquos | cum senis manibus genere Geryonaceo **25** Plaut. *aul.* 500-501: aequomst ... dari | ancillas, mulos, muliones

---

36 egressus ⟨a um et egressus sus⟩ **38-45** *om.* I **43-45** *om.* φ **46-51** Aggredior ... nis: aggredior, ingredior, et ab istis verbalia sicut a premissis I **47-48** *om.* φ **50-51** inde ... nis: et cetera ⟨et hic ingressus sus sui. Supergredior deris .i. decipere unde Apuleius [*met.*] nequit supergradiatur sub rem suum in negocio, et componitur gradior aliis modis quampluribus⟩ H *om.* φ

1 activum ⟨inde gestum tu⟩ **2** gerundus: gerendus P_2 *ante corr.* / gerendus: gerundus A gerundivus HA ⟨idem⟩ P_1 **7** cupere ⟨ vel exultari a quo verbalia in eodem sensu ⟩ H **9** flexibilis: flectibilis M_1 / agitatus: agitus A *post corr.* / modis: motis A **10-11** *om.* φ **10** *om.* P_1 **11** .i. ... modis: gestum alterius representari P_1 **15** gesto: gestio A **17** gestatur: portatur π **19** ⟨telus vel⟩ genus P_1 / gisarme: gisarine A gisarina I gisarma P_1 **20** gerra: ge P_1 **21** gerro: gero P_1 / nugator ⟨ganeo⟩ M_1A / in tertia comedia *om.* P_1 / ganeo: gaudeo (gadeo *ante corr.*) P_2 *om.* P_1 **22** gerronaceus: gerroneus P_2 / ex: de P_1 / gerris: gerronibus M_1AP_1 / natus: exsistens P_1 / quingentos: quin I / repperi: reperi φ / senis: sevis I P_1 *om.* P_2 / quingentos: quin I / ⟨cum⟩ genere I / gerronaceo: gerconatos I **23** gerulus: gerrulus M_1A **24** .i. ... nugas *om.* P_2 **25** est: et A / huic dare: dare huic: π / huic *s.l.* I / mulas: multas P_1 / muliones *om.* P_1 **27** *om.* I **28** plenius loquemur: dicemus P_1

mur. [29] Gero componitur **suggero** is, [30] unde **suggestus** a um, [31] et hec **suggestio** nis, [32] et hic **suggestus** us quod et pro suggestione dicitur et pro tribunali ubi suggeruntur facta, unde Martianus Latoium sunt conspicati edito considentem arduoque suggestu; [33] et inde **suggillo** as .i. suggerere, quod et pro strangulare dicitur, [34] et inde **suggillatus** a um, [35] et **suggillatio** nis. [36] Item gero componitur **digero** is .i. explicare ordinare vel evacuare, unde in libro regum dicitur digere paululum vinum quo mades. [37] Inde **digestus** a um, [38] et componitur **indigestus**, [39] et hec **digestio** nis, [40] et **digestus** us .i. digestio, unde Macrobius de Saturnalibus quero utrum simplex cibus an multiplex digestu sit facilior; [41] et hec **digeries** ei .i. digestio vacuatio, unde idem Macrobius nec mirum si digeries morsus reprehensionis evasit. [42] Et componitur **indigeries** ei quod idem significat. [43] Hinc etiam **digestim** venit .i. ordinatim, unde Prudentius in libro ymnorum dum tota mihi digestim Christi supellex scribitur. [44] Item gero componitur **aggero** is .i. accumulare, [45] unde **aggestus** ta tum, [46] et hec **aggestio** nis, [47] et hic **aggestus** us .i. cumulus, [48] et **aggestim** .i. cumulatim, [49] et hic **agger** .i. cumulus terre sursum elevate, [50] unde **aggero** ras .i. accumulare, et inde verbalia. [51] Et componitur **exaggero** as, [52] unde **exaggeratus**, [53] **exaggerator**, [54] **exaggeratio**, [55] et **exaggeratim** .i. cumulatim. [56] Item gero componitur **congero** ris .i. accumulare, [57] unde **congestus** ta tum, [58] et hec **congestio** nis, [59] et **congestim** .i. cumulatim adverbium, [60] et hec **congeries** ei .i. cumulus, [61] et hic **conger** gri pro quodam pisce, [62] et **congesto** as .i. cumulare, et inde verbalia. [63] Componitur quoque gero **egero** is .i. foras emittere, [64] et inde **egestus** a um quod aliquando dicitur pro evacuatus, unde Statius Thebaidos egestas alternis mortibus urbes; [65] et hec **egestio** nis. [66] Componitur etiam gero **ingero** is .i. immittere, [67] et inde **ingestus** a um, [68] et hec **ingestio** nis, [69] et hic **ingestus** us, [70] **circumgero** is, unde verbalia.

---

32 Mart. Cap. I 16: Latoium conspicati edito considentem arduoque suggestu **36** I *reg.* I 14: digere paulisper vinum quo mades **40** Macr. *Sat.* VII 4,3: quaero, inquit, utrum simplex an multiplex cibus digestu sit facilior **41** Macr. *Sat.* I 16,38: nec mirum si haec digeries morsum reprehensionis evasit **43** Prud. *perist.* II 129: dum tota digestim mihi | Christi suppellex (supplex *var. l.*) scribitur **64** Stat. *Theb.* I 37

30-32 unde ... us *om. Mai* **32** Latoium: laterum P_2 Latovius A (*vix leg.*) Latonii P_1 latorum I / suggestu: suggestum H **33** suggillo: sugillo A / suggerere: suggere V_1 suggillare H sugillare A **36** explicare: expilare ⟨vel⟩ P_1 / ordinare: exordinare P_1 / evacuare ⟨ vel cibos in intestino decoquere naturali calore ⟩ A / regum: iudicum $V_1M_1AP_1$ / digere: digerere HIφ / paululum: paulisper P_2 / mades. ⟨Dicitur etiam aliter digerere .i. materiam morbi dividere, dicitur etiam pro evacuare digere ⟩ A **40-41** de ... Macrobius *om.* P_2 **40** .i. digestio: idem P_1 / an: aut A **41** vacuatio: evacuatio A / morsus: morsum *Mai* **42** indigeries ei: indigestio P_1 / quod idem significat: idem quod digeries P_1 **43** Hinc ... .i.: et digestim adverbium P_1 / venit *om.* I / Christi: Christe φ / supellex: suppellex P_2 supplex A *ante corr.* simplex V_1 *ante corr.* super lex P_1 **44** accumulare: accumulo P_1 **45-50** unde ... accumulare *om.* V_1 **48** cumulatim ⟨adverbium⟩ I **49-55** *om.* I **53** *om.* M_1P_1 **55** cumulatim ⟨adverbium⟩ V_1H **56-59** *om. Mai* **62** cumulare: accumulare V_1I **63** emittere ⟨et ponitur sepe pro ventrem purgare⟩ H **64** quod ... urbes *om.* P_1 / pro *om.* I **65** *om.* φ / nis ⟨egestus tui⟩ I **66-68** Componitur ... nis *om.* P_1 **66-69** *in marg.* I

G iv [1] **Guttur** ris, [2] inde hec **gutturina** e .i. infirmitas quedam que solet cum inflatione gutturis evenire, [3] unde **gutturnosus** a um .i. illam habens infirmitatem, [4] et hic **gurgulio** onis, [4a] mulot quia nil est pene nisi guttur, [5] et inde hic **gurguliunculus** li diminutivum, unde Plautus in rudente gurguliunculos minutos fabulare credas. [6] Notandum autem quod **Gurgulio** quandoque dicitur pro Priapo, unde Persius quare detonsus Gurgulio extat? [7] Et inde hoc **gurgustium** tii .i. domus pauperum vel rete piscatorium eo quod in aquis gurguliones deprehendere solet, unde in libro beati Iob implebis sagenas pelle eius, et gurgustium capite piscium illius? [8] Item ab hoc nomine guttur hic **gurges** tis, [9] unde **gurgitinus** a um .i. ad gurgitem pertinens, [10] et **gurgito** as quod non est in usu, [11] sed componitur **ingurgito** as .i. devorare, unde Plautus vide ut ingurgitat merum plenis faucibus; [12] et inde **ingurgitatus** a um, [13] et hec **ingurgitatio** nis. [14] Item ab hoc nomine quod est guttur hec **gula** huius gule, [15] unde **gulosus** a um quod comparatur gulosior gulosissimus, [16] et **gulose** gulosius gulosissime adverbia, [17] et hec **gulositas** tis, [18] et hic **gulo**, [19] et hic **gulonus** ni ambo pro leccatore, [20] et **gulo** quod non est in usu, [21] sed componitur **degulo** as .i. devorare, [22] et inde **degulator**, [23] **degulatus**, [24] **degulatio**. [25] Componitur etiam **iugulo** as, [26] et inde **iugulator**, [27] **iugulatus**, [28] **iugulatio**. [29] Item ab hoc nomine quod est guttur hic **gustus** us, [30] unde **gusto** as, [31] et **gustito** as, et ab istis verbalia. [32] Gusto componitur **regusto** as, [33] **degusto** as, [34] et **aggusto** as, et ab istis verbalia.

G v [1] **Gratus** a um comparatur gratior gratissimus, [2] unde **grate** gratius gratissime adverbia, [3] et hec **gratitudo** nis, [4] quod componitur **ingratitudo**, unde Iosephus in quarto ut horum contra me velis ingratitudi-

---

G iv 5 Plaut. *rud.* 1325: curculiunculos minutos fabulare 6 Pers. IV 38 7 *Iob* XL 26: numquid implebis sagenas pelle eius, et gurgustium piscium capite illius? 11 Plaut. *Curc.* 126: ingurgitat in se merum avariter faucibus plenis

G v 4 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* IV p. 92 *F.*: ut horum contra me velis defensare ingratitudinem

---

G iv 2 gutturina: gutturma P_2 guturnia M_1P_1 guturma A 3 illam ⟨scilicet⟩ P_2 4 mulot: mulet I *om.* P_1 / nil est pene: pene *nil* est *Mai* 5 gurguliunculus: gurguriunculus A gugurliunculos I / fabulare: fabulari P_1 6 quandoque: aliquando M_1 / ⟨tibi⟩ extat P_1 7 gurgustium: gurgulium I / piscatorium: piscatorum φ / eo *om.* H / gurguliones: gugurliones I / deprehendere: comprehendere P_1 / beati *om.* M_1P_1 / implebis: implebit P_1 / sagenas: lagenas *Mai* / et: aut H *Mai om.* P_1 / gurgustium: gurgulium I / capite piscium illius: piscium capite illius H ⟨in⟩ capite eius piscium P_1 11 ingurgito: ingutturo P_2 / devorare ⟨vel devorando inebriare⟩ H / merum: me I *om.* P_1 **14-28** *post* 34 φ 14 ab ... guttur: item a guttur HP_1 / ⟨hic gustus unde gusto as, et inde verbalia. Gusto componitur regusto, degusto, et angusto. Item a gutture⟩ hec gula φ 16 adverbia: adverbium P_2 19 ambo pro leccatore: idem P_1 **20-22** *om.* I **21-24** *post* 28 P_1 **22-24** degulator ... degulatio: verbalia M_1A **25-28** *post* 19 P_1 25 Componitur etiam *om.* P_1 **29-34** *post* 13 φ 31 as ⟨frequentativum⟩ P_1 **32-34** *om.* P_1 34 aggusto: acgusto V_1I aegusto *Mai* / et ... verbalia *om.* φ

G v 2 adverbia: adverbium φ ad P_1 4 *s.l.* P_1 / in quarto *om.* P_1 / ut *om.* P_1 / velis: vis P_1 /

253 / 254 M.

nem defensare. [5] Item ab hoc nomine quod est gratus **gratis** adverbium .i. sponte, [6] et pluraliter **grates** ium, [7] et hec **gratia** e, [8] unde hec **gratiola** le, [9] et **gratiosus** a um .i. gratia plenus, quod comparatur gratiosior gratiosissimus, [10] unde **gratiose** gratiosius gratiosissime, [11] et hec **gratiositas** tis. [12] Et **grator** aris, unde verbalia, [13] et **gratulor** aris, [14] unde **gratulatus**, [15] unde **gratulatio**, [16] et hoc **gratulamen** nis, [17] et **gratulabundus** a um .i. letus et hylaris, [18] et **gratulanter**, [19] et **gratuito** .i. gratis adverbium. [20] Gratus componitur **ingratus**, [21] et **gratifico** as, [22] unde **gratificatus** a um, [23] et hec **gratificatio** nis.

[1] **Gravis** comparatur gravior gravissimus, [2] unde **graviter** gravius gravis- G vi
sime adverbia, [3] et hec **gravitas** tis, [4] et hec **gravedo** nis, unde Plautus quare illa aut simulet quasi gravedo profluat. [5] Item ab hoc nomine quod est gravis hec **gravitudo** nis, [6] et hoc **gravamen** nis, [7] et **gravasco** is verbum inchoativum, [8] et hic **gravastellus** li aliquantulum gravis, unde Plautus in Epico que est hec muliercula, et ille gravastellus qui advenit? [9] Et **gravo** as, [10] unde **gravatus**, [11] **gravatio**. [12] Et componitur **pregravo** as, [13] et **degravo** as, [14] et **aggravo** as, et ab istis verbalia. [15] Item ab hoc nomine quod est gravis **gravidus** a um, quod comparatur gravidior gravidissimus, [16] unde **gravide** gravidius gravidissime adverbia, [17] et hec **graviditas** tis, [18] et **gravido** as, [19] unde **gravidatus** a um, [20] et hec **gravidatio** nis. [21] Gravis componitur **pregravis**, [22] et **quamgravis** .i. valde gravis, [23] et **gravisonus**, [24] et **gravidicus**.

[1] **Grex** gis, [2] inde **gregarius** a um .i. plebeius et vili genere natus, [3] et G vii
gregatim adverbium .i. socialiter, communiter, [4] et hic et hec **gregalis** et

---

4 Plaut. *asin.* 796: quod illa autem simulet quasi gravedo profluat 8 Plaut. *Epid.* 620: sed quis haec est muliercula et ille gravastellus qui venit?

---

defensare: defendere φ **5** sponte ⟨unde in evangelio [Matth. X 8] gratis accepistis gra- G v
tis date⟩ H ⟨vel sine precio⟩ P_1 **6** ⟨Item a gratulo⟩ grates gratium ⟨termen⟩ plurale P_1 **8** gratiola ⟨diminutivum⟩ P_1 **9** gratiosior: gratior *Mai* / gratiosissimus: gratissimus *Mai* **10** gratiosissime ⟨adverbia⟩ HA ⟨adverbium⟩ P_2 **13** aris ⟨pro letari et pro agere grates⟩ P_1 ⟨unde gratulator⟩ I **15** unde ⟨gratulatus⟩ gratulatio ⟨gratulator⟩ P_1 **17** et hylaris: et ylaris I et hilaris M_1A *Mai om.* P_1 **19** gratuito ⟨unde gratuitus φ .i. gratis adverbium⟩ P_2 *om.* P_1 **23** nis ⟨Item a gratulo grates gratium termen plurale⟩ P_1

3 aut *om.* P_1 **4** Plautus *s.l.* M_1 **6** *om.* I **7-8** *post* 11 P_1 **7** inchoativum *om.* M_1 G vi
8 Epico: Epidico *Mai om.* P_1 / gravastellus: gravistellus I / qui *om.* I **9-11** *ante* 7 P_1 **14** *om.* P_2 **16** *om.* I **18** as ⟨gravidator⟩ H **22** et quamgravis *in marg.* V_1 **23** gravisonus ⟨et gravidatus⟩ V_1 **24** gravidicus ⟨preodus tcreo feia pugnans quoque molestam esse grave⟩ P_1 / Isidorus ethimologiarum [X 112] gravis venerabilis unde etiam contemptibiles leves dicimus. Gravis autem dictus est pro constantia et consilio quia non levi metu dissilit sed fida gravitate constancie consistit. Est autem gravitas virtus cui contraria est levitas unde in regula sancti Benedicti [?] cum summa inquit gravitate Ioßi (?) gravissimus poeta Flaccus et cetera. Erat autem Horatius et verbis et moribus gravis valde *in marg.* H

2 .i. ... natus *om.* P_1 G vii

hoc gregale .i. ignobilis, unde Prudentius in libro ymnorum quod plebs gregalis excolat. [5] Item ab hoc nomine quod est grex **grego** as, quod non est in usu, [6] sed componitur **segrego** as .i. separare, [7] unde **segregatus**, [8] **segregatio**. [9] **Aggrego** as, [10] unde **aggregatus**, [11] **aggregatio**, [12] et hoc **aggregamen** nis .i. societas, [13] et **aggregatim** .i. communiter. [14] **Congrego** as, [15] unde **congregatus**, [16] et **congregatio**, [17] et **congregatim**, [18] et **congregatiuncula** le. [19] **Disgrego** as, [20] inde **disgregatus** a um, [21] et hec **disgregatio** nis .i. dispersio. [22] **Abgrego** as .i. dispergere, [23] et inde **abgregatus**, [24] **abgregatus**, [25] **abgregatio**. [26] Grex componitur **egregius** a um .i. nobilis et dicitur egregius quasi extra gregem aliorum, [27] et inde **egregietas**. [28] Componitur etiam grex et hic et hec et hoc **segrex** gis .i. nobilis, quasi seorsum a grege aliorum.

G viii [1] **Globus** bi .i. cumulus, [2] inde **globosus** a um, [3] et **globose** adverbium, [4] et hec **globositas** tis, [5] et **globatim** .i. cumulatim adverbium, [6] et secundum Ysidorum hec **gleba** e eo quod sit globus; [7] unde **glebosus** a um, [8] et **globo** as, [9] quod componitur **conglobo** as .i. accumulare, [10] et inde **conglobatus**, [11] **conglobatio**, [12] et hoc **conglobamen** nis .i. cumulus, [13] et **conglobatim** .i. spissim vel cumulatim. [14] Item ab hoc nomine quod est globus hic **glomus** .i. filorum cumulus, unde Horatius in epistolis ut vinosa glomos furtive Pirria lane. [15] Dicimus etiam hoc **glomen** nis, [16] et hic **glomer** hoc nomine glomer, [17] **glomero** as .i. cumulare, [18] unde **glomeratus** a um, [19] **glomeratio**, [20] et **glomeratim** adverbium .i. cumulatim. [21] Et componitur **agglomero** as, [22] et **conglomero** as, et ab istis verbalia.

G ix [1] **Glaber** a um .i. sine pilis vel ut alii volunt nudus, unde Augustinus de civitate Dei in sexto glabros inquit aut male barbatos videmus.

G vii **4** Prud. *perist.* V 391

G viii **6** Isid. *orig.* XVI 1,3: gleba quod sit globus **14** Hor. *epist.* I 13, 14: ut vinosa glomus furtivae Pyrria lanae

G ix **1** Aug. *civ.* VI 1,89: glabros aut male barbatos videremus

---

G vii **4** in libro ymnorum *om.* P_1 / excolat: excolit P_1 **6** componitur ⟨congrego as, congregatus, congregatio, et congregatim adverbium .i. umaliter, et hec congregatiuncula⟩ Hφ **6-13** *post* 18 M_1 **10-11** *om.* P_1 **12** societas ⟨vel congregatio⟩ P_1 **13** aggregatim: aggregeratim M_1 ⟨adverbium⟩ P_1 / communiter: coniunctim V_1 **14-18** *ante* segrego *ad* 8 M_1 **17** congregatim ⟨adverbium⟩ P_1 ⟨.i. annaliter⟩ I ⟨.i. unialiter⟩ M_1 **18** congregatiuncula: aggregatiuncula P_1 **22** .i. dispergere *s.l.* I **26** quasi: .i. *Mai* **27** egregietas ⟨nobilitas⟩ P_1 **28** seorsum: sursum P_2 / a grege aliorum: aliorum a grege P_2 / aliorum ⟨et exgrex in eodem sensu quasi extra grege aliorum⟩ H ⟨positus⟩ IP_1

G viii **4-5** *mutato ordine* M_1A **5** adverbium *om.* V_1I **6** Ysidorum: Isidorum *Mai* / sit ⟨quasi⟩ φ **7** glebosus: globosus P_2 ⟨et a globo globosus a um⟩ P_1 **9** quod ⟨non est in usu, sed⟩ P_1 **12** cumulus ⟨et hoc conglobamen⟩ P_1 **13** conglobatim ⟨adverbium⟩ P_1 / cumulatim: accumulatim P_1 **14** globus: glomus HP_1 / in epistolis: in epistola *Mai om.* P_1 / ut: ubi I / vinosa: umosa A / furtive: fortuna I furtem M_1 *ante corr.* / Pirria: Piria P_1 Pyrrhia *Mai* **15** etiam *om.* V_1 **15-16** glomen ... et hic *om.* P_1 **16** ambo ... cumulo *om.* P_1 **21-22** *mutato ordine* I

G ix **1** Glaber: Glabrus I / in sexto *om.* P_1

255 / 256 M.

[2] Et inde **glabellus** a um .i. nudus, unde Martianus Capella ubi ciliorum pubem discriminat glabella medietas; [3] et hic **glabrio** nis .i. calvus vel imberbis, unde Cicero in qua re significat Glabrionis patris vim et acrimoniam.

[1] **Gutto** as verbum neutrum, [2] inde **guttatus** a um, [3] et hec **guttatio** nis, [4] et hoc **guttamen** nis, [5] et **guttatim** adverbium, [6] et **guttito** as .i. sepe guttare verbum frequentativum, et inde verbalia. [7] Item a gutto hec **gutta** e, [8] unde hec **guttula** e, [9] et **guttosus** a um .i. guttis plenus, [10] et **guttim** pro guttatim adverbium, [11] et hoc **gutturnium** nii .i. vas quoddam ex quo aqua profluit perforatum in interiori parte, [12] et hic **guttulus** li pro quoddam minuto pisce, [13] et hoc **guttum** ti quoddam genus unguenti, unde Iuvenalis pleno composuit et omnia gutto; et alibi idem ait nec opposito pavidus tegit inguina gutto. [14] Gutto componitur **degutto** as, [15] unde **deguttatus** a um, [16] et **deguttatio** onis, [17] et hoc **deguttamen** nis. G x

[1] **Grandis** comparatur grandior grandissimus, [2] unde **granditer** grandius grandissime adverbia, [3] et hec **granditudo** nis, [4] et **grandiusculus** a um .i. aliquantulum grandis, unde Terentius in Andria fere iam hinc grandiuscula profecta est. [5] Item ab hoc nomine quod est grandis **grandesco** cis verbum inchoativum, [6] et secundum quosdam hoc **granum** ni eo quod crescendo grande efficiatur, [7] et inde hoc **granulum** li diminutivum, [8] et hoc **granarium** rii. [9] Et per compositionem **ingrano** as .i. grana in horreum ponere, et inde verbalia. [10] Et hec **grando** nis et dicitur grando quasi grandis data, [11] et inde **grandineus** a um, [12] et **grandino** as, et inde G xi

---

2 Mart. Cap. II 132: ubi pubem ciliorum discriminat glabella medietas **3** Cic. *Verr.* I 52: quare si (significat *var. l. Prisc. G.L.K.* II 120, 3 *H.*) Glabrionis patris vim et acrimoniam G ix

13 Iuv. III 263: pleno componit lintea guto Iuv. XI 158: pavidus tegit inguina guto G x

4 Ter. *Andr.* 813-814: nam fere | grandi[us]cula iam profectast illinc G xi

---

2 Et ... nudus *om.* P_1 / Capella ... medietas: ⟨glabell aut ciliorum pube medietas discriminat ⟩ *et s.l.* unde glabella pubem discriminat. glabella medietas ciliorum P_1 / Martianus *om.* P_1 **3** acrimoniam. ⟨Glabio nudus, Plautus [*aul.* 401-402] gallum istum si sapis mihi reddes⟩ P_1 / vim: an I G ix

4 *om.* A **5** adverbium *om.* V_1 **6** .i. sepe guttare *om.* V_1 **7-10** *om.* M_1 **7** gutto: guttito P_2 **8** ⟨diminutivum⟩ P_1 **9** guttosus: guttuosus M_1 / .i. guttis plenum *om.* P_1 **10** pro guttatim *om.* V_1 **11** gutturnium: gutturinum I / perforatum: perflorata V_1 perforata *Mai* / in *om. Mai* **13** unguenti: ungenti V_1IM_1 / composuit: componit HP_1 componunt P_2 compon M_1A / et *om.* M_1 / ait *om.* M_1 / tegit *om. Mai* / Et ... gutto *om.* P_1 G x

4 aliquantulum grandis: diminutivum P_1 / in Andria *om.* P_1 **5** ab ... grandis *om.* P_2 **8** rii ⟨locus ubi frumentum custoditur⟩ H **9** horreum: hortum *et s.l.* horreum M_1 / verbalia. ⟨Grando componitur grandinis⟩ P_2 G xi

verbalia. [13] Grandis componitur **grandevus** .i. senex, [14] et **grandiloquus** a um, [15] et **grandisonus** a um, [16] et hic et hec **pregrandis** et hoc pregrande.

G xii [1] **Gannio** nis gannivi tum tu verbum neutrum quod proprie agunt vulpes, sed translative refertur ad homines, [2] inde **gannitus** a um, [3] et hec **gannitio** nis, [4] et hic **gannitus** us, [5] et hec **ganea** .i. taberna quia ibi multa inutilia ganniunt, [6] et inde hic **ganeo** nis .i. tabernarius vel potator, unde Terentius in tertia comedia gerro, iners, fraus, helluo, ganeo; [7] et hoc **ganeum** nei .i. theatrum, locus scilicet in terra defossus ubi ad ludendum et ad scortandum confluebant, unde Plautus in aularia censen tu illum hodie primum assuetum ire in ganeum; hinc etiam Terentius in adelphos credo adductum esse in ganeum nunc ab aliquo. [8] Gannio componitur **oggannio** is, unde Plautus in Amphitrione cui numquam unam rem me semel licet precipere furi, quia centies eadem imperem atque ogganniam; hic autem dicitur pro inculcare, alibi pro stulte loqui.

G xiii [1] **Gloria** e, [2] inde hec **gloriola** e, [3] et **gloriosus** a um quod comparatur gloriosior gloriosissimus, [4] unde **gloriose** gloriosius gloriosissime adverbia, [5] et hec **gloriositas** tis, [6] et **glorior** aris, [7] unde **glorianter** adverbium, [8] et **gloriatus** a um, [9] unde hec **gloriatio** nis. [10] Et componitur **conglorior** aris, et inde verbalia. [11] Gloria componitur **glorifico** as, [12] unde **glorificatus**, [13] **glorificatio**, [14] et hoc **glorificamen** nis. [15] Et componitur quoque gloria **inglorius** a um .i. sine gloria, unde quidam ne queras gloriam et non dolebis cum inglorius fueris.

G xii **6** Ter. *heaut.* 1033-1034 **7** Plaut. *asin.* 887: censen tu illum hodie primum ire adsuetum esse in ganeum? Ter. *ad.* 359-360: credo abductam in ganeum | aliquo **8** Plaut. *asin.* 422: quoi numquam unam rem me licet semel praecipere furi, quin centies eadem imperem atque ogganniam

G xiii **15** *non repperi*

G xi **14-15** *mutato ordine* M_1 **14** um ⟨quasi grandia loquens⟩ H **15** um ⟨quasi grandis sonus vel granditer sonans vel grandia sonans⟩ H **16** pregrande: ⟨.i. valde grandis⟩ H

G xii **1** agunt: est P_1 / refertur: dicitur φP_1 / ad homines: ab horrere P_1 **5** ganniunt: gannunt V_1 **6** in ... iners *om.* P_1 **7** scilicet *om.* IA / aularia: aulularia I P_2 / censen: censes P_1 /primum: primus M_1 *ante corr.* primum assuetum *om.* P_1 / Hinc ... aliquo *om.* P_1 / adelphos: adelphis *Mai* / ab aliquo: aliquo I aliqus M_1 *om.* H **8** oggannio: ocgannio I obgannio φ ogannio *Mai* / precipere: percipere A / quia centies: quincenties φ quin censies P_1 / ogganniam: ogganiam V_1 ocganeam I obganniam φ oganniam P_1 *Mai*

G xiii **2** e ⟨diminutivum⟩ P_1 **4** adverbia: adverbium P_2 **5** *om.* P_1 **7** *om.* P_1 **15** gloria *om.* M_1 / unde: ut $V_1IM_1P_2$ / quidam: Ieronimus H dicimus P_1 / ne: non V_1 / cum ⟨inde⟩P_1 / inglorius: ingloriosus V_1

257 / 258 M.

[1] **Ge** .i. terra, [2] inde **georgicus** a um .i. terrenus, [3] et per compositionem hic **geographus** phi .i. . terre descriptor, [4] unde hec **geographia** e .i. terre descriptio. [5] Hinc etiam secundum quosdam dicitur **genus**, sed melius est ut a gignendo dicatur. G xiv

[1] **Gramaton** Grece, quedam littera dicitur Latine, [2] inde hoc **grama** tis .i. cuiuslibet littere nomen, [3] et **gramaticus** a um .i. litteratus, [4] et inde **gramatice** adverbium, [5] et hec **gramatica** e ipsa ars, [6] et hec **grama** e .i. linea, quod in Macrobio reperies. [7] Item a gramaton hec **graphia** e .i. scriptura, [8] unde hic **graphius** ii .i. stilus. [9] Et componitur hec **ortographia** e .i. recta scriptura, [10] et hic **antigraphus** phi .i. cancellarius, [11] et hic **cosmographus** phi .i. mundi descriptor, nam [11a] cosmos dicitur mundus, [12] et inde hec **cosmographia** e .i. descriptio mundi, [13] et hic **psalmigraphus** phi .i. psalmi descriptor, [14] et inde hec **psalmographia** e .i. psalmi descriptio, [15] et hoc **cirographum** phi .i. scriptura cum manu facta, nam [15a] ciros dicitur manus, que maxime in testamentis designandis solet adhiberi, [16] et hoc **singrapha** nomen indeclinabile .i. nota in aliqua re confirmanda facta, unde Plautus in asinaria postremo ut voles singrapha facito. G xv

[1] **Gaza** e divitie, [2] inde hec **gazula** le diminutivum, [3] et hoc **gazetum** ti .i. gazarum repositorium, quod et pro ipsa gaza dicitur, [4] et hoc **gazophylacium** cii .i. archa ubi communis census reponebatur, [5] et hic **gazophilagis** is .i. gazophilacii custos, unde Iosephus in decimoquinto VII non permisit ut quando opus esset a gazophylage peteretur. G xvi

---

6 *cf.* Macr. *somn.* I 5,7: ita lineis terminatur, quas suo nomine γραμμάς Graecia nominavit G xv
16 Plaut. *asin.* 238: postremo ut voles nos esse, syngraphum (syngrafam *cod.*) facito adferas

5 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XVIII p. 521 *F.*: neque permisit ut quando usui opus esset a gazophylace peteret G xvi

---

1 Ge: Γῆ *Mai* ⟨Grece⟩ P_1 / terra ⟨Latine⟩ P_1 **2** terrenus ⟨et pluraliter georgica corum .i. liber Virgilii qui de terra cultura loquitur⟩ H **4** geographia: geografia M_1 **5** gignendo: ginnendo I G xiv

1 Gramaton: Grammaton *Mai* / dicitur: dicuntur V_1IP_1 / Latine *om.* IM_1A **5** ipsa ars: pro ipsa arte IP_1 **6** in *om.* V_1 / Macrobio: Martiano V_1 **8** stilus ⟨eo quod graphio scribitur⟩ P_1 **9** scriptura ⟨et inde hic ortographus phi .i. qui docet qualiter recte scribere debeamus graphia etiam componitur⟩ H **11** cosmographus: cosmigraphus H / cosmos: cosmus π **12-13** descriptio ... hic *om.* A **12** cosmographia: cosmigraphia H / .i. descriptio mundi *om.* P_2 **13** psalmigraphus: psalmographus M_1 *ante corr.* **14** *om.* I / psalmographia: psalmigraphia H / .i.: id est V_1 **15** cirographum: chirographum H *Mai* / ciros: χεὶρ *Mai* / designandis: signandis P_1 / solet: videtur P_1 **16** singrapha: singraphum M_1 A / nomen indeclinabile *om.* M_1 / in asinaria *om.* P_1 G xv

3 gazarum: gazerus A **4** gazophylacium: gazofilacium M_1P_2 gazophilarium I / archa: arca *Mai* **5** gazophilagis: gazofilagis M_1P_2 / in decimoquinto *om.* IP_1 / vii: iv V_1 *om.* I P_2 / permisit: promisit P_1 / peteretur: peterentur IA G xvi

[6] Dicimus etiam hic **gazophilax** cis, unde idem ait Hismaelem pontificem et Ezechiam gazophilacem.

G xvii [1] **Guberno** as, verbum activum, [2] inde hic **gubernator** ris, [3] et hec **gubernatrix** cis, [4] et **gubernatus** a um, [5] et hec **gubernatio** nis, [6] et hoc **gubernaculum** li, [7] et hic **gubernio** nis, [8] et hic **guberneta** e, ambo pro gubernatore.

G xviii [1] **Gelu** nomen indeclinabile, [2] inde **gelidus** a um quod comparatur gelidior gelidissimus, [3] unde **gelide** gelidius gelidissime adverbia, [4] et hec **geliditas** tis, [5] et **gelo** as verbum activum, [6] unde **gelatus**, [7] **gelatio**, [8] et **gelasco** is, [9] quod componitur **regelasco** is, [10] et **congelasco** is. [11] Gelo componitur **regelo** as, [12] et **congelo** as, et ab istis verbalia.

G xix [1] **Glaucus** ci .i. flavus et comparatur glaucior glaucissimus, [2] et hec **glaucitas** tis, [3] unde **glauce** glaucius glaucissime adverbia, [4] et **glaucedo** is, [5] et hec **glaucuma** me .i. macula oculi, unde Plautus glaucumam oculo obiiciemus et sic agamus ut quod viderit ne videat.

G xx [1] **Gnavus** a um .i. cautus, [2] inde **gnave** adverbium, [3] et hec **gnavitas** tis. [4] Et componitur **ignavus** a um, quod comparatur ignavior ignavissimus, [5] unde **ignave** ignavius ignavissime adverbia, [6] et hec **ignavia** e.

G xxi [1] **Grus** uis, [2] inde hec **gruicola** le, [3] et **gruinus** a um, [4] et **gruo** is quod non est in usu, [5] sed componitur **congruo** is .i. concordare, [6] inde **congruus** a um .i. conveniens, [7] et **congrue**, [8] et **congruenter** adverbium, [9] et

---

G xvi 6 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XX p. 586 *F.*: Ismaelem pontificem et Helchiam Gazophylacem

G xix 4 Plaut. *mil.* 148-149: glaucumam ob oculos obiciemus eumque ita | faciemus ut quod viderit non (non *codd.* ne *Prisc.*) viderit

---

G xvi 6 gazophilax: gnazophilax P_1 / cis, ⟨amator gazarum⟩ P_1 / ait *om.* P_1 / Hismaelem: Ismahelem M_1A Ismaelen P_2 Hysmaelen I

G xvii **2-5** inde ... nis: unde verbalia A *om.* M_1 **8** ambo: intercumque P_1

G xviii **3** *om.* M_1A / adverbia: adverbium φ **9** regelasco: egelasco I **10** *om.* V_1H **11-12** *mutato ordine* φ

G xix **2** *om. Mai* **3** inde ... adverbia *om.* M_1A **5** hec ⟨glaucosis vel⟩ M_1A / glaucuma: glauconia M_1A / glaucumam: glaucomam A glaucumas P_1 / obiiciemus: obiciemus M_1 / et ... videat *om.* P_1

G xxi **7** congrue ⟨.i. convenienter adverbium. Et hic et hec et hoc congruens tis quod comparatur congruentior, congruentissimus, unde⟩ H **8** congruenter ⟨congruentior congruentissime⟩ H

259 M.

hec **congruentia** e. [10] Congruus componitur **incongruus** .i. non conveniens, [11] et inde **incongrue** adverbium. [12] Item congruo componitur **ingruo** is .i. maturare.

[1] **Glisco** is gliscii .i. cupere vel resplendere, [2] inde hec **glis** glissis .i. carduus, quod aliter lappa dicitur, [3] et hic **glis** ris .i. quoddam genus murium quod multum dormit, [4] unde et **glirius** homo somnolentus dicitur qui multum dormit, [5] et hec **glis** tis .i. terra argillosa, [6] et inde **glitteus** a um .i. terrenus, que tria nomina quidam, ita concludens, ait glis animal, glis terra tenax, glis lappa vocatur, glis ris mus, glis tis humus, glis glissis mala dumus. [7] Item a glisco hec **glissera** e .i. mensa. G xxii

[1] **Glutio** is .i. absorbere, [2] inde **glutitus** a um, [3] et hic **gluto** nis, [4] et hoc **gluten** nis, [5] et hoc **glutinum** ni, [6] et hoc **glutinarium** rii, [7] et **glutino** as .i. coniungere, [8] unde **glutinanter**, [9] et **glutinatim** adverbium .i. coniunctim. [10] Et componitur **conglutino** as, [11] et inde **conglutinatus**, [12] et **conglutinatio**, [13] **agglutino** as, [14] unde **agglutinatus**, [15] et **agglutinatio**, [16] **reglutino** as, [17] unde **reglutinatus**, [18] et **reglutinatio**. G xxiii

[1] **Girus** ri .i. tornus, [2] inde **giro** as verbum activum, [3] unde **gyratus** a um, [4] et hec **gyratio** nis, [5] et hoc **gyramen** nis, [6] et hoc **gyramentum** ti. [7] Et componitur **congiro** as, [8] et **regiro** as et ab istis verbalia. [9] Gyrus componitur **girovagus** a um. G xxiv

---

6 *non repperi sed cf.* Eberh. Bethun. *Graec.* X 168 G xxii

---

10 non conveniens: inconveniens H **11** incongrue: congrue *Mai* **12** ingruo (*Mai*): incongruo V_1 / maturare ⟨vel accidere vel appropinquare⟩ H G xxi

1 resplendere: repleti de re I **3** murium: muris V_1 **6** glitteus: gliteus HIM_1 / animal: ales V_1 G xxii

1 is ⟨glutivi glutire⟩ H ⟨tivi verbum neutrum et caret supinis⟩ P_1 **3** nis ⟨et hic glutteo nis⟩ M_1A **4** *om. Mai* **6** glutinarium: gluttinarium M_1 **9** adverbium: adverbia V_1H *om.* I **13-18** agglutino ... reglutinatio: aglutino, reglutino, unde verbalia M_1A ⟨deglutino⟩ aglutino a quibus verbalia P_1 **13** agglutino: acglutino V_1 aglutino P_1 aeglutino *Mai* **14** agglutinatus: acglutinatus V_1H aeglutinatus *Mai* **15** agglutinatio: acglutinatio V_1 aeglutinatio *Mai* **17-18** unde ... reglutinatio: unde verbalia M_1A a quibus verbalia. ⟨Glutio componitur deglutio. Item componitur conglutio in⟨tran⟩slucio (*vix recte*) inglutio tis, unde ingluvies ei, et ingluviosus⟩ P_1 G xxiii

G xxiv - xxv *mutato ordine* I
1 Girus: Gyrus *Mai* **7** congiro: agiro I **9** componitur *et s.l.* hic archimagirus ri, princeps exercitus vel magister cororum, et H / girovagus ⟨pluraliter hec girovanne narum⟩ P_1

260 M.

G xxv [1] **Geminus** a um, [2] inde **gemellus** a um, [3] et **gemellipara** e que geminos parit, [4] et **gemino** as, [5] unde **geminatus** a um, [6] et hec **geminatio** nis. [7] Et secundum quosdam hoc **germen** nis, [8] unde **germineus** a um, [9] et **germino** as, [10] quod componitur **congermino** as, et inde verbalia. [11] Gemino componitur **congemino** as, [12] et **ingemino** as, et ab istis verbalia.

G xxvi [1] **Gemo** is ui verbum neutrum et caret supino, [2] inde hic **gemitus** us, [3] et **gemebundus** a um, [4] et **gemisco** cis, [5] quod componitur **ingemisco**, [6] et **regemisco**. [7] Gemo componitur **ingemo** is, [8] et **congemo** is.

G xxvii [1] **Gala** Grece lac appellatur, [2] inde dicitur **Gallus** pro gente eo quod alia gente sit candidior, [3] unde **Gallicus** a um, [4] et hec **Gallia** e. [5] Item a gala hec **galaxia** e .i. lacteus circulus, [6] et hoc **galumna** tis .i. velamen capitis candidissimum, unde Martianus I u n o, t e c t o c a p i t e l a c t e o q u o d a m g a l a u m n a t e r e n i t e b a t.

G xxviii [1] **Gibbus** .i. struma, [2] inde **gibbosus** a um, [3] et hec **gibbositas** tis.

G xxix [1] **Gaudeo** es gavisus sum verbum neutrum passivum, [2] inde **gaudenter** adverbium, [3] et **gavisus** a um, [4] quod componitur **congavisus**, [5] et hoc **gaudium** dii. [6] Gaudeo componitur **congaudeo**.

G xxx [1] **Galea** le .i. cassis, [2] inde hec **galeola** le diminutivum, [3] et **galeatus** a um, [4] et hoc **galear** ris, [5] et hic **galerus** ri ambo pro galea.

G xxvii 6 Mart. Cap. I 67: Iunonis ... ipsa vero tecto capite lacteo quodam calymmate (galumnate *var. l.*) praenitebat

---

G xxv **1** Geminus: Germinus V_1I **3** et ⟨per compositionem⟩ P_1 **10** componitur ⟨progemino⟩P_1 / verbalia ⟨et hic et hec congerminalis et hoc le .i. simul germinatus vel simul germinans unde Augustinus de civitate dei in v° [*civ.* V 7] s p i c a s c o e v a s c o n g e r m i n a l e s r u b i g o i n t e r i m i t⟩ H ⟨unde congerminalis, Augustinus s p i c a s v e n a s e t c o n g e r m i n a l e s r u b i g o i n t e r i m i t⟩ P_1 **11-12** *mutato ordine* P_1 *in marg.* M_1 **11** Gemino: Germino A / congemino: congermino A **12** ingemino: ingermino A / et ab istis: a quibus P_1

G xxvi **1** ui *om.* P_1

G xxvii **1** appellatur: appellabatur A *om.* P_1 ⟨Latine⟩ P_1 **3** um ⟨unde Gallice⟩ M_1 **6** galumna: galauma HP_1 galbauma / tecto ⟨tecto⟩ V_1 / galaumnate: galaumate P_1 galbaumate φ / renitebat ⟨ et hoc gallus pro auca, et hec gallina, et hic gallinaceus, et gallicula calciamenta pastorum⟩ P_1

G xxviii **1** Gibbus: Gibbet P_2 / struma ⟨pectoris⟩ P_1 **3** gibbositas: globbositas P_2 / tis ⟨struma dorsi⟩ P_1

G xxix - G xxx *mutato ordine* P_1

1 gavisus sum *om.* / neutrum: neutro M_1P_2 / passivum: pâ V_1 *om. Mai* **4** quod componitur congavisus: unde congavisus P_1 *post* 6 **6** congaudeo ⟨des⟩ H ⟨ unde congavisus a um⟩ P_1

G xxx **1** le .i. cassis *om.* P_1 **2** diminutivum: mim A *om.* V_1P_2 **4** galear ⟨.i. galea⟩ P_1 **5** ambo pro galea: idem P_1 ⟨ponitur etiam quandoque galerus pro chapel quia caput regit ut galea⟩ H

260 / 261 M.

[1] **Gladius** dii, [2] inde hic **gladiolus** li diminutivum, [3] et per compositionem **digladio** as, [4] unde **digladiator**, [5] **digladiatus**, [6] **digladiatio**. G xxxi

[1] **Germen** nis, [2] inde **germino** as, unde verbalia. [3] Et componitur **progermino** as, [4] et **congermino** as, [5] unde **congerminalis**, unde Augustinus de civitate Dei spicas coevas et congerminales rubigo interimit. G xxxii

[1] Genius, deus, nature vel deus qui preest nuptiis.
[2] Genuinus, naturalis.
[3] Genuinus, dens maxillaris. Persius genuinum fregit in illis.
[4] Genialis, lectus ubi sponsus et sponsa cubant. Iuvenalis Tiriusque palam genialis in ortis sternitur.
[5] Genesis, genus.
[6] Genealogus, de genere loquens. Fortunatus quod sacer explicuit genealogus olim.
[7] Genearcha, princeps et caput generis.
[8] Genialiter, voluptuose vel nuptialiter. Ovidius hospitis adventu festum genialiter egit.
[9] Genealogia, sermo de genere.
[10] Generatim, speciatim, specialiter, peculiariter.
[11] Gentilicius, de gentibus existens.
[12] Generosus, nobilis, illustris, egregius, celticus, augustus, exgrex, authenticus, prelustris, insignis, segrex.
[13] Gimnia, lucta, quod etiam gimna dicitur.

---

5 Aug. *civ.* V 7: spicas ceteris coaevas atque ut ita dixerim congerminales alias robigo interimit G xxxii

3 Pers. I 115 4 Iuv. X 334-335: Tyriusque palam genialis in hortis | sternitur 6 Ven. Fort. *Mart.* I 24: quod sacra explicuit serie genealogus olim 8 Ov. *met.* XI 95

---

2 diminutivum *om.* φ *Mai* 3 as ⟨.i. gladiis pugnare ⟩ H 4 *om. Mai* 6 digladiatio ⟨gladius dicitur quasi gulam dividens unde gladiatura⟩ P_1 G xxxi

G xxxii *om.* HP_1
2 as ⟨verbum activum⟩ M_1A 4 *om.* A 5 interimit. ⟨Genius dicimus hone vel deus qui preest nuptiis. Geminus naturalis⟩ A

Explicit tractatus primus super septimam litteram que dicitur -G- H

Incipit tractatus super septima littera que est -G- H Repetitiones G *Mai*
1-44 *om.* I **3-179** *om.* M_1 A **3** Persius ... illis *om. Mai* **4** cubant (*Mai*): cubat V_1H / Iuvenalis ... sternitur *om. Mai* **6** Fortunatus ... olim *om.* P_1 *Mai* / explicuit ⟨serie⟩ H **7** Genearcha: Geniarcha P_1 **8** Ovidius ... egit *om. Mai* **10** speciatim *om.* P_1 / peculiariter *om.* H **11** Gentilicius: Gentiligius P_1 **12** nobilis ... segrex *alio ordine* P_1 / prelustris ... segrex *om.* H

14 Gimnatio, exercitatio, pugna, agonia.

15 Gimnacista, luctator, pugil, brabeuta, agonista, agoniteta, agonisticus, duellio, duellator.

16 Gymnasium, studium.

17 Gimnosophista, doctor. Prudentius ostenditque suos vicatim gimnosophistas.

18 Geniculum, parvum genu.

19 Geniculari, inclinare, obstipare, conquinescere, infirmare, declinare.

20 Genium, ingenium. Iuvenalis nemo mathematicus genium indemnatum habebit.

21 Grassatores, milites crudeliter agentes.

22 Grassari, crudeliter agere, tirannizare.

23 Gradivus, deus belli, Mars, Mavors.

24 Gressutus, magnos habens gressus, sicut dicitur auritus et manutus et nasutus.

25 Graliator, cursor, qui et aucupedius dicitur. Plautus vincis cursu cervas et graliatores gradu.

26 Gracillus, aliquantulum gracilis.

27 Gratiosus, gratia vel gratitudine plenus.

28 Gestire, cupere, ambire, avere, captare.

29 Gestitare, sepe gestare. Plautus ego sum illius mater, hec me gestitavit.

30 Gestus, corporis agitatio.

31 Gestuosus, flexibilis, agitabilis, mobilis, motalis, agilis, habilis, flexibilis, flexuosus.

32 Gesticulari, diversis motibus agitari.

33 Gestatorium, feretrum.

34 Gerro, nugator. Terentius gerro, iners, fraus, helluo, ganeo.

35 Gerra, nuga vel nugator. Plautus gerre qui sese apparere parent huius legibus.

36 Gustitare, sepe gustare.

---

17 Prud. *ham.* 403 **20** Iuv. VI 562: nemo mathematicus genium indemnatus habebit **25** Plaut. *Poen.* 530: vinceretis cervom cursu vel gralatorem gradu **29** Plaut. *cist.* 745-746: ego sum illius mater, | que haec gestitavit **34** Ter. *heaut.* 1033-1034 **35** Plaut. *asin.* 600-601: Gerrae! | Qui sese parere apparent huius legibus profecto

---

14 Gimnatio: Gimnatia H / pugna, agonia *om.* P_1 **15** brabeuta: braveta H / agoniteta: agonizeta *Mai* / duellator *om.* H **17** Prudentius ... gimnosophistas *om. Mai* **18-19** *mutato ordine* H **19** inclinare ⟨genu⟩ H / obstipare ... declinare *om.* H / infirmare, declinare *om.* P_1 **20** Iuvenalis ... habebit *om. Mai* **22** tirannizare *om.* HP_1 **23** Mavors *om.* H **24** gressus: ingressus P_1 / sicut ... nasutus *om.* H / et nasutus *om.* P_1 **25** aucupedius: acupedius H dacupedius P_1 / Plautus ... gradu *om. Mai* / graliatores: graliatorem H **28** ⟨vel⟩ ambire ⟨vel exultare. Gestibilis quod facile potest geri⟩ H / avere *om.* H / captare: capere P_1 *om.* H **29** sepe gestare *om.* P_1 / Plautus ... gestitavit *om. Mai* **31-32** *mutato ordine* P_1 **31** flexibilis *om.* P_1 / agitabilis ... flexuosus *om.* H / motalis: mutabilis P_1 / flexibilis, flexuosus *om.* P_1 **32** motibus: modis H / agitari: agitare ⟨se⟩ H **34** *om.* P_1 / Terentius ... ganeo *om. Mai* **35** apparere parent: apparent parant P_1 / huius *om.* P_1 / legibus: gentibus P_1 **36** *post* 91 H

262 M.

[37] Galmula, [37a] allec, herba illa que similis est porro.
[38] Gabulum, patibulum, crux.
[39] Gerronaceus, nugatorius. Plautus quingentos repperi coquos cum senis manibus, genere gerronaceo.
[40] Gutturina, gutturis infirmitas.
[41] Gutturnosus, gutture infirmus.
[42] Gurgulio, [42a] mulot.
[43] Gurgustium, rete. Iob numquid implevit sagenas pelle eius aut gurgustium capite piscium illius?
[44] Gutturnium, vas aquatile, quod inferius deguttat aquam. Et quia de vasis fecimus mentionem, libet hic enucleare quibus et quot modis dicantur, ut presto ea inveniat qui ea discere gestit.
[45] Vasa vinaria hemina, [46] flasca, [47] flascones, [48] lagena, [49] laguncula, [50] cilicises a Cilicia ita dicta, [51] bachea, [52] ciatus, [53] enoforum, nam [53a] enos dicitur vinum. Unde quidam vertitur enofori fundus, sententia nobis. [54] Vasa aquatilia situla, [55] hydria, [56] pelvis, [57] gutturnium, [58] catinum, [59] manulavium ubi lavantur manus, [60] quod et labrum dicitur, [61] sicut et pediluvium dicimus ubi lavantur pedes. [62] Antiqui tamen malluvium [63] et pelluvium corrupte dicebant. [64] Vasa ubi mulgetur uter, [65] mulgarium, [66] mulctrum, [67] sinum, [68] cimbia, [69] lacticapium, [70] lactigerulum. [71] Vasa communia fiala, [72] calices, [73] calathus, [74] cratera, [75] crater, [76] urceus, [77] orca, [78] seria, [79] fidelia, [80] obba, [81] cuppa, [82] dolium. [83] Vasa escalia discus, [84] ciborium, [85] parapsis, [86] escale, [87] catinum, [88] lances, [89] epulitenum. De omnibus tamen istis in locis propriis plenius disputavimus.
[90] Gulonus, gluto, edulus, degulator, estor, lurco, ambro, mando, mandox, pransor, helluo, vorator, abligurritor, deglutitor, absortor.

---

39 Plaut. *aul.* 553-554: quingentos coquos | cum senis manibus, genere Geryonaceo **43** *Iob* XL 26: Numquid implebis sagenas pelle eius, et gurgustium piscium capite illius? **53** Quidam = Lucil. 139 *M.*: vertitur oenophori fundus sententia nobis

---

37 Galmula: Gamula P_1 / allec *om.* H / porro *om.* H **38** *om. Mai* **39** Plautus ... gerronaceo *om. Mai* / repperi: reperi V_1H / genere: opere H / gerronaceo: geronaceo P_1 **40** Gutturina: Gutturnia H **42** mulot: mulet P_1 **43** Iob ... piscis *om. Mai* **44** *post* 103 P_1 / Gutturnium: Gutturinum P_1 / aquatile ... aquam: unde aqua in manus datur ab eo quod per oris angustiam gutta fluit P_1 / deguttat: degustat V_1 / libet ⟨ostendere⟩ P_1 / dicantur: dicuntur HP_2 / enucleare: exprimere P_2 *om.* P_1 *Mai* **45** hemina: gemina I **48** lagena (*Mai*): glagena V_1 **49** laguncula (*Mai*): glaguncula V_1 **50** cilicises: cilicisces V_1 cilitices P_2P_1 / a *om. Mai* **51-52** bachea, ciatus: bacteatus P_1 **51** bachea: bacchea *Mai* **53** enoforum: enophorum I oenophorum *Mai* / enos: οἶνος *Mai* / enoforus: oenophori Mai / fundi: fundus *Mai* / nobis *om.* P_1 **55** hydria: ydria P_2P_1 idria I **56** gutturnium: gutturnium I *Mai* **58** *om. Mai* **61** sicut ⟨ibi fecit Moyses labrum eneum in quo lavarent Aaron et filii eius sic [*esod.* XL 28-29]⟩ H **64** uter *om.* P_1 **65** mulgarium: mulgatorium P_1 ⟨mulctrarium⟩ H ⟨vasa ubi lactantur oves⟩ I **66** mulctrum: mulcrum I P_1 **68** cimbia: cimbila I curabia P_1 **71** fiala *om.* I **72** calices: calix H **84-89** *alio ordine* H **84** ciborium: cibarium P_1 **85-86** *post* 89 H **89** in locis: loco P_1 / propriis: suis I suo P_1 / disputavimus: dicemus P_1 **90** Gulonus: Gulosus P_1 / mandox ... absortor *om.* H / mandox (*Mai*): pandox V_1IP_2 prandax P_1 / helluo: heluo P_1 / abligurritor: abliguritor P_1 abligrator V_1 / deglutitor: deglutor P_1 / absortor: abscortor P_1

91 Gratulabundus, letus, hilaris.

92 Gravedo, gravitas. Plautus quod illa simulet quasi gravedo.

93 Gravidare, gravare, molestare, infestare.

94 Gravastellus, aliquantulum gravis. Plautus que est hec muliercula et ille gravastellus qui advenit?

95 Gregarius et gregalis, ignobilis et plebeius.

96 Gregatim, sociatim, socianter.

97 Globus, cumulus.

98 Globatim, gregatim, catervatim, glomeratim, turmatim, sociatim, agminatim, conglobatim.

99 Glomer et glomus, filorum cumulus. Horatius ut vinosa glomos furtive Pirria lane.

100 Glomum quoque dicitur pro filorum cumulo, inde glomellum .i. parvus glomus.

101 Glomerare, accumulare.

102 Glaber, sine pilis. Augustinus glabros aut male barbatos videmus.

103 Glabellus, nudus et absque pilis. Martianus ubi glabella medietas ciliorum pubem discriminat.

104 Glabrio, nudus. Plautus gallum istum, si sapis, glabrionem mihi reddes.

105 Guttitare, sepe guttare, quod et guttire dicitur.

106 Guttosus, guttis plenus.

107 Guttim, guttatim.

108 Guttulus, minutus piscis, qui et gobio et fundulus et scintilla dicitur.

109 Guttum, quoddam unguentum. Iuvenalis pleno componit omnia gutto.

---

92 Plaut. *asin.* 796: quod illa autem simulet quasi gravedo profluat **94** Plaut. *Epid.* 620: sed quis haec est muliercula et ille gravastellus qui venit? **100** Hor. *epist.* I 13,14: ut vinosa glomus furtivae Pyrria lanae **102** Aug. *civ.* VI 1,89: glabros aut male barbatos videremus **103** Mart. Cap. II 132: ubi pubem ciliorum discriminat glabella medietas **104** Plaut. *aul.* 401-402: tu istum gallum, si sapis, | glabriorem (*codd. Nonii*, glabionem *var. l.*) reddes mihi **109** Iuv. III 263: pleno componit lintea guto

---

92 *ante* 37 H **92** gravitas: graviditas I / Plautus ... gravedo ⟨profluat⟩ P_1 *om. Mai* **93** Gravidare: Gravedare P_1 / gravare: gravitas P_1 / molestare *om.* H / infestare *om.* HP_1 **94** Plautus ... advenit *om. Mai* / muliercula et *om.* P_1 / ille: iste P_1 / qui advenit *om.* P_1 **95** et gregalis: et gregabilis V_1 congregabilis *Mai* **98** gregatim *om.* P_1 / catervatim *om.* V_1 / agminatim ⟨agrumatim⟩ P_1 / conglobatim ⟨glomeratim⟩ P_2 **99** Glomer et glomus: Glomus vel glomis P_1 ⟨et glomen⟩ H / filorum: filiorum P_2 / Horatius ... glomus *om.* P_1 / Pirria: Piria P_1 **100** Glomum ... glomus *om.* H / Glomum: glomen P_2 / parvus (*Mai*): parvum V_1P_2 / glomus: glomen V_1P_2 **102** sine: carens P_1 / Augustinus ... videmus *om. Mai* / aut *om.* P_1 **103** Martianus ... discriminat *om. Mai* / glabella: glabelle P_1 / medietas ciliorum pubem *om.* V_1 / ciliorum: aliorum P_1 **104** Glabrio: Glabro P_1 / sapis: sapies *Mai* / glabrionem: glabionem P_1 / reddes: redes P_1 **105** Guttitare: Gutittare HP_1 / guttare (*Mai*): gutare V_1P_1 / quod ... dicitur *om.* HP_1 **106** Guttosus (*Mai*): Gutosus V_1 **107** Guttim: Gutim P_2 **108** Guttulus: Gutulus V_1P_1 / gobio (*Mai*): globio V_1 / et fundulus *om.* P_2 / scintilla: cratilla P_1 **109** Iuvenalis ... gutto *om. Mai* / pleno: plena (*Mai*): componit: componens P_1 / omnia: lutea P_1 / ⟨et⟩ omnia V_1 *ante corr.* P_2

263 M.

110 Grandiusculus, aliquantulum grandis. Terentius grandiuscula hinc profecta est.
111 Garritores, ioculatores, histriones, pantomimi, ludii, iociste, iocularii.
112 Grandinare, grandinem pluere.
113 Ganeo, potator, tabernio, caupo, attibernalis, bibax, helluo, bibulus.
114 Ganea, taberna, caupona, crustaria, cetaria, hermopolium, ganearia, meraria.
115 Ganeum, theatrum, prostibulum. Terentius credo adductum nunc in ganeum aliquod.
116 Gannire, vulpium solet esse, et dicitur pro deridere.
117 Georgicus, terrenus, terrestris, terreus.
118 Geographus, terre descriptor.
119 Geographia, terre descriptio.
120 Gausape, togilla. Persius tunc cum in maxillis balanatum gausape pectis.
121 Gramma, littera, apex, elementum, caracter.
122 Grammaticus, litteratus.
123 Grammatica, litterarum scientia.
124 Gramma, linea.
125 Graphia, scriptura.
126 Graphius, stilus, pugillaris, fragitida.
127 Gobio, minutus piscis nec mullum, cupias, cum sit tibi gobio tantum in loculis.
128 Gilnus, color equi inter album et rufum, quod et gilbus dicitur.
129 Gabulum, patibulum, crux, eculeus.
130 Gabenna, archa.
131 Galgulus, granum olive.
132 Gaza, divitie, mammona.

---

110 Ter. *Andr.* 414: grandi[us]cula iam profectast illinc **115** Ter. *ad.* 359-360: credo abductum in ganeum | aliquo **120** Pers. IV 37: tum cum maxillis balanatum gausape pectas **127** Iuv. XI 37-38: ne mullum cupias, cum sit tibi gobio tantum | in loculis

---

110 aliquantulum grandis *om.* P_1 / Terentius ... est *om. Mai* / ⟨fere⟩ hinc P_1 / profecta: propheta P_2 **111** *post* 36 H / pantomimi, ludii: panthomimi I panto ludii V_1 pantoludii *Mai* / ludii iociste iocularii *om.* P_1 **113** attibernalis: attubernalis P_2 attiberialis P_1 / helluo: elluo P_1 *om.* V_1 **114** crustaria, cetaria *om.* P_1 / hermopolium *om.* HP_1 / ganearia, meraria *om.* H **115** Terentius ... aliquod *om. Mai* / credo: crepo I / adductum: ad vectum P_1 / nunc: hunc P_1 *om.* V_1 / in ganeum (*Mai*): cinganeum V_1 **116** et dicitur deridere *om.* H / ⟨pro⟩ deridere P_2P_1 **117** terrenus ⟨Georgica liber Virgilii de terre cultura⟩ H / terrestris *om.* H / terreus *om.* HP_1 **120** cum *om.* P_1 / balanatum (*Mai*): palańatum V_1 I gabalogovum P_1 / pectis (*Mai*): pestis V_1 **121** Gramma (*Mai*): Grama $V_1P_2P_1$ / littera: litera H / caracter *om.* P_2 **122** Grammaticus (*Mai*): Gramaticus $V_1P_2P_1$ / litteratus: literatus H **123-124** *mutato ordine* P_1 **123** Grammatica (*Mai*): Gramatica V_1P_1 / litterarum: literarum H **124** Gramma (*Mai*): Grama V_1P_1 **126** Graphius: Graphicus *Mai* / pugillaris: pugilaris V_1 pigillaris *Mai* / fragitida: fraginda I *om.* P_1 **127** piscis ⟨Iuvenalis⟩ P_2 ⟨ fragitida unde Iuvenalis⟩ P_1 / mullum (*Mai*): mulum V_1 / mullum cupias: cupias mullum H queras ullum P_1 / cum: si P_2 / in loculis *om.* I P_1 **128** Gilnus: Gilivus H Gilmus P_1 / inter ... dicitur *om.* H / gilbus: gilius P_1 **131** Galgulus: Gagulus I Gabullus P_1 **132** mammona (*Mai*): mamona V_1P_2

263 / 264 M.

133 Gazetum et gazophilacium, gazarum repositorium.
134 Gazophilagis et gazophilax, custos gazophilacii. Iosephus sub sigillo pontificis et gazophilagis, et idem alibi Hismaelem pontificem et Ezechiam gazophilacem.
135 Gipsus, lapis cognatus calci, et inde gipseus, quod in martirum passionibus sepe invenimus.
136 Germanus, ex eadem genitrice manans.
137 Gubernio et guberneta, gubernator, rector.
138 Glaucus, flavus, ceruleus.
139 Glaucomaridus, flavus piscis.
140 Glaucedo, glaucitas.
141 Glaucuma, oculorum macula. Plautus glaucumam obiciemus ne videat.
142 Gerusia, curia.
143 Genofosus, obscurus, nubilus, tenebrosus, caliginosus.
144 Gramia e, oculorum vitria quas etiam glamas vocant.
145 Grumus, terre collectio minor cumulo.
146 Grumulus, monticulus.
147 Gesa, gisarme.
148 Gnavus, cautus, gnarus, vafer, varus, versutus, cicur, astutus, versipellis, catus, gevator, callidus, industris, industrius, artitus.
149 Gregorizare, vigilare, excubiare, nictare, nictitare, pernoctare, elucubrare, manubiare, expergisci.
150 Gullioce, nucum viridium putamina.
151 Genuria, senectus.
152 Glebones, rustici aratores.
153 Glarea, calculus minutus in aqua.
154 Gummus, succus qui elicitur ab arbore, similis gemme, unde et pro gemma dicitur.
155 Gomor, mensura habens duodecim sextaria.

---

134 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XVIII p. 521 *F.*: sub sigillo sane pontificum et gazophilagis Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XX p. 586 *F.*: Ismaelem pontificem et Helchiam Gazophylacem **135** *non repperi* **141** Plaut. *mil.* 148-149: glaucumam ob oculos obiciemus ... ut quod viderit non (ne *Prisc. G.L.K.* II 200,13 *H.*) viderit

---

133 et Gazophilacium: gazofilatium P_2 **134** Gazophilagis ... pontificis et *om.* I / gazophilax: Gazofilax P_2 / Iosephus ... gazophilacem *om. Mai* / sub *om.* P_1 / gazophilagis: gazophilacis H zophilagis P_2 / alibi *om.* P_1 / Hismaelem: Ismaelem P_2P_1 **135** sepe *om.* P_1 **136** genitrice: matre I / manans: manens P_1 *s.l.* P_2 **137** rector ⟨remigator⟩ P_1 ⟨remulgator⟩ I *om.* H **138** Glaucus ⟨luridus⟩ P_1 **139** Glaucomaridus: Glauco maridus P_1 **141** Plautus ... videat *om. Mai* / glaucumam : claunculam V_1 / obiciemus *et s.l.* oculis P_1 / ne videat *om.* P_1 **142** curia ⟨senatus⟩ *Mai* **143** Genofosus: Genophosus P_1 Genoforus I / obscurus ... caliginosus *alio ordine* P_1 / nubilus *om.* I / tenebrosus *om.* I / caliginosus *om.* H **144** Gramia: Gramma P_1 / vitria: vitia V_1 **145** cumulo: numulo P_1 **146** Grumulus: Gumulus P_1 **147** gisarme (*Mai*): gisarma V_1 H gisarina I genus armorum P_1 **148** *inde a* gnarus *alio ordine distinxit* P_1 / cautus ⟨navus⟩ P_1 / ⟨faver⟩ vafer P_1 / callidus ... artitus *om.* H / catus: carus I *om.* P_1 / gevator: genator HI *om.* P_1 / callidus ... artitus *om.* H / artitus: artimus I **149** *post* 111 H / excubiare: excubare HIP_1 **150** nucum ⟨vel glandium summa et⟩ P_1 / viridium (*Mai*): viridum HP_1 virium V_1 / putamina: purgamina P_1 **151** *om. Mai* / Genuria: Geruria HP_1 / senectus: senatus H **154** pro gemma dicitur *om.* P_1

264 M.

156 Geronta, valde senex.
157 Glis animal, glis terra tenax, glis lappa vocatur, glis ris mus, glis tis humus, glis sis mala dumus.
158 Glirius, pigrus et somnolentus homo.
159 Gliteus, terrenus.
160 Glissera, mensa cibatoria, que et assidela, et cilliba dicitur.
161 Glutinum et glutinarium, pro copula dicuntur.
162 Glutinare, coniungere, copulare.
163 Glutinatim, coniunctim, copulatim, constrictim.
164 Gemellipara, que geminos parit.
165 Galea, galerus.
166 Galumna, candidum capitis velamen. Martialis candido galumnate Iuno renitebat.
167 Galaxia, lacteus circulus.
168 Gemonum, propria domus mulierum.
169 Gibbus, struma.
170 Girgillus, rota hauritoria.
171 Gestosus, litigiosus.
172 Genimina, semina, germina.
173 Gignitus, genitus, creatus, cretus, satus.
174 Glires, mures, qui tota hieme dormiunt.
175 Globare, cumulare, acervare.
176 Gorgones, meretrices, lupe, nonarie.
177 Grossa, fructus cuiusdam arboris.
178 Gurgustus, piscis minutus.
179 Gurgustia, domuncula, casella.
180 Gutire, degustare, pluitare.
181 Gutricare, vorare.
182 Gunfus, uncinus, hamus, uncus, falcaster.

---

157 *non repperi sed cf.* Eberh. Bethun. *Graec.* X 168 **166** Martialis] Mart. Cap. I 67: Iunonis ... ipsa vero tecto capite lacteo quodam calymmate (galumnate *var. l.*) praenitebat

---

156 Geron *Mai*: Geronta HP_1 / valde *om.* H **158** somnolentus: sompnolentus HP_1 **161** Glutinum: Glitumum P_1 / Glutinarium: Glitinarium P_1 / dicuntur: dicitur HP_1 **162** copulare *om.* H **163** copulatim, constrictim *om.* H **164** parit. ⟨Galii perna tradidit capitis velamen⟩ P_1 **165** *om.* P_1 / Galea, galerus: Galear galerus galea H **166** Galumna: Galumpna HP_1 / capitis: capis V_1P_1 / Martialis ... renitebat *om. Mai* / Martialis: Marcus P_1 / galumnate: calumpnate H callumnate P_1 / Iuno: vino I umo P_1 / renitebat: retinebat P_1 **167** Galaxia: Galarea I **168** Gemonum: Genecivum ⟨vel gniosum⟩ P_1 **169** Gibbus: gibbet I / struma ⟨vel porro et dicitur hollec⟩ H **170** Girgillus: Gircillus P_1 **171** *post* 102 H / Gestosus: Gestuosus I Gestosus *Mai* **172** Genimina: Germina P_1 **173** cretus: creatus P_1 / satus: serus I sarus P_1 **174** mures: vermes H **177** Grossa: Grosa H **179** *post* 42 P_1 **179** domuncula casella: genus habitationis ⟨angustum a gurgulione dicimus⟩ P_1 / domuncula: domuscula P_1 / casella (*Mai*): cassella V_1I ⟨casa casula⟩ H ⟨proseuca⟩ $\widehat{P_1}$ **180-181** Gutire ... vorare: pluitare nutricare vorare I mutato ordine P_1 **180** Gutire: Guttire H Guttare P_1 / degustare: deguttare H degutare P_1 / pluitare: pluuitare P_1 **181** Gutricare: Gutturicare H Gutturire P_1 **182** Gunfus: Gumphus H Gunphus P_1

Explicit tractatus secundus super -G- H

H

265 / 266 M.

[1] Ubi mater Grammatica pure et enucleatim pretaxata enervavit, octave littere tractatum disposuit eminus deflorare. [2] Sed premisse sponsionis non immemor paucula habita intercapedine ad derodendos invidos habenas laxavit. [3] "Unum, inquit, mordaces pii laboris emulos vellem exorare, quod tam mihi quam sibi prodesse videretur, ut dum aliquid ad commune commodum a quovis hominum senserint enodatum sola quiete potirentur. [4] Mihi quidem haut minimum prodesset, dum ratum sit tanto acerbius invidos interius cruciari, quanto aliquid patientius exterius tolerare videntur. [5] Inde quoque precipue triumpharem, si aliquid eis quavis de causa huiusmodi inferretur, eis nihilominus admodum utile esset, quia tanto minus quam magne sint erga bonos egritudinis notificaretur, quanto quietiores adversus bonos exsisterent. [6] Verum quia nos nec exorati oblatrare desistunt, inexpugnabilem patientie assumentes clipeum, ceptum ut eos mordeat dictandi limitem ingrediamur, primum octave littere tractatum initiantes. [7] Quam uti ait Martianus c o r r a s i s p a u l u l u m e t p r e s s i o r i b u s f a u c i b u s v e n t u s e x h a l a t". [8] Post hec tractatum canit auribus impigra vatum.

[1] **Humus** mi .i. terra, [2] unde **humi** adverbium, [3] et **humo** as in terram ponere, [4] unde **humatus** a um, [5] quod componitur **inhumatus**, [6] et hec H i

---

7 Mart. Cap. III 261: H litteram contractis (conrasis *var. l.*) paululum faucibus ventus exhalat

---

prologum om. M_1

Incipit prologus in primum tractatum super octavam litteram que dicitur -H- H De octava littera proemium A Prologus octavae litterae *Mai*

1 pretaxata: pretexata A / enervavit: enumeravit I enarravit P_2 / octave: vii IP_1 / deflorare: deflore P_2 2 derodendos: derridendos P_1 / habenas: habena P_2 abhenas P_1 3 mordaces pii laboris: pii laboris mordaces P_1 / mihi quam sibi: sibi quam mihi P_1 / videretur: videtur AP_2 / dum: cum P_1 *om.* P_2 / aliquid *om.* HA / senserint (*Mai*): senserit V_1 4 quidem: quod AP_2 / haut: aut A / prodesset *om.* I / ratum: raticum I 5 eis ... causa: eis huiusmodi quavis de causa AP_2 / bonos: bonas A / exsisterent: existerent AP_2P_1 exultent V_1 extitissent *Mai* 6 nos *om.* P_1 / exorati: exorari I exortari P_1 / inexpugnabilem: inestimabilem I / assumentes: sumentes P_1 / eos: nos I *ante corr.* 7 corrasis: corrosis P_1 cortassis V_1 fortassis I contractis *Mai* / et pressioribus: expressioribus I / ventus: ventibus I / exhalat: exalat AP_2P_1 8 auribus *s.l.* I

Explicit prologus H

Incipit tractatus primus super octavam litteram que dicitur -H- H

Tractatus A

1 terra ⟨vel ad terram⟩ H 2 adverbium *om.* I 3 in terram ponere: terra cooperire P_1

humatio nis, [7] et **humatim** adverbium .i. viliter et abiecte, unde Ambrosius super Egisippum in nono nec recusaret pro salute illius gentis habitum humatim accipere. [8] Item ab hoc nomine quod est humus **humeo** verbum neutrum .i. madefacere, [9] unde **humesco** cis verbum incohativum, [10] et hic **humor** ris, [11] unde **humorosus** a um .i. humore plenus, [12] et **humidus** a um quod comparatur humidior humidissimus, [13] unde **humide** humidius humidissime adverbia, [14] et hec **humiditas** tis, [15] et **humido** as verbum activum, [16] unde **humidatus**, [17] et **humidatio**, [18] et **humectus** a um .i. humidus, unde Macrobius de Saturnalibus aer inquit humectus est et calidus; et illud comparatur humectior humectissimus cuius superlativum idem Macrobius ita posuit mulier humectissimo est corpore, docet hoc lenitas cutis et splendor; [19] et **humecto** as .i. madefacere, [20] unde **humectatus**, [21] et **humectatio**, [22] et **humectim**, [23] vel **humectatim** adverbium. [24] Item ab hoc nomine quod est humus hic et hec **humilis** et hoc humile et dicitur humilis quasi humo inclinatus et comparatur humilior humilissimus, [25] unde **humiliter** humilius humilissime adverbia, [26] et hec **humilitas** tis, [27] et **humilio** as, [28] unde **humiliatus**, [29] **humilitatio**. [30] Item ab hoc nomine quod est humus, hic **homo** huius hominis eo quod de humo sit creatus, [31] et inde hoc **hominium** nii .i. hominis servitium, [32] et hic **homulus** li, [33] et hic **homullus** li, [34] et hic **homullulus**, [35] et hic **homuncio** nis, unde Terentius in eunucho ego homuncio non facerem? [36] Et hic **homunculus** li omnia diminutiva, [37] et **humanus** a um quod comparatur humanior humanissimus, [38] unde **humane** humanius humanissime adverbia, [39] et hec **humanitas** tis. [40] Humanus componitur **inhumanus**, [41] et **humanatus** a um .i. humanitatem indutus. [42] Homo componitur **nemo** nis .i. nullus homo, [43] et hic **semo** nis .i. semihomo quod ad instantiam huius genitivi seminis facit genitivum suum semonis, unde Martianus quos emitheos dicunt, quosque Latine

---

7 Ambrosius] Cassiod. *Ios. antiq.* XI p. 320 *F.*: nec recusaret pro salute gentis habitum humiliorem accipere **18** Macr. *Sat.* VII 5,221: aer umectus et calidus *Sat.* VII 6,17: mulier humectissimo est corpore, docet hoc et levitas cutis et splendor **35** Ter. *eun.* 591: ego homuncio hoc non facerem? **43** Mart. Cap. II 156: quos hemitheos dicunt, quosque latine Semones

---

6 humatio: inhumatio V_1 **7** in nono *om.* P_1 **8** .i. madefacere: madidus esse P_1 **10** *in marg.* M_1 **11** *om.* P_1 **12** quod comparatur *om.* M_1A **18** de ... inquit *om.* P_1 / superlativum: comparativum V_1 / idem *om.* V_1I / posuit ⟨dicens⟩ P_1 / humectissimo est corpore: est humectissimo corpore P_1 / humectissimo: humectissima I **23** adverbium: adverbia H **25** adverbia: adverbium P_2 **30** huius hominis ⟨nis⟩ HI *om.* φ / de: ab V_1I / sit *om.* P_1 **32** *om.* HAP_2P_1 **33-34** *mutato ordine* V_1P_1 **34** homullulus: homululus V_1H **35** et hic ⟨homuncionista e, et hic⟩ P_1 / homuncio: omuncio P_1 humuncio A / in eunucho *om.* P_1 **38** adverbia *om.* I **39** et ⟨humanitus⟩ M_1A **41** et ⟨ab humanus⟩ H **42** nis ⟨et hic homicida et homicidium⟩ P_1 / .i. nullus homo *om.* P_1 **43** ⟨Componitur semi homo et abhominor aris tus sum .i. separare ab homine, et hic et hec abhominabilis et hoc abhominale⟩ et P_1 / instantiam: differentiam P_1 distantiam HM_1A instar *Mai* / facit ... semonis *om.* I / suum *om.* V_1 / emitheos: semitheos IM_1 hemitheos *Mai*

267 / 268 M.

semones; [44] et inde hic **semunculus** li diminutivum. Sciendum autem quod antiqui dicebant homonem non hominem, unde Ennius vulturis in silva miserum mandebat homonem; et ideo Martianus hec secutus semonem dixit et non seminem. [45] Humus componitur hic **posthumus** mi .i. ille qui post patris nascitur humationem, unde Plautus in aularia quid dubitas quin sit paratum puero nomen Posthumus?

[1] **Habeo** es habui tum tu verbum activum, [2] inde **habitus** a um, [3] et hic et hec **habilis** et hoc habile .i. agitabilis, quod comparatur habilior habilissimus, [4] unde **habiliter** habilius habilissime adverbia, [5] et hec **habilitas** tis, [6] et hec **habitudo** nis .i. corporis pinguedo, [7] et hic **habitus** us, [8] et hec **habena** ne, [9] unde hec **habenula** le diminutivum, [10] et **habito** as verbum neutrum, [11] unde **habitator**, [12] **habitatus**, [13] **habitatio**, [14] et hic et hec **habitabilis** et hoc habitabile, [15] unde **habitabiliter** adverbium, [16] et componitur **inhabitabilis**, [17] et hoc **habitaculum** li. [18] Habito componitur **inhabito** as, [19] et **cohabito** as, et ab istis verbalia. [20] Habeo componitur **prebeo** es .i. dare, [21] unde hic **prebitor** ris, [22] **prebitus** a um, [23] et hec **prebenda** e, [24] et inde hic **prebendarius** rii, [25] et per compositionem hic **presbiter** quasi prebens iter, [26] unde hic **presbiteratus** us, [27] et hoc **presbiterium** rii, [28] et hec **presbiterissa**, [29] vel **presbitera** .i. uxor presbiteri. [30] Item habeo componitur **inhibeo** es .i. vetare, unde Ovidius metamorphoseos in secundo sponte sua properant, labor est inhibere volentes; [31] et hic **inhibitor** ris .i. bedellus qui et angarius et exactor dicitur, unde Iosephus in vicesimo iussit violentiarum inhibitori, ut ad imperatorem pergeret; [32] et **inhibitus** a um, [33] et hec **inhibitio** nis. [34] Item habeo componitur **debeo** es, [35] unde **debitor** ris, [36] **debitus** a um, [37] quod componitur **indebitus** a um, [38] et hec **debita** e. [39] Et debeo componitur **redibeo** es, rursus debere, [40] et **redibitor**, [41] **redibitus**, [42] **redibitio** nis .i. debita. [43] Item H ii

---

44 Enn. *ann.* 138 *cf.* Mart. Cap. II 156: vulturis in silvis miserum mandebat hemonem H i
45 Plaut. *aul.* 164: quid dubitas quin sit paratum nomen puero Postumus?

30 Ov. *met.* II 128 **31** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XX p. 581, *F.*: iussitque primatibus Samaritanorum ... et violentiarum inhibitori, ut ad imperatorem pergerent H ii

---

44 semunculus: semulus I / non ... homonem *om.* V_1I / silva: silvis P_1 / homonem *in marg.* P_2 / et ideo: et hunc P_2 quod P_1 *om.* I / hec: hoc A / semonem ... seminem: homonem non hominem dixit P_1 **45** .i. ille *om.* I / in aularia: in aulularia IP_2 *om.* P_1 / puero *om.* P_1 H i

4 habilissime *om.* P_2 **5** *om.* P_1 **7** us ⟨Item ab habeo habitus tior comparativus [*sic*] posuit Terentius [*eun.* 315] si qua est paulo habitior aiunt illam esse pugilem⟩ P_1 **9** diminutivum *om.* IP_2 **10** et ⟨a supero habitu u in o.⟩ P_1 **11** habitator ⟨habitatrix⟩ HA **20** .i. dare *om.* P_1 **27** ⟨presbitercium⟩ et V_1 **30** vetare: evitare φP_1 / properant: properat A / labor est: laborem V_1H / volentes: volantes IP_1 **31** in vicesimo *om.* P_1 / inhibitori (*Mai*): inhabitori V_1 inibitor A inhibitorem I **37** indebitus *om. Mai* **38** *om.* I **39** debeo: debio I / debere: debeo P_1 *ante corr.* V_1 **40** redibitor: reddibitor A **42** debita: debiti ⟨iteratio⟩ M_1P_2 H ii

habeo componitur **cohibeo** es, [44] unde **cohibitus**, [45] et **cohibitio**. [46] Componitur quoque **conibeo** es .i. oculos claudere, unde Martianus ponens participium ait que illum conibentem quiescere non perferat; [47] dicitur etiam pro obedire et tunc inde dicitur hec **conibentia** .i. assensus. [48] **Prohibeo**, [49] unde **prohibitus**, [50] et **prohibitio**, [51] et **prohibesis** verbum defectivum .i. prohibeas, Plautus verum queso ut prohibesis. [52] Componitur quoque habeo **exhibeo** es .i. representare, [53] et inde **exhibitus**, [54] **exhibitio**, [55] **perhibeo** es, [56] unde **perhibitus**, [57] et **perhibitio**.

H iii [1] **Hereo** es hesi verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hic **heres** dis eo quod proxime adhereat, [3] et inde hoc **heredium** dii .i. predium, [4] et hic et hec **herilis** et hoc herile, unde Prudentius in sichomachia herile pignus qui dicavit victime; [5] et **heredo** as verbum activum, [6] unde **heredatus**, [7] et hec **heredatio** nis, [8] et **heredito** as verbum frequentativum, unde verbalia, [9] et hec **hereditas** is, [10] unde **hereditacula** le diminutivum, [11] et hic **hereditarius** rii. [12] Heredo componitur **exheredo** as .i. extra hereditatem ponere, [13] et inde **exheredatus** a um, [14] et hec **exhereditatio** nis. [15] Heres componitur **coheres** dis, [16] et **heredicapa** e .i. ille qui hereditatem capit, [17] et hic **heredipeta** .i. ille qui hereditatem petit, [18] et hic **herescinda** e .i. ille qui hereditatem scindit. [19] Inde ab hereo secundum Ysidorum hec **hedera**, [20] et hic **herus** ri .i. dominus, unde Terentius in Andria herus est neque provideram; [21] et inde hec **hera** e .i. domina, [22] et hec **hereditudo** nis .i. dominatio, [23] et hic **hero** is .i. baro, [24] unde **heroicus** a um sicut dicimus heroicum carmen et heroica gesta que fiunt de magnis viris. [25] Item ab hereo hec **hirudo** nis .i. sanguisuga que carni adheret, unde Horatius non missura cutem nisi plena cruoris hirudo; [26] et hic **heremus** mi, [27] unde hic **heremita** e, [28] et **heremiticus** a um, [29] et hoc **he-**

---

46 Mart. Cap. I 37: qua illum etiam quiescere cupientem conivere (connivere *var. l.* conibere *var. l.*) non perferat **51** Plaut. *aul.* 611: verum id te quaeso ut prohibessis

4 Prud. *psych.* praef. 5: senile pignus qui dicavit victimae **19** *cf.* Isid. *orig.* XVII 9,22 **20** Ter. *Andr.* 183: erus est neque provideram **25** Hor. *ars* 476

43-46 cohibeo ... quoque *om. Mai* **43** habeo *om.* φ / cohibeo *et. s.l.* .i. refrenare H **46** Componitur ... claudere *om.* I / conibeo: coniveo P_2 / Martianus ⟨Capella⟩ I / conibentem: conibentes M_1P_2 conniventes P_1 **47** etiam... dicitur *om. Mai* / obedire: hobedire V_1 / conibentia: conniventia P_2 **51** V_1 / verbum ... prohibesis *in marg.* IP_2 defectivum *om.*

1 hesi *om.* φ **2** hic ⟨et hec⟩ P_1 / proxime: proximo P_1 **4** dicavit: dictavit P_1 **5** activum: neutrum P_1 **9-10** *mutato ordine* P_1 **10-13** unde ... um *om.* P_2 **10** hereditacula: hereditatula HA / diminutivum *om.* M_1 **11** rii: us a um P_1 **12** Heredo (*Mai*): Hero V_1 **13** exheredatus: exhereditatus V_1 *ante corr.* I exhereditus A heredatus M_1 **16-17** capit ... hereditatem *om.* V_1I **18** herescinda: herescida P_1 **19** hedera: edera M_1P_2 hereda P_1 **20** herus: heresus P_1 / .i. dominus *om.* P_2 / in Andria *om.* P_1 / est: etiam A / neque: nec M_1A / provideram: provideam P_1 *Mai* **22** hereditudo: heritudo π **23** hero: heros M_1 **24** et ... viris *om.* P_1 **25** hirudo (*Mai*): hirundo V_1 / sanguisuga: sanguissuga IP_2 / que: quia M_1 / Horatius: Oratius V_1 *post corr.* H ⟨in poetria⟩ I / missura: misura P_2 **26** hic: hec M_1P_2 / heremus: eremus HAP_2P_1

269 / 270 M.

remium ii .i. heremus, [30] eremus componitur hic **heremicola** e. [31] Item ab hereo hic **heriticus** ci. [32] Et notandum quod **hereo** dicitur quandoque pro dubito, [33] et tunc inde venit hic **hereticus** ci eo quod in fide dubitet, [34] et inde hec **heresis** is, [35] quod componitur **heresiarcha** e .i. heresis princeps, [36] et **hesito** as .i. dubitare, [37] unde **hesitatus** a um, [38] et hec **hesitatio** nis, [39] unde hec **hesitatiuncula** e, [40] et **hesitabundus** a um .i. dubitabilis. [41] Hereo componitur **adhereo** es, [42] **cohereo** es, [43] **subhereo** es, [44] **inhereo** es.

[1] **Honus** eris .i. pondus, [2] inde hoc **honusculum** li diminutivum, [3] et **honustus** a um .i. sarcinatus, [4] unde **honusto** as .i. ponderare, [5] et inde **honustatus** a um, [6] **honustatio,** [7] et hoc **honustamen** nis .i. pondus. [8] Et componitur **dehonusto** as, unde verbalia. [9] Item ab hoc nomine quod est honus **honerosus** a um, [10] unde **honerose** adverbium, [11] et hec **honerositas** tis, [12] et **honero** as, [13] et hoc **honeramen** nis, [14] et **honeratim,** [15] et **honeranter** adverbia. [16] Et componitur **exhonero** as .i. extra honus ponere, [17] unde **exhoneratus,** [18] et **exhoneratio.** H iv

[1] **Horreo** es rui verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hic **horror** ris, [3] et hic et hec **horribilis** et hoc horribile, quod comparatur horribilior horribilissimus, [4] unde **horribiliter** horribilius horribilissime adverbia, [5] et hec **horribilitas** tis, [6] et **horresco** is verbum inchoativum, [7] quod componitur **inhorresco** is, [8] et **exhorresco** is, [9] et **perhorresco** is. [10] Item ab horreo hec **horcestra** e .i. antiqua sedes nobilium que in Capitolio habebatur, unde Iuvenalis similemquem videbis horcestram et populum; [11] et **horridus** a um quod comparatur horridior horidissimus, [12] unde **horride** horridius horridissime adverbia, [13] et hec **horriditas** tis, [14] et **horridulus** a um .i. aliquantulum horridus, unde Persius scis comitem horridulum trita donare lacerna. [15] Item ab horreo **horrificus** a um per H v

---

10 Iuv. III 177-178: similesque videbis | orchestram et populum **14** Pers. I 54 H v

---

30 e ⟨quasi heremum colens⟩ H **31** heriticus: heretius I hericius M_1 heritius A herinus P_2 / ci, ⟨eo quod hereat per spinas et aculeos in os, est enim animal spinosus et aculeis plenus, et hic erinacius cii .i. hericius⟩ H ⟨eo quod facile adheret⟩ P_1 **32** hereo *om.* A / dubito: dubitare π **34** is ⟨dubitatio⟩ P_1 **36** .i. ⟨verbum neutrum frequentativum⟩ P_1 **37** hesitatus: heresitatus V_1 **39** hesitatiuncula: hesitacula V_1 / e ⟨diminutivum⟩ P_1 **40** hesitabundus: esitativus φ H iii

2-3 *mutato ordine* P_2 **2** honusculum: honusculus P_1 **9** um ⟨honerosior honerosissimus⟩ P_1 **12** as ⟨unde verbalia⟩ P_1 **13** *om.* P_2 **14** honeratim ⟨adverbium⟩ P_1 **16** .i. extra *om.* P_1 / extra honus (*Mai*): honus extra V_1 / ponere: pono φ deponere P_1 H iv

5-6 tis, et ⟨horror componitur horrisus a um, et horrificus a um. Item ab horreo⟩ P_1 **6** verbum inchoativum *om.* V_1 **7** *om.* M_1A **10** horcestra: orcestra πφ orchestra *Mai* / in *om.* P_1 / Capitolio: Capitulio (Capitulo *ante corr.*) P_2 / horcestram: orcestram P_2 **14** .i. ... unde *om.* P_1 / aliquantulum horridus *om.* P_1 **15** horrificus: horricus P_1 H v

compositionem, [16] et hoc **hordeum** dei eo quod spicis horreat, [17] unde hoc **hordeolum** li diminutivum, [18] et **hordeiceus** a um. [19] Invenimus tamen **hordeacius**, sed regularius secundum analogiam dicitur hordeiceus. [20] Horreo componitur **exhorreo** es.

H vi [1] **Honor**, [2] vel **honos**, [3] inde hic **honorculus** li diminutivum, [4] et **honorus** a um, [5] quod componitur **inhonorus**, [6] et **honoro** as verbum activum, [7] inde **honoratus** a um quod comparatur honoratior honoratissimus, [8] unde **honorate** honoratius honoratissime adverbia, [9] et **honoratorius** a um, [10] et hic et hec **honorabilis** et hoc honorabile, [11] unde **honorabiliter** adverbium. [12] Et componitur **inhonorabilis.** [13] Honoro componitur **inhonoro** as, [14] et **exhonoro** as .i. extra honorem ponere. [15] Item ab hoc nomine quod est honor **honestus** a um quod comparatur honestior honestissimus, [16] unde **honeste** honestius honestissime adverbia, [17] et hec **honestas** tis, [18] et **honesto** as, unde verbalia. [19] Et componitur **inhonesto** as, [20] et **dehonesto**, et ab istis verbalia. [21] Honestus componitur **inhonestus.** [22] Honor componitur **honorificus** a um quod comparatur honorificentior honorificentissimus, [23] unde **honorifice** honorificentius honorificentissime adverbia, [24] et hec **honorificentia** e .i. honorabilitas, [25] et **honorifico** as, [26] unde **honorificatus**, [27] et **honorificabilis**, [28] et **honorificabiliter** adverbium.

H vii [1] **Haurio** ris hausi stum tu verbum activum, [2] inde **haustus** a um, [3] et hec **haustio** nis, [4] et hic **haustus** us, [5] unde hic **haustillus** li, [6] vel hic **hausticulus** li diminutiva, [7] et **haustim** adverbium, [8] et hic et hec **hausibilis** et hoc hausibile, [9] unde **hausibiliter** adverbium, [10] et hoc **hausorium** rii, [11] quod etiam **hauritorium** dicitur locus scilicet de quo hauritur vel vas un-

---

16 hordeum: ordeum P_2 / spicis: spinis *Mai* **17** hordeolum: ordeoleum A **18** hordeiceus: hordeicius $M_1P_2P_1$ ordeicius A **19** hordeacius: hordeaceus IP_2 / regularius: regulariter P_2 irregulariter M_1A rarius IP_1 / ⟨et non⟩ secundum M_1A ⟨et⟩ P_1 / hordeiceus: hordeicius P_2P_1 ordeiceus I **20** es ⟨abhorreo, perhorreo⟩ P_1

H vi **3** honorculus: honoriculus P_2 *ante corr.* **5** inhonorus ⟨.i. sine honore⟩ H **7** quod comparatur *om.* A / honoratior honoratissimus *om.* I **8** adverbia *om.* I **10** et hoc honorabile *om.* P_1 / dicimus quoque hic et hec inonorabilior et hoc inonorabilius, unde honorabilius adverbium *in marg.* H **12** *om.* I **14** exhonoro: exinhonoro P_2 / ponere: facere π **15** quod comparatur *om.* A / honestior honestissimus *om.* I **16** *om.* I **18-19** *om.* I **19** verbalia ⟨alia *quod seclusit Mai*⟩ V_1 **21** quod ... honorificentissimus *om.* P_2P_1 *Mai* **23** honorificentius honorificentissime *om.* P_2P_1 **23** honorificentia: honoreficentia HI / honorabilitas: honoribilitas V_1 *om.* P_1 **25** as ⟨ab hoc verbo honorifico dicitur hec honorificabilitudinitas tis .i. honorabilitas unde versus [Primat *versus, cf. cod. Digby 53 f. 10va*] plenus honorificabilitudinitatibus esto⟩ *in marg.* H **28** adverbium ⟨et honorificabilitudo, unde honorificabilitudinitas⟩ M_1A ⟨honorificabilitudinitas⟩ P_1

H vii **2** haustus: hautus P_1 **4** haustus: hautus P_1 **5** haustillus: haustulus V_1 ⟨diminutivum⟩ P_1 **6** hausticulus: hausticolus H (*s.l.* M_1) *om.* φ / diminutiva: diminutivum P_2 **8** hausibilis: haustibilis P_1 / et hoc hausibile *om.* V_1 **9** hausibiliter: haustibiliter P_1 **11** hauritorium: hausitorium M_1A / scilicet *om.* P_1 / vel ... hauritur *om.* V_1P_2

de hauritur. [12] Item ab haurio **hauritorius** a um, [13] et hoc **haustrum** tri .i. rota hauritoria quod etiam hic girgillus dicitur eo quod in girum vertatur, unde Lucretius in fluvio versare rotas atque haustra videmus. [14] Haurio componitur **exhaurio** is, [15] unde **exhaustus** a um, [16] quod componitur **inexhaustus**.

[1] **Hircus** ci .i. caper, [2] inde **hirciolus** li diminutivum, [3] et **hircinus** a um H viii
[4] et **hircosus** a um .i. fetidus ad instar hirci, [5] et hic **hirquitallus** li .i. puer libidinosus et lascivus ut hircus, [6] et **hirsutus** a um, [7] unde hic **hursus** i eo quod sit hirsutus, [8] et inde hec **hursa** e, [9] et hic **hursarius** rii. [10] Dicimus etiam **hirtus** a um pro hirsutus per sincopam. [11] Notandum autem quod **hircus** dicitur pro angulis oculorum in quibus fetor colligitur, unde Virgilius in bucolicis novimus et qui te, transversa tuentibus hircis. [12] Hircus componitur hic **subhircus** ci .i. locus subter brachia ubi sudor colligitur, et dicimus subhircus quasi subtus habens hircum .i. fetorem hirci.

[1] **Hostio** tis hostivi tum tu .i. equare verbum neutrum, unde Plautus H ix
quin promitto hostire contra ut merueris; [2] et inde hoc **hostium** tii, [3] unde hoc **hostiolum** li, [4] et **hostitor** ris .i. ianitor, [5] quod et hic **hostiarius** dicitur, [6] et hoc **hostorium** rii .i. lignum quo modius exequatur, [7] et hoc **hostimentum** ti .i. equalitas vel ut alii volunt lapis quo pondus exequatur in libra, unde Plautus par pari datum hostimentum est opera perpetua. [8] Item a verbo hostio hic **hostis** is eo quod equa fronte ineat bellum, [9] unde hic et hec **hostilis** et hoc hostile, [10] et inde **hostiliter**

---

13 Lucr. V 516 ut fluvios versare rotas atque haustra videmus H vii

11 Verg. *buc.* III 8: novimus et qui te transversa tuentibus hirquis H viii

1 Plaut. *asin.* 377: quin promitto, inquam, hostire contra ut merueris **7** Plaut. *asin.* 172: par pari datum hostimentumst, opera pro pecunia H ix

---

13 rota: loca P_1 / girgillus (*Mai*): gurgillus V_1 / girum: gyrum *Mai* / vertatur: vertitur I / Lucretius: Lucanus *Mai* / haustra: austrum P_1 **15** exhaustus: exhautus A **16** inexhaustus: inexhautus A *ante corr.* H vii

1 Hircus: Hirchus P_1 **2** hirciolus: hirculus φ **4** hircosus: hyrcosus V_1 / ad instar: adinstar *Mai* / hirci: hyrci V_1 **5** lascivus: lacivus P_1 / hircus: ircus V_1 **6** hirsutus: hyrsutus V_1 **7** hursus: ursus $V_1P_2P_1$ *ante corr.* **8** hursa: ursa V_1P_2 / e ⟨unde hec ursula le⟩ H **9** hursarius: ursarius V_1P_2 husarius I / rii ⟨custos hursi⟩ H **11** hircus: hirqus M_1A / in ... colligitur *in marg.* I / bucolicis: boc A / hircis: hirquis M_1A hirsis P_1 **12** sudor: ⟨fetor ex⟩ sudore P_1 / fetorem: fetor V_1H H viii

1 tu *et s.l.* hostire M_1 **2** hostium: ostium V_1 **3** hostiolum ⟨diminutivum⟩ P_2 **4** hostitor: ostitor *Mai* **5** hostiarius: hostarius HIP_2 ostiarius V_1 **6** exequatur: equatur M_1A **7** quo: per quem P_2 ⟨contra⟩ quem P_1 / hostimentum est: est hostimentum P_1 / opera perpetua *om.* P_1 **8** bellum ⟨et adequari velit suo hosti⟩ P_1 H xx

272 / 273 M.

adverbium, [11] et hec **hostilitas** tis, [12] et **hosticus** a um .i. hostilis. [13] Hostis componitur **hosticapa** e qui hostem capit, [14] et hic **hosticida** e qui hostem scindit. [15] Item a verbo hostio hic et hec **hospes** tis quod bine invenitur significationis nam dicitur pro eo qui recipit et pro eo qui recipitur, [16] et inde hec **hospita** e, unde Ovidius in epistolarum libro hospita Demophon tua te Rhodopeia Phillis; [17] et **hospitor** aris, [18] unde **hospitator**, [19] **hospitatus**, [20] **hospitatio**, [21] **hospitabilis**, [22] quod componitur **inhospitabilis**, [23] et hoc **hospitium** tii, [24] unde hoc **hospitiolum** li, [25] et hic **hospitiarius** rii .i. hospitii custos. [26] Hostio componitur **perhostio** is.

H x [1] **Hiems** mis, [2] inde hec **hiemicula** e diminutivum, [3] et hic et hec **hiemalis** et hoc hiemale, [4] et **hiemo** as .i. in hieme demorari, unde Iosephus in quartodecimo liceat pecunias exigere ad hiemandum; [5] et inde **hiematus**, [6] et **hiematio**, [7] et **hibernus** a um, [8] unde hoc **hibernaculum** li domus in qua hiemamus, [9] et hec **Hibernia** e provincia eo quod ibi sit hiems precipue dura, [10] et **Hibernicus** [11] et **Hiberniensis**, [12] inde et **hiberno** as, unde verbalia.

H xi [1] **Hilaro** as verbum activum .i. letificare, unde Macrobius de Saturnalibus verba non minus quam vinum hilarant convivium. [2] Et inde **hilaratus** a um, [3] et **hilaratio**, [4] et hoc **hilaramen** nis, [5] et hic et hec **hilaris** et hoc hilare quod comparatur hilarior hilarissimus, [6] unde **hilariter** hilarius hilarissime adverbia, [7] et hec **hilaritas** tis, [8] et **hilaresco** cis, [9] quod componitur **exhilaresco** cis. [10] Hilaro componitur **exhilaro** as, [11] unde **exhilaratus**, [12] et **exhilaratio**.

H ix 16 Ov. *epist.* II 1: hospita, Demophoon, tua te Rhodopeia Phyllis

H x 4 Iosephus = Cassiod *Ios. antiq.* XIV, p. 406 *F.*: liceat pecunias exigere ad exhyemandum

H xi 1 Macr. *Sat.* VII 1,17: cum non minus quam dulcedo vini hilarent verba convivium?

H ix **14** hosticida: osticida P_2 hostiscida V_1 / scindit: occidit P_1 *post corr.* **15** quod ... significationis: quod duas habet significationes P_1 / recipit: receperit H recipitur P_1 / recipitur: recipit P_1 **16** epistolarum libro: epistolis I / Demophon: Demophoon A / tua ... Phillis: et cetera AP_1 *om.* M_1 / Rhodopeia (*Mai*): Rodopeia V_1P_2 / Phillis: Phyllis *Mai* **17** aris ⟨verbum deponens⟩ P_1 **21** hospitabilis ⟨et hospitalitas⟩ P_1 **24** li ⟨diminutivum⟩ P_1

H x **1** Hiems: Hyemps M_1A Hyems P_1 **3** *om.* I / hiemalis: hyemalis A **4** demorari: morari P_1 / in quartodecimo *om.* P_1 **7** et ⟨a hieme vel himbre⟩ P_1 **9** e ⟨quedam⟩ I / provincia *om.* H / hiems: hyemps M_1P_2 hiemps A **11** et Hibernicus *om.* V_1I **12** as ⟨verbum neutrum⟩ P_1

H xi **1** de Saturnalibus *om.* P_1 / verba: vera I / vinum: minus I / hilarant: hilarit I *ante corr.* / convivium: convivia P_1 **5** hilarior hilarissimus *om.* I **6** hilarius hilarissime *om.* Iφ / adverbia: adverbium V_1φ **8** hilaresco: hilarasco φ **9-10** exhilaresco ... componitur *om.* V_1HA **9** *om.* M_1 / exhilaresco: exhilarasco P_2

273 / 274 M.

[1] **Herba** e, [2] inde **herbosus** a um, [3] et inde **herbositas** tis, [4] et **herbidus** a um .i. herba plenus, [5] et **herbeus** a um .i. viridis, unde Plautus quis est hic cum collativo ventre et oculis herbeis? [6] Item ab herba hec **herbula** e diminutivum, [7] et hoc **herbarium** rii, [8] et hic et hec **herbilis** et hoc herbile .i. herba habundans quo nomine etiam vocatur anser herba pastus. [9] Et **herbesco** is verbum inchoativum, unde Augustinus de civitate Dei in quinto simul herbescunt, flavescunt, pubescunt. [10] Herba componitur **inherbis** .i. sine herba. H xii

[1] **Hortor** aris verbum deponens, [2] inde hic **hortator** ris, [3] unde **hortatorius** a um, [4] et **hortatorie** adverbium, [5] et hec **hortatrix** cis, [6] et **hortatus** a um, [7] et hec **hortatio** nis, [8] unde **hortatiuncula** e, [9] et hic **hortatus** us, [10] et hoc **hortamen** nis, [11] unde hoc **hortamentum** ti, [12] et hoc **hortatorium** rii .i. monachorum parlatorium. [13] Hortor componitur **exhortor** aris, [14] unde **exhortator,** [15] **exhortatus,** [16] **exhortatio,** [17] **exhortatorius,** [18] et hoc **exhortamen** nis, [19] **dehortor** aris .i. dissuadere, [20] unde **dehortator,** [21] **dehortatorius,** [22] **dehortatus,** [23] **dehortatio,** [24] et hoc **dehortamen** nis. [25] **Cohortor** aris, [26] unde **cohortator,** [27] **cohortatus,** [28] **cohortatio,** [29] et hoc **cohortamen** nis, [30] et hec **cohors** tis. H xiii

[1] **Hora** e, [2] inde hec **horula** e, [3] et per compositionem hoc **horologium** gii ubi legimus .i. intelligimus horas, [4] et hic **horinspex** cis .i. ille qui inspicit horas, [5] et hic **horispicus** ci .i. horarum inspector, [6] quod etiam **horoscopus** dicitur, unde Persius geminos, horoscope, varo producis genio. H xiv

---

5 Plaut. *Curc.* 230-231: quis hic est homo | cum conlativo ventre atque oculis herbeis? 8 *cf.* Paul. Fest. p. 100 *L.*: herbilis anser herba pastus 9 Aug. *civ.* V 7,40: simul herbescunt, pubescunt, flavescunt H xii

6 Pers. VI 18-19 H xiv

---

2 um ⟨.i. herba plenus⟩ P_2 4 .i. herba plenus *om.* P_2 5 unde Plautus *om.* P_2 / est *om.* V_1H / hic *om.* π / herbeis ⟨qui advenit?⟩ P_1 8 et hoc herbile *om.* π / habundans: abundans *Mai* 9 herbesco: herbescus A / verbum inchoativum *om.* P_1 / de... quinto *om.* P_1 / flavescunt *om.* V_1 / pubescunt ⟨florescunt⟩ π H xii

1 aris ⟨atus sum⟩ V_1P_2 2-3 hortator ris, unde *om. Mai* 3 *post* 8 P_1 / hortatorius: hortarius P_1 4-5 *mutato ordine post* 7 P_2 4 *post* 7 M_1 5 *om.* M_1 6-8 *post* 2 P_1 8-9 *mutato ordine* M_1P_2 8 *post* 3 P_1 / e ⟨diminutivum⟩ P_1 9 *post* 6 M_1 12 hortatorium: hortarium P_1 / .i. monachorum: domus ubi monachi habent sermones scilicet H 15 *om.* V_1 16-17 *mutato ordine* V_1 *om.* I 18 exhortamen: exhortamentum P_1 ⟨exhortamentum⟩ V_1H *ante corr.* 19 dissuadere: dissuadeo M_1A ⟨unde verbalia⟩ P_1 20 *om.* P_1 / dehortator ⟨dehortatrix⟩ H 21 dehortatorius: dehortarius P_1 *om.* M_1A 22-23 *om.* P_1 24-28 *om.* P_2 26 cohortator ⟨cohortatrix⟩ H 27 cohortatus ⟨cohortatorius⟩ M_1 29 *om.* P_1 30 hec: hic V_1 / tis ⟨pro socio, quando vero dicitur pro multitudine, feminini generis est⟩ H H xiii

3 legimus .i. *om.* P_1 / 4 horinspex: horuspex AP_2P_1 5 horispicus: horispicius V_1 horuspicus M_1A horipiscus P_2 6 horoscope: horoscopo M_1 / varo: vario M_1 / producis: perducis π / genio. ⟨Et hoc horoscopium pii .i. horarum inspectio⟩ H H xiv

274 M.

H xv [1] **Hirna** e .i. salcica, [2] inde hec **hirnea** nee .i. ocrea que ad potum conservandum baiulatur, unde Plautus in Amphitrione cadus erat vini, unde implevi hirneam; [3] et hec **hilla** e .i. parva salcica, unde Horatius in sermonibus perna magis, et magis hillis. [4] Hinc quoque dicitur **hillus** li .i. granum in faba vel ut alii volunt medulla penne. [5] Et componitur **nihil**, [6] unde **nihilum**, [7] et **nihili** indeclinabile, [8] et per compositionem **adnihilo** as, unde verbalia.

H xvi [1] **Hio** as verbum neutrum, inde verbalia, [2] et **hianter** adverbium, [3] et hic **hiatus** us, [4] et **hiulcus** a um .i. hians, [5] quod componitur **semulcus** .i. aliquantulum hians, [6] et **hisco** is hiscii verbum neutrum .i. hiare. [7] Et componitur **dehisco** is similiter hiare, [8] et hic **Hiacus** chi .i. Bacchus, unde Virgilius populus Alcide, gratissima vitis Hiaco.

H xvii [1] **Hasta** e, [2] inde hec **hastula** e, [3] et **hastatus** a um, [4] et hoc **hastile** is .i. hasta, [5] et **hastinata** e .i. cava festuca.

H xviii [1] **Hialum** li quoddam genus purissimi vitri, [2] inde **hialinus** a um .i. vitreus, [3] quod etiam **hialus** invenitur per apocopen .i. per mutationem littere de fine.

H xv **2** Plaut. *Amph.* 429: cadus erat vini, inde implevi hirneam **3** Hor. *serm.* II 4,60

H xvi **8** Verg. *buc.* VII 61: Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho

---

H xv **1** salcica: saltica I salsica M_1P_1 salsicia AP_2 **2** conservandum: servandum I / in Amphitrione *om.* P_1 / vini ⟨plenus⟩ *Mai om.* P_1 / unde: inde V_1P_1 / implevi: implevit *Mai* **3** hilla: hila M_1P_2 / parva: persa (*vix legitur*) AP_1 / salcica: salsicia φ salsice P_1 saltica I / in sermonibus *om.* P_1 / perna: parva IP_1 / hillis: hilis φ illis P_1 **4** hillus: hilus HM_1P_2 / penne: in penna P_1

H xvi **1** as ⟨hiavi atum tu⟩ P_1 / inde verbalia *om.* P_1 **5** quod componitur semulcus: et semulcus dicitur M_1P_2 / semulcus: semiulcus HP_1 **6** *om. Mai* / hiscii verbum *om.* P_1 / neutrum: incoativum P_1 / .i. hiare *om.* P_1 **7** is ⟨fatisco is .i. fatigatus⟩ P_1 / similiter hiare ⟨et inde per compositionem fatisco cis quod antiquitus, sed modo fatiscor ceris deponens .i. fatigatus hisco quod componitur defatiscor⟩ M_1A *om.* P_1 **8** hic *om. Mai* / Hiacus: Iacus IP_1 Iacchus *Mai* / Bacchus: Bachus HP_2 Bacus ⟨eo quod hiare faciat⟩ P_1 / Virgilius ⟨in bucolicis⟩ I / gratissima: gratissimo P_1 / Hiaco: Iaccho *Mai* ⟨Hio componitur inhio as, et notandum quod omnia incoativa formantur a fa ... (*non legitur*) primitivorum suorum addita co, p(re)t(er) hisco cis quod secundum analogiam d(e)b(eret) f(ier)i hiasco cis sed causa eufonie dicimus hisco cis. Hebeo bes bui verbum neutrum et caret supinis. A quo hebes tis et, hebesco cis incoativum, et hebeto as verbum neutrum, a quo verbalia, et hebetatus a um⟩ P_1

H xvii **2** e ⟨diminutivum⟩ P_1

H xviii **1** Hialum: Hyalum *Mai* **3** apocopen: sincopam P_1 / .i. ... fine *om.* P_1 / littere: litere H

274 / 275 M.

[1] **Holus** eris, [2] inde hoc **holusculum** li, [3] et **holerinus** a um, [4] et hic **holitor** ris .i. holerum custos, [5] et **holerare**, unde Cecilius meum inquit hortulum plus holero, quam stercoro; et dicitur holerare pro holera plantare. H xix

[1] **Hortus** ti, [2] inde hic **hortulus** li, [3] et hic **hortilio** nis .i. horti custos, [4] quod etiam hic **hortulanus** dicitur. H xx

[1] **Hinc** adverbium in loco, [2] et componitur **dehinc**, [3] et **subhinc**, [4] **abhinc**, [5] **exhinc**. H xxi

Hec dicens Grammatica in aliam repente vocem mutata secundum octave littere tractatum talibus hilariter verbis fuit initiata.

[1] Humare, in terram ponere.
[2] Humi, ad terram.
[3] Humatim, viliter, inornate. Ambrosius nec recusavit pro salute gentis habitum humatim capere.
[4] Humescere, madescere, madefacere.
[5] Humidare, madere, scatere, scaturire, irrorare.
[6] Humorosus, humidus, succosus, succulentus, succidus, succifluus.

---

5 Caecil.] Mat. *carm.* 16 ex Prisc. *G.L.K.* II 274,25 *H.*: hortulos plus stercoro quam holero H xix

3 Ambrosius] Cassiod. *Ios. antiq.* XI p. 320 *F.*: nec recusaret pro salute gentis habitum humiliorem accipere

---

4 holerum custos: custos holeris P_1 **5** holerare: holero as HP_1 / inquit *om.* P_1 H xix

2 li ⟨diminutivum. Iuvenalis [III 226] hortulus hic puteusque brevis⟩ P_1 **3** hortilio: hortulo V_1 hortilo HI **4** hortulanus: hortolanus HP_1 H xx

H xxi *om.* I
1 in loco *om.* H / in: de M_1 **3-4** *om.* P_2
Explicit tractatus primus super octavam litteram que est -H- H

prologum om. M_1A
Incipit prologus in secundum H Repetitiones -H- *Mai*
in: inde P_2 ut P_1 / hilariter *om.* P_1
Explicit prologus H

Incipit tractatus secundum super -H-
1-122 *om.* M_1 A

1 *post* 7 P_1 **3** Ambrosius ... capere *om. Mai* / ⟨illius⟩ gentis P_1 **6** succidus, succifluus: sucidus, sucifluus *Mai*

275 M.

7 Humectare, sepe madere.
8 Humectus, madefactus. Macrobius mulier humectissimo est corpore.
9 Humectim, humectatim, madenter.
10 Homuncio, parvus homo. Terentius ego homuncio non facerem.
11 Homulus, parvus homo.
12 Homunculus, parvus homo, quod et homulus dicitur.
13 Hominium, hominis servitium.
14 Habena, capistrum, quod et coria dicitur, eo quod circa ora ligatur, et auria, eo quod circa aures vincitur.
15 Habilis, agilis, gestuosus, flexibilis, agitabilis.
16 Habitudo, corporis pinguedo, quod et corpulentia dicitur.
17 Habitus, ornatus.
18 Himnibalizare, ymnire. Plautus demam de hordeo tuo hodie, ut himnibalizes.
19 Helopes, nomen anguis.
20 Heliotropium, nomen gemme.
21 Hermopolium, taberna, cetaria, cauponia vel caupona, crustaria, ganearia. Plautus quos semper videas bibentes esse in hermopolio.
22 Heredium, hereditas, fundus, predium, testamentum.
23 Heredicapa, qui hereditatem capit.
24 Herescinda, hereditatem scindens.
25 Heredipeta, hereditatem petens.
26 Heros, baro, cleonta.
27 Herus, dominus. Terentius herus est neque provideram.
28 Hera, domina.
29 Heritudo, dominatio, dominium.
30 Hirudo, sanguisuga. Horatius non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

---

8 Macr. *Sat.* VII 6,17 **10** Ter. *eun.* 591: ego homuncio hoc non facerem? **18** Plaut. *asin.* 706: demam hercle iam de hordeo, tolutim ni badizas **21** Plaut. *Curc.* 292: quos semper videas bibentes esse in thermopolio (hermopolio *var. l.*) **27** Ter. *Andr.* 183: erus est neque provideram **30** Hor. *ars* 476

---

8 Macrobius ... corpore: humectissimo mulieri corpore P_1 *om. Mai* / ⟨in⟩ corpore I **10-12** Homuncio ... dicitur: Homuncio parvus homo qui etiam homulus dicitur P_1 **10** Homuncio: Homoncio I *ante corr.* / Terentius ... facerem *om.* P_1 *Mai* / homuncio: homontio I **11-12** *mutato ordine* IP_2 **12** parvus homo *om.* P_1 **14** coria: lora P_1 oria P_2 / ora: hora P_2 / vincitur *om.* P_1 **15** agitabilis ⟨flexilis⟩ I *in marg.* P_2 *om.* π **18** Himnibalizare: Hinnibalizare π Himbalizare P_1 / ymnire: hinnire π hymnire *Mai* / demam *om.* P_1 / hordeo: ordine P_1 / tuo: suo P_1 / hodie *om.* P_1 **19** nomen *om. Mai* **20** Heliotropium Helistrophium P_1 Heliotropicim P_2 Heliotropum *Mai* **21** cauponia vel *om.* P_2P_1 / vel caupona *om.* H / crustaria: crastaria P_1 / ganearia: genearia P_2 / bibentes esse: esse bibentes P_1 **22** Heredium, hereditas: heducum hereditatis P_1 **24** hereditatem scindens: qui hereditatem scindit P_2 ⟨quasi⟩ hereditatem scindens P_1 **26** *post* 28 P_2 Heros: Hero P_1 **27** Terentius ... provideram *post* 28 P_1 *om. Mai* / provideram: provideam P_1 **29** *post* 26 P_2 / dominatio *om.* P_1 **30** Hirudo: Hyrudo P_1 / sanguisuga: sanguisuca P_1 / Horatius ... hirudo *om. Mai*

275 / 276 M.

31 Heroicus, genus carminis vel herilis.
32 Heremium, heremus.
33 Heremita, heremi cultor.
34 Hesitabundus, dubitabilis.
35 Hesitare, dubitare, nutare, vacillare.
36 Hambigere, mussare, fluctuare, herere.
37 Heresiarca, princeps heresis.
38 Honusculum, sarcinula, parvum honus.
39 Honeratim, honeranter.
40 Horridulus, aliquantulum horridus. Persius scis comitem horridulum trita donare lacerna.
41 Herma, castratio, inde hermaphroditus, castratus. Dicitur et herma pro servo, unde Sidonius per plurimos dies ipsum hermam meum arguerim. Dicitur quoque hic hernuo pro servo.
42 Hirsuticosus, collo pilosus.
43 Herculus, salvus, unde hercle .i. vere.
44 Helluare, multum bibere.
45 Helluo, ganeo, bibax, caupo, attibernalis.
46 Hyalum, vitrum.
47 Hispidus, hirtus, hirsutus, scarrosus, hirsuticosus, verrucosus, tuberosus, ruderosus, pupulosus, inequalis, spinosus.
48 Hippius, equus, quadripes, mannus, sonipes.
49 Hipagines, naves quibus equi vehuntur.
50 Hippopotamus, equus fluvialis.
51 Hipodromium, locus obscurus vel tormentum ut equs.
52 Helucus, homo hians et oscitans, qui et pandox dicitur.
53 Histrio, leno, ioculator, mimus, salius, ludius, pantomimus.
54 Hamotrahores, piscatores qui hamo trahunt pisces.
55 Hilarodes, lascivi carminis cantor.
56 Halapanta, omnia mentiens.

---

40 Pers. I 54 **41** Sidon. *epist.* IV 12: per plurimos dies illum ipsum hermam stolidissimum ... arcuerim

---

32 *om.* P_1 **34** *om.* P_1 **35-36** *in unum coegit* H *post* 37 P_2 **35** dubitare ⟨mussare⟩ P_1 **36** *om.* P_1 **37** Heresiarca: Heresiarcha I **38** Honusculum ⟨sarcina⟩ P_2P_1 / sarcinula *om.* P_1 **40** Persius ... lacerna *om.* *Mai* / lacerna: lucerna H **41** hermaphroditus: hermofroditus I / castratus *om.* P_2 / servo: serva I / arguerim: arcuerim H **42** Hirsuticosus: Hirtosus IP_1 **43** salvus: servus P_1 / hercle: hercule P_2 **44** Helluare: Heluere P_1 **45** Helluo: Heluo P_1 / attibernalis: attabernalis P_1 tabernalis P_2 **46** *post* 109 P_2P_1 / vitrum. ⟨Hialinus vitreus⟩ H *om.* P_1 *spatio relicto* **47** scarrosus: squarrosus HP_2 *om.* P_1 / verrucosus: verricosus P_1 / pupulosus: scophosus P_1 / spinosus *om.* H **48** quadripes: quadrupes H *om.* P_1 **49** Hipagines: Hippagines *Mai* Et pagines P_1 **50** Hippopotamus: Hipodamus HIP_2 *om.* P_1 **51** *om.* *Mai* / Hipodromium: Hipodromum V_1 / ut equs *om.* P_1 **53** ioculator: iaculator P_1 / salius *om.* V_1H / pantomimus: pannomius P_1 *om.* V_1H **54** Hamotrahores: Hamotraheres P_1 / qui hamo trahunt pisces *om.* H / hamo: amo P_1 *ante corr.* **55** Hilarodes: Hilarodus H Hilaxhodus P_1 / cantor: cantator V_1A **56** Halapanta: Halapant P_1 Halaphanta P_2 / mentiens: vincens *vix legitur* P_1

[57] Holitores, holerum cultores.

[58] Heruca, vermis holera erodens. [59] Et quia de vermibus fecimus mentionem libet hic interserere quot modis dicantur ut presto hic inveniat qui ea discere gestit. Bombex vermis frondium; [60] cantarida qui mortuorum corpora edit; [61] multiplex qui contrahitur in globum; [62] teredona vermis lignorum; [63] heruca holerum. Plautus imitatus herucam bestiam nequam que se involvit in pampino. [64] Vermes cutis ascarida; [65] costus; [66] pediculus; [67] lentula. [68] Vermes laridi tramus; [69] et tramites, quod etiam lignorum solet dici. [70] Pulices ex pulvere; [71] ricinus, qui adheret auribus canum; [72] usia, vermis porci que mordens urit; [73] limax limi; [74] cimex qui est in putrida carne; [75] lumbricus qui est in lumbo vivi hominis; [76] scarabeus qui in fimo equi nascitur.

[77] Honorificus, honorus, honorabilis.

[78] Honorificentia, honorabilitas.

[79] Haustillus, hausticulus.

[80] Haustrum, rota hauritoria, que et girgillus dicitur, et hec anelia. Lucretius in fluvio versare rotas atque haustra videmus.

[81] Hirquitallus, puer libidinosus.

[82] Hircus, pro capro et pro angulo dicitur oculorum. Virgilius transversa tuentibus hircis.

[83] Hircosus, fetidus, feculentus, olidus, spurculentus.

[84] Hostitor, ianitor, portitor, ianuator, atriensis, hostiarius.

[85] Hostire, equare. Plautus quin promitto hostire contra ut merueris.

[86] Hostorium, lignum quo modius exequatur.

[87] Hostimentum, equalitas vel aliquid contra quod pondus equatur. Plautus par pari datum hostimentum est opera perpetua.

---

63 Plaut. *cist.* 728-729: imitatur nequam bestiam et damnificam (...) | que in pampini folio intorta implicat se *cf.* Isid. *orig.* XII 5,9: Eruca frondium vermis in holus vel [in] pampino involuta, ab erodendo dicta. De qua meminit Plautus: "imitatus nequam bestiam et maleficam involutam in pampino | implicat se" **80** Lucr. V 516: ut fluvios versare rotas atque haustra videmus **82** Verg. *buc.* III 8 **85** Plaut. *asin.* 377: quin promitto, inquam, hostire contra ut merueris **87** Plaut. *asin.* 172: par pari datum hostimentumst, opera pro pecunia

---

58 erodens: corrodens P_1 rodens P_2 **59** vermibus: verminibus V_1 / interserere: intersere P_1 / dicantur: dicuntur I *om.* P_2 *Mai* / discere: dicere *Mai* / Bombex: Bompres P_2 Zonipes I Ronipes *Mai* **60** cantarida: caudaria P_1 **62** teredona: teredana P_1 teredo P_2 **63** heruca: eruca *Mai* / se involvit: involvitur P_1 / pampino: panno P_1 **64** Vermes: Vermis I **66** pediculus: pedicula I pedicus P_2 *ante corr.* **67** lentula: lens ⟨aruncus⟩ P_1 **68** Vermis: Vermes HP_1 **71** ricinus: ricines I fucinus P_1 / auribus: naribus I **72** usia: uria P_1 / vermis: vermes P_1 / que: quia HP_2 **73** limi *om.* P_2 **74** cimex: cumex I cimes P_1 **76** equi *om. Mai* **78** honorabilitas: honorificabilitas I **79** ⟨Haustus,⟩ hausticulus P_1 **80** et ... videmus *om.* HP_1 / et hec anelia *om* P_2 / Lucretius ... videmus *om. Mai* **81** Hirquitallus: Hirquitalus P_1 **83** feculentus: fetulentus P_2 *om.* P_1 / olidus, spurculentus *om.* P_2P_1 **84** ianuator, atriensis *om.* HP_1 / hostiarius: ostiarius V_1 *om.* HP_1 **85** Hostire: Hostiare P_2 / Plautus ... merueris *om. Mai* / promitto ⟨quam⟩ P_1 / merueris: mentieris I mentiaris P_2 **86** exequatur: equatur P_2P_1 **87** aliquid: illud P_1 aliud *Mai* / contra: per P_2 / quod *om.* P_1 / equatur: exequatur P_1 / Plautus ... perpetua *om. Mai* / datum: dant P_1 / opera perpetua *om.* P_1

277 M.

88 Hosticus, hostilis, adversus, adversarius.
89 Hosticapa, qui hostem capit.
90 Hiemare, in hieme demorari, quod et hibernare dicitur.
91 Hiemaculum vel hibernaculum, domus contra hiemem.
92 Herbosus et herbidus, herba plenus.
93 Herbetum et herbarium, locus herba habundans.
94 Herbilis, anser herba pastus.
95 Herbeus, viridis. Plautus quis hic est cum oculis herbeis qui advenit?
96 Hilarare, letificare. Macrobius verba non minus hilarant convivium quam vinum.
97 Hortatorium, locus ubi hortatur, sicut debet esse monachorum parlatorium.
98 Horologium, ubi leguntur .i. intelleguntur hore.
99 Horinspex, horarum inspector qui et horoscopus et horispicus dicitur.
100 Hirna, salcica.
101 Hirnea, ocrea que ad potum baiulandum paratur. Plautus cadus erat vini, inde implevi hirneam.
102 Hillus, medulla penne.
103 Hilla, parva salcica. Horatius perna magis et magis hillis.
104 Hiscere, hiare.
105 Hiulcus, quod hians et patens est.
106 Hiacus, Bachus, Bromius, Dionysius, Liber, Lieus, Leneus.
107 Hastatus, hastam gestans.
108 Hastile, hasta.
109 Hastinata, cava festuca.
110 Hialum, vitrum.
111 Hyalinus, vitreus.

---

94 *cf.* Paul. Fest. p. 100 *L.*: herbilis anser herba pastus **95** Plaut. *Curc.* 230-231: quis hic est homo | cum conlativo ventre atque oculis herbeis? **96** Macr. *Sat.* VII 1,17: cum non minus quam dulcedo vini hilarent verba convivium **101** Plaut. *Amph.* 429 **103** Hor. *serm.* II 4,60

88-89 *mutato ordine* P_2 **90** demorari: morari P_1 **90** *om.* H **91** Hiemaculum ... hiemem: Hiemaculum contra hiemem, hibernaculum domus P_1 **95-96** *post* 97 I **93** herba: herbis P_2 **95** Plautus ... advenit *om. Mai* / hic est: est hic HIP_2 / oculis herbeis: herbeis oculis V_1P_1 **96** Hilarare: Hilare P_1 / Macrobius ... vinum: Macrobius verba non minus quam vinum hilarant convivium HP_2 *om. Mai* / hilarant: hilaravit I **97** hortatur: ortatur P_2 debet hortari P_1 / esse ⟨locus⟩ P_2 / parlatorium: collocutorium P_2 **98** intelleguntur: intelliguntur HP_1 **99** Horinspex: Horuspex P_1 / horispicus: horispicius V_1I **100** salcica: saltica H salsica I salsicia P_2 salsicca P_1 **101** baiulandum paratur: servandum baiulatur P_1 / Plautus ... hirneam *om. Mai* / vini ⟨plenus⟩ V_1 / ⟨et⟩ inde P_1 / hirneam: hyrneam P_2 **102** Hillus: Hilus HP_2P_1 **103** Hilla: Hyla P_2 / Horatius ... hillis *om. Mai* / perna: parva V_1 / hillis: hylis P_2 **106** Hiacus: Iacchus *Mai* / Bachus: Bacus P_1 Bacchus *Mai* / Lieus *om.* V_1I / Leneus *om.* HP_1 **107** hastam gestans: per hastam gestatus P_1 **108** *ante* 47 H **109** ⟨parva⟩ cava V_1 **110** Hialum: Hyalium P_2 *ante corr.* / vitrum ⟨in phiala addita -p-⟩ P_2

277 M.

112 Hypogeus, locus obscurus. Ambrosius in hypogeis et ceteris obscuris locis.
113 Hyrnea, impetigo in corpore que et papula dicitur.
114 Hyrniosus, impetiginosus, pupulosus.
115 Hebenum, ebur, quod in Martiano reperies.
116 Haldologus, discipulus.
117 Hapsides, circuli.
118 Harinulces, fossores, repertores aquarum.
119 Herbescere, viridescere.
120 Hostitare, victimare, placare.
121 Hornotinus, annotinus, annuus, annualis.
122 Hiberus, Hispanus.

---

112 Ambrosius = Heges. III 15,3: de hypogeis et ceteris defossis specubus **115** *cf.* Mart. Cap. II 174

---

115 obscuris locis: locis obscuris P_1 **113** Hyrnea: Hirnia H / papula: pupula HP_2 **114** pupulosus: pupillosus P_1 populosus P_2 **115** ⟨Hebenus arbor⟩ Hebenum P_2 / Hebenum, ebur: Hebeum hebar P_1 **116** Haldologus: Haldolosus I Haldalogus P_2 / discipulus *om.* P_1 **117** Hapsides: Habsides P_2 Haspsides P_1 **118** Harinulces: Harmulces HIP_2 / repertores: reperitores P_2 **119** viridescere: viridem facere P_1 **120** Hostitare: Hostiare P_1 / placare ⟨litare, sacrificare⟩ **121** Hornotinus: Hornatinus P_2 *ante corr.* / annualis ⟨anniculus⟩ H **122** *om.* IP_2P_1
Explicit tractatus secundus super -H- H

I

278 / 279 M.

[1] His tandem terminatis, none littere tractatum mater Grammatica exordiens, taliter consistentes fuit affata poetas: [2] "Sicut quispiam viam transiens, qui a clamosis et dire morsitantibus infestatur canibus, nisi inimico eos immissi lapidis impetat ictu, nequit non indiscissus evadere. [3] Sic qui aliquid egregii facinoris, communique actitat usui ad commodum, nisi viva interdum voce veritatis inimicis invidis obsistat, ex rabido eorum demorsu illaceratus abire nequibit. [4] Sed ea, que agimus, pro lapidis emissione, ad canes nostros retundendos sufficiant; quia nullo acerbius iaculo sauciantur, quam pro aliquo bono insigniter a quovis perpetrato. [5] De nona igitur littera, que I nuncupatur, primum decudamus tractatum, quam, ut ait Martianus s p i r i t u s f o r m a t c u m p a l a t o p r o p e d e n t i b u s p r e s s i s, et in loco vocalis quandoque accipitur".

[1] **Iuvo** as iuvi verbum activum, [2] inde hoc **iuvamen** nis, [3] unde hoc **iuvamentum** ti, [4] et hinc dicitur hoc **iumentum** ti per sincopam .i. per medie syllabe subtractionem eo quod nos iuvet, [5] et inde hic **iumentarius** ii .i. iumenti custos. [6] Item a iuvo hic **iuvencus** ci, [7] et inde hec **iuvenca** ce, [8] et hic **iuvenculus** li quod non solum pro parvo bove sed etiam pro iuvene dicitur, unde Iosephus in primo S o d o m i t e r e s p i c i e n t e s i u v e n c u l o s p r e c i p u o s d e c o r e, a d v i m i n f e r e n d a m c o n v e r s i s u n t; [9] et in- I i

---

5 Mart. Cap. III 261: spiritus prope dentibus pressis facit I i

8 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* I p. 257 *F.* Sodomitae vero respicientes iuvenculos nimio vultu decore praecipuos ... ad vim et iniuriam eorum pulchritudinis sui sunt conversi

---

prologum om. M_1

Incipit prologus in tractatu primum super -I- H

1 His: Hiis AP_2 / terminatis: determinatis IP_1 / none: nove P_2 / Grammatica (*Mai*): Gramatica V_1HP_2 gra^{ca} I 2 viam: vir P_1 *om.* I / qui: quia P_2 A / ictu: iactu P_1 / nequit: ne quid P_1 / non *om.* HI / indiscissus: indicissus P_1 3 facinoris: favoris P_1 .i. facti *s.l.* H / ad commodum: accomodum HIA acomode P_1 / voce veritatis: veritatis voce A / inimicis: munitis P_1 / rabido: tabido V_1 / eorum demorsu: eorumde morsu HIP_2P_1 / illaceratus: laceratus I *om.* V_1 / nequibit: nequit P_1 4 agimus: egimus *Mai* / emissione: immissione P_1 / insigniter: insignitum P_1 5 decudamus: deducamus P_2

Incipit tractatus de -I- littera *in marg.* H

1 ⟨iuvavi atum tu vel⟩ iuvi ⟨vitum tu⟩ P_1 *om.* I 4 hinc ⟨etiam⟩ M_1 *om.* P_1 / .i. ... subtractionem *om.* φ 8 li ⟨diminutivum⟩ P_1 / bove *om.* A / etiam *om.* π / dicitur: accipitur P_2 *om.* M_1A / in primo *om.* P_1 / precipuos: precipue V_1 *om.* HI I i

de hec **iuvencula** le. [10] Dicimus quoque hec **iunix** cis pro parva iuvenca, unde Persius tot tibi cum in flammis iunicum omenta liquescant. [11] Item a iuvo hic et hec **iuvenis** is, [12] unde hec **iuventa** te, [13] et hec **iuventus** tis, [14] et hic et hec **iuvenilis** et hoc iuvenile, [15] unde **iuveniliter** adverbium, [16] et hec **iuvenilitas** tis, [17] et hic et hec **iunior** ris, [18] et hic **iunius** nii pro mense dicitur a iuvenibus sicut maius a maioribus. [19] Item a iuvo secundum Martianum hec **Iuno** nis, [20] et inde **Iunonius** a um, [21] et hic **Iupiter** huius Iovis, [22] unde hic et hec **Iovialis** is, [23] et hec **iuglans** dis .i. castanea et dicitur quasi Iovis glans eo quod sit cibus Iove dignus, [24] que aliter **herocleotica** dicitur, unde Opius vir doctus herocleotica hec nux, quam castaneam nominavit. [25] Dicitur etiam et **mollusca** eo quod mollis sit, unde Plautus molluscam nucem super eius dixi impendere tegulas. [26] Iuvo componitur **adiuvo** as, [27] unde **adiutor** ris, [28] et inde hec **adiutrix** cis, [29] et hoc ***adiutorium*** *rii*, [30] et **adiutus** a um, [31] unde hoc **adiumentum** ti, [32] et hic **adiutus** us, [33] et **adiuto** as .i. adiuvare verbum frequentativum, unde Terentius in adelphis hanc familiam colere, adiutare; et inde verbalia. [34] Adiuvo componitur **coadiuvo** as, [35] et inde **coadiutus** a um, [36] et hec **coadiutio** nis.

I ii [1] **Iungo** gis iunxi iunctum tu verbum activum, [2] inde **iunctus** a um, [3] et hec **iunctio** nis, [4] et **iunctim** adverbium, [5] et hic et hec **iungibilis** et hoc iungibile, [6] unde **iungibiliter** adverbium, [7] et hoc **iugum** gi pro monte, [8] unde hoc **iugulum** li diminutivum, [9] et **iugosus** a um .i. montuosus. [10] Dicitur quoque **iugum** pro ligno quo boves iunguntur, [11] et inde hic **iugulus** li .i. guttur, [12] unde **iugulo** as, [13] et inde hic **iugulator** ris, [14] et **iugulatorius** a um, [15] et **iugulatus** a um, [16] et hec **iugulatio** nis, [17] et hoc **iugulamen** nis.

I i **10** Pers. II 47: tot tibi cum in flamma (*var. l.*) iunicum omenta liquescant? **19** *cf.* Mart. Cap. II 149 **24** Macr. *Sat.* III 18,7: nam vir doctus Opius in librum quem fecit de silvestribus arboribus sic ait: "Heracleotica (*var. l.*) haec nux, quam quidam castaneam nominant **25** Plaut. *calc.* 47 Goetz ex Macr. *Sat.* III 18,9: molluscam nucem | super eius dixit impendere tegulas **33** Ter. *ad.*. 926-927: hanc familiam, | colere adiuvare

---

I i **9** le ⟨.i. adulescentula vel parva iuvenca⟩ H **10** pro ⟨ca⟩ H / tibi: sibi M_1A / cum *s.l.* M_1 / omenta: unguenta *Mai* / liquescant: liquescunt P_1 liquescit M_1A **16** iuvenilitas: iuvenalitas V_1I AP_2 **17** iunior ⟨quod superlativo caret. Invenimus etiam iuvenior. Item a iuvene iuveneo es quod non est in usu, a quo iuvenesco cis. Et componitur reiuvenesco⟩ P_1 **18** ⟨et⟩ dicitur φ / sicut: sed V_1 **21** huius: vel *om.* H / Iovis ⟨quasi iuvans pater⟩ H **22** Iovialis is ⟨Ioviale⟩ IAP_1 **24** herocleotica: erocleatica P_1 heroteoclita I heracleotica *Mai* / unde ... etiam *om.* P_1 / nominavit: nominat A nominant HM_1P_2 / super eius: superius M_1A **25** impendere: pendere P_1 imponere P_2 / tegulas: regulas M_1 regulans A **26** componitur adiuvo as *om.* P_2 **27** ⟨adiutator et⟩ adiutor P_1 **31** ti ⟨.i. adiutorium⟩ H **33** .i. adiuvare *om. Mai* / adiutare: adiuvare I P_1 / in adelphis: in adelphos V_1 in adelph. P_2 *om.* P_1 / colere: coire P_1 **35** *om.* P_2 / inde ⟨coadiutor iutrix⟩ H / coadiutus: coadiuvatus I / um ⟨coadiutor⟩ P_1

I ii **1** iunctum tu *om.* M_1 **3** nis ⟨et iunctura et iuncticius a um et iunctus ci a quo iunceus a um ⟩ P_1 **4-6** adverbium ... iungibilter *om.* V_1 **7** gi *et s.l.* .i. collis H **10** quoque: etiam φ **13-14** *mutato ordine* M_1 **14** *post* 16 I **17** nis ⟨unde hoc iugulamentum⟩ M_1P_2

280 / 281 M.

[18] Item ab hoc nomine quod est iugum **iugo** as .i. coniungere, [19] unde **iugator** ris, [20] **iugatus** a um, [21] et hoc **iugamen** nis .i. coniunctio, [22] unde hoc **iugamentum** ti, [23] et hic et hec **iugalis** et hoc iugale .i. coniugabilis, [24] unde **iugaliter** adverbium, [25] et pluraliter **iugule** arum .i. stelle que originem ostendunt. [26] Item ab hoc nomine quod est iugum hic et hec **coniunx** gis quasi eiusdem iugi per compositionem et dicitur coniunx quasi eiusdem iugi, [27] unde hoc **coniugium** gii, [28] et hic et hec **coniugalis** et hoc coniugale, [29] unde **coniugaliter** adverbium, [30] et pluraliter hii **iniuges** gum .i. boves nondum iugo coniuncti, [31] quos etiam **seiuges** gum vocamus quasi seorsum a iugo. [32] Componitur quoque iugum hec **biga** e .i. duorum equorum currus, [33] et hec **triga** ge .i. currus quem tres equi trahunt, [34] et hec **quadriga** e ubi quatuor trahunt equi, [35] et ab istis dicitur **biiugus**, [36] et **triiugus**, [37] et **quadriiugus**, quibus nominibus ipsi equi vocantur. [38] Iugare componitur **coniugare**, [39] unde **coniugatus** a um, [40] et hec **coniugatio** nis. [41] Iugo componitur **coniungo** is, [42] unde **coniunctus** a um, [43] et hec **coniunctio** nis, [44] unde hic et hec **coniunctionalis** is, [45] et **coniunctim** adverbium. [46] Componitur quoque **disiungo** is, [47] **adiungo** gis, [48] **seiungo** is, [49] **iniungo** is, [50] **reiungo** is, [51] **subiungo** is, et ab istis verbalia.

[1] **Ius** ris, [2] inde **iustus** a um quod comparatur iustior iustissimus, [3] unde I iii
iuste iustius iustissime adverbia, [4] et hec **iustitia** e, [5] et hoc **iustitium** tii .i. statio iuris quod et pro luctu ponitur et revera luctuosum est quando iustitia stat .i. cessat, unde Prudentius in libro ymnorum a r t i s i u s t i t i u m u t t r i s t e t y r a n n i c e. [6] Iustus componitur **iniustus**, [7] unde **iniuste** adverbium. [8] Et **iustifico** as, [9] unde **iustificatus**, [10] **iustificatio** [11] et **iustificabilis**, [12] unde **iustificabiliter** adverbium. [13] Item ab hoc nomine quod est ius hoc **iudicium** cii quasi iuridicium .i. iuris ostensio, [14] unde **iudiciarius** a um, [15] et hic et hec **iudicialis** et hoc iudiciale, [16] unde **iudicialiter** adverbium, [17] et hic **iudex** cis, [18] unde **iudico** as verbum activum, [19] et inde **iudicator**, [20] **iudicatus**, [21] **iudicatio**, [22] **iudicabilis**, [23] et hoc **iudicamen** nis,

---

5 Prud. *cath.* V 80: arcis (artis *var. l.*) iustitium triste tyrannicae I iiii

---

18-21 Item ... nis *om.* P_1 **23** coniungibilis: coniugabilis *Mai* **24** iugaliter: iugabiliter V_1 I iii
26 et dicitur coniunx *om.* H / iugi ⟨et nota quod ad differentiam verbi coniungis facit genitivum coniugis cuum coniungis deberet facere ut asserit Priscianum [II 140,21]⟩ P_1 **30** iniuges: iniunges A **31** vocamus: dicimus P_1 **33** currus *om.* I / equi *om.* I / trahunt: ducunt M_1 agunt I **34** ubi: quando I / ubi ... equi: quatuor equis ducta P_1 **36** *om.* P_1 **37** nominibus: modis V_1 **38** Iugare: Iungo P_1 / coniugare: coniungo P_1 **42** um ⟨et coniunctivus a um⟩ P_1 **43-44** *mutato ordine* M_1P_2 **44** coniunctionalis: coniunctialis P_1 / et hoc coniunctionale ⟨unde coniunctionaliter adverbium⟩ P_1 *om.* V_1HA **46-51** disiungo ... is: *alio ordine* $M_1P_2P_1$ **46-47** *om.* V_1 **48** *om.* I **51** subiungo is *om.* P_1 / istis ⟨omnibus⟩ H

1 ris: iuris H **2-3** iustior ... adverbia *om.* I **3** adverbia *om.* P_2 **5** ponitur: componi- I iii
tur V_1 dicitur ⟨quasi tuens iustitiam⟩ P_1 / ymnorum: Hymnorum V_1 / artis iustitium: iustitium artis P_1 / ut: vel V_1 *om. Mai* / triste (*Mai*): tristis V_1IP_1 / tyrannice: tirannus ⟨Lucanus [II 18] f e r a l e p e r v e r b i s i u s t i t i u m⟩ P_1 **7** *om.* P_1 **13** iuridicium: iuris dictum HI iuris dicium A **14** iudiciarius: iudicarius V_1 ⟨iuridicus et⟩ P_1 **16** iudicialiter: iudiciabiliter V_1 **19-21** iudicator ... iudicatio: verbalia M_1P_2 **22** iudicabilis ⟨iudicabiliter⟩ P_1

281 / 282 M.

[24] et hoc **iudicatorium** rii .i. locus iudicii, [25] et **iudicarius** a um. [26] Et componitur **diudico** as, et inde verbalia. [27] Item ab hoc nomine quod est ius **iurgo** as et dicitur iurgo quasi iure te ago. [28] Et inde **iurgatus**, [29] **iurgatio**[30] et hoc **iurgamen** nis [31] et hoc **iurgium** gii. [32] Et componitur **obiurgo** as, et ab istis verbalia. [33] Ius componitur hoc **iusiurandum** di .i. iuris iuratio, [34] et **iuridicus** a um .i. rectus, [35] et **iniurius** a um, [36] unde hec **iniuria** e, [37] et **iniuriosus** a um, [38] unde **iniuriose** adverbium, [39] et hec **iniuriositas** tis, [40] et **iniurior** aris, [41] unde **iniuriatus**, [42] et **iniuratio**. [43] Notandum autem quod **ius** quandoque dicitur pro elixatura carnis quod anglice [43a] broth vocatur, unde Terentius in eunucho quo pacto ex iure hesterno panem atrum vorent.

I iv [1] **Induo** is dutum tu verbum activum, [2] inde **indutus** a um, [3] et hoc **indumen** nis quicquid induimus, unde Iosephus in XVII quando in civitatem intrabat privatis induminibus utebatur; [4] et inde hoc **indumentum** ti, [5] et pluraliter hec **induvie** arum .i. indumenta, [6] quod aliter dicitur hec **inducula** le, unde Plautus in Epico quid erat induta? an regillam induculam, an mendiculam? [7] Et **indusior** aris .i. induere, unde Martianus ipsum Tonantem exuviis indusiari publice cernerent; [8] et inde **indusiatus** a um, [9] et hec **indusiatio** nis, [10] et hoc **indusiamen** nis.i. indumentum.

I v [1] **Iocus** ci, [2] inde hic **ioculus** li diminutivum, [3] et **iocosus** a um, [4] unde **iocose** adverbium, [5] et hec **iocositas** tis, [6] et hic **iocista** te .i. ille qui sepe iocis intendit, [7] et **iocor** aris .i. ludere, [8] unde **iocator** oris, [9] et **iocatorius** a um, [10] et inde **iocatorie** adverbium, [11] et **iocatus** a um, [12] et hec **iocatio** onis, [13] et hoc **iocamen** nis, [14] et **ioculor** aris verbum frequentativum, unde verbalia. [15] Iocor componitur **adiocor** aris, et inde verbalia.

I iii **43** Ter. *eun.* 939

I iv **3** Iosephus: Cassiod. *Ios. antiq.* XVIII p. 521 *F.*: quando in civitatem exibat, privatis indumentis utebatur **6** Plaut. *Epid.* 223 **7** Mart. Cap. I 65

I iii **24** iudicii: iudicum *Mai* **26** diiudico as ⟨adiudico, abiudico⟩ M_1A **27** ius ⟨et hoc verbo ago⟩ φ / as ⟨verbum activum⟩ P_1 / et ... ago: iurgor aris deponens scilicet iure urgeo P_1 **28-29** iurgatus ... iurgatio: verbalia φ **32** Et ... verbalia *om.* A / obiurgo: abiurgo I / as ⟨.i. reprehendere⟩ H ⟨unde preiurgo⟩ P_1 φ **33** iuratio ⟨sive iuramentum et iurisperitus .i. sapiens in iure⟩ H **35** um ⟨.i. sine iure⟩ P_1 **36** *om.* V_1 **41-42** iniuriatus et iniuriatio: verbalia φ **43** quandoque: quoque P_1 *om.* AP_2 / elixatura carnis: aqua in qua caro coquitur φ / quod ... unde *om.* φ / broth: brob V_1 / hesterno: externo P_1 / atrum (*Mai*) *om.* V_1 / vorent (*Mai*): vorarent M_1P_2 voretur P_1 vocarent A vocant I *om.* V_1

I iv **1-3** induo ... induimus *om.* V_1 **3** indumen: indumentum P_1 / XVII (*Mai*): sextimo X° V_1 VIIX I / in *om.* AP_2P_1 **5** indumenta: indumentum V_1 **6** Epico: Epidico *Mai* *om.* AP_1 **7** cernerent: cernent A **9** indusiatio: indusio P_1

I v **1** Iocus: Ocus *prima litt. omissa* H **2** diminutivum *om.* φ **6** sepe *om.* φ **7** .i.: sepe φ / ludere ⟨et inde verbalia⟩ P_2 **8** oris ⟨et iocatrix⟩ H **12** *om.* A **14** verbum *om.* AP_2P_1 / frequentativum *om.* P_1 / verbalia: ioculator ioculatrix ioculatio P_1

282 / 283 M.

[1] **Iuro** as verbum neutrum, [2] inde **iuratus**, [3] **iuratio**, [4] et hoc **iuramen** nis, [5] et hoc **iuramentum** ti. [6] Et per compositionem hoc **iusiurandum** di .i. iuris dictio. [7] Iuro componitur **periuro** as, [8] unde **periuratus**, [9] **periuratio**, [10] et hoc **periurium** rii, [11] et **periurus** a um. [12] Dicimus quoque **peiero** as pro periurare, unde Lucanus in sexto Stigias qui peierat undas? hinc et Iuvenalis exigis a quoquam ne peieret, et sciat ullus. [13] Sic etiam dicimus **deiero** as .i. valde iurare et ab istis verbalia. [14] Item iuro componitur **adiuro** as, [15] et **coniuro** as, et ab istis verbalia. I vi

[1] **Ignis** is, [2] inde hic **igniculus** li diminutivum, [3] et hoc **ignibulum** .i. turibulum [4] et **igneus** a um, [5] unde **igneolus** a um .i. igneus, unde Prudentius in libro ymnorum vigor igneolus non moritur; [6] et **ignio** is .i. inflammare, [7] unde **ignitus** a um, [8] et **ignesco** cis. [9] Ignis componitur **ignivomus** a um [10] et **ignicremus** a um .i. igne crematus, [11] et hic et hec **segnis** is .i. piger et dicitur segnis quasi sine igne quod comparatur segnior segnissimus, [12] unde **segniter** segnius segnissime adverbia, [13] et hec **segnities** ei. [14] Ignio componitur **adignio** is .i. inflammare, unde Macrobius de Saturnalibus nunc hora est ut honore vestro hec mensa adigniatur. I vii

[1] **Insignis** is.i.nobilis comparatur insignior insignissimus, [2] unde **insigniter** insignius insignissime adverbia, [3] et hec **insignia** e .i. nobilitas, unde Iohannes Crisostomus peccatis autem dare veniam penes hominem non est, sed est insigne deitatis; [4] et **insignio** is .i. nobilitare quod etiam pro pingere dicitur, [5] et inde **insignitus** a um, [6] et hec **insignitio** nis. I viii

---

12 Lucan. IV 749: Stygias qui perierat undas? Iuv. XIII 36: exigis a quoquam ne pieret et putet ullis I vi

5 Prud. *cath.* III 186 **14** Macr. *Sat.* I 24: Nunc hora nos admonet ut honore vestro haec mensa dignetur I vii

3 *non repperi* I viii

---

2 inde ⟨verbalis⟩ P_2 **6** .i. iuris dictio *om.* P_1 / dictio: iuratio A ⟨vel iuramentum et quia componitur ex duobus integris debet per omnes casus utriusque integri in declinatione retinere proprietatem⟩ H **12** unde ⟨u longa mutata in e brevem⟩ P_1 / sexto: vii *om.* P_1 / qui *om.* V_1 / undas: umbras M_1A / exigis: exigit AP_2 **14** as ⟨abiuro⟩ φ I vi

2-3 diminutivum ... ignibulum *om. Mai* **3** turibulum: turribulum V_1 thuribulum M_1 **5** unde ⟨idem⟩ P_1 / ymnorum: hymnorum V_1 **6** is: as V_1 **10** ignicremus: ignicomus A / .i. igne crematus *om.* P_2 **11** segnis is ⟨et hoc segne⟩ φ **12** adverbia *om.* M_1 **13** ei ⟨.i. pigritia⟩ H **14** de Saturnalibus *om.* P_1 / nunc: nam P_1 / ut *om. Mai* / adigniatur: adigneatur V_1H ⟨Item componitur benignus et ignigena unde Ovidius in iii [*met.* IV 12] ignigenam fatumque iterum vocant⟩ P_1 I vii

1 Insignis *s.l.* hic et hec ... et hoc insigne H / comparatur *om.* M_1A **2** adverbia: adverbium V_1 *om.* A **3** Crisostomus: Chrysostomus *Mai* / autem *om.* P_1 / hominem: homines HIP_1 / sed est: sed P_2 *om.* M_1 / insigne: insignie HAP_2 / deitatis: dei P_1 deitas *Mai* I viii

I ix [1] **Iacio** is ieci tum tu verbum neutrum, [2] inde **iactus** a um, [3] et hic **iactus** us, [4] et hec **iactio** nis, [5] et hec **iactura** e.i. dampnum, [6] et **iacto** as verbum frequentativum, [7] unde **iactatus** a um, [8] et hec **iactatio** nis, [9] et hoc **iactamen** nis, [10] et **iactaculum** li quod et pro iactatione et pro cibo dicitur quod ante prandium gustatur, [11] et **iactuarius** rii .i. ille qui sua iactat, [12] et **iactito** as .i. sepe iactare, et inde verbalia. [13] Notandum autem quod iactare dicitur pro vantare et tunc inde venit **iactanter** adverbium, [14] et hec **iactantia** e. [15] Item a iacio hoc **iaculum** li, [16] unde **iaculor** aris, [17] et inde **iaculator**, [18] **iaculatorius**, [19] **iaculatus**, [20] **iaculatio**, [21] et hoc **iaculamen** nis. [22] Et componitur **coniaculor** aris, et inde verbalia. [23] Iacio componitur **reicio** cis .i. iacere, [24] et inde **reiectus** a um, [25] et hec **reiectio** nis. [26] **Reiecto** as .i. retro iacere. [27] Componitur etiam **conicio** cis .i. similiter iactare, unde Terentius in tertia comedia ne me in letitiam frustra conicias; [28] et inde **coniectus** a um, [29] et hec **coniectio** nis, [30] et hec **coniectura** re. [31] Dicimus **coicio** cis pro simul iactare, unde Macrobius de Saturnalibus cum in aquam coicitur nat. [32] Componitur **inicio** is, [33] unde **iniectus** a um, [34] et hec **iniectio** nis, [35] et **iniecto** as, [36] et hoc **initium** ii quasi iniacium .i. quod ante inicitur et imponitur, [37] et inde **initior** aris .i. incoare, unde verbalia. [38] Componitur nihilominus iacio **subicio** is, [39] unde **subiectus** a um, [40] et hec **subiectio** nis, [41] et **subiectivus** a um, [42] et **subiecto** as, [43] quod etiam dicitur **subicito** as .i. subponere, unde Plautus in cassia nunc si velis subicitare me, proba est occasio. [44] Item componitur **obicio** cis .i. opponere, [45] unde **obiectus** a um, [46] et hec **obiectio** nis, [47] et hic **obex** cis .i. obstaculum quod obicitur, [48] et **obiecto** as .i. obicere, unde verbalia. [49] **Adicio** cis .i. adiungere, [50] inde **adiectus** a um, [51] et **adiectio** nis, [52] et **adiectivus** a um. [53] **Deicio** cis, [54] inde **deiectus** a um, [55] et hec **deiectio** nis, [56] et **deiecto** as, [57] **proicio** cis, [58] unde **proiectus** a um. [59] Dicimus etiam **porricio** cis .i. proicere et est proprie verbum sacrificantium, unde Virgilius extaque salsa porriciam in fluctus, et vina liquentia fundam.

---

27 Ter. *heaut.* 292 **31** Macr. *Sat.* VII 8,3: cum in aquam coicitur natat **43** Plaut. *cas.* 964: nunc tu si vis subigitare me, probast occasio **59** Verg. *Aen.* V 237-238

---

1 tum: iactum H **4** iactio: iactatio *Mai* **7** iactatus: iactus V_1 **10** iactatione (*Mai*): iactione V_1HP_2 / pro *om.* V_1 / cibo *et in marg.* ientaculum *Mai* / quod: qui φ / gustatur: sumitur P_1 **11** iactuarius: iacturarius P_1 **12** .i. sepe iactare: frequentativum P_1 **13** vantare: extollere P_1 ventare A / venit *om.* P_1 **14** ⟨iactura⟩ iactantia V_1 **16** *post* 20 A **22** ⟨iaculor⟩ componitur P_1 **23** .i. *om.* P_1 / ⟨retro⟩ iacere HM_1 **25** reiectio (*Mai*): rectio V_1 *ante corr.* **27** .i.: vel P_1 / iacere: iactare P_1 **27-31** unde ... iactare *om.* P_1 **27** similiter: simul AP_2 / iactare ⟨vel coniecturare⟩ H **28** um ⟨et hic coniector ris⟩ H **31** de Saturnalibus *om.* P_1 / coicitur: coiciatur M_1A / nat. ⟨Unde coiectus a um coiectio et hec coniectura forte in alio sensu, unde coniecturalis coniecturaliter adverbium⟩ P_1 **32** componitur ⟨etiam⟩ H ⟨quoque⟩ A **34** iniectio (*Mai*): iectio V_1 **36** et componitur: interponitur M_1 *om.* H **37** initior: inicior V_1 / .i. incoare: .i. inchoare V_1 *om.* P_1 **38** nihilominus: etiam P_2P_1 *om.* A **43** .i. subponere: .i. supponere M_1 unde verbalia P_1 / in Cassia *om.* P_1 / est: cum V_1 eum P_2 *om.* P_1 **47** obicitur ⟨alicui⟩ P_1 **48** as ⟨frequentativum⟩ P_1 / .i. obicere *om.* P_1 **52-55** et ... nis *om.* A **52** um ⟨et eicio is abicio dissicio is disieci⟩ P_1 **53-58** *post* 59 V_1 **56** as ⟨frequentativum⟩ P_1 **58** um ⟨proiectio⟩ M_1P_1 **59** ⟨obicere⟩ proicere V_1

284 / 285 M.

[1] **Ydor** Grece aqua Latine, [2] inde **ydria** e .i. quoddam vas aquatile, [3] et hic **ydrus**, [4] vel **ydra** pro quoddam serpente, [5] et hic **ydrius** rii .i. aquarius, [6] et hec **ydraula** le .i. quoddam genus organorum, unde Martianus nec ydraularum harmonica deerat plenitudo; [7] et inde **ydraulicus** a um .i. dulcis et sonorus. [8] Item ab ydor hec **ydropisis** is .i. morbus aquaticus, [9] et inde **ydropicus** a um, [10] et hec **ydromantia** e .i. incantatio que fit in aqua, [11] sic etiam dicimus **geomantia** .i. incantatio que fit de terra nam [11a] ge dicitur terra, [12] et **aeromantia** incantatio que fit de igne, nam [12a] pyr dicitur ignis, [13] et **aeromantia** incantatio que fit de aere, [14] et **nigromantia** .i. incantatio que fit ex mortuis. [15] Ydor componitur hic **enidris** is .i. serpens in aqua nitens, [16] et hic **cersydrus** ri .i. serpens in aquis et terris commorans, nam et [16a] cerson dicitur terra, [17] qui etiam **celidrus** dicitur. I x

[1] **Ianua** e porta, [2] inde hic **ianitor** ris .i. ille qui observat ianuam, [3] qui etiam hic **ianuator** dicitur, [4] et hec **ianitrix** cis .i. illa que observat ianuam, unde Plautus hic recubare solet custos ianitrix; [5] et hic **Ianus** ni pro quodam deo, [6] et hoc **Ianiculum** li .i. templum Iani, unde Augustinus de civitate Dei in quarto plebs Ianiculum hostili direptione secessarat; [7] et hic **Ianuarius** rii pro mense, [8] qui aliter dicitur **Iunonius** eo quod sit omnium mensium pater, [9] **Consivius** a satis tunc conserendis, [10] **Quirinus** eo quod tunc bella iniciantur, [11] **Patucius**, eo quod fores Iani in bello pateant, [12] **Conclusius** eo quod pace claudantur I xi

[1] **In** prepositio est, [2] inde **infra** quod comparatur inferior infimus, [3] unde **inferius** infime adverbia, [4] et **infimo** as .i. subtus ponere, [5] unde **infimatus** a um, unde Augustinus de civitate Dei in octavo ingenia illa ad beatitudinem sublimata, ad miserias autem infimata. [6] Et I xii

---

6 Mart. Cap. II 117: nec hidraularum harmonica deerat plenitudo I x

4 Plaut. *Curc.* 76: anus hic solet cubare (*var. l.*) custos ianitrix **6** Aug. *civ.* III 17, 98: plebs in Ianiculum hostili diremptione secesserat I xi

5 Aug.] *Socr.* IV 127: cum ingenia illa [*i.* dei] ad beatitudinem sublimata sint, haec [*i.* homines] ad miserias infimata (infirmata *var. l.*) I xii

---

1 Ydor: dor P_2 ° ὕδωρ *Mai* **2** ydria: hydria V_1P_2 idria M_1 hydria *Mai* **3** *om.* P_1 **4** quoddam *om.* P_1 **6** ydraularum: hydraularum M_1 *Mai* / armonica *om.* P_1 **7** sonorus. ⟨Idor componitur idromel aqua mellita⟩ P_1 **8** ydropisis: ydropis H idrops M_1 ⟨ydrops sive⟩ P_2 ⟨vel idropis⟩ P_1 **9** et ... um *om.* V_1 **12-14** igne ... ex *om.* V_1 **12** incantatio *om.* P_1 **16** cersydrus: cersidrus *et s.l.* vel celidrus M_1 / cerson: cersor P_1 cherson *Mai* **17** celidrus: chelidrus V_1 celindrus φ cheliandrus P_1 I x

4 .i. ...ianuam *om.* P_1 / ⟨anus⟩ hic φ **5** p̂ro quoddam deo *om.* V_1 / quoddam: illo P_1 **6** et ... Iani (*Mai*) *om.* V_1 / de ... quarto *om.* P_1 / quarto: IIII° HP_2 IV M_1 *om.* V_1 / plebs (*Mai*): pleps V_1 / in *om.* V_1 / secesserat: lacesserat *et s.l.* vel secesserat P_1 **8** qui: quod P_2 / Iunonius: Ionovius V_1 ⟨Iuvonius vel⟩ Ionovius M_1 Ionovius M_1 / iniciatur: inicientur HP_1 **11** Patucius: Patulcius P_1 / in *om.* V_1H / pateant: patebant P_1 I xi

hic **infernus** ni dicitur ab infra, [7] unde hic et hec **infernalis** et hoc infernale, [8] et **inferus** a um, [9] et hic et hec **infernas** tis .i. de inferno existens sicut supernas de superius. [10] Dicimus quoque **infernus** a um sicut in Lucano reperies. [11] Item ab in **intra** quod comparatur interior intimus, [12] unde **interius** intime adverbia, [13] et hic et hec **intimas** tis .i. interius habitans, [14] et **intimo** as .i. demonstrare, [15] et **internus** a um. [16] Et ab hoc nomine interior dicitur hec **interula** .i. camisia, [17] et **interulus** a um .i. interior, unde Martianus quin etiam interulos gaudens dissolvere nexus. [18] Et ab hoc nomine interula dicitur **interulatus** .i. camisia indutus. [19] Item ab in **inter**, [20] **interim**, [21] **interdum**, [22] **interduatim** .i. interim, [23] et **intrinsecus** .i. interius, [24] et **intro** adverbium, [25] unde **introrsum**, [26] et **introneus** a um .i. interior, [27] et **intronizo** as .i. aliquem in dignitatem ponere, unde verbalia, [28] et **intro** as, unde verbalia, [29] et hic **introitus** us. [30] Item ab in hec **infula** le .i. casula vel puellarum flammeum, [31] unde **infulatus** a um. [32] Et hec **insula** le, [33] unde hic **insulanus** ni .i. insule custos, [34] et **insulatus** a um .i. in insulam factus, unde Augustinus de civitate Dei in quarto alias dicit regiones advenis fluctibus insulatas. [35] Item ab in **inde** adverbium, [36] quod componitur **deinde**, [37] et **exinde**, [38] et **subinde**, [39] et **proinde**. Hinc etiam innumere alie partes de quibus in secundo huius littere tractatu plenius loquemur

I xiii [1] **Idos** forma sed Grecum est, [2] inde hoc **ydolum**. li, [3] unde hic **ydolatra** e .i. idolorum cultor, [4] et hec **ydolatria** e, [5] et hec **idea** e .i. forma vel exemplum in quo erant omnia in mente dei antequam fierent, unde Martianus que quidem spera imago videbatur ideaque mundi.

I xiv [1] **Iubilus** li .i. argutus cantus, [2] inde **iubilo** as, [3] et inde **iubilator**, [4] **iubilatus**, [5] **iubilatio**, [6] et hoc **iubilamen** nis, [7] et **iubileus** ei .i. annus requietionis. [8] Et componitur **coniubilo** as, [9] et **reiubilo** as, et ab istis verbalia.

I xii **17** Mart. Cap. IX 888 **34** Aug. *civ.* IV 2,25 = Apul. *mund.* 34: quae regiones prius fuerint continentes, hospitibus atque advenis fluctus salsa

I xiii **5** Mart. Cap. I 68: quae quidem sphaera imago quaendam videbatur ideaque mundi

---

I xii **20** *om.* P_2 **27** intronizo: inthronizo *Mai* / aliquem in dignitatem: in dignitatem aliquam H **33** insule custos: habitator insule H **34** in *om.* HP_2 / advenis fluctibus *om.* P_2 **39** proinde. ⟨Dicimus etiam dein et exin per apocopen .i. per subtractionem de sillaba de fine⟩ H

I xiii **1** Idos *et s.l.* vel ide. Ide idem est quod forma unde Theodulus [*ecl.* 213] Gorgonis effigie mortalis vertitur ide *in marg.* H **5** quidem: quia *Mai*

I xiv **7** requietionis: requiescionis H **9** verbalia: verbalis P_2

286 / 287 M.

[1] **Iubeo** es iussi iussum su verbum neutrum, [2] inde **iussus** a um, [3] et hec **iussio** nis, [4] et hec **iuba** be .i. crinis equorum, [5] et hoc **iubar** ris quod et pro nomine cuiusdam stelle et pro splendore dicitur. I xv

[1] **Imber** ris .i. pluvia, [2] inde hic **imbriculus** li diminutivum, [3] et **imbricus** a um .i. pluviosus, [4] et hoc **imbricium** .i. Iovarium per quod aqua elicitur, [5] quod aliter dicitur hic **imbrex** cis, unde Prudentius in libro ymnorum imbricibus ruptis undantis desuper auri. I xvi

[1] **Icire** percutere, [2] inde **ictus** a um .i. percussus, unde Omerus icta petit celum, terris Citherea relictis; [3] et hec **ictio** nis .i. percussio, [5] et hic **ictus** us, [6] et **ictuo** as verbum frequentativum .i. sepe percutere, [7] unde **ictuator,** [8] **ictuatus,** [9] **ictuatio.** I xvii

[1] **Integer** comparatur integrior integerrimus, [2] unde **integre** integrius integerrime adverbia, [3] et hec **integritas** tis, [4] et hec **integritudo** nis, [5] et **integro** adverbium, unde Iosephus in quinto decimo illud vero integro scio, quod nec bello victum reliqui; [6] et **integro** as, quod non est in usu sed inde dicitur **integrasco** cis, [7] quod componitur **reintegrasco** cis. [8] Integro componitur **reintegro** as, et inde verbalia. I xviii

[1] **Ymnus** ni .i. laus, [2] inde hic **imnista** e .i. ille qui imnos canit, [3] et **imnizo** as ymnos canere, [4] quod etiam dicitur **imnio** is, et inde verbalia. I xix

---

5 Prud. *c. Symm.* I 67: imbribus ruptis undantis (*var. l.*) desuper auri I xvi

2 *Hom. Lat.* 470: icta petit caelum, terris Cytherea relictis I xvii

5 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XV p. 439 *F.*: Illud vero integre scio: quia quamvis victum in Acciaca pugna non reliqui I xviii

---

2 inde ⟨hoc iussum si .i. preceptum et⟩ H I xv

4 imbricium: imbrilicium V_1H imbriculum P_2 I xvi

1 Icire (*Mai*): Incire V_1 vel iccire *s.l.* H Icere P_2 *ante corr.* 2 Citherea: Citarea V_1 Citharea H Cytherea *Mai* I xvii

2 adverbia: adverbium φ 5 quinto decimo: V° X V_1P_2 / illud: yillud P_2 / integro: integre V_1 7 reintegrasco: redintegrasco P_2 I xviii

I xix *in marg.* P_2
1 Ymnus: Imnus V_1 Iunus P_2 Hymnus *Mai* 2 imnista: ignicista P_2 hymnista *Mai* 3 imnizo: hymnizo *Mai* / ymnos: hymnos *Mai* 4 imnio: hymnio *Mai*

288 M.

1 Istis cursim a Grammatica dictitatis, dirivandi imitata modum secundum ita est eiusdem littere initiata tractatum.

1 Iuvencus, bos iuvenis.
2 Iuvenca, iuvenis vacca que et bucula dicitur et iunix.
3 Iuvencula, iuvenis puella.
4 Iuvenculus, iuvenis. Iosephus Sodomite respicientes iuvenculos precipuos decore ad vim inferendam conversi sunt.
5 Iuglans, castanea que et heracleotica et mollusca dicitur.
6 Iuventus, iuventa.
7 Iunix, bos iuvenis. Persius tot tibi cum in flammis iunicum omenta liquescant.
8 Iugare, coniungere, copulare, conglutinare, sociare, allicere.
9 Iugamen, sociamen, coniunctio, copulatio, glutinum.
10 Iugalis, sub iugo positus.
11 Identidem, item. Augustinus de civitate Dei nunc in deos eorum horribiliora fecisse dicimus quam in eorum identidem auctores.
12 Iugule, stelle que originem ostendunt.
13 Iugamentum, coniunctio vel ligamentum.
14 Iugosus, montuosus, altus, editus, sublimis, excelsus, arduus.
15 Iugulus, guttur, frumen, gula.
16 Iugis, continuus, frequens, assiduus.
17 Iurgare, litigare, conviciare, exprobare, contumeliare, iniuriare.
18 Iustitium, statio .i. cessatio iuris. Prudentius artis iustitium ut tristis tirannice.

---

4 Iosephus = Cassiod. *Ios. Antiq.* I p. 18 *F.*: Sodomite vero respicientes iuvenculos nimio vultu decore praecipuos ... ad vim et iniuriam eorum pulchritudinis conversi. **7** Pers. II 47: tot tibi cum in flamma (flammis *var. l.*) iunicum omenta liquescant **11** Aug. *civ.* III 17 **18** Prud. *cath.* V 80: arcis (artis *var. l.*) iustitium triste tyrannicae

---

prologum om. M_1 A
Incipit prologus in secundum de eadem littera H
1 Grammatica (*Mai*): Graṃatica πP_2 gra^{ca} P_1 / dictitatis: dictatis I *Mai* / dirivandi: derivandi H / imitata: immutata P_1 mutata IP_2 / modum: mod P_1 / ita *om.* P_1 / eiusdem littere: eisdem litteris *Mai* / littere *om.* P_1
Explicit prologus H

1-335 *om.* M_1A

Incipit tractatus super -I- litteram H Repetitiones I *Mai*
2 Iuvenca: Iuvencula P_1 / iuvenis *om.* P_1 / vacca: vaca V_1P_1 **3** puella ⟨adulescentula⟩ H **4** Iosephus ... sunt *om. Mai* **5-6** *post* 7 P_2 **5** heracleotica (*Mai*): erecleotica V_1 herocleotica P_2 eracleatica P_1 / mollusca (*Mai*): molluca $V_1P_2P_1$ **7** Persius ... liquescant *om. Mai* / ⟨vicinis⟩ tot P_1 / tibi: mihi P_1 / flammis: flamis V_1IP_1 / liquescant: liquescat P_1 liquescunt H **8** sociare *om.* I / allicere *om.* HI **9-10** *mutato ordine* P_1 **9** copulatio, glutinum *om.* H **11** Item: similiter P_2 / Augustinus ⟨de civitate Dei⟩ V_1 / nunc: nec P_2P_1 hec I / deos: deas P_1 / horribiliora ... eorum *om.* V_1 / horribiliora: horribilia P_1 / dicimus: credimus H / identidem: itidem I **13** vel ligamentum *om.* P_1 **14** altus ... arduus *om.* H / arduus *om.* P_2 **15** frumen: fragmen P_1 *om.* H / gula *om.* H **17** litigare iniuriare: iniuriari H *om. Mai* **18** Prudentius ... tirannice *om. Mai* / ut: ubi P_1 / tirannice: tirannus P_1

288 / 289 M.

19 Iusiurandum, iuris iuratio.
20 Iurgamen, iurgium, lis, litigium, rixa, cavilla, altercatio, contumia, contumelia, disceptatio, altercamen.
21 Iuridicus, iura dicens, causidicus, legislator.
22 Ius, quandoque pro carnis elixatura dicitur.
23 Iniuriosus, contumeliosus, flagitiosus, contumax, contumiosus, conviciosus.
24 Indusiari, induere.
25 Indumen, indumentum. Iosephus quando in civitate intrabat, privatis induminibus utebatur.
26 Induvie, indumenta, quod etiam inducula dicitur. Plautus quod erat induta regillam induculam.
27 Indusiamen, indumen, indumentum, inducula, induvie, vestimentum.
28 Iocari, ludere, lusitari, ioculari.
29 Iocista, ille qui ludit, qui et ludius dicitur et ioculator et ludicrus et ludibundus.
30 Iocamen, ludus, iocus, ioculamen.
31 Ignibulum, turibulum, thymiaterium, turicremulum.
32 Ignire, inflammare, incendere.
33 Igneolus, igneus. Prudentius vigor igneolus non moritur.
34 Ignicremus, igne crematus, quod et ustulatus dicitur.
35 Insignis, illustris, celticus, nobilis, egregius, augustus, authenticus, egrex.
36 Insignia, nobilitas. Iohannes Chrisostomus peccatis dare veniam non est penes hominem sed est insigne deitatis.
37 Insignire, ornare, venustare, decusare, polire.
38 Indolatria, probitas.
39 Inmergere, inmungere.
40 Inomelum, musti et mellis commixtio.

---

25 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XVIII p. 521 *F.*: quando in civitatem exibat, privatis indumentis utebatur **26** Plaut. *Epid.* 223 **33** Prud. *cath.* III 186-187: vigor igneolus | non moritur **36** *non repperi*

---

19 iuratio ⟨iuramentum⟩ H **20** altercatio *om.* H / contumia: contuma P_2 / disceptatio: disceptio I *om.* V_1 / altercamen *om.* HP_1 **21** Iuridicus *et s.l.* vel civilis H **22** dicitur ⟨et broth⟩ H **23** Iniuriosus ... contumiosus: *alio ordine* P_2 / Iniuriosus: Iuriosus P_1 / contumax *om.* H / contumiosus: contumosus ⟨rixabundus⟩ P_2 *om.* H / conviciosus *om.* V_1IP_1 **25** Iosephus ... utebatur *om. Mai* / quando *om.* P_1 / intrabat: intravit P_1 **26** Plautus ... induculam *om. Mai* / quod: quia V_1IP_2 / induculam: indiculam P_1 mendiculam ⟨et cetera⟩ P_2 **27** induvie, vestimentum *om.* V_1P_2 **28** lusitare: lusitari V_1 **29** ille *om.* H / qui ⟨verbis⟩ H / et ioculator ... ludibundus *om.* H **31** turibulum (*Mai*): thuribulum H turribulum V_1I auribulum P_1 / turicremulum: thuricremulum HP_2 *om.* P_1 **32** incendere *om.* H **33** Prudentius ... moritur *om. Mai* / igneolus: igneus HP_1 **35** exgrex: egrex V_1 *om.* I **36** Iohannes ... deitatis *om. Mai* / penes: penem H apud P_1 / hominem: homines P_1 / insigne: insignie P_2 insignia I **37** polire ⟨honorare vel nobilem facere⟩ H **38** *om. Mai* / Indolatria: Idolatria V_1P_1 **39-50** *post* 270 H **39** inmergere: immeiere P_2 / inmungere: iniungere IP_1 immingere P_2 **40** *post* 42 P_2 / Inomelum: Inomellum P_2 Oenomelum *Mai* / commixtio (*Mai*): commestio V_1

289 M.

41 Inditus, impositus. Macrobius vas in quo vinum inditum est mellarium nominetur.
42 Insignificabilis, Prudentius quod non potest significari.
43 Incalare, vocare.
44 Intentivus, intentus.
45 Interdensatus, spissus.
46 Intempestativus, intemperatus.
47 Interpretamenta, interpretationes.
48 Internecare, occidere.
49 Internectus, occisus.
50 Internicies, mors.
51 Iactura, damnum, superstitio.
52 Iactare, iactitare, frequenter iacere.
53 Iactarius, qui sua iactat et perdit.
54 Iactaculum, iactus.
55 Ientaculum, cibus ante prandium sumptus.
56 Iactamen, iactus.
57 Iaculum, telum, missile, pilum.
58 Ignoscere, remittere.
59 Ignoscitus, remissus. Terentius ignoscitum est, creditum est.
60 Idor, aqua, latex, linfa.
61 Idria, vas aquatile.
62 Idrus, serpens aquatilis, quod etiam hydra dicitur.
63 Idrius, aquarius.
64 Ydraula, quoddam genus organorum. Martianus nec hidraularum armonica deerat plenitudo.
65 Ydromantia, incantatio que fit de aqua.
66 Ianitor, portitor, ostiarius, ianuator, atriensis, hostitor, patigiarius.
67 Ianitrix, mulier observans ianuam.
68 Ianuarius, mensis a Iano dictus.
69 Ianiculum, templum Iani. Augustinus plebs in Ianiculum hostili direptione secesserat.

---

41 Macr. *Sat.* I 12,25 **59** Ter. *ad.* 474: ignotumst, tacitumst, creditumst **64** Mart. Cap. II 117: nec hidraularum harmonica deerat plenitudo **69** Aug. *civ.* III 17,98: plebs in Ianiculum hostili diremptione secesserat

---

41 vinum *om.* P_1 **42** insignificabilis ⟨vel le⟩ P_2 / quod: qui H / significari: sig P_1 **43** Incalare: Incalcare I / vocare. ⟨Intercalare nectere⟩ P_1 ⟨intercalare interponere⟩ P_2 **47** *post* 49 P_2 **48-50** *post* 99 H **50-51** *in unum coegit* P_1 **51** *post* 38 H **52-57** *alio ordine* P_2 **52** *post* 55 P_2 **52** Iactare, iactitare: Iactitare iactare H **54-55** *post* 56 P_1 *in unum coegerunt* H P_1 **56-57** *mutato ordine* H **58-59** *om.* H **59** creditum est: creditum P_1 **60** Idor: ὕδωρ *Mai* / linfa: lunfa V_1 1 linpha I limpha P_2 lympha *Mai* **61** Idria: Ydria *Mai* **62-63** *mutato ordine* P_2 **62** quod: qui I / idra: idria P_2 hydra *Mai* **64** Ydraula: Hydraula *Mai* ⟨sive ydraulium⟩ P_2 / genus organorum: gens (genus *in marg.*) ydraularum P_2 / Martianus ... plenitudo *om. Mai* / nec *om.* H / armonica: armonia P_2 **65** Ydromantia: Iydromantia V_1 Hydromantia *Mai* **66** hostiarius: ostiarius HI *Mai* / atriensis, hostitor, patigiarius *om.* H / patigiarius: pangiarius P_2 **67-68** *mutato ordine* P_2 **68** mensis: incussis (*vix legitur*) P_1 / Iano ⟨dictus⟩ *Mai* **69** *om. Mai* / plebs: pars P_1 / in: e I / Ianiculum: Ianiculo P_1

289 / 290 M.

70 Infimas, inferius habitans, quod et infernas dicitur.
71 Intimare, demonstrare, patefacere, insinuare, enucleare, edicere, indicare, propalare, manifestare, enodare, innotescere, notificare, enervare, elucidare, denudare.
72 Infimatus, inferius depressus.
73 Interula, camisia, subucula.
74 Interulus, interior. Martianus quinam interulos gaudet dissolvere nexus.
75 Interulatus, camisia indutus.
76 Interduatim, interim, obiter, interdum.
77 Introneus, interior, intestinus, penitus, penitissimus, citerior, citimus, intimus, internus, impositus, immissus.
78 Insulanus, insularum habitator.
79 Inthronizare, aliquem in dignitatem ponere.
80 Innuba, innupta.
81 Internuntius, nuntius.
82 Inmodicus, intemperatus.
83 Inmorsus, ieiunus.
84 Inmunis, expers.
85 Infula, casula vel mappa.
86 Idololatra, idolorum cultor.
87 Idea, forma vel exemplum.
88 Iubilus, argutus cantus.
89 Iubileus, annus requietionis.
90 Iuba, crinis equorum.
91 Iubar, splendor, fulgor, radiamen, claritudo, coruscamen, emicamen.
92 Imbricus, pluviosus, nimbosus.
93 Imbricium, Iovarium, impluvium, quod etiam imbrex dicitur. Prudentius imbricibus ruptis undantis desuper auri.
94 Iccire, percutere, ictuare, depuere, percellere, vapulare, ferire.
95 Integro, integre. Iosephus illud vero integro scio quod nunc bello victum reliqui.

---

74 Mart. Cap. IX 888: quin etiam interulos gaudens dissolvere nexus **93** Prud. *c. Symm.* 67 **95** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XV p. 439 *F.*: Illud vero integro scio: quia quamvis victum in Acciaca pugna non reliqui

---

70 infernas: inferius P_1 **71** edicere *om.* H / indicare: iudicare P_1 / enervare *om.* P_1 / deflorare ⟨denodare⟩ H *om.* V_1 **71** *post* 74 P_2 / Infimatus: Infirmatus P_1 **74** Martianus ... nexus *om. Mai* / quinam: quin V_1IP_2 qui irent P_1 / gaudet: gaudent H **77** penitissimus ⟨penitior⟩ P_1 / impositus *om.* HP_1 / immissus: intimus P_1 *om.* H **78** insularum habitator: insulam habitans H **79-80** *mutato ordine* P_1 **79** dignitatem: dignitate HP_2 **80-84** *post* 59 H **80** *hic et post* 58 H / Innuba (*Mai*): Inuba V_1 **85** vel ⟨puellarum flammeum⟩ H / mappa *om.* H **91** claritudo ⟨claritas⟩ H / coruscamen *om.* H / emicamen: enucleamen P_1 *om.* H **92** nimbosus: nubilosus P_2 ⟨pluvius⟩ H **93** Iovarium: lavarium I P_1 lovarium V_1P_2 / Prudentius ... auri *om. Mai* / undantis: nutantes P_1 **94** Iccire: Icerere P_1 *s.l.* vel icire H **95** Iosephus ... reliqui *om. Mai* / vero ⟨quod⟩ P_2 / nunc: nec P_2 nc V_1I / bello: bellum P_1 / victum: victo H vinctum P_1 / reliqui *om.* P_1

290 / 291 M.

96 Interduus, assiduus, continuus, iugis.
97 Interfoedatus, varie maculatus.
98 Intentiosus, contumax.
99 Intercapedinatus, spatiosus.
100 Involucrum, cuiusque rei involutio.
101 Imnire, hymnos canere, quod et ymnizare dicitur.
102 Ymnista, ille qui imnos canit. Prudentius state nunc hymniste matres.
103 Infirmitas, indigestio, constipatio, correctio, indissolutio.
104 Infrunitus, indigestus, vel in malo peritus. Salomon animo irreverenti et infrunito ne tradas me.
105 Intiber, genus holeris vel radix impediens aratrum.
106 Intercolumnium, spatium inter columnas.
107 Intercapedo, spatium, intervallum, interstitium.
108 Interpretamentum, interpretatio.
109 Investis, sine veste, nudus, glaber, glabellus, gymnus.
110 Intestatus, sine testamento mortuus.
111 Incrustatio, pavimentum.
112 Identidem, item, itidem. Plautus tardus ilico cepi esse, quom respecto identidem.
113 Interpuctio, distinctio.
114 Interpungere, distinguere.
115 Incolor, sine colore, sicut incorpor sine corpore.
116 Ingruere, appropinquare, appropiare, approximare.
117 Insedabilis, non cessans.
118 Instultus, ex parte stultus.
119 Iterativus, quod sepius iteratur.
120 Indolescere, dolore tristari, mestificare.
121 Indolescendus, tristis, vultuosus, sublestus. Sidonius que sunt amicis et inimicis indolescenda.
122 Iudicatorium, locus iudicii.

---

102 Prud. *perist.*. I 118: state nunc hymnite matres **104** *eccl.* XXIII, 6: animae irreverenti et infrunitae ne tradas me **112** Plaut. *cas.* 885-886: tardus blico coepi; quoniam **** | respecto identidem, ne senex **121** Sidon. *epist.* II 12,1

96-100 *om.* H **96** *post* 98 P_2 **97** varie *om.* H **98** Intentiosus: Interniciosus P_2 / contumax ⟨et est intentum reliqui⟩ P_1 **99** Intercapedinatus: Intercapeniatus P_1 / spatiosus: spatiatus P_1 **100** cuiusque: cuiuslibet P_1 **101** Imnire ⟨vel imnuere⟩ P_1 **102** Ymnista: Ymnicista P_2 ⟨Iconista vel⟩ P_1 / state: stare P_1 / imniste: yconiste P_1 / matres: matre V_1HP_2 manere ⟨ymniste⟩ P_1 **103** Infirmitas: Infrunitas H / constipatio: costipatio P_1 *om.* H / correctio: correptio P_1 *om.* HP_2 / indissolutio *om.* HP_2 P_1 **104** et: vel P_1 / me ⟨domine⟩ H **105** Intiber: Intib V_1 Intybus *Mai* / vel ... aratrum *om.* H **106** spatium *om.* P_2 **107** *inde ab* intervallum *distinxit* P_1 **109** gimnus *om.* H **112** cepi: incepi P_1 / quom (*Mai*): qm πφ P_1 / respecto: respicio P_2 respectu I / identidem: ideptidem P_1 **113-114** *mutato ordine* P_1 **115** incorpor (*Mai*): in corpore V_1 **116** appropiare: appropiare V_1 **117** Insedabilis: Incessabilis P_2 **119** Iterativus: Iteracius P_1 **120-121** tristari ... Indolescendus *om.* V_1I **120** dolore tristari: dolere V_1HP_2 / mestificare: aestificari P_1 **121** Indolescendus *om.* V_1I / sublestus: submestus P_1

291 M.

123 Itio, ambulatio. Augustinus alternis itionibus et reditionibus.

124 Impostor, perversus, contrarius, oppositus, impostus. Statius mens cunctis imposta manet.

125 Impostura, perversitas, fraus, stropha, tegna, alterplicitas, factio, dolus.

126 Incensare, incendere, irritare, incitare, commovere.

127 Indigitare, invocare, implorare, exorare, supplicare.

128 Inquietes vel inquietus, sine quiete, et inrequietus, in eodem sensu.

129 Iurgiare, rixare.

130 Iubilitare, cantare.

131 Invergere, inclinare.

132 Inuncare, decipere.

133 Iuridicos, civiles.

134 Iocista, qui verbis ludit.

135 Illiberalis, non liberalis. Terentius servum haut illiberalem prebes te.

136 Inficie, negationes. Terentius ille inficias ibit sat scio.

137 Inficiari, negare, abdicare, diffiteri, abiudicare.

138 Impensa, sumptus, dispensa.

139 Impensare, consumere, abligurire, prodegere.

140 Interdiu, diu. Plautus interdiu, quasi claudus, sutor domi sedet.

141 Iconia, imago, effigies, iconisma, staticulum, stigma.

142 Ipomanes, genus acerbissimi veneni. Teodolus hyppomanes tractant, gustu sua membra cruentant.

143 Interluctare, impedire.

144 Impiare, crudeliter agere. Sidonius rastris funebribus impiare.

145 Iperbolicus, elatus, extollens, summissus, supinus, superbus, vesicosus.

146 Internecius, qui nec vivus est nec mortuus.

147 Impetigo, pupula in corpore, que et hirna dicitur et impetix.

---

123 Aug. *civ.* XII 21: de ... itionibus et reditionibus animarum **124** Stat. *Theb.* I 227: mens cunctis imposta manet **135** Ter. *ad.* 886: servom haud inliberalem praebes te **136** Ter. *ad.* 339 **140** Plaut. *aul.* 72-73: interdius | quasi claudus sutor domi sedet **142** Theodul. *ecl.* 270: ypomanes tractant, gustu sua membra cruentant **144** Sidon. *epist.* III 12,1

---

123 Augustinus ... reditionibus *om. Mai* / alternis: alternanti V_1 alternantibus IP_2 **124** oppositus: compositus P_1 / Statius ⟨Thebaidos⟩ P_1 **125** fraus ... dolus: *alio ordine* H **127** invocare: convocare P_1 **128-135** *om.* H **128** *post* 132 P_1 / Inquietes: Inquies P_2 **129** *om.* P_2 **130** Iubilitare: Iubilare P_2 **131** Invergere: Inungere I **133-134** *om.* HP_2 **133** Iuridicos: Iundices P_1 **135** haut: haud H **136-137** *mutato ordine* V_1 **136** ibit *om.* P_1 **137** inficiari: inficiare I **138** dispensa *om.* H **139** abligurrire: abligurire V_1 alligurire P_1 / prodegere: prodigere P_2 ⟨Indicare⟩ V_1 *om.* I *Mai* **140** claudus, sutor: sutor claudus P_2 / claudus: Claudius I / domi sedet *om.* P_1 **141** *inde* a iconisma *distinxit* P_1 / iconisma: icomisma V_1 .i.˙ comisina I *s.l.* ⟨vel icosma⟩ H ⟨vel ioc†nia⟩ P_1 **142** Ipomanes: Ipomanis V_1 I Ipomenes P_1 Hippomanes *Mai* / Teodolus: Theodorus P_1 / hyppomanes: yppomenes P_1 **143-144** *in unum coegit* I **143** Interluctare: Interluctuare I Interlucrare P_1 **144** crudeliter agere *om.* I / Sidonius ... impiare *om.* I *Mai* / rastris *om.* P_1 / funebribus: funebris funeribus P_1 *ante corr.* P_2 **145** Iperbolicus: Iperbolus P_1 perbolicus V_1 / extollens ... vesicosus *om.* H / summissus: sub ⟨superus supernus⟩ P_1 *om.* P_2 / vesicosus *om.* P_2 **147** pupula *et s.l.* puree I

148 Impetiginosus, hyrniosus, pupulosus, verrucosus, inequalis.
149 Idromellum, aqua mellita, que et anglice meda dicitur.
150 Iduare, dividere, inde iduus .i. divisio.
151 Imbellis, sine bello.
152 Imbellia, debilitas.
153 Interduca, nomen Iunonis, quia domum ducebat virgines.
154 Ictuatus, percussus.
155 Iapix, ventus velox.
156 Impubescere, crescere.
157 Involvolus, quedam bestia que viso homine se involvit.
158 Incitega, machina super quam amphora stat in convivio.
159 Infelicitare, affligere, afflictare, cruciari, tormentari.
160 Inferia, sacrificium infernalibus factum.
161 Incubar, qui res alienas tenet.
162 Incuba vel incubus, qui superincumbit.
163 Imporcitor, qui sulcos facit in agro, nam porca dicitur terra eminens inter duos sulcos.
164 Interegermus, paries qui inter duas domos interseritur.
165 Incicur, insipiens, stolidus.
166 Insulsus, stultus, bardus, blennus, brutus, infatuatus, insipidus.
167 Inforare, in foro placitare.
168 Incomitiare, in comitio placitare. Plautus l i c e t n e i n f o r a r e , s i i n c o m i t i a r e n o n l i c e t ?
169 Ierarca, sacer princeps.
170 Ierarchia, sacer principatus.
171 Igma, vitium vasorum fictilium.
172 Incilla, fossa que fit ad aquam derivandam in via.
173 Irpices, genus rastrorum, quod dentes plures habeant.
174 Irpini, lupi.
175 Iterato, iteratim, iterum, item, idemtidem.
176 Insupare, miscere.
177 Inhumanicare, per vim inferre.

---

168 Plaut. *Curc.* 401: licetne inforare, si incomitiare non licet?

---

148 hyrniosus: irnosus P_1 / pupulosus, verrucosus, inequalis *om.* H **149** Idromellum: dromellum V_1I / et Anglice: Gallice IP_1 / meda: mede H meta P_1 **150** Iduare: Induare P_2 duare V_1 / divisio: divisus V_1I **151-157** *om.* H **153** quia: que *Mai* / domum: domi P_1 **154** percussus. ⟨Icire ictuare percutere⟩ IP_1 **155** velox. ⟨Iperefania ⟩ V_1I **156** *post* 178 V_1I **158** Incitega: Inortega P_1 **159** Infelicitare: Infelicare V_1IP_2 / cruciari: cruciare I **160** Inferia: Inferna P_1 **161** Incubar: Incuber I / qui: quod P_2 **162** Incuba: Incubo I / vel incubus *om.* H **163** Imporcitor: Inporticator I **164** Interegermus: Integermus P_2P_1 **165-166** *in unum coegerunt* HP_2 *alio ordine* P_1 **166** infatuatus: inflammatus P_1 / insipidus *om.* H **168** Incomitiare: Incomicare V_1 Incomiciare *Mai* / incomitiare: incominciare P_1 / licet: licebit H **169-170** Ierarca ... principatus: Ierarcha sacer principatus I **171** Igma: Ignia I / vitium: vicia P_1 **172** derivandam: dirivandam V_1 derivandum H **173** ⟨Ilarpex que Lombarde dicitur⟩ Irpices I / rastrorum: rostrorum IP_1 / habeant: habeat H habet P_2 **174** *om.* P_2 **175** *inde a* iterum *distinxit H* / iterum *om.* P_1

292 / 293 M.

178 Iperephania, superbia, elatio, extollentia, arrogantia, fastus, tumor, insolentia.
179 Incuria, negligentia.
180 Incanivare, stuprare, crissare, cevere, infutuare, futire.
181 Inerticus, iners, remissus, laxus, semisomnis, ignavus, probrosus, socors.
182 Ir, medietas palme, que et vola dicitur.
183 Inedia, penuria, inopia, indigentia, calamitas.
184 Inhibere, prohibere, vetare, interdicere, interminare.
185 Inficere, tingere.
186 Inextricabilis, insolubilis.
187 Inquietare, non pacare.
188 Inolere, crescere, adolere, pullulare, fruticari.
189 Ignominia, obprobrium, dedecus, improperium, flagitium, iniuria, iniuramen.
190 Ignominiosus, iniuriosus, probrosus, flagitiosus, dedecorosus.
191 Inquilinus, advena, alienus, discosus, alienigena.
192 Incentivum, incensio.
193 Intentare, intendere.
194 Illicitatio, inobedientia.
195 Insolescens, superbus, elatus, insolens, arrogans, tuberosus, torosus, fastuosus, pervicax, vesicosus, yperbolicus, supinus, summissus.
196 Iperliricus, super cantum lire dulcis.
197 Incalare, invocare, adsciscere, adscire.
198 Importunus, protervus, pertinax, obstinatus.
199 Intercipere, deprehendere.
200 Impertiri, dare, donare, prebere, tribuere, impendere.
201 Infestus, molestus, gravis, acerbus, sublestus.
202 Infestare, molestare, gravare, officere.
203 Ingurgitare, infundere, devorare.
204 Ingratitudo, ubi gratia et favor non est.
205 Iconomus, villicus, dispensator.
206 Ideales, elementa.
207 Iduare, dividere.

---

178 *ante* 155 V_1IP_1 / Iperephania: Iporefania P_1 Ipifania P_2 **178-179** *mutato ordine* P_2 **180** Incanivare: Incantuare H Incanare P_1 / crissare: crisare V_1H / cevere: acue P_1 / infutuare: futuare HP_1 / futire. ⟨Incuria negligentia⟩ P_2 *om.* H **181** *inde ab* ignavus *distinxit* P_2 / lexus: lapsus P_1 / socors ⟨piger⟩ H **182** palme ⟨indeclinabile neutri generis⟩ P_1 **183** calamitas *om.* P_2 **184** interminare: minitare P_1 *om.* P_2 **185** tingere ⟨intingere⟩ P_1 ⟨intinguere⟩ I ⟨immingere⟩ P_2 **186** *post* 188 P_2 / Inextricabilis: Inextrinsecabilis V_1P_2 **187** pacare: placare P_1 / pullulare: pululare I **189** obprobrium opproprium V_1 obbrobrium *Mai* / iniuramen. ⟨Inholescere crescere adolere pullulare fruticari (fr P_1)⟩ P_2P_1 **190** probrosus *om.* $V_1P_2P_1$ ⟨flagitiosus⟩ H / dedecorosus ⟨flagitiosus⟩ P_1 **191** alienus ⟨barbarus⟩ H / discolus: discosus V_1 **192-193** *om.* P_2 **195** torosus: tinosus I / fastuosus: fastidiosus P_1 / vesicosus ... summissus *om.* H / supinus ⟨cervicosus⟩ P_2P_1 / summissus *om.* P_2 **196** Iperliricus: Hyperlyricus *Mai* / lire: lyre *Mai* / dulcis ⟨vel dulcis⟩ H **197** *om.* P_2 / invocare ⟨vocare⟩ H / adsciscere, adscire *om.* H **198-199** *mutato ordine* P_2 **199** deprehendere ⟨impendere⟩ H **200** Impertiri *et s.l.* vel impertire H / impendere *om.* H **201** sublestus: sublectus V_1I **202** *post* 208 P_2 / gravare: guare V_1 **203-208** *post* 156 H **203** devorare *om.* P_2 **206-207** *om.* P_2 **206** Ideales: Idoles P_1 **207** *om.* H / Iduare: Iduere P_1

293 / 294 M.

208 Iduvie et reduvie, indumenta.

209 Impos, non potens, debilis, imbecillis, invituosus, eviratus, elumbis.

210 Insertare, immittere.

211 Insitio, planatio. Ovidius venerit insitio, fac ramum ramus adoptet.

212 Inserere, plantare.

213 Interminus, sine termino. Augustinus si eternitati intermine comparantur.

214 Inmutuare, alternare.

215 Inspicare, acuere. Virgilius farroque inspicat acuto.

216 Impresentiarum, in presenti modo.

217 Intempestivus, quod in tempore congruo non fit. Boethius intempestivi funduntur vertice cani.

218 Inextricabilis, insolubilis.

219 Invitamentum, invitatio. Augustinus invitamenta nequitie.

220 Indipisci, adquirere, adipisci.

221 Indeptus, adeptus. Augustinus unus honorem amisit, alter indeptus est.

222 Interminari, vetare.

223 Incanus, valde canus. Ovidius labra incana situ.

224 Impes, impetus.

225 Inglorius, sine gloria. Ieronimus ne queras gloriam et non dolebis cum inglorius fueris.

226 Illex, qui aliquem inducit in fraudem. Plautus esca est meretrix pectus illex.

227 Illicere, illaqueare, decipere, defraudare, calvire, inescare.

228 Interlitor, qui aliquem occidit.

229 Investiceps, cui barbam nondum crescit, qui et imberbis dicitur.

230 Illepidus vel inlepidus, in suavis. Terentius abi hinc cum tuis donis illepidis.

---

211 Ov. *rem.* 195: fac ramum ramus **213** Aug. *epist.* XCVI 6: si aeternitati interminae comparentur **215** Verg. *georg.* I 292: feroque faces inspicat acuto **217** Boeth. *cons.* I *carm.* 1, 11 **219** Aug. *epist.* CCXXXI 6 **221** *non repperi* **223** Ov. *met.* VIII 802 **225** *non repperi* **226** Plaut. *asin.* 221: esca est meretrix, lectus inlex (pectusM *var. l.*) **230** Ter. *eun.* 651-652: In' (abi *var. l.*) hinc quo dignus cum donis tuis tam lepidis (inlepidis *var. l.*)

---

209 Impos: Inops P_2 **210** immittere: immiscere *Mai* **211** planatio: plantatio P_2 / fac ramum: fac ramnamus P_1 sacratum V_1 sacratus *Mai* **213** intermine (*Mai*): etermine V_1 / comparantur: comparentur H **215** ferroque ⟨faces⟩ P_2 **216** modo *s.l.* P_2 *om.* P_1 **217** congruo *om.* P_1 **218** *ante* 186 HP_2 *om.* I **219-220** *mutato ordine* P_1 **219** invitamenta: invitamento P_1 **220-221** *in unum coegit* I **220** adeptus *om.* I / honorem amisit: amisit honorem P_2 / amisit: amissum P_1 / ⟨et⟩ alter P_1 **223** situ: siti P_1 ⟨est meretrix pextus ilex⟩ V_1I **224** *om.* P_1 **225** Ieronimus ... fueris *om.* *Mai* / Ieronimus: Augustinus P_2P_1 ⟨inde⟩ quidam I ⟨inde⟩ quodam libro V_1 **226** inducit: ducit IP_2 / Plautus ... illex *om.* P_2 *Mai* / esca *om.* V_1I / est ... illex *ad* 223 *post* situ V_1 I / illex: ilex V_1I **227** defraudare: defraudari P_2P_1 defrudare H **229** impuber: imbub V_1 puber P_1 imberbis *Mai* **230** Illepidus: Inlepidus P_1 / vel inlepidus: et ilepidus P_1 *om.* P_2

294 M.

231 Interpolare, obsculare, obtenebrare, obnubilare.
232 Impomentum, cibus qui cene extremus imponitur, quod et bellarium dicitur.
233 Impudicus, incestus, non castus.
234 Impudicare, incestare.
235 Illimis, purus, sine limo. Ovidius fons erat illimis nitidis argenteus undis.
236 Isterologia, sermonis preposteratio.
237 Interstitium, intervallum.
238 Improbulus, improbus. Iuvenalis finge tamen te improbulum.
239 Indigetes, dii quorum nomina non audebant proferre.
240 Ineptare, infatuare.
241 Internodium, nodus genuum. Ovidius mollia nodosus facit internodia poples.
242 Intercilium, spatium inter cilia.
243 Inscitia, insipientia. Terentius vobis facere inscitia est.
244 Imbulus, porticus vel locus ad ambulandum aptus, quod et deambulatorium dicitur.
245 Ipocrita, superauratus, fictus, simulans.
246 Inscitus, insipiens. Horatius sed turpe putat inscite metuitque liture.
247 Inaurare, ornare.
248 Incus, ferrum super quod faber percutit. Statius innumera resonant incude Micene.
249 Intercus, qui aliquid inter cutem patitur. Cato intercutibus stupris obstinatus.
250 Inescare, decipere. Terentius nescis inescare homines, Sannio.
251 Insignire, honorare, vel nobilem facere.
252 Informare, habundare, instruere.
253 Inequitare, non eque agere.
254 Ingranare, grana in horreum ponere.
255 Insinuare, demonstrare.
256 Inflexuosus, inflexibilis.

---

235 Ov. *met.* III 407 **238** Iuv. V 72-73 **241** Ov. *met* VI 256: mollia nervosus facit internodia poples **243** Ter. *eun.* 1071: si idem vobis prodest, vos non facere inscitiast **246** Hor. *epist.* II 1,167: sed turpem putat inscite metuitque lituram **248** Stat. *Ach.* I 414 **249** Cato *orat.* 62 (Fest. p. 193 M.) **250** Ter. *ad.* 220

---

231 obtenebrare, obnubilare *om.* H **232** extremus: extremo P_2 extremius H / quod et bellarium dicitur *om.* H *Mai* **236** *post* 239 P_2 / Isterologia: Interologia V_1H Interolegia I Isteron P_1 *Mai* **238-239** *post* 240 P_2 **239** Indigetes: Inquietes H / *om.* P_1 / proferre: proferere P_2 *ante corr.* **240** Ineptare: Ineptuare P_2 **241** Internodium: Internodia P_1 / nodosi: nodosus *Mai* **242-243** *mutato ordine* P_2 **244** vel locus *om.* P_2P_1 *s.l.* H / ambulandum ⟨aptus⟩ *Mai* **245** fictus *om.* H / simulans: simulatus I *om.* H **246** *om.* P_2 / insipiens *et s.l.* vel indoctus H / Horatius (*Mai*): Oratius V_1 / turpe: turpem H / inscite: inscie P_1 **247** *om.* H **248** percutit: cudit H / Micene: Mycene *Mai* **249** *om.* H / obstinatus (*Mai*): ostinatus V_1 **252-258** *alio ordine post* 208 H **250** Sannio: Sanio P_1 **253-254** *mutato ordine* P_1

257 Influctuare, habundare.
258 Infurcare, suspendere.
259 Interemna, corda que frequentius est inter amnes.
260 Internicidium, testamentum pro quo homo est occisus.
261 Irrefragabilis, irresistibilis.
262 Implumis, sine pluma. Ovidius implumes Calaisque puer Zetesque fuere.
263 Importunare, inquietare, vexare.
264 Instita, parva panni particula, maior quam fimbria.
265 Iunix, bos non de iugo, iniunctus.
266 Inlices, canales in quibus aqua elicitur.
267 Inauris, anulus auris.
268 Intercutitus, qui aliquid inter cutem patitur, quod intercutaneus et intercus et subcus et subcutaneus dicitur.
269 Infrontuosus, audax, impudibundus.
270 Illunis, sine luna. Sidonius non nox illunis et turbida.
271 Invalitudo, infirmitas.
272 Invectare, portare.
273 Impertire, donare.
274 Impertes, expertes sine parte.
275 In palam, in aperto.
276 Impurus, non purus.
277 Importunare, inquietare.
278 Importune, inquiete.
279 Impostus, perversus.
280 Impexus, non pexus.
281 Improperare, infamare.
282 Impendere, donare.
283 Impendio, sedulo.
284 Impendium, dispensa.
285 Impendiosus, sedulus.
286 Impendiose, sedule.

---

262 Ov. *met.* VI 716 **270** Sidon. *epist.* III 7,4

---

257 Influctuare: Influere P_1 **259** Interemna: Interemnia H Intercinia P_1 / corda: chorda *Mai* / frequentius: frequenter P_1 **260** occisus *om.* P_1 **262** Zetesque: Zetusque P_1 **263** *post* 275 H / inquietare. ⟨Importune, inquiete⟩ H / vexare *om.* H **264** maior quam: que minor P_1 / fimbris: fimbriam V_1 *ante corr.* ⟨vel vitta unde Iohannes in evangelio [*cf. fortasse* Matth. XXII 13] ligatis manibus et pedibus instans⟩ P_1 **265** Iunix: Iunis *et s.l.* vel iniuges H Iniux V_1 / non de: nondum V_1P_1 / iniunctus: iunctus HP_1 **266** aqua *om.* V_1 **268** Intercutitus: Intercunctus P_1 / quod intercutaneus: qui intercutitus P_1 **270** turbida (*Mai*): turbite V_1 **271-302** *post* 335 H **271** infirmitas ⟨debilitas imbecillitas. Imbecillare infirmare debilitare enervare⟩ H **273** Impertire: Impertiri P_1 **274** Impertes ... parte: Impors expers P_1 **276** purus. ⟨sordidus fetidus exoletus unde Prudentius [*c. Symm.* I 271] Ganymeden exoletum cui tiranno prodidit⟩ H **277-278** *om. Mai* **279** Impostus: Impestus P_1 **283** *om.* H / sedulo: sedule V_1P_1 **284-286** *post* 287 P_1 **284** dispensa: dispensatio H **286** *om.* H

295 M.

287 Irrorare, aspergere.
288 Inceptare, incipere.
289 Implorare, rogare.
290 Incomptus, laudatus.
291 Insomnis, vigil.
292 Institor, mercator.
293 Incrementum, excrementum.
294 Incrementare, crescere.
295 Indempnatus, indemnis.
296 Inscitus, indoctus.
297 Inenodabilis, insolubilis.
298 Infit, dixit.
299 Infrigidare, frigere.
300 Immunitas, integritas.
301 Immaniter, crudeliter.
302 Impostrix, deceptrix.
303 Inhibitores, exactores.
304 Involare, in manu tenere.
305 Impubes, iuvenes, adolescentes.
306 Inexpletus, insatiatus.
307 Incompetens, inconveniens.
308 Impiare, impie agere.
309 Impluvium, lavorium.
310 Intempestus, incongruus.
311 Induperator, imperator.
312 Imperitare, imperare.
313 In proclive, intente, sedule.
314 Incensare, incendere.
315 Incitabulum, incitatio.
316 Incenis, sine cena.
317 Implorare, rogare.
318 Irrugare, hirsutum facere.
319 Interclinium, diversitas viarum.
320 Inigere, pecus a pastu agere.
321 Indistanter, inseparabiliter.
322 Intricatus, implicatus.
323 Illinc, ex illa parte.
324 Istinc, ex ista parte.

---

287 Irrorare: Irrogare V_1 **288** incipere ⟨iniciari⟩ H **289-290** *om.* H **291** Insomnis ⟨sine sompno. Insompnietas que non sinit dormire ⟩ H **292** mercator ⟨mando⟩ H **294** *om.* P_1 / crescere. ⟨Incrassare impinguare. Incrassatus impinguatus⟩ H **296** *om.* H **297** ⟨Inenodatus insolutus.⟩ Inenodabilis H **298** dixit. ⟨Inquit ait. Indiguus egens genus. Infendere irasci⟩ H **299** *hic et post* 302 H **299** Infrigidare: Infridare H Infricdare P_1 **300** integritas ⟨quietantia⟩ H **301** crudeliter ⟨ferociter⟩ H **302** deceptrix. ⟨Infrigidare frigidum facere. Immanis crudelis. Feritas sevitia⟩ H **303** *ante* 256 H **305** adolescentes *om.* H *Mai* **309** Impluvium *om.* P_1 / lavorium: lovarium V_1 lavarium P_1 **310** incongruus. ⟨Impudentia pudor⟩ V_1P_1 **313** intente *om.* P_1 **320** agere. ⟨Inibulus locus ad ambulandum (spaciandum P_1) aptus (*om.* P_1)⟩ V_1P_1

295 M.

325 Inclamare, clamare.
326 Inofficiosus, inutilis.
327 Indisciplinatus, incorrectus.
328 Inhalare, inspirare.
329 Infitari, inficiari, negare.
330 Inimicarius, adversarius.
331 Inconsideratus, indiscretus.
332 Impense, impendio, sedule.
333 Intricare, remorari.
334 Intricadro, in tertia parte.
335 Intitubanter, indubitanter.

---

327 incorrectus: incorreptus P_1 **328** *om.* H **329-335** *ante* 271 H **329** Infitari *om.* P_1 **330** adversarius: adversus P_1 **332** ⟨Intitubare indubitare.⟩ Intitubanter H / sedule ⟨impendiose⟩ H **333-334** *mutato ordine* P_1

Explicit tractatus II° de nona littera que est -I- H

L

296 M.

[1] None littere tractatu tandem elimato ad decime deflorandam expositionem fuit accincta Grammatica, unde et eminus ait: "De decimo quod -K- appellatur tractatura elemento, quod uti Martianus ait, faucibus hiantibus, patuloque palato formatur, nihil aliud ferme exprimere novi, nisi quod omnes fere partes incipientes per -K- litteram vel Grece sunt vel a Grecis composite, ut he: [1a] **karisma**, inunctio vel spiritus sanctus; [1b] **kalon**, bonus; [1c] **kalodemon**, bonus angelus; [1d] **kacos**, malus; [1e] **kacodemon**, malus demon; [1f] **kiri**, pater; [1g] **kirri**, porcus; et sic de ceteris. [2] Unde quia constat fixam super hanc litteram et generalem istam esse sententiam, plurima consequenter de undecima littera, que est -L-, proferemus, que ut ait Martianus, lingua palatoque dulcescit et, pressa lingua, promitur que et minus intelligentes apprime instruent et multa emulis vulnera infigent. [3] Duobus namque emuli sauciabuntur modis, quia utilia et ad commune commodum proficentia admodum enucleata intuebuntur et quia ex enucleatis perplures in melius poterunt informari, verum ceptum laborem sedule et diligenter exequamur, tanto contra eorum infestationes tutiores, quanto ab eis amplius infestamur". Dixit et incepit.

---

1 Mart. Cap. III 261: K faucibus palatoque formatur **2** Mart. Cap. III 261

Incipit prologus in tractatum primum de -L- H Proemium XI littere A
Prologus decimae litterae et undecimae *Mai*

1-2 None ... promitur: Primum undecime litere exordiens tractatum grammatica brevem in hiis verbis edisseruit prologum plura super -L- litera, que ut ait Martianus, lingua palatoque dulcescit sum exibitura H **1** None ... he *om.* M_1 / tractatu (*Mai*): tractatum V_1 / elimato: eliminato P_1 / ad (*Mai*) *om.* V_1 / decime: decimam A decem P_2 *om.* V_1 / de *om.* P_1 / decimo: decima I / elemento: eliminato P_1 / ⟨sine⟩ nihil P_1 / aliud: aliquid est P_1 *om.* V_1I / ferme *om.* P_1 / novi: nomine P_1 / fere *om.* I / litteram *om.* P_1 / inunctio: .i. unctio I / kalon: kalos *Mai* / demon: angelus *et s.l.* demon P_1 / pater ⟨vel dominus⟩ P_1 / porcus ⟨karus a um karior karissimus, a quo karitas tis, et karitativus a um⟩ P_1 / et ... ceteris ⟨karitis tis, karitativus a um, kurie domine⟩ M_1 *om.* P_1 **2-3** *om.* M_1 **2** Unde ... littera: sed quia constat hanc litteram esse quasi fixam plurima consequenter de nova P_1 / fixam: firmam A / istam *om.* I / plurima: pluria A / promitur: pronuntiatur AP_2 / et minus: etiam minus P_1 / emulis: eminus H / infigent: infligent A infligerent P_1 **3** emuli: emulis P_1 / ⟨et⟩ utilia AP_2 / commodum: admodum V_1I / proficentia admodum: proficentia (proficientia I) commodum V_1I proficienda commodum P_1 / ex *om.* AP_2P_1 / perplures: quamplures AP_2 / verum *om.* P_1 amplius *om.* P_1

Explicit prologus H

297 / 298 M.

L i **1 Lego** is gi lectum tu verbum activum, 2 unde hic **lector** ris, 3 et hec **lectrix** cis, 4 **lectus** a um, 5 hec **lectio** nis, 6 unde hec **lectiuncula** le diminutivum, 7 et hoc **lectrum** tri .i. analogium super quod legitur, 8 et hic **lectus** ti pro strato, 9 unde hic **lectulus** li; 10 et componitur hoc **lectisternium** .i. stratio lecti. 11 Item a lego **legito** as, 12 et **lectito** as ambo frequentativa, 13 et hic et hec **legibilis** et hoc legibile, 14 unde **legibiliter** adverbium, 15 et hec **legia** e navis eo quod legat .i. colligat ante se aquas, 16 et hic **lembus** bi similiter navis,unde Virgilius non aliter quam qui adverso vix flumine lembum remigio subigit; 17 et hic **lembulus**, li, 18 et **lecturio** is. 19 Item a lego hec **lectica** ce pro curru dicitur vel pro cortina, 20 et hoc **legumen** nis, 21 unde hic **leguminarius** rii .i. hortolanus vel leguminis venditor. 22 Et a preterito legi i mutata in o fit **lego** as .i. mittere, 23 unde **legator** oris, 24 et **legatorius** a um, 25 et **legatus** a um, 26 et hec **legatio** nis, 27 et hoc **legamen** nis .i. missio. 28 Et componitur **allego** as .i. mittere, 29 unde **allegatus**, 30 **allegatio**, 31 **ablego** as .i. aliorsum mittere, unde Terentius in echira ponens participium ait aliquo mihi hinc est ablegandus; et inde verbalia. 32 Item a lego hec **littera** e et dicitur littera quasi legitera eo quod legentibus iter prebeat, 33 et inde hec **litterula** le, 34 et hec **litura** re .i. feditas littere, 35 et **litteratus** a um .i. litteris instructus, 36 et **litterarius** a um .i. litteris plenus, unde Augustinus in VI de civitate Dei cum quidam litteraria Varronis opera predicaret; 37 et hic **litterator** ris .i. multis litteris instructus, unde Ieronimus in expositione super Matheum litterator, inquit, erat quod Grece grammates dicitur. 38 Litteratus componitur **illitteratus** .i. sine litteris. 39 Littera com-

---

16 Verg. *georg.* I 201-202: non aliter quam qui adverso vix flumine lembum | remigiis subigit **31** Ter. *hec.* 413-414: aliquo mihist | hinc ablegandu' **36** Aug. *civ.* VI 2: cum eiusdem Varronis litteraria opera praedicaret **37** Hier. *in Matth.* I 8,20: litterator erat (quod significantius graece dicitur γραμματεύς...)

Incipit tractatus primus super undecimam litteram que est -L- H

8 *om. Mai* / strato: stratu ⟨nam de collectis herbis fiebat⟩ P_1 **9** lectulus li: lecticulus ⟨diminutivum⟩ M_1A P_1 **12-14** ambo ... legibiliter *om. Mai* **16** non ... flumine *om.* P_1 / subigit: subierit A **17** li ⟨diminutivum⟩ P_1 **18** ad 19 *post* lego H / is ⟨meditativum⟩ P_1 **19** vel: et P_2 / pro *om.* P_1 **21** hortolanus: ortolanus P_2 ortulanus M_1A hortulanus *Mai* **22** mittere ⟨unde hic legatus ti⟩ P_1 **23** *om.* P_1 / oris ⟨et hec legatrix cis⟩ H **24** *post* 27 I / legatorius: legarius P_1 **26** nis ⟨et legatarius⟩ P_1 **27** .i. missio *ad* 26 *post* nis H_{φ} **28** mittere: remittere H remito P_1 inducere M_1A **29** unde ⟨allegator, allegatrix⟩ H **30** allegatio ⟨et relego as .i. in exilium mittere, unde relegatus a um⟩ M_1A **31** ablego as *om.* M_1 / in echira *om.* P_1 / aliquo ⟨modo⟩ P_2 / mihi hinc est: hic mihi est P_1 mihi est A mihi est hinc M_1 est hinc P_2 / ablegandus: ablegando P_2 **32** littera: litera H / littera: litera H / legitera: legittera V_1I / legentibus: legendi V_1 **33** litterula: literula HA littercula *Mai* **34** et ... re *om.* A / litura: littura V_1 I M_1 / littere: litere H **35** litteratus: literatus H **36** litteraria: literaria H / Varronis: Varonis P_1 Varranis P_2 / predicaret ⟨et literatorius a um .i. res pertinens ad literas, sicut dicimus scientia literatoria vel ars⟩ H **37** in expositione *om.* P_1 / Matheum: Matthaeum *Mai* **38** .i. sine litteris *om.* P_1

ponitur **oblittero** as .i. delere, [40] et inde **oblitteratus** a um .i. deletus, unde Macrobius de Saturnalibus vis nobis verba multis iam seculis oblitterata revocare? Hinc etiam Ambrosius super Egisippum ait pietatis genitalis usu oblitterato dolorem absorbuit; [41] et hec **oblitteratio**. [42] Item a lego hec **lex** gis, [43] unde **legitimus** a um, [44] et hic et hec **legalis** et hoc legale, [45] unde **legaliter** adverbium; [46] et componitur **exlex** gis .i. extra legem. [47] Lego componitur **diligo** gis .i. amare, [48] et hic et hec **diligens** tis, [49] et inde **diligenter** adverbium, [50] et hec **diligentia** e, [51] et **dilectus** a um, [52] et hec **dilectio** nis. [53] Dicimus quoque **deligo** is pro eligere, et inde verbalia, [54] et hic **delectus** tui .i. electio, unde Iosephus in civitate nostra pro delectu militum. [55] Item lego componitur **colligo** is, [56] unde **collectus** a um, [57] et hec **collectio** nis, [58] et hoc **collegium** gii .i. societas, [59] et hic **collega** ge .i. socius. [60] Componitur quoque **negligo** gis .i. despicere, [61] et inde **negligens** tis, [62] unde **negligenter** adverbium, [63] et hec **negligentia** e, [64] et **neglectus** a um, [65] et hec **neglectio** nis. [66] Componitur etiam **eligo** gis, [67] unde **electus** a um, [68] et hec **electio** nis, [69] et hic et hec **elegans** tis .i. purus et valens quod comparatur elegantior elegantissimus, [70] unde **eleganter** elegantius elegantissime adverbia, [71] et hec **elegantia** e .i. prestantia. [72] Componitur nihilominus lego **intelligo** is, [73] unde **intelligens** tis, [74] et inde **intelligenter** adverbium, [75] et hec **intelligentia** e, [76] et hic **intellectus** ui, [77] unde hic et hec **intellectualis** et hoc intellectuale, [78] et **intellectualiter** adverbium, [79] **perlego** gis, [80] **relego** gis, [81] et **selego** gis .i. seorsum ab aliis eligere, unde Augustinus de civitate Dei in septimo dii seliguntur ut bulbi fortassis ceteri reprobantur; [82] et inde **selectus** a um .i. ab aliis electus, unde idem in eodem deos, inquit, incertos et selectos diligenter explicans. [83] Hinc etiam dicitur **siligo** nis .i. genus tritici eo quod sit selectum ab alio, [84] et inde **siligineus** a um.

---

40 Macr. *Sat.* I 5,1 Ambrosius = Heges. V 40,13 **54** *non repperi* **81** Aug. *civ.* VII 1: Qua in re non dico quod facetius ait Tertullianus [Tert. *ad nat.* II 9,5] fortasse quam verius: Si dii eliguntur ut bulbi, utique ceteri reprobi iudicantur **82** *cf. Aug. civ.* VII 2

---

40 de Saturnalibus *om.* P_1 / multis *om.* P_1 / Hinc ... absorbuit *om.* P_1 / genitalis usu *om.* I **47** .i. amare *om.* M_1AP_1 **48** ⟨dilector ris, et dilectrix cis, et⟩ diligens H **48-50** *post* 51 φ **52** *om.* A **53** deligo: diligo A delego *Mai* / eligere: eligo P_1 **54** electio: delectio P_2 dilectio A / cave delectus idem est quod differentia, unde facundissimus ille Iohannes in vita gloriosi Agartiris [?] Thome proscriptor addixit exilio sine delectu dignitatis aut ordinis conditionis aut fortune etatis aut sexus, et cetera *in marg.* H **56** um ⟨et hec collecta te⟩ H **72** nihilominus: quoque M_1A etiam P_1 / lego *om.* M_1AP_1 **74-78** *in marg.* P_2 **78** adverbium ⟨et intelligibilis, unde intelligibiliter adverbium⟩ P_1 **81** selego: seligo P_2 / eligere: eligo P_1 / unde ... reprobantur *om.* P_1 / ⟨si⟩ Dii φ *Mai* / seliguntur: seleguntur H seligerentur M_1P_2 seligentur A / reprobantur: reprobarentur M_1A **82** ab aliis: seorsum P_1 / unde ... explicans *om.* P_1 / inquit *om.* M_1P_2 **83** tritici: annone I *et s.l.* segle H / quod: quo HAP_2 *Mai* **84** um ⟨sicut dicimus panis siligineus .i. de siligine factus⟩ H ⟨et nota quod composita a lego que habent preteritum in xi mutant significationem sui primitivi, ut diligo, negligo, intelligo alia retinent. Lego as componitur relego, unde relegatus, relegatio quoddam genus exilii, unde relegatus quasi exul⟩ P_1

L ii [1] **Leo** es levi .i. delere sed non est in usu, [2] inde hic **letus** ti .i. mors, [3] unde hic et hec **letalis** et hoc letale .i .mortalis, [4] et **letaliter** adverbium .i. mortaliter, [5] et hec **letania** e .i. invocatio pro mortuis facta, [6] et **letatus** a um .i. mortuus, unde Ovidius metamorphoseos quo simul intravit letataque corpora vidit. [7] Letus componitur **letifer** a um, [8] et hic **lotofagus** gi .i. vermis mortuorum corpora comedens, nam [8a] fagos dicitur comedere, unde Ovidius de remediis illo lotofagos illo sirenas in antro esse puta. [9] Item a leo hec **Lethes** .i. fluvius infernalis qui dicitur delere memoriam, [10] et inde **Letheus** a um .i. obliviosus, [11] unde et **lethea** papavera dicimus eo quod oblivionem dent comedentibus ea, [12] et hic **letargus** gi morbus oblivionem afferens, unde Boetius philosophia letargum, inquit, pateris; [13] et inde **letargicus** a um .i. obliviosus, [14] et hec **letargia** e .i. ipsa oblivionis infirmitas. [15] Item a leo secundum Ysidorum hoc **lumen** nis eo quod leat .i. deleat tenebras, [16] inde **lumineus** a um, [17] et **luminosus** a um .i. clarus, unde Augustinus de civitate Dei in XI illam gratiam luminosa pietate tranquillat; [18] et hoc **luminare** ris .i. lumen, [19] et **lumino** as .i. clarificare, unde Martianus Capella curiam obstupefactis ceterorum ornatibus luminavit; [20] et componitur **illumino** as, et inde verbalia. [21] Ab hoc nomine quod est lumen dicitur **lignum** secundum Ysidorum eo quod conversum in ignem lumen faciat, [22] et inde **ligneus** a um, [23] et hic **lignarius** rii. [24] Leo componitur **deleo** es, [25] inde **deletus** a um, [26] et hec **deletio** nis, [27] et hoc **delubrum** bri .i. templum eo quod ibi peccata deleantur.

L iii [1] **Labor** ris lapsus sum lapsum su verbum deponens, [2] inde **lapsus** a um, [3] et hec **lapsio** nis, [4] et **lapso** as verbum frequentativum, [5] et **lapsim** adverbium .i. labiliter, [6] et hic et hec **labilis** et hoc labile, [7] unde **labiliter**

---

6 Ov. *met.* III 55: ut nemus intravit letataque corpora vidit **8** Ov. *rem.* 789-790 **12** Boeth. *cons.* I 2,5 **15** *cf.* Isid. *orig.* XIII 10,12 **17** *cf.* Aug. *civ.* XI 33 **19** Mart. Cap. I 73 **21** *cf.* Isid. *orig.* XVII 6,25; XIX 19,3

L ii **1** levi: lui V_1 / .i. delere *s.l.* I **2** hic letus *et s.l.* hoc letum H **6** metamorphoseos *om.* P_1 **7** Letus *et s.l.* letum H / letifer: letiferus AP_2 **8** lotofagus: lotophagus V_1 lothophagus *Mai* letofagus / fagos: phagos V_1 fagas A φαγεῖν *Mai* / lotofagos: lotophagos V_1 lothophagos *Mai* letofagos φ / sirenas: serenes (P_2 *ante corr.*) φ sirenes P_2 **9** Lethes: letes I Lethe *Mai* **11** et *om.* I *Mai* / lethea: letea I / comedentibus: comedenti I **12** afferens: ferens P_1 / Boetius: Boethius *Mai* Boetio V_1HM_1 in Boetio I in Boetio de P_2 / letargum: lethargum *Mai* letargirum V_1 **14** letargia: lethargia *Mai* letargica A **16** *om.* P_1 **17** a ... tranquillat *om. Mai* / in XI *om.* P_1 / gratiam: vero P_1 **19** clarificare: clarifico φ / Capella *om.* P_1 / obstupefactis: obstupesceris V_1IM_1 obstupescentibus *Mai* **21** lumen faciat: illuminet I **23** rii ⟨.i. portator vel venditor vel custos lignorum⟩ H **25** deletus (*Mai*): delectus V_1 **26** deletio (*Mai*): delectio V_1

L iii **1** sum ⟨labi⟩ H / lapsum *om.* IM_1A / su *om.* I M_1A **2** um ⟨et hic lapsus sus sui⟩ H ⟨et lapsus ui, et hic et hec lapsilis et hoc lapsile⟩ P_1 **4** et ⟨a supino u in o⟩ P_1 **6** labilis: lapsilis P_1 / labile: lapsile P_1 **7** labiliter: lapsiliter P_1

300 / 301 M.

adverbium, [8] et hic **labeo** nis .i. tabernarius vel lecator, unde Persius an mihi Polidamas et Troiades Labeonem pretulerint? [9] Item a labor hec **labina** ne .i. terra labilis, [10] et **lubricus** a um .i. labilis, [11] et inde **lubrico** as .i. labi, unde Prudentius in sicomachia lubricat incertos dubia sub imagine visus; et inde verbalia. [12] Et **labo** as verbum activum .i. labi, [13] et inde **labasco** is similiter pro labi, unde Terentius in eunucho labascit victus uno verbo. [14] Item a labor secundum quosdam hic **laberintus** ti .i. domus Dedali eo quod erratilis erat et ad labendum facilis, [15] et hec **labes** is, [16] unde **labecula** e. [17] Et per compositionem **labefacio** is quod et pro maculare dicitur et pro labi, [18] et inde **labefactus** a um .i. lapsus, [19] et inde **labefacto** as .i. labi, unde Persius labefactet forcipe adunca. [20] Labor componitur **collabor** is, [21] unde **collapsus**, [22] **collapsio**, [23] **prolabor** ris, [24] **prolapsus**, [25] et **prolapsio**, [26] **illabor** is, [27] unde **illapsus**, [28] et **illapsio**, [29] **allabor** is, [30] unde **allapsus**, [31] et **allapsio**, [32] **dilabor** ris, [33] unde **dilapsus**, [34] et **dilapsio**, [35] **relabor** ris, [36] unde **relapsus**, [37] et **relapsio**, [38] **elabor** ris, [39] unde **elapsus**, [40] et **elapsio**, [41] **prelabor** ris, [42] unde **prelapsus**, [43] et **prelapsio**.

[1] **Lino** nis lini vel levi litum tu verbum activum, [2] inde **litus** a um, [3] unde hec **litura** e .i. feditas non qualiscumque sed maxime litterarum, [4] et hec **litostrata** te .i. pictura elaborata, [5] et hic **litostratus** ti .i. stratus vel cumulus lapidum. [6] Item a lino hoc **linum** ni, [7] unde **lineus** a um, [8] et hec **linea** e, [9] et hoc **lien** indeclinabile .i. quedam pars intestinorum, unde Plautus lien necat renes dolent pulmo distrahitur; [10] et inde **lienosus** a um .i. ex lien habens infirmitatem, unde Plautus idem in cassia cor ut opinor lienosum habeo. [11] Lino componitur **illino** nis, [12] unde **illitus** a um, [13] **collino** nis, [14] unde **collitus** a um, [15] **perlino** is quod aliquando di- L iv

---

8 Pers. I 4-5: ne mihi Polydamas et Troiades Labeonem | praetulerint! **11** Prud. *psych.* 572 **13** Ter. *eun.* 178 **19** Pers. IV 40: elixasque nates labefactent forcipe adunca L iii

9 Plaut. *Curc.* 236-237: lien enicat, renes dolent | pulmones distrahuntur **10** Plaut. *cas.*414: cor lienosum, opinor, habeo L iv

---

8 Troiades: Troiadas P_1 **10** *om.* I **11** labi ⟨vel labifacere⟩ P_1 / in *om.* I P_1 **12** verbum activum *om.* P_1 **13** labasco: labesco I ⟨incoativum⟩ P_1 / similiter pro labi *om.* P_1 / in eunucho *om.* P_1 / labascit *s.l.* M_1 **14** laberintus: labirintus M_1P_1 labyrinthus *Mai* **15** labes *et s.l.* .i. macula H **17** quod ... labi: .i. maculare quod etiam ponitur pro labi P_1 **19** .i. labi *om.* P_1 **26-28** *om.* I **26-37** *om.* A **29-31** *post* 34 P_1 **32-34** *post* 28 P_1 **35** *post* 31 P_1 **35-37** *om.* M_1P_2 **36-37** *om.* P_1 **39-40** *om.* P_1 **41-43** *om.* H **42-43** unde ... prelapsio: a quibus verbalia ut a supradictis P_1 L iii

1 lini: linii P_1 **3** litterarum: literarum H littere P_1 **4** litostrata: licostrata P_1 **5** litostratus: licostratus P_1 / lapidum ⟨lithos pictura, stratos pavimentum, unde dicitur lithostratos .i. picturarum pavimentum⟩ P_1 **8** e ⟨et linteum ei, a quo linteolum li diminutivum, et linteamen nis⟩ P_1 **9-10** unde ... infermitatem *in marg.* P_2 **9** necat ⟨et⟩ P_1 **10** lienosus (*Mai*): lineosus V_1 linosus P_1 / in cassia: in cassina H *om.* P_1 / lienosum: linosum φ L iv

citur pro occidere, [16] et inde hic **perlitor** oris .i. occisor, unde Accius fictor scelerum fratris perlitor; [17] et **perlitus** a um, [18] **oblino** nis, [19] unde **oblitus** a um, [20] **relino** is, unde Terentius in tertia comedia relevi omnia dolia; et sciendum quod omnia composita a lino habent unum et eundem sensum.

L v [1] **Lateo** es ui verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hec **latebra** bre, [3] unde **latebrosus** a um, [4] et hoc **latibulum** li, [5] et hic **latex** cis .i. aqua, [6] unde **laticosus** a um .i. aquosus a um, [7] et **latrina** ne .i. cloaca; [8] et **latesco** is, [9] quod componitur **delitesco** is, [10] et **relitesco** is. [11] Item a lateo hic **latro** nis, [12] unde hic **latrunculus** li, [13] et hec **Laverna** ne .i. dea latronum, [14] et hoc **latrocinium** nii, [15] et inde **latrocinor** aris .i. furari, unde verbalia. [16] Item a lateo hoc **Latium** tii pro quadam patria ubi Saturnus dicitur latuisse, [17] et inde **Latinus** a um, [18] et hec **Latinitas** tis, [19] et hic et hec **Latialis** et hoc Latiale, [20] unde **Latialiter** adverbium. [21] Lateo componitur **deliteo** es, [22] et **reliteo** es.

L vi [1] **Luo** is lui verbum neutrum et caret supinis .i. punire, unde Homerus cur nata luit peccata parentis? [2] Inde hec **lues** luis .i. macula, [3] unde hec **luecula** e diminutivum, [4] et **luidus**, [5] vel **lividus** .i. maculosus, [6] unde hec **luvio** nis .i. feditas. [7] Item a luo hec **lura** re .i. os utris vel cullei, [8] et inde dicitur **luridus** a um .i. obscurus et tenebrosus, unde Ovidius metamorphoseos me luridus occupat horror; [9] et hic **lurco** onis .i. glu-

---

L iv **16** Acc. *trag.* 219 Ribb.[3]: epularum fictor scelerum fratris delitor **20** Ter. *heaut.* 460: relevi dolia omnia, omnis serias

L vi **1** Hom. Lat. 42 **8** Ov. *met.* XIV 198 **9** Aldh. *virg.* I 11

---

16 fictor: ficto et I / scelerum *om.* P_1 / fratris: fratrisque P_1 **17** *post* 15 P_1 **18** oblino: oblinio V_1 / nis ⟨activum oblevi vel oblinivi oblitum tu⟩ P_1 **19** Ovidius epistolarum [*Pont.* XI 1-2] si qua tamen cecis errabunt scripta lituris oblitus a domine cede libellus erit *in marg.* H **20** in tertia comedia *om.* P_1 / dolia ⟨mea⟩ P_2 ⟨omnes serias⟩ V_1 I ⟨omnes serias; et inde relitus ta tum, interlino nis, unde interlitus ta tum (Ieronimus in quadam epistula [XIV 1,1] literas quas inspicis lacrimis interlitas *in marg.*); circumlino nis, unde circumlitus ta tum (quidam [Walther *prov.* IV 26817 d] respue luxurie circumlita molla venerit *in marg.*)⟩ H / sensum ⟨exceptis tribus relino, delino, interlino quod pro delere dicitur⟩ φ ⟨scilicet sui primitivi linio nis linivi linitum tu activum, a quo linimentum⟩ P_1

L v **1** ui *om.* P_1 **5** aqua ⟨latens⟩ P_1 **8** is ⟨incoativum⟩ P_1 **9** is ⟨delitui⟩ H **11** nis ⟨eo quod latere cupiat⟩ H **12** li ⟨diminutivum⟩ P_1 **13** latronum (*in marg.* M_1): latrocinii AP_2 **14** nii ⟨ .i. furtum⟩ H **15** furari: fururi P_1 **21** es ⟨delitui. Item a lateo latito as frequentativum⟩ P_1 **22** *om.* P_1

L vi **1** punire: puniri M_1A **2** macula ⟨vel putredo ⟩ H **5** vel: et M_1 / lividus: luvidus A / maculosus ⟨vel putridus⟩ H **7** lura: lua P_1 / cullei: culei I culicis V_1P_2 culi P_1 **8** et tenebrosus *om.* P_1 / metamorphoseos *om.* P_1 / luridus: lubricus I **9** lurco: lucro A / .i. gluto *om.* φ /

302 / 303 M.

to qui semper hiat ad vorandum, unde beatus Adelmus in libro quem de virginitate composuit cum buccis, inquit, ambronibus et labris lurconibus; [10] et inde **lurcare** .i. multum vorare. [11] Item a luo hoc **lutum** ti, [12] inde **lutosus** a um, [13] et **lutose** adverbium, [14] et **luteus** a um .i. fetidus, [15] unde **luteolus** a um .i. luto similis, Virgilius pinguia luteola pingit vaccinia calta; [16] et **lutulentus** a um .i. fedus et luto plenus, [17] et inde **lutulentia** e .i. fetulentia e, [18] et **lutatus** a um .i. inunctus, unde Persius compositus lecto crassisque lutatus amomis. [19] Luo componitur **abluo** is, [20] unde **ablutus** a um, [21] et hec **ablutio** nis, [22] **colluo** is, [23] unde **collutus** a um, [24] et hec **collutio** nis, [25] et hoc **colluvium** vii, [26] et hec **colluvies** ei, [27] et hec **colluvio** nis omnia pro aque inundatione, [28] **eluo** is, [29] unde **elutus** a um .i. mundus et comparatur elutior elutissimus, [30] unde **elute** elutius elutissime adverbia, unde Horatius in sermonibus irriguo nihil est elutius orto; [31] **proluo** is, [32] unde **prolutus** a um, [33] et hec **prolutio** nis, [34] et hec **proluvies** ei .i. aquarum copia, [35] et hoc **proluvium** vii .i. aque inundatio quod etiam pro cuiuslibet rei effusione dicitur, unde Terentius in adelphos que est ista tam subita largitas? Quod proluvium? [36] **Diluo** diluis, [37] unde **dilutus** a um .i. liquidus, unde Persius dilutas queritur geminet quod fistulas guttas; cuius comparativum Macrobius de Saturnalibus posuit sic vinum epotum vim suam perdit et fit dilutius; [38] et hoc **diluvium** ii, [39] **alluo** is, [40] unde **allutus** a um .i. ablutus, [41] et hec **allutio** nis, [42] et pluraliter he **allutes** tium .i. loca cenosa et aquis plena. [43] Componitur etiam **reluo** is, [44] et **interluo** is, [45] et **circumluo** is, et notandum quod omnia composita a luo habent eundem sensum et dicuntur pro lavare.

---

15 Verg. *buc.* II 50: mollia luteola pingit vaccinia caltha **18** Pers. III 104 **30** Hor. *serm.* II 4, 16 **35** Ter. *ad.* 985: quod prolubium? quae istaec subitast largitas? **37** Pers. III 14: dilutas querimur geminet quod fistula guttas Macr. *Sat.* VII 6, 17: cum ergo epotum vinum in tam largum ceciderit umorem, vim suam perdit et fit dilutius

---

hiat: lirat P_1 / vorandum: vocandum I / Adelmus: Aldhelmus H Aldemus P_1 Adelinus A / in ... composuit *om.* P_1 / buccis: bucis I / et *om.* M_1P_2 **10** lurcare: lurco cas cavi H **12** um ⟨.i. similis luto⟩ M_1A **14-15** .i. fetidus ... .i. *om. Mai* **14** fetidus: fedus H **15** Virgilius: in bucolicis H **16** .i. ... plenus: munctus P_1 **17** *om.* P_1 **18** .i. inunctus *om.* P_1 / compositus (*Mai*): compositis V_1IP_1 / lecto: lectis P_1 / amomis (*Mai*): amonis V_1 **21** nis ⟨inde etiam per compositionem hoc malluvium vas ad manus abluendas paratum, unde malluvianus a um, unde invenitur sordes malluvianas; similiter hoc pelluvium vas ad pedes abluendos paratum, inde pelluvianus a um, unde invenitur sordes pelluvianas⟩ φ **28** is ⟨unde eluvies ei⟩ P_1 **29** mundus: immundus P_1 **33** prolutio: proluvio P_1 / nis ⟨ .i. aquarum copia⟩ H **34** *om.* H **35** aque: aquarum I / in adelphos: in adelphis *Mai om.* P_1 / quod: et P_1 / proluvium ⟨et prolubium ii, v mutata in b, unde Terentius quod prolubium .i. devastatio⟩ P_1 **37** quod: tot M_1A / cuius ... dilutius *om.* I / Macrobius (*Mai*): Macrobrius V_1 / de Saturnalibus *om.* P_1 / sic *om.* P_1 / epotum: potum P_1 **38** ii ⟨ .i. aquarum maxima inundatiō sicut facta est in diebus⟩ H **39** Alluo (*Mai*): Abluo V_1I **40** allutus (*Mai*): ablutus V_1I / .i. ablutus *om.* V_1I **41** allutio (*Mai*): ablutio V_1I / nis ⟨et hec alluvio nis .i. colluvio, unde Job [XIV 19] alluvione paulatim terra consumitur⟩ H **42** he: hec H / allutes: allues P_1 / aquis: aqua φ **43** is ⟨et inluo ⟩ P_1 **45** eundem: unum V_1H

303 / 304 M.

L vii [1] **Ludo** is lusi lusum su verbum neutrum, [2] inde hic **lusor** ris, [3] et **lusorius** a um, [4] et hoc **lusorium** rii .i. locus ubi luditur, [5] et hec **lusio** nis, [6] et hic **ludus** di, [7] unde hic **ludulus** li diminutivum, [8] et **ludibundus** a um .i. ludo plenus, [9] et hic et hec **ludibilis** et hoc ludibile, [10] unde **ludibiliter** adverbium. [11] Ludus componitur **ludifico** as .i. deridere, [12] et inde **ludificator**, [13] **ludificatus**, [14] **ludificatio**. [15] Componitur quoque hoc **diludium** dii .i. locus ubi ludi exercentur vel diversus ludus ab alio, unde Horatius in libro epistolarum displicet ille locus clamo et diludia posco. [16] Item a ludo hic **ludius** dii .i. ioculator, [17] et hec **ludia** e .i. ioculatrix, [18] et **ludicrus** a um .i. ludo plenus, [19] unde **ludicrosus** a um .i. ludibilis, [20] et hoc **ludibrium** brii .i. derisio. [21] Et **lusito** as .i. sepe ludere, unde Plautus in captivis coturnices dantur quicum lusitent; hinc etiam Macrobius de Saturnalibus Cesar aliis qui secum pila lusitabant centena sestertia dari iussit; et inde verbalia. [22] Ludo componitur **deludo** is, [23] unde **delusor** ris, [24] et **delusorius** a um, [25] et **delusus** a um, [26] et hec **delusio** nis, [27] **preludo** is, [28] unde **prelusus** a um, [29] et **prelusio**, [30] et hoc **preludium** dii .i. parvus ludus ante maiorem factus, [31] **eludo** dis .i. deridere, [32] inde **elusor**, [33] et **elusus**, [34] et **elusio**. [35] Componitur quoque **illudo** is, [36] et **colludo**, [37] et **alludo** is, [38] et **reludo** is, et ab istis verbalia.

L viii [1] **Lenio** nis lenii vel lenivi lenitum tu .i. mitescere, [2] inde **lenitus** a um, [3] et hec **lenitio** nis, [4] et hoc **lenimen** nis, [5] unde **lenimentum** ti, [6] et hic et hec **lenis** et hoc lene quod comparatur lenior lenissimus, [7] unde **leniter** lenius lenissime adverbia, [8] et hec **lenitas**, [9] et hec **lenitudo** nis, [10] et hec **lena** ne .i. ioculatrix, unde Plautus nomen est Lene multibiba atque merobiba; invenimus quoque lena pro quodam genere pallii, Persius cui circa umeros iacinctina lena est. [11] Item hic **Leneus** nei .i. Ba-

---

L vii **15** Hor. *epist.* I 19, 47: 'displicet iste (ille *var. l.*) locus' clamo et diludia posco **21** Plaut. *capt.* 1003 Macr. *Sat.* II 6, 5: C. Caesar aliis qui secum pila lusitabant centena sestertia illi uni quinquaginta dari iussisset

L viii **10** Plaut. *Curc.* 77: nomen Leaenaest, multibiba atque merobiba Pers. I 32: hic aliquis cui circum (circa *var. l.*) umeros hyacinthina laena est

---

L vii **3-4** *mutato ordine* I **4** *om.* P_2 **6** ludus: ludius *Mai* **7** diminutivum ⟨et ludicrum cri, et hic lusus ui⟩ P_1 **11-12** *om. Mai* **11** Ludus: Ludo *Mai* / deridere: deludo vel decipio P_1 **12-14** ludificator ... ludificatio: verbalia M_1A **15** diludium: diluvium P_1 / in libro epistolarum: in epistolarum libro V_1 *om.* P_1 / clamo: cathmo M_1A **18** cave dicimus hic ludicer hec ludicris hoc ludicre, sicut campester, ut patet per usus magistri Serlonis [?] licet ei quidam obviare contradicendo nituntur *in marg.* H **19** ludicrosus: lucrosus M_1A **20** derisio: derrisio P_1 *om.* M_1 **21** lusito (*Mai*): lustro V_1A *et s.l.* lusito V_1 / .i. sepe ludere: frequentativum P_1 / unde ... etiam *om.* P_1 / quicum: quibuscum *Mai* / de Saturnalibus *om.* P_1 / ⟨eis⟩ lusitent φ / sestercia: cestercta H **25** *om.* P_1 **30-34** *in marg.* M_1 **31** deridere: derridere P_1 devidere *Mai* **35** is ⟨ .i. deridere⟩ H **36** *om. Mai* / colludo ⟨is similiter ludere⟩ H **37** *ad* 38 *post* is M_1 / is ⟨ .i. ludere⟩ π **38** is ⟨ .i. iterum ludere⟩ H

L viii **1** mitescere: mitigare P_1 **4-5** *om. Mai* **10** multibiba: multibilia P_1 / merobiba: mobilia P_1 / pallii: palii I / cui *om.* A / iacinctina: iacintina V_1 hyacinthina *Mai*

chus eo quod potandum sit lenis, [12] et hic **leno** nis .i. lecator, [13] unde hic **lenunculus** li diminutivum, unde Plautus in Penulo s i d e d e r o e m i l i t a r i t e t i g e r o l e n u n c u l u m. [14] Invenimus etiam hic **lenulus** li pro diminutivo, unde idem Plautus in eodem i t a u t c e p i d i c e r e l e n u l e d e h a c p u g n a; [15] et **lenocinor** aris .i. lecaciter vivere, [16] unde **lenocinator**, [17] **lenocinatus**, [18] **lenocinatio**, [19] et hoc **lenocinium** nii .i. lenitudo quod et pro lecacitate dicitur. [20] Item a lenio hic **lepus** ris eo quod caro eius sit lenis, [21] et inde hic **lepusculus** li, [22] et **leporinus** a um, [23] et **lepidus** a um .i. suavis quod comparatur lepidior lepidissimus, [24] unde **lepide** lepidius lepidissime adverbia, [25] et hec **lepiditas** tis, [26] et **lepidulus** a um .i. aliquantulum lepidus, [27] et hic **lepor** oris .i. urbanitas, [28] et hec **lepida** de .i. antiquorum patrum imago, unde Iuvenalis s i c o r a m L e p i d i s m a l e v i v i t u r. [29] Lepidus componitur **illepidus** .i. insuavis, unde Terentius a b i h i n c c u m t u i s d o n i s t a m i l l e p i d i s. [30] Lenio componitur **oblinio** is .i. mitescere, [31] unde **oblinitus** a um, [32] et hec **oblinitio** nis, [33] **delinio** nis .i. dulcem facere, [34] et inde **delinitus** a um, [35] et hec **delinitio** nis, [36] et hoc **delinimentum** ti .i. dulcedo, unde in Timeo Platonis legimus a n i m o r u m i t e m p l a c i d i t a t e m i n d e l i n i m e n t i s m u s i c e a r t i s c o n s t i t u e b a m u s.

[1] **Lacio** cis non est in usu, [2] sed inde dicitur hoc **licium** cii .i. filum in L ix
subtegmine tele nodatum, [3] unde hoc **liciatorium** rii .i. lignum quo licium involvitur, [4] et hic **laqueus** ei, [5] unde hic **laqueolus** li, [6] et hic **laquetismus** mi .i. tendicula et dicitur laquetismus quasi laqueus tensus, [7] et hoc **laquear** aris .i. domus testudineata et ad instar laquei curvati facta, [8] unde **laquearium** rii quod idem significat, [9] et per compositionem **illaqueo** as,

---

13 Plaut. *Poen.* 1286: sic dedero: aere (e *codd. Prisciani G.L.K.* II 109,8 *H.*) militari tetigero lenunculum **14** Plaut. *Poen.* 470-471: ita ut occepi dicere|lenulle, de illac pugna Pentetronica **28** Iuv. VIII 9 **29** Ter. *eun.* 651-652: in hinc (abi hinc *Iov.*) quo|dignu's cum donis tuis|tam lepidis? **36** Plato = Chalc. *transl.* 18a: animorum item placiditatem constituebamus in delinimentis et affabilitate musicae ceterarumque institutionum

---

13 lenunculus: leniunculus I leunculus A / in Poenulo *om.* P_1 / si: sic I / e militari: militari si H aere militari *Mai* / lenunculum: leniunculum I **14** idem *om.* V_1I / in eodem: in Penulo V_1I *om.* P_1 **15** lecaciter: leccaciter IM_1 **18** lenocinatio (*Mai*): lecinatio V_1 **20** sit: est P_1 / lenis: lenior I **27** lepor: lepos P_1 / *et s.l.* H / urbanitas ⟨et producit mediam in obliquis sicut lepus corripit⟩ H **28** lepidis: lepida P_1 **29** hinc *om.* P_1 / cum tuis donis: cercius donis tuis A **30** .i. mitescere: .i. mitigare M_1A ⟨mitem facere⟩ H *om.* P_1 **33** nis ⟨delinivi⟩ P_1 / .i. dulcem facere: .i. dulcem facio M_1A ⟨vel blandiendo demulcere, unde in genesi [XXXIV 3] t r i s t e m q u e b l a n d i t i i s d e l i n i v i t⟩ H *om.* P_1 **36** delinimentum: delimentum A / dulcedo ⟨vel delinitio⟩ H / in Timeo *om.* P_1 / Platonis (*Mai*): Platone V_1H Plato M_1AP_1 / item: quod I *om.* P_1 / placiditatem: placitatem A / constituebamus ⟨Dicitur tamen linio nis pro inungere⟩ M_1A

1 Lacio: Licio M_1 / cis ⟨.i. illaqueare⟩ H **2** nodatum: enodatum V_1IM_1 **5** li ⟨diminuti- L ix
vum⟩ I **6** laquetismus: laquescimus I / .i. ... laquetismus *om.* A / laquetismus: laquescimus I **7** testudineata (*Mai*): testudinata φ testudineta V_1 testudinea P_1 / curvati: curvi IP_1 curvatim *Mai* **8** significat: est P_1 **9** as ⟨ .i. in laqueum inducere⟩ H

unde verbalia. [10] Item a lacio hoc **lorum** ri, [11] et hec **lorica** ce, [12] unde **loricatus.** [13] Lacio componitur **illicio** cis illicui vel illexi .i. illaqueare, [14] inde **illectus** a um, [15] et hec **illectio** nis, [16] et **illecto** as .i. sepe illaqueare, unde verbalia, [17] et hic et hec et hoc **illex** cis .i. ille qui aliquem ducit in fraudem quod etiam absolute pro fraudulentus dicitur, unde Plautus esca est meretrix pectus illex. [18] Item lacio componitur **pellicio** is .i. decipere et facit preteritum pellexi vel pellicui, unde Livius quepiam te mulier Lidio fulgens ornatu et gratia pellicuit; [19] et inde **pellectus** a um .i. deceptus, [20] et hec **pellectio** is, [21] et hec **pelex** cis .i. illa que relinquitur pro legali coniuge, [22] unde **pelicatus** a um .i. luxuriosus. [23] Item lacio componitur **allicio** cis .i. illaqueare, [24] et inde **allectus** a um, [25] et hec **allectio** nis.

L x [1] **Luna** ne, [2] inde **lunaticus** a um, [3] et hic et hec **lunaris** et hoc lunare, [4] et hec **lunula** le .i. quoddam genus monilium, [5] unde **lunulatus** a um .i. monileatus, [6] et **luno** as .i. curvare, unde Ovidius lunavitque genu sinuosum fortiter arcum; et inde verbalia. [7] Luna componitur **illunis** .i. sine luna, Sidonius non nox ea illunis et turbida; [8] et hoc **semilunium** nii quando videtur dimidia, [9] **interlunium** nii quando deficit, [10] **plenilunium** nii quando est plena.

L xi [1] **Levo** as avi tum tu verbum activum, inde verbalia, [2] et hoc **levamen** nis, [3] et hoc **levatorium** rii cum quo aliquid levatur, [4] et hec **levia** e .i. terre mensura que secundum Ysidorum finitur quingentis passibus, [5] et hic et

---

17 Plaut. *asin*. 221: esca est meretrix, lectus (pectus *codd. Pauli*) inlex est, amatores aves **18** Livius] Laev. 18 Buechner (*cf*. Prisc. *G.L.K*. II 496, 27-497, 5 *H*.): Aut nunc alia te quaepiam illo | Asiatico ornatu affluens | aut Sardiano ac Lydio | fulgens decore et gratia pellicuit

L x **6** Ov. *am*. I 1, 23 **7** Sidon. *epist*. III 7, 4: non nox illunis et turbida

L xi **4** *cf*. Isid. *orig*. XV 16, 3

---

10 lacio: licio φP_1 **12** loricatus ⟨loricatio⟩ φ **13** Lacio: licio *om*. P_1 / componitur ⟨elicio cis elicui, et⟩ P_1 / illicui: illicii *Mai* / .i. illaqueare *om*. P_1 **16** *in marg*. I **17** illex: ilex I illec P_1 / aliquem: aliquos P_1 / ducit: inducit φ / fraudem ... pectus *om*. A / fraudulentus: fraudulento M_1P_2 / illex: ilex I ⟨et illecebra e, unde illecebrosus a um⟩ P_1 **18** lacio: licio P_1 / componitur ⟨elicio cis cui elicitum causa differentie eligo gis electum⟩ P_2 / pellicio (*Mai*): perlicio V_1 / pellexi (*Mai*): perlexi V_1 / pellicui ⟨ .i. decipere⟩ H / Lidio fulgens ornatu: fulgens Lidio ornatu P_1 / et gratia om. P_1 / pellicuit ⟨Terentius in Formione [67-68]is senem per epistolas pellexit foras⟩ P_1 **20** pellectio: pellicio P_1 **21** pelex: pellex V_1P_1 **22** pelicatus: pellicatus P_1 *Mai* / luxuriosus ⟨et hic pelicatus tus tui .i. concubinatus⟩ H ⟨et pelicatus ui⟩ M_1A **23** lacio: licio φP_1 / illaqueare ⟨attrahere⟩ H ⟨et per blanditias ad decipiendum attraere⟩ P_1

L x **4** le ⟨diminutivum⟩ M_1A **6** verbalia: lunatus ta tum, et hec lunatio nis H **7** *post* 10 H / non: nam M_1A / nox ea: ea nox P_1 noxia I / illunis et turbida: turbida illunis P_1 **8** videtur ⟨tantum⟩ P_1 **9** nii ⟨spatium quod est⟩ quando deficit ⟨luna, novilunium quando est nova⟩ *post* 10 P_1 / deficit: videtur deficere φ **10** *post* 8 P_1

hec **levis** et hoc leve quod comparatur levior levissimus, [6] unde **leviter** levius levissime adverbia, [7] et hec **levitas** tis. Et notandum quod levis dicitur pro planus, unde Iuvenalis sed podice levi scinduntur tumide medico ridente marisce. [8] Item a levo hec **leva** e .i. sinistra, [9] unde **levus** a um .i. malus et sinister, [10] et **levorsum** .i. sinistrorsum in sinistra parte, [11] et hic **levir** viri .i. uxoris mee frater, [12] et hic **levita** te eo quod aliorum vita debeat levare, [13] unde **leviticus** a um, [14] et hec **levitissa** e .i. levite uxor. [15] Item a levo **levio** as, [16] et **levigo** as .i. planare, et ab istis verbalia. [17] Sciendum autem quod **levare** dicitur quandoque pro planare prima sillaba producta, unde Horatius nimis aspera sano levabit cultu. [18] Levo componitur **allevo** as, [19] et **relevo** as, [20] et **elevo** as, [21] et **sublevo** as, et ab istis verbalia.

[1] **Lingua** e secundum Ysidorum dicitur a ledendo eo quod dentibus illidatur, [2] inde hec **lingula** le, [3] et **linguosus** a um .i. loquax, [4] et **linguatus** a um .i. in lingua potens, [5] et hic et hec et hoc **linguax** cis .i. multum loquax. [6] Item a lingua hec **lingulaca** ce .i. piscis formam habens lingue vel ut aliis placet mulier auguratrix, [7] et **linguo** is verbum neutrum, [8] quod componitur **relingo** is. [9] Lingua componitur hoc **sublinguium** guii .i. locus subter linguam, [10] et hic et hec **elinguis** is .i. mutus quasi extra linguam, [11] et **bilinguis**, [12] et **trilinguis**. L xii

[1] **Libero** as tum tu verbum activum, [2] inde **liberator** ris, [3] **liberatus**, [4] **liberatio**, [5] et **liber** a um quod comparatur liberior liberrimus, [6] unde **libere** liberius liberrime adverbia, [7] et hec **libertas** tis, [8] et hic et hec **liberalis** et hoc liberale, [9] unde **liberaliter** adverbium, [10] et hec **liberalitas** quod et pro libertate et pro humanitate dicitur. [11] Et componitur **illiberalis** .i. non liber, unde Terentius in adelphos servum haut illiberalem pre- L xiii

---

7 Iuv. II 12-13: sed podice levi | caeduntur tumidae medico ridente mariscae 17 Hor. *epist.* II 2, 122-123 L xi

1 *cf.* Isid. *orig.* XI 1, 51 L xii

11 Ter. *ad.* 886: servom haud inliberalem praebes te L xiii

---

7 podice: pollice P_1 / medico: mediocri I medio P_1 / ridente: dente I / marisce (*Mai*): marisse V_1IP_1 ⟨pro levitate levis, pro plano dicito levis⟩ P_1 15 as ⟨quod componitur allevio as activum⟩ P_1 16 *om. Mai* / levigo: levigio A / .i. planare ⟨vel levem facere, unde verbalia. Levio componitur allevio as quod proprie nautarum est quando navem exonerant minari timore periculi⟩ H *om.* $V_1I\varphi$ 17 sillaba *om.* φ / sano *et s.l.* plano P_1 / cultu: vultu *et s.l.* cultorum P_1 20 *post* 18 I *in marg.* P_2 L xi

2 le ⟨diminutivum⟩ P_1 3 linguosus: lingosus φ 5 loquax: loquens H 7 linguo *et s.l.* .i. lambere H / is ⟨linxi⟩ P_1 / neutrum ⟨et caret supinis, unde lixa e .i. parasitus⟩ P_1 9 Lingua: Linguo *Mai* / subter: sub P_1 10 mutus: iratus P_1 L xii

2 ris ⟨et liberatrix cis⟩ H 10 pro humanitate: humanitate P_1 11 in adelphos: in adelph. φ in adelphis *Mai om.* P_1 / haut: ait P_1 L xiii

bes te. [12] Ab hoc nomine quod est liber dicitur hic **liberus** ri .i. filius ingenuus, [13] et hic **libertus** ti .i. ille qui ex servitio factus est liber, unde Persius non imo scombros libertis ponere cautus; [14] et inde hic **libertinus** ni .i. liberti filius. [15] Dicimus autem hic **liber** libri pro codice, [16] et inde hic **libellus** li, [17] et hic **libellulus** li ambo diminutiva, [18] et hoc **librarium**. [19] **Liber** quoque invenitur pro Bacho, unde Terentius sine Cerere et Libero friget Venus; sed et liber dicitur pro interiore arboris cortice, unde Statius Thebaidos tepidi sub cortice libri. [20] Libero componitur **delibero** as, [21] unde **deliberatus**, [22] **deliberatio**.

L xiv [1] **Labor** ris, [2] vel **labos** ris, [3] inde **laboriosus** a um, [4] unde **laboriose** adverbium, [5] et hec **laboriositas** is, [6] et hic **labirintus** ti domus Dedali et dicitur labirintus quasi laborem habens intus, [7] et inde **labirinticus** a um, [8] et **laboro** as, unde verbalia, [9] et hoc **laboramen** nis, [10] et hoc **laboratorium** rii .i. locus laborantium. [11] Et componitur **elaboro** as, [12] et **collaboro** as, et ab istis verbalia.

L xv [1] **Luceo** es luxi verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hic et hec **lucibilis** et hoc lucibile, [3] et **lucidus** a um quod comparatur lucidior lucidissimus, [4] unde **lucide** lucidius lucidissime adverbia, [5] et **lucidulus** a um .i. aliquantulum lucidus, [6] et **lucido** as, et inde verbalia. [7] Et componitur **elucido** as .i. declarare, [8] unde **elucidatus**, [9] et **elucidatio**, [10] **dilucido** as .i. demonstrare, [11] unde **dilucidatus** a um, [12] et **dilucidatio**, [13] et **dilucidus** a um .i. clarus [14] unde **dilucide** adverbium .i. clare et aperte. [15] Item a luceo hec **lux** cis, [16] quod componitur **lucifer**, [17] et **lucifluus**; [18] et inde dicitur **luculentus** a um .i. clarus quod comparatur luculentior luculentissimus,

---

13 Pers. VI 23: nec rhombos (scombros *var. l.*) ideo libertis ponere lautus **19** Ter. *eun.* 732 Stat. *Theb.* I 584

---

12 ingenuus ⟨vel hii liberi orum pluraliter tantum⟩ P_1 **13** servitio: servo I P_1 / scombros (*Mai*): scumbros φ scobros V_1 scambros I / cautus *et s.l.* euotis P_1 **17** *om.* V_1 / ambo diminutiva *om.* Iφ **18** librarium ⟨rii .i. locus ubi libri reponuntur quod et armarium et bibliotheca dicitur, et inde hic librarius rii .i. librorum scriptor quod et tabellarius et notarius dicitur⟩ H **19** Bacho: Baco V_1 Baccho *Mai* / Libero: Bacho H / friget: frigescit V_1φ / libri ⟨unde quidam liber .i. Bachus vel vir sine compede natus, liber .i. codex vel raptus ab arbore cortex, pars prior est cortex, liber altera, tertia suber. Item libertinus erit a servo liber, et inde libertus cuius sequitur vestigia liber⟩ P_1 **22** deliberatio ⟨et hoc deliberamen nis ambo pro premeditatione⟩ H

L xiv **1-2** *mutato ordine* P_1 **6** labirintus: laberintus V_1H labyrinthus *Mai* laborintus IM_1A / domus ... labirintus *om.* P_2 / labirintus: laberintus V_1 labyrinthus *Mai* laborintus IM_1A / intus ⟨et ponitur laberintus pro qualibet involutione, unde facilis exitus non patet⟩ H *om.* I **7** labirinticus: laberinticus V_1H labyrinthicus *Mai* laborinticus IM_1A / um ⟨ .i. erratilis⟩ H **8** et ⟨a labore⟩ H **9** nis ⟨ .i. labor⟩ H **12** et collaboro as *om.* I / verbalia ⟨Labor componitur laborifer a um⟩ P_1

L xv **5** lucidulus: lucidiculus M_1A *et s.l.* lucidulus M_1 **7** declarare (*Mai*): declare V_1 demonstrare M_1 **10** demonstrare: declarare M_1A *om.* P_2 **14** dilucide: delucide M_1

[19] unde **luculente**, [20] vel **luculenter** luculentius luculentissime adverbia, [21] et hec **luculentia** e .i. claritas, [22] et **lucesco** cis verbum inchoativum, unde Terentius lucescit cesso iam pultare hoc hostium vicini; [23] et componitur **elucesco** is. [24] Item a luceo hoc **lucubrum** bri .i. modicum lumen, [25] unde **lucubro** as .i. vigilare, [26] inde **lucubratus**, [27] **lucubratio**, [28] et hec **lucubratiuncula** le, [29] et **lucubre** .i. mane vel vigilanter, unde Plautus in cistellaria si hec non nubat lucubre fame familia pereat. [30] Item a luceo hec **lucerna** ne, [31] unde hoc **lucernarium** rii .i. candelabrum, [32] et hic **lucanus** ni .i. splendor matutinus. [33] Et componitur **antelucanus** .i. eruptio aurore .i. ante lucem canens, [34] et **luscitiosus** a um .i. vespere nihil videns, [35] quod etiam **luciliosus** dicitur, [36] et inde **luscitio** nis .i. ipsorum oculorum vitium, [37] et **luscus** a um .i. ex parte nihil videns, quos [37a] coclites antiqui, nos vero dicimus [37b] cyclopes. [38] Item a luceo hic **lucus** ci .i. densum nemus per antifrasim .i. per contrarium eo quod ibi minime luceat, [39] unde hic **luculus** li diminutivum, [40] et hoc **lucar** ris .i. pecunia ex luco collecta, [41] et hic **lupercus** ci .i. sacerdos Iovis lucum eius colens, [42] et hoc **lupercal** lis .i. fossa pastoralium ludorum in luco quasi theatrum facta; [43] et per compositionem **collucare** .i. obscurare tractum est a ramis qui cadentes nemus obscurius faciunt. [44] Item a luceo hic **Lucetius** tii .i. Iupiter lucis auctor, [45] et hec **lucina** e .i. quedam modica avis. [46] Luceo componitur **eluceo** es, [47] et **colluceo** es, [48] et **illuceo** es, [49] et **preluceo** es, [50] et **interluceo** es, [51] et **transluceo**, [52] et **diluceo** es, [53] unde hoc **diluculum** li.

[1] **Loquor** ris locutus sum utum tu verbum deponens, [2] inde **locutus** a L xvi
um, [3] et hec **locutio** nis, [4] et hec **loquela** le, [5] et hic et hec et hoc **loquax** cis quod comparatur loquacior loquacissimus, [6] unde **loquaciter** loquacius

---

22 Ter. *heaut.* 410: luciscit hoc iam. cesso pultare ostium **29** Plaut. *cist.* 45: si haec non nubat, lugubri (lucubre *var. l.*) fame familia pereat

---

22 inchoativum: frequentativum ⟨et defectivum⟩ P_1 / lucescit (*Mai*): lucessit V_1 lucesscit I / cesso (*Mai*): ceso V_1 / pultare (*Mai*): putare V_1I pulsare P_1 / hoc *om.* P_1 **23** is ⟨et illucesco cis⟩ H **28** le ⟨diminutivum⟩ H **29** in cistellaria *om.* P_1 **32** ⟨hoc lucanum .i. splendor matutinus vel ut alii dicunt⟩ hic P_1 / matutinus *om.* P_1 **33** canens: veniens H *om.* P_1 **34** luscitiosus *scripsi collato Isidoro X 163*: lusticiosus πφP_1 **36** inde ⟨hic⟩ V_1 / luscitio *scripsi collato Isidoro X 163*: lusticio πφ lusticatio P_1 / ipsorum *om.* V_1 **38** ibi (*Mai*): sibi V_1 *om.* P_1 / ⟨sol⟩ luceat φ **40** collecta ⟨scilicet pannagium⟩ H **41** lucum eius colens: vicum eius colens I ⟨quasi arcens lupos vel qui⟩ lucum Iovis colit P_1 propter lucum eius P_2 **42** luco: loco P_2 **43** est *om.* P_1 / obscurius faciunt: obscurum reddunt P_1 **44** Iupiter *om.* P_1 / ⟨quasi⟩ lucis P_1 **45** avis ⟨ .i. filomena eodem nomine dea Iuno quia lucem prebet nascentibus⟩ P_1 **47** *om. Mai* **48** illuceo es ⟨luxi, perluceo ces, unde perlucidus a um perlucidior perlucidissimus, que omnia supinis carent et neutra sunt⟩ *ad* 53 *post* li P_1 **51** *om. Mai* **53** li ⟨ .i. mane⟩ H

1 Loquor: locor P_1 / locutus ... tu *om.* φ / sum ⟨loqui⟩ P_1 **2** locutus: loquutus H **5** loquax: locax P_1

loquacissime adverbia, [7] et hec **loquacitas** is, [8] et **loquaculus** a um .i. aliquantulum loquax, [9] et per compositionem **doctiloquus**, [10] et **dulciloquus**, [11] et **turpiloquus**, [12] unde hoc **turpiloquium**, [13] et hoc **antiloquium** quii .i. prima locutio, unde Macrobius de Saturnalibus meminerit sibi reservari antiloquii functionem. [14] Loquor componitur **colloquor** ris, [15] unde **collocutus** a um, [16] et hec **collocutio** nis, [17] et hoc **colloquium** quii, [18] **alloquor** ris, [19] unde **allocutus**, [20] et hec **allocutio** nis, [21] et hoc **alloquium** quii, [22] **proloquor** ris .i. anteloqui, [23] unde **prolocutus** a um, [24] et hec **prolocutio** nis, [25] et hoc **proloquium** quii, [26] **eloquor** is, [27] **elocutus** a um, [28] et **elocutio** nis, [29] et hoc **eloquium** ii, [30] **preloquor** ris, [31] unde **prelocutus** a um, [32] et **prelocutio** nis, [33] et hoc **preloquium** quii.

L xvii [1] **Libro** as verbum activum, [2] inde **libratus** a um, [3] et hec **libratio** nis, [4] et hoc **libramen** nis, [5] unde hoc **libramentum** ti .i. equatio, [6] et hec **liburnis** .i. navis gracilis et ad currendum habilis, unde Horatius in odis ibis liburnis inter alta navium; [7] dicimus hic **liburnus** .i. currus, unde Iuvenalis ingenti curret super ora liburno. [8] Item a libro hec **librilla** le .i. baculus cum corrigia plumbeata ad librandum contra canes, [9] et hoc **libellium** lii .i. flos quidam eo quod crescendo cito sursum libretur, unde Plautus tu rosa tu trochium et casia es tu libellium; [10] et hec **libra** re, [11] unde hec **libella** le .i. parva libra, [12] et hic **librarius** rii .i. ille qui libram tenet, [13] qui aliter dicitur **libripens** ensis eo quod de manu eius pendeat libra, unde Nevius qui libram tenet appelletur libri-

---

L xvi **13** Macr. *Sat.* I 24, 24: ... meminerint crastina dissertatione servari sibi anteloquii functionem

L xvii **6** Hor. *epod.* I 1 **7** Iuv. III 240: curret super ora liburna (liburno *var. l.*) **9** Plaut. *Curc.* 100-101: tu mihi stacta, tu cinnamum, tu rosa, | tu crocinum et casia es, tu telinum **13** Naev.] Gaius *inst.* I 119: qui libram aeneam teneat, qui appellatur libripens

---

L xvi **8-10** .i. aliquantulum ... dulciloquus *om.* V_1 **8** loquaculus: loquaquulus V_1 loculus P_1 **9** doctiloquus: doctilocus P_1 **10** dulciloquus: dulcilocus P_1 **11** turpiloquus: turpilocus IP_1 **12** turpiloquium ⟨quii, et stultiloquus qua quum, unde hoc stultiloquium quii, eodem modo dicitur vaniloquus, et vaniloquium, multiloquus, et multiloquium, grandiloquus, grandiloquium, diloquium, suaviloquus, suaviloquium, et cum aliis multis partibus sic potest componi, et antiloquus⟩ H **13** et (*Mai*): ⟨quod⟩ et V_1 / antiloquium: anteloquium φ *Mai* / Macrobius (*Mai*): Macrobrius V_1 / de Saturnalibus *om.* P_1 / sibi: si P_1 / reservari (*Mai*): reservare A reservi V_1 / antiloquii: anteloquii *Mai* / functionem: factionem P_1 **14-17** *post* 21 H **14** Loquor: Locor P_1 / colloquor: collocor P_1 **15** collocutus: colloquutus V_1 **16** nis ⟨et collocutivus a um⟩ P_1 **18-21** *ad* 14 *post* componitur H *om. Mai* **20** allocutio: alloquitio V_1 / nis ⟨et allocutivus a um⟩ P_1 **22-25** *post* 33 **22** proloquor: prolocor P_1 / anteloqui ⟨unde prolocutor, vel prolocutivus a um⟩ P_1 **26** eloquor: elocor P_1 **27-29** *om.* I **27** elocutus: eloquutus V_1 **29** ii ⟨et hec eloquentia e⟩ H **30** preloquor: prelocor P_1 / ris ⟨obloquor sic dicendum est ab istis sicut a premissis⟩ I **31-33** *om.* I **32** nis ⟨ .i. prefatio, prologus⟩ H

L xvii **6** in odis *om.* P_1 **7** Iuvenalis: Horatius P_1 / ingenti *et s.l.* ingrati P_1 **8** librilla: libulla P_1 / baculus cum *om.* P_1 **9** quod *om.* I / sursum: cursum I rursum M_1A / trochium: crochium IM_1A croceum P_1 / et ... tu: et tu casia es M_1A **10** re ⟨ .i. trutina (trutina est proprie lingua libre sed aliquando pro libra ponitur, dicitur pars pro toto *in marg.*)⟩ H **11** libella: librella M_1P_2 *post corr.* **12** libram: librarium φ **13** aliter: etiam P_1 / appelletur: appellatur P_1 compelletur M_1A ⟨similiter⟩ I / libripens ⟨Item a libra libraria .i. illa que dispensat lanam per libras⟩ P_1

pens. [14] Libra componitur **collibrum** bri .i. fenus pecunie vel tota pecunia simul collibrata, [15] et hec **bilibris** is .i. duarum librarum pondus, [16] sic et **trilibris**, [17] et **quadrilibris** dicitur, unde Plautus in aularia aulam quadrilibrem auro onustam ego habeo. [18] Libro componitur **collibro** as, [19] et **relibro** as, et ab istis verbalia.

[1] **Ligo** as verbum neutrum, [2] inde **ligatus**, [3] et **ligatio**, [4] et hoc **ligamen** nis, [5] et hec **ligatura** re, [6] et hoc **litus** oris eo quod liget terram, [7] unde **litoreus** a um. [8] Item a ligo hec **ligula** le .i. parva fascia cum qua aliquid ligatur, [9] et inde **ligulatus** ti .i. coquus qui ita vocatur propter veteres pannos quos induit. [10] Et componitur **religo** as, [11] unde **religatus**, [12] et **religatio**, [13] et hoc **religamen** nis, [14] et secundum Ysidorum hec **religio** nis eo quod nos ad Dei religet servitium, [15] unde **religiosus** a um, [16] et **religiose** adverbium, [17] et **religiositas** tis. [18] Religiosus componitur **irreligiosus**, [19] et inde **irreligiose** adverbium. [20] Item ligo componitur **alligo** as, [21] unde **alligatus**, [22] **alligatio**, [23] et hoc **alligamen** nis, [24] **colligo** as, [25] unde **colligatus**, [26] **colligatio**, [27] et hoc **colligamen** nis, [28] **illigo** as, [29] unde **illigatus**, [30] **illigatio**, [31] et hoc **illigamen**, [32] **subligo**, [33] unde **subligatus**, [34] et **subligatio**, [35] et hoc **subligar** ris .i. succinctorium, unde Iuvenalis tirsumque tenent et subligar Acci. L xviii

[1] **Liqueo** es licui verbum neutrum et caret supinis, [2] inde **liquidus** a um quod comparatur liquidior liquidissimus, [3] unde **liquide** liquidius liquidissime adverbia, [4] et hec **liquiditas** tis, [5] et hic **liquor** ris, [6] et **liquesco** cis, [7] quod componitur **eliquesco** cis. [8] Item a liqueo hic **lacus** ci, [9] vel hic **lacus** ui, [10] et inde hic **laculus** li diminutivum, [11] et hoc **lacunar** ris .i. strata tabulatio in domo, unde Iuvenalis doctus spectare lacunar; [12] quod L xix

---

17 Plaut. *aul.* 809: quadrilibrem aulam auro onustam habeo L xvii

14 *cf.* Isid. *orig.* VIII 2, 2 **35** Iuv. VI 70 L xviii

11 Iuv. I 56 L xix

---

15 et ... is: et hic et hec bilibris et hoc bilibre P_1 **16** trilibris ⟨trilibre⟩ P_1 **17** quadrilibris ⟨quadrilibre⟩ P_1 / in aularia: in aulularia AP_2 in aul. M_1 *om.* P_1 / aulam: mulam P_1 / quadrilibrem: quadrilibram V_1 / auro onustam *om.* P_1 / habeo: emo P_1 **19** *om.* I L xvii

2 inde ⟨ligator, ligatrix⟩ H **8** qua: aqua A / ligatur ⟨vel fimbria⟩ P_1 **9** qui *om.* P_1 / vocatur: vocatus P_1 **14** quod ⟨et⟩ M_1A / nos *om.* V_1 / religet: liget P_2 **15** um ⟨religiosior religiosissimus⟩ P_1 **19** irreligiositas *in marg.* I **28** ⟨similiter et⟩ illigo φ **29-31** *om.* φ **33-34** *om.* φ **33** subligatus ⟨et subliga⟩ I **35** succinctorium: subcinctorium V_1 *ante corr.* *Mai* *om.* P_1 / tenent: tenet I tenebat P_1 L xviii

1 licui: ⟨evi, vel ⟩ liqui P_1 *om.* φ / neutrum ⟨et defectivum⟩ P_1 / supinis ⟨cuius participium non est in frequenti usu⟩ P_1 **6** cis ⟨incoativum⟩ P_1 **8-9** hic ... vel *om.* P_1 **8** hic lacus ci idem quod fossa, unde Daniel missus est in lacum leonum *in marg.* H **9** lacus cus cui est aqua currens, secundum hoc quod lacus est fossa, ut lacuna lacus *in marg.* H L xix

etiam **laquear** dicitur, [13] et inde **laquearius** a um, unde Iosephus in octavo de lignis celatis opere laqueario auroque vestitis. [14] Item a liqueo **liquitur** verbum defectivum, [15] et **liquo** as .i. decurrere, [16] unde **liquatus**, [17] **liquatio**, [18] et hoc **liquamen** nis, [19] et hoc **liquamentum** ti. [20] Et componitur **eliquo** as similiter decurrere, quod etiam dicitur pro foras emittere, unde Persius eliquat ac tenero supplantat verba palato; et inde verbalia. [21] Item a liqueo hec **lacuna** ne .i. lacus, unde Ovidius metamorphoseos in IX tenet ima lacune lenta salix. [22] Et hoc **ligustrum** tri .i. flos quidam, ideo a liqueo dictus quia cito liquet et marcescit, unde Virgilius alba ligustra cadunt vaccinia nigra leguntur. [23] Liqueo componitur **eliqueo** es .i. decurrere, [24] et inde **eliquus** a um .i. purus et liquore plenus, [25] et **electo** as, inde dicitur .i. foras emittere, unde Plautus in asinaria ibo adversum atque electabo quicquid illud sit; [26] et inde **electatus**, [27] et **electatio**, [28] et hoc **electrum** tri .i. quoddam genus metalli ex auro argentoque conflatum. [29] Componitur etiam liqueo **deliqueo** es .i. decurrere, unde Ovidius delicuit stagnumque suo de nomine fecit; [30] et inde **deliquus** a um .i. purus et liquidus, [31] et hoc **deliquium** quii degustatio destillamen, unde Plautus in cassia tibi domi nihil deliquium est.

L xx [1] **Ledo** is si sum su verbum activum, [2] inde **lesus** a um, [3] et hec **lesio** nis, [4] et hec **lesura** re, [5] et hic et hec **ledibilis** et hoc ledibile, [6] et hec **ledo** nis .i. maris exundatio, sicut [6a] malina est eiusdem retractio. [7] Item a ledo secundum Ysidorum hic **lapis** lapidis eo quod pedem ledat, [8] unde hic

---

13 Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* VIII p. 223 *F.*: de lignis eisdem fecit caelatis opere laqueario auroque vestitis **20** Pers. I 35 **21** Ov. *met.* VIII 335-336 **22** Verg. *buc.* II 18 **25** Plaut. *asin.* 295: ibo advorsum atque electabo quidquid est **29** Ov. *met.* VII 381 **31** Plaut. *cas.* 207: tibi nil domi delicuom est

7 *cf.* Isid. *orig.* XVI 3, 1

---

13 in octavo *om.* P_1 / laqueario ⟨Lacus componitur lacuno as .i. curvare, unde Ovidius [*met.* VIII 564] summa lacunabant⟩ P_1 / auroque: auro V_1 *om.* P_1 / vestitis *om.* P_1 **15** as ⟨liquavi verbum activum .i. liquefacere, Theodolus [*ecl.* 102] filius in sequitur sed cera liquatur⟩ P_1 / .i. decurrere *om.* P_1 **20** ac: et P_1 / supplantat: subplantat V_1IM_1 **21** IX : octavo *Mai* / tenet (*Mai*): temet V_1 **22** liqueo (*Mai*): laqueo V_1 / liquet: liquescit P_2 / marcescit (*Mai*): marcessit V_1H / vaccinia nigra leguntur *om.* I **23** decurrere ⟨unde Ovidius [*met.* IV 252] elicuit protinus imbutum celesti nectare corpus⟩ P_1 **24-25** .i. purus ... as *in marg.* I **25** in asinaria *om.* P_1 / electabo: electabor M_1A **28** conflatum ⟨Claudianus [*rapt. Pros.* I 244] et in celsas surgunt electa columpnas⟩ H **30** deliquus: deliquidus φ **31** degustatio: deguttatio M_1A / destillamen: distillamen IP_1 / unde Plautus *om.* P_1 / in cassia (*Mai*): in cassina V_1H *om.* P_1 / nihil *om.* I

5 ledibilis: ledilis I / ledibile: ledile I **6** Beda in capitulo de concordia maris et lune et crescentes quidem maris estus malinas decrescentes autem ledones placuit appellare [*cf.* Beda *nat. rer.* XXXVIIII] *in marg.* H / maris ⟨exuberatio vel⟩ P_1 / exundatio: inundatio I / malina: maligna P_1 / retractio: retractatio P_2 detractio I

312 M.

lapillus li, [9] et **lapideus** a um, [10] et hec **lapista** te .i. genus vasis lapidei et aquarii, [11] et **lapido** as, [12] unde **lapidator**, [13] **lapidatus**, [14] **lapidatio**. [15] Et componitur **dilapido** as .i. dispergere, et inde verbalia. [16] Lapis componitur hic **lapidicedius** dii .i. lapidis cesor, [17] qui etiam **lapicida** dicitur, [18] et hec **lapidicina** ne .i. locus vel domus ubi ceduntur lapides. [19] Item a ledo secundum Ysidorum hoc **litus** oris, unde Cicero in topicis litus est quod fluctu illiditur; [20] et inde **litoreus** a um. [21] Ledo componitur **elido** is, [22] **collido** is, [23] **relido** is, [24] **allido** is, [25] **illido** is, [26] **oblido** is, et ab istis verbalia.

[1] **Lixeo** es lixui lixum xu verbum neutrum .i. in aqua coquere, [2] inde **lixus** a um .i. coctus, [3] et hec **lixatura** re .i. coctio, [4] quod etiam hoc **lixamen** dicitur, [5] et hoc **lixamentum** ti, [6] et hic **lixo** nis .i. portator aque, [7] et hic **lixa** e corbellus qui sequitur curiam, unde Lucanus de Catone stat dum lixa bibat; [8] et inde per compositionem **prolixus** a um .i. longus quod nomen tractum est a longis lixarum passibus, [9] et hec **prolixitas** tis. [10] Lixeo componitur **relixeo** es, [11] et **elixeo** es .i. coquere, [12] et inde **elixus** a um .i. coctus, unde Iuvenalis et elixi vervecis labra comedit; invenitur quoque pro molli, unde Persius elixas nates labefactet forcipe adunca; [13] et inde hec **elixatura** re .i. coctura re. L xxi

[1] **Lanio** as verbum activum, [2] inde **laniator**, [3] **laniatus**, [4] **laniatio**, [5] et hic **lanio** nis .i. ille qui laniat, [6] qui etiam hic **lanista** dicitur, [7] et hic **lanius** nii, unde Terentius in eunuco concurrunt leti obviam mihi cupidenarii cetarii lanii. [8] Item a lanio hoc **laniatorium** rii .i. macellum L xxii

---

19 Cic. *top.* 32 (*cf.* Isid. *orig.* XIV 8, 41: litus est terra aquae et mari vicina: et dictum litus quia fluctu eliditur, vel quod aqua adluitur. Cicero in topicis: 'litus est qua fluctus eludit')

7 Lucan. IX 593 12 Iuv. III 294 Pers. IV 40: elixasque nates labefactent forcipe adunca L xxi

7 Ter. *eun.* 256-257: concurrunt laeti mi obviam cuppedenarii omnes | cetarii lanii coqui fartores piscatores L xxii

---

8 li ⟨diminutivum⟩ HP_1 9 um ⟨et lapidosus a um⟩ P_1 10 ⟨quoddam⟩ genus P_1 / et *om.* M_1 16 lapidicedius: lapicedius $M_1P_2P_1$ lapuedius A 17 lapicida: lapidicida V_1 / dicitur ⟨et lathomus quasi lapidis divisor, thomos enim Grece Latine divisio est⟩ H 19 ⟨eundem⟩ Ysidorum V_1IP_2 / illiditur: eliditur P_1 21-26 *alio ordine* φP_1 23 *om.* I 25 *om.* M_1P_2 26 is ⟨que omnia ad eundem sensum pertinent⟩ H L xx

1 lixui: lixivi M_1A / xu *om.* V_1 2 coctus ⟨unde lixo as⟩ P_1 6 portator: portitor IP_1 7 ⟨corbulus vel⟩ corbellus P_1 / de Catone *om.* P_1 / stat: statque φ 8 longis: longisque P_1 10 relixeo: relixio A 11 coquere ⟨in aqua⟩ M_1A 12 nates: vates I nares M_1A / labefactet: labefactat P_1 labefactum M_1A 13 coctura: coctio *et s.l.* vel coctura H L xxi

2 laniator ⟨laniatrix⟩ H 4 laniatio ⟨et laniamentum ti⟩ P_1 5 ⟨carnes⟩ laniat M_1A 6 ⟨et⟩ qui *Mai* 7 in eunuco *om.* P_1 / concurrunt: occurrunt P_1 8 macellum: mascellum I L xxii

ubi carnes laniantur, [9] et hec **laniena** .i. domus medicorum ubi laniantur infirmi, unde Prudentius in libro ymnorum laniena quando sevit Ypocratica; [10] et hec **lana** ne, [11] unde **laneus** a um, [12] et hic et hec **lanifex** cis qui lanam facit, [13] unde hoc **lanificium** cii .i. lane operatio, [14] et **lanifico** as .i. lanam facere, [15] et **lanitus** a um dicitur a lana .i. laneus, [16] quod et **lanicus** dicitur, [17] et hic **lemniscus** ci .i. fasciola ex lana, [18] et hic **laniarius** rii .i. retiarius, [19] et hec **lanugo** ginis .i. nova barba. [20] Lanio componitur **dilanio** as, [21] et **relanio** as, et ab istis verbalia.

L xxiii [1] **Longus** comparatur longior longissimus, [2] unde **longe** longius longissime adverbia, [3] et hec **longitudo** nis, [4] et **longiturnus** a um, [5] et inde hec **longiturnitas** is, [6] et **longinquus**, [7] unde hec **longinquitas**, [8] et **longinquosus** a um. [9] Longe componitur **alonge**, [10] **delonge**, [11] **elonge** omnia in uno sensu. [12] Hinc etiam dicitur **longo** as quod non est in usu, [13] sed componitur **elongo** as, [14] et **prolongo** as, et ab istis verbalia. [15] Longus componitur **bilongus**, [16] **oblongus**, [17] **longanimis**, [18] **longevus** .i. senex, [19] unde **longevitas** is; [20] **semilongus**.

L xxiv [1] **Lustro** as verbum activum .i. circumdare, [2] inde **lustrator**, [3] **lustratus**, [4] **lustratio**, [5] et hoc **lustramen** nis .i. circuitio, [6] et hic et hec **lustralis** et hoc lustrale quod facile potest circum aliquid dari, unde Persius lustralibus ante salinis expiat; [7] et hoc **lustricus** ci, unde Macrobius de Saturnalibus designans quid illud sit ait nonus dies nascentium lustricus dicitur; [8] et hoc **lustrum** tri quod et pro ferarum receptaculis et pro quinque accipitur diebus, [9] et hic **lustro** onis .i. ille qui vagus est et

---

L xxii 9 Prud. *perist.* X 498: laniena quando saevit Hippocratica

L xxiv 6 Pers. II 33-34: et lustralibus ante salivis | expiat 7 Macr. *Sat.* I 16, 36: a nono die nascentium nuncupata, qui lustricus dicitur 9 Naev. *com.* 118 Ribb.^{3} (Paul. Fest. p. 26 *L.*)

L xxii 9 laniena *et s.l.* laniecia P_1 / infirmi: infima P_1 / laniena *et s.l.* laniecia P_1 / Ypocratica: ypocritica M_1A ypocrita V_1 hypocrita *Mai* **11** um ⟨et lanutus a um⟩ P_1 **13** ⟨ipsa⟩ lane π ⟨illius⟩ P_2 / operatio ⟨et lanifica e operatrix lane⟩ P_1 **15** dicitur a lana *om.* P_1 **17** lemniscus: laniscus P_1 / fasciola: faciola IP_1 **18** laniarius: lanarius V_1I lanearius P_1 **19** barba ⟨Lana componitur laniger⟩ P_1

L xxiii **1** comparatur: componitur *Mai* **2** longe ⟨longule⟩ V_1 **4** um ⟨et hic et hec longiturnior et hoc longiturnius⟩ H **6-7** et ... longiquitas: ⟨et a longiquosus⟩ longiquus qua quum, unde hec longiquitas ⟨tis, longevus dicitur quasi longi evi⟩ *post* 20 H *om.* V_1 **6** longinquus: longincus IP_1P_2 **7** *in marg.* M_1A **10-11** *mutato ordine* P_2 **11** omnia: omnes V_1H *om.* I / uno: eodem M_1A / sensu ⟨dicimus⟩ I **15** bilongus: bislongus π **16** oblongus ⟨quamlongus⟩ H **17** longanimis: longanimus V_1HAP_2 ⟨unde longanimitas tis⟩ HP_1 **19** is ⟨ .i. senium⟩ H **20** ⟨.i. ⟩ semilongus V_1 ⟨et⟩ *Mai*

L xxiv **6** quod ... dari: aliquid quod facile potest circumdari P_1 quod facile potest circumdari *Mai* / salinis: salivis A salvis M_1 / expiat (*Mai*): expiet P_2 excipiat V_1 **7** de Saturnalibus *om.* P_1 **8** receptaculis: receptaculo V_1P_2 / et ... diebus: et pro V annorum spatio accipitur M_1A ⟨lustralibus vel pro spatio V annorum⟩ P_1 **9** onis ⟨ .i. vagator⟩ P_1 /

nihil agit nisi fora lustrat, unde Nevius de quodam vagus, inquit, est et lustro. [10] Lustro componitur **illustro** as .i. circumdare, [11] et inde **illustrator**, [12] **illustratus**, [13] **illustratio**, [14] et hoc **illustramen** nis, [15] et hic et hec **illustris** et hoc illustre .i. nobilis. [16] Componitur quoque **prelustro** as .i. circumdare, et inde verbalia, [17] et hic et hec **prelustris** et hoc prelustre .i. nobilis et altus qui pre omnibus lustratur et ambitur, unde Ovidius tristium vive tibi quantumque potes prelustria vita. [18] Componitur etiam **collustro** as, [19] et **perlustro** as, [20] et **sublustro** as omnia pro circumdare, et ab istis verbalia, [21] et hic et hec **sublustris** et hoc sublustre .i. ad circuendum habilis sicut est clara nox, unde Horatius in odis opifex corone nocte sublustri; hinc etiam Homerus ait qui secum tacite sublustri noctis in umbra.

[1] **Libet** verbum defectivum, [2] inde **libens** tis quod comparatur libentior L xxv
libentissimus, [3] unde **libenter** libentius libentissime, [4] et hec **libentia** e, unde Macrobius de Saturnalibus cui libentie gratieque conviviorum omnes cognite sunt. [5] Item a libet **libitus** a um, [6] quod componitur **illibitus** a um, [7] et **libum** bi .i. placenta quod Gallice dicitur [7a] uvastellus, unde Iuvenalis caleat puls annua libo; [8] et inde **libo** as .i. sacrificare, [9] unde **libatus**, [10] **libatio**, [11] et hoc **libamen**, [12] et hoc **libamentum** ambo pro sacrificio, [13] et hoc **libatorium** rii .i. locus vel domus ubi sacrificatur, [14] et hic **Libasius** .i. Bachus. [15] Libatus componitur **illibatus** .i. intactus. [16] Libo componitur **delibo** as .i. sacrificare, et inde verbalia. [17] Item a libo hec **libido** nis, [18] unde **libidineus** a um, [19] et **libidinosus** a um, [20] et hec **Libitina** e .i. libidinis dea quod etiam pro morte et pro feretro dicitur, unde Horatius in odis multaque pars mei vitabit Libitinam. [21] Item a libet **libesco** cis verbum incoativum et notandum quod antiqui dicebant lu-

---

17 Ov. *trist.* III 4, 5 **21** Hor. *carm.* III 27, 30-31 Hom. Lat. 700 L xxiv

4 Macr. *Sat.* II 8, 8: cui libentie gratiaeque omnes conviviorum incognitae sint **7** Iuv. XVI L xxv
39: quod mea cum patulo coluit puls annua libo **20** Hor. *carm.* III 30, 6-7

---

de quodam *om.* P_1 **10** circumdare: circumdo M_1A ⟨circuire vel illuminare⟩ H **16-17** Com- L xxiv
ponitur ... .i. nobilis *om.* I **16** prelustro: perlustro *Mai* **17** et altus ... ambitur *om.* P_1 / vita ⟨et est prelustre quod post omnibus lustratur et ambitur⟩ P_1 **19** perlustro: prelustro *Mai* **21** circuendum: circumeundum H / clara (*Mai*): clam V_1 / hinc ... umbra *in marg.* I / sublustri: sublustre P_1 / umbra: hora M_1

2 quod ... libentissimus *om.* P_1 **4** hec libentia *et s.l.* .i. libitum H / de Saturnalibus *om.* L xxv
P_1 / omnes *om.* P_1 **6** *om. Mai* **7** uvastellus: guastel I gastel P_1 / caleat: calea P_2 / puls: plus P_2 pius A pul I **14** Bachus: Bacchus V_1 **16** verbalia ⟨prelibo bas presacrificare vel pregustare. Libo enim transumptive ponitur pro gustare quia sacrificantes de sacrificiis comedebant, unde et in eodem sensu dicuntur quandoque eius compositiva verbi gratia. Delibare quandoque invenitur pro degustare, illibatus pro ingustatus sicut dicitur virgo illibata quam nemo tetigit vel corrupit virginitatem eius gustando⟩ H **18-19** *mutato ordine* φ **18** libidineus: sublibidineus V_1 **19** *om.* V_1 **20** et pro: vel pro H / dicitur ⟨per antifrasim eo quod minime libet⟩ P_1 / mei: meri I vestri M_1A nostri P_2

bet et lubesco pro libet et libesco, [22] unde et nos utimur composito eius **allubesco** is .i. obedire assentire, unde Martianus cum Stilbonte incedens conubiorum copulis allubescebat; [23] et inde hec **allubescentia** e .i. obedientia.

L xxvi [1] **Lacteo** es ui verbum neutrum et caret supinis, [2] inde **lactesco** cis, [3] et **lacteus** a um, [4] quod componitur **collacteus** a um .i. eiusdem lactis, unde Martianus sororis eius collactea et indiscreto federe amica; [5] et inde **lacteolus** a um idem quod lacteus a um, [6] et hic **Lacturnus** ni .i. deus qui putabatur preesse segeti lactescenti, [7] et pluraliter he **lactes** tium .i. pars intestinorum pellicula illa unde lac coagulatur, unde Persius pulmone et lactibus unctis. [8] Item a lacteo **lacto** as, [9] quod componitur **ablacto** as .i. a lacte extrahere, [10] et inde **ablactatus**, [11] et hec **ablactatio**, [12] **delecto** as, [13] unde **delectatus**, [14] **delectatio**, [15] et hoc **delectamen** nis, [16] unde hoc **delectamentum** ti, [17] et pluraliter he **delicie** arum, [18] unde **deliciosus** a um, [19] et **deliciose** adverbium. [20] Componitur etiam lacto **collacto** as, unde verbalia, [21] et **collactaneus** a um .i. eodem lacte nutritus, [22] **oblecto** as, [23] unde **oblectatus**, [24] **oblectatio**, [25] et hoc **oblectamen** nis, [26] et hoc **oblectamentum** ti. Et notandum quod lacteo et lacto non habent eundem sensum, dicimus enim lacteo lac sugo, lacto lac prebeo nato.

L xxvii [1] **Licet** verbum defectivum, [2] inde **licenter** adverbium, [3] et hec **licentia** e, [4] et **licitus** a um, [5] quod componitur **illicitus**, [6] et **licetur** .i. venumdatur verbum defectivum et habet sensum activi et litteram passivi, unde Persius et centum Grecos curto centusse licetur; [7] et inde **licitor** aris .i. venumdare, unde Ambrosius super Egisippum quante illud intemperantie fuit ut promto in libidinem viro formam suam ve-

---

L xxv **22** Mart. Cap. I 25: cum Stilbonte incedens conubiorum copulis allubescat

L xxvi **4** Mart. Cap. I 6: sororis eius collactea et indiscreto amica foedere **7** Pers. II 30

L xxvii **6** Pers. V 191 **7** Ambrosius = Heges. I 37, 2

L xxv **22** et *om.* P_2 *Mai* / obedire assentire: obedire vel assentire P_2 obedio vel assentio M_1A / Stilbonte: Stibonte I / allubescebat: albubescebat I allubescit P_2 **23** obedientia ⟨consensus⟩ H

L xxvi **2** cis ⟨et hic lac tis⟩ H ⟨incoativum⟩ P_1 **4** amica *om.* P_1 **6** Lacturnus: latronus *et s.l.* lactuarius M_1 / deus *om.* V_1 / putabatur: putatur M_1 **7** ⟨scilicet⟩ pellicula H ⟨et⟩ I ⟨.i.⟩ P_1 **9** extrahere: abstrahere HI retrahere P_1 **16** ti ⟨ .i. delectamen⟩ H **20-21** *post* 12 H **20** Componitur etiam lacto *om.* H **26** ti ⟨omnia in eodem sensu quo delecto et ab eo venientia⟩ H / notandum ... enim: nota differentia inter lacto et lacteo per hunc versum P_1 et lacto (*Mai*) *om.* V_1 / sugo: suggo P_2 / prebeo: porrigo φ / quidam dicunt quod a lacte derivatur lacteo, sicut a regno regno nas *in marg.* H

L xxvii **5** illicitus ⟨ .i. quod non licet⟩ H **6** venumdatur (*Mai*): venumdetur πM_1 / litteram: litterarum V_1

nalem faceret et pulcritudinem licitaretur; [8] et inde **licitator** oris .i. mercator, [9] et **licitatus** a um .i. venditus, [10] et hec **licitatio** nis .i. venditio.

[1] **Loco** as verbum activum, inde verbalia, [2] et hic **locus** ci, [3] unde hic **loculus** li, [4] et hic **locellus** li, [5] et **locito** as verbum frequentativum, unde Terentius in adelphos paululum quod locitas foris. [6] Item a loco hic et hec **localis** et hoc locale, [7] unde **localiter** adverbium, [8] et hec **localitas** tis. [9] Et per compositionem hic et hec **locuplex** tis .i. dives et dicitur locuplex quasi loco plenus, [10] et inde **locuplebiliter** .i. ditanter et largiter adverbium, unde Iosephus in nono Deo munifice et locuplebiliter immolabant; [11] et **locupleto** as .i. ditescere, [12] et inde **locupletatus** a um, [13] et hec **locupletatio.** [14] Loco componitur **colloco** as, et inde verbalia. L xxviii

[1] **Lacrimor** aris verbum deponens, [2] inde **lacrimatus** a um, [3] **lacrimatio,** [4] **lacrimabilis,** [5] **lacrimabiliter,** [6] et hec **lacrima** me, [7] unde hec **lacrimula** le, [8] et **lacrimosus** a um .i. lacrimis plenus, [9] et inde **lacrimose** adverbium. [10] Lacrimor componitur **illacrimor** aris, [11] et **collacrimor** ris, et ab istis verbalia. L xxix

[1] **Lupus** pi, [2] inde **lupinus** a um, [3] et hic **lupillus**.i. parvus lupus, [4] et hec **lupa** e .i. uxor lupi et aliquando dicitur pro meretrice, [5] et tunc inde di- L xxx

---

5 Ter. *ad.* 949: ... paullum quod locitas foras **10** Iosephus = Cassiod. *Ios. antiq.* XI p. 312 *F.*: deo munifice nimis et locupletabiliter immolabant L xxviii

---

8 licitator: luctator A / .i. mercator *om.* φ **9** licitatus: luctatus A / .i. venditus: .i. venundatus P_2 *om.* M_1P_1 **10** licitatio: licitio I luctatio A L xxvii

1 differentia est inter locare et conducere verbi gratia ille locat domum qui accipit pretium vel dominus domus, ille conducit domum qui pretium dat, unde quidam [Eberh. Bethun. *Graec.* XIX 17] qui dat conducit qui capit ille locat *in marg.* H **2** ci ⟨quod est anomalum in genere⟩ P_1 **3** li ⟨diminutivum⟩ P_1 **4** li ⟨diminutivum similiter⟩ P_1 **5** locito *et s.l.* sepe locare P_1 / ⟨activum⟩ frequentativum A / in adelphos: in adelphis P_2 *Mai* in adelph. M_1A *om.* P_1 / paululum: paululum *et s.l.* Pamfilum locuta est P_1 paulolum M_1 ⟨est⟩ P_1 **7** localiter: locaciter V_1 **8** localitas: locacitas V_1 **9** locuplex: locuples ⟨vel locuplex⟩ H / tis ⟨et locuplebilis quod idem est dives dictus quasi loculos plenos habens⟩ P_1 / locuplex: locuples HM_1A / loco: locis HI loculis P_2 **10** in nono: in X A *om.* P_1 / Deo: Domino M_1 deinde P_2 *om.* P_1 / munifice: mirifice M_1A **11** ditescere: divitem facere M_1A dito as P_1 ⟨ditare, unde [*psalm.* LXIV 60] multiplicasti locupletare eam⟩ H / in epistula quadam ad Pammachium et Marcellam [Hier. *epist.* XCVII 1] rursum orientalibus vos locupleto mercibus et Alexandrinas opes primo vere Romam transmitto *in marg.* H **13** locupletatio: locupletio I **14** verbalia ⟨et reloco as [Eberh. Bethun. *Graec.* XIX 17] qui locat ipse capit, qui conducit pretium dat⟩ P_1 L xxviii

7 lacrimula: lacrimilla A / le ⟨diminutivum⟩ P_1 **8** .i. lacrimis plenus *om.* I **11** et collacrimor ris *om.* I L xxix

2-3 *mutato ordine* P_1 **3** et hic: inde lupulus diminutivum vel P_1 / .i. parvus lupus: diminutivum P_1 **4** uxor: coniux P_1 / et: quod P_1 L xxx

citur hoc **lupanar** aris .i. domus meretricum, [6] et hic **lupinus** ni .i. quoddam genus leguminis, unde Virgilius aut tenuis fetus vicie tristesque lupini; [7] et hoc **lupatum** ti .i. genus asperorum frenorum vel ut aliis placet molinellum ipsius freni; invenimus quoque lupus pro hoc nomine quod est lupatum, unde Ovidius tristium et placide diros accipit ore lupos.

L xxxi [1] **Latus** a um comparatur latior latissimus, [2] unde **late** latius latissime adverbia, [3] et hec **latitudo** nis, [4] et **lato** as quod non est in usu, [5] sed componitur **dilato** as .i. differre, [6] et inde **dilatatus**, [7] **dilatatio**, [8] et hoc **dilatamen** nis. [9] Item ab hoc nomine quod est latus hoc **latus** ris, [10] unde hoc **latusculum** li .i. parvum latus, [11] et per compositionem hic et hec **collateralis** et hoc collaterale .i. contiguus et vicinus, [12] et hic **later** ris .i. gleba cocta unde antiqui muros faciebant, [13] et hec **lamma** e eo quod lata sit, [14] et inde hec **lamina** ne. [15] Item ab hoc nomine quod est latus hec **lanx** lancis .i. discus latus, unde Plautus in Gurgulione immo in lancibus que tibi sunt parata; dicitur quoque lanx pro libra, unde Homerus sustinet auratas equali pondere lances. [16] Et tunc inde venit hec **lancea** cee eo quod equa lance sit, [17] et inde hec **lanceola** le, [18] et **lancino** as .i. laniare, unde Prudentius in libro ymnorum omne hoc quicquid lancinamur non dolet; [19] et componitur **dilancino** as similiter dilaniare, unde idem Prudentius ponens participium in eodem libro ait membra morti obnoxia dilancinata interficis.

L xxxii [1] **Lamentor** aris verbum deponens, [2] inde **lamentator**, [3] **lamentatus**, [4] **lamentatio**, [5] et hoc **lamentum** ti, [6] et hec **lamia** e .i. quedam crudelis bestia, [7] et hec **lama** me .i. lapis abruptus in via eo quod viatores faciat lamentari. [8] Lamentor componitur **collamentor** ris, et inde verbalia.

L xxx 6 Verg. *georg.* I 75 aut ... tristisque lupini 7 Ov. *trist.* IV 6, 4: et placido duros ... lupos

L xxxi 15 Plaut. *Curc.* 324-325 Hom. Lat. 656: sustinet auratas aequato pondere lances 17 Prud. *perist.* X 460: hoc omne quidquid lancinamur non dolet 19 Prud. *perist.* V 155-156

L xxx 5 meretricum: meretricis A 7 ⟨quoddam⟩ genus P_1 / quoque *om. Mai* / ore (*Mai*): ora π

L xxxi 5 differre ⟨prolongare latum facere⟩ H 6 dilatatus (*Mai*): dilatus V_1 7 dilatatio (*Mai*): dilatiatio V_1 10 .i. parvum latus: diminutivum P_1 11 vicinus ⟨quasi iuxta latus et ponitur sepe pro socio⟩ H 12 faciebant ⟨unde dicitur in proverbio [Serlo Wilt. *carm. app.* p. 156 *Öberg*] laterem lavo⟩ H 14 ne ⟨diminutivum⟩ H 15 lanx (*Mai*): lans V_1Hφ / unde ... parata *om.* P_1 / immo: imo *Mai* / lanx (*Mai*): lans V_1HAP_2 / sustinet: fastinet I 16 eo *om. Mai* 17 le ⟨diminutivum⟩ P_1 18 laniare: lacerare φ / libro ymnorum: ymnis P_1 / omne: omen M_1 / lancinamur: lancinatur P_1 19 similiter dilaniare: .i. dilanio P_1 / ponens participium *om.* A / in eodem libro *om.* P_1 / membra *om.* P_1 / dilancinata (*Mai*): dilancinanta V_1

L xxxii 7 abruptus: abrutus V_1I abrupus P_1 8 et inde verbalia *om.* P_1

317 / 318 M.

[1] **Lacero** as verbum activum, [2] inde **laceratus**, [3] **laceratio**, [4] et hoc **laceramen** nis, [5] et hoc **laceramentum** ti, [6] et **lacer** a um, [7] unde **lacerosus** a um, [8] et componitur **semilacer**. [9] Item a lacero hic **lacertus** ti .i. brachium eo quod ad lacerandum sit habilis, [10] et inde hic **lacertulus** li, [11] et **lacertosus** a um .i. fortis, unde Ovidius metamorphoseos in undecimo d u r a l a c e r t o s i s f o d i e b a n t a r v a c o l o n i s; [12] et **lacertatus** a um .i. magnos habens lacertos, [13] et hec **lacerta** te pro quodam verme quod etiam pro ortulo dicitur, unde Iuvenalis e s t a l i q u i d q u a c u m q u e d o m o q u o c u m q u e r e c e s s u u n i u s s e s e d o m i n u m f e c i s s e l a c e r t e. [14] Item a lacero hec **lacinia** nie .i. vestis lacerata, unde Macrobius de Saturnalibus t o g a C e s a r p r e c i n g e b a t u r u t t r a h e n d o l a c i n i a m m o l l i s i n c e d e r e t; [15] et inde **laciniosus** a um .i. laceratus, unde Ieronimus in expositione super Ysaiam q u i p r o c u n c t i s l a c i n i o s e l e g i s c e r i m o n i i s d e d i t p r e c e p t u m. [16] Et hec **lacerna** ne .i. palla verrens, unde Iuvenalis h u m e r o r e v o c a n t e l a c e r n a m; [17] et inde **lacernatus** .i. illo pallio indutus, unde idem Iuvenalis i p s e l a c e r n a t e c u m s e i a c t a r e t a m i c e. [18] Lacero componitur **dilacero** as, [19] unde **dilaceratus** a um, [20] et hec **dilaceratio** nis. L xxxiii

[1] **Limus** mi .i. terra humida, [2] inde **limosus** a um .i. limo plenus, [3] et hic **limax** cis .i. vermis in limo morans, [4] et hic **limarius** rii .i. retiarius, [5] et hic **limniscus** ci .i. virgula inter duos punctos, [6] et hec **lima** me eo quod auferat de ferro, [7] et inde hec **limula** le diminutivum, [8] et **limo** as .i. purgare, unde verbalia. [9] Et componitur **elimo** as .i. purgare, [10] unde **elimatus** a um .i. clarus vel purgatus, [11] et **elimate**, [12] et **elimatim** adverbia .i. clare, L xxxiv

---

11 Ov. *met.* XI 33: dura lacertosi fodiebant arva coloni **13** Iuv. III 230-231: est aliquid, quocumque loco quocumque recessu | unius sese dominum fecisse lacertae **14** Macr. *Sat.* II 3, 9: iocatus in Caesarem, qui ita toga praecingebatur, ut trahendo laciniam velut mollis incederet **15** Hier. *in Is.* X 20-23 **16** Iuv. I 27: umero revocante lacernas **17** Iuv. I 62

---

2 inde ⟨lacerator, laceratrix⟩ H **6** um ⟨laceratus⟩ φ **7** um ⟨et lacerose adverbium⟩ P_1 L xxxiii
11 in undecimo *om.* P_1 / dura (*Mai*): dum V_1 / lacertosis: lacertosi P_1 / colonis: coloni *Mai* **12** lacertos: lacertas A **13** pro quodam verme: pro serpente P_1 quidam vermis M_1A / ortulo: hortulo *Mai* portulo V_1 celo M_1 celon A *et s.l.* ortulo M_1 *et s.l.* porro P_1 / aliquid (*Mai*): aliqua V_1 aliter ⟨quoque⟩ I / quacumque (*Mai*): quodcumque V_1 quascumque P_1 / quocumque: quacumque A / recessu: necesse P_1 **14** lacerata ⟨vel fimbria, unde [*lam.* IV 14] i l l i a p p r e h e n d e r u n t l a c i n i a s s u a s⟩ P_1 / de Saturnalibus *om.* P_1 / toga: longa A / Cesar: cesa P_2 / ut (*Mai*): et V_1I / laciniam: lasciviam I **15** laciniosus: lasciviosus I / pro cunctis: pre cunctis P_1 pro cinctis M_1 proicientis A / laciniose (*Mai*): laniose V_1 lasciviose I / legis (*Mai*): legit V_1I / cerimoniis *om.* P_1 **16** verrens: urens I **17** illo *om.* π / indutus: inductus P_2 / ipse *om.* P_1 **19** unde ⟨dilacerator, dilaceratrix⟩ H **20** nis ⟨dilaceramen⟩ H ⟨Item a lacero lacesso sis lacessivi lacessitum tu verbum activum et desiderativum⟩ P_1

2 plenus ⟨Limus componitur illimis illime sine limo⟩ P_1 **3** limo: terra φ / morans: commorans P_1 **5** limniscus: limiscus I liniscus P_1 / virgula: virga φ / punctos: puncta I pontos P_2 **6** quod ⟨limum .i. immunditiam⟩ H / de ferro *om.* P_1 **9** purgare: expurgare P_1 **10** vel: et P_1 **12** et: vel φ L xxxiv

[13] et hoc **elimamentum** .i. purgamentum. [14] Componitur quoque **oblimo** as .i. deterere et demolire, unde Lucanus pene gener crassis oblimat Echinadas undis; [15] et inde **oblimatus** a um, [16] et **oblimatio**.

L xxxv [1] **Ligurrio** is ligurrivi tum tu verbum neutrum .i. lingere, unde Horatius in sermonibus tractavit manibus calicem dum furta ligurrit; [2] et inde secundum quosdam hic **lixa** e .i. corbellus qui sequitur curiam, [3] unde **lixabundus** a um .i. ille qui latis incedit passibus, [4] et **luxuria** e quasi lixiria eo quod a lixis maxime frequentetur, [5] et inde **luxuriosus** a um, [6] et **luxuriose** adverbium, [7] et hec **luxuries** ei, [8] et **luxurio** as, unde verbalia; [9] et hic **luxus** ui .i. luxuria in vestibus et cibis, [10] et inde **luxosus** a um .i. luxu plenus. [11] Item a ligurrio **ligurritus**, [12] **ligurritio**, [13] et hoc **ligurrimen** nis .i. linctio. [14] Et componitur **abligurrio** is .i. vastare, unde Terentius in eunuco patria qui abligurrierat bona; et inde verbalia, [15] et inde **abligurrigo** ginis .i. prodigalitas.

L xxxvi [1] **Lentus** comparatur lentior lentissimus, [2] unde **lente** lentius lentissime, [3] et hec **lentitudo** nis, [4] et hec **lentiscus** ci quedam arbor eo quod eius cuspis sit lenta .i. flexibilis, [5] et hec **lens** tis .i. quoddam genus leguminis eo quod lente surgat, [6] et hec **lens** dis .i. fetus pediculorum, [7] et inde **lendicosus** a um .i. lendibus plenus. [8] Item ab hoc nomine quod est lentus hec **lentigo** ginis .i. vestigium parvarum *macu*larum, [9] et hec **lenticula** le .i. vas olearium, [10] et **lenteo** es .i. tardare, [11] unde **lentesco** cis verbum frequentativum.

L xxxiv **14** Lucan. VI 364

L xxxv **1** Hor. *serm.* II 4, 79: tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit **14** Ter. *eun.* 235

L xxxiv **13** elimamentum: elimatum V_1 elimentum P_1 **14** oblimo: elimo V_1 / crassis: crassisque I / demolire: demollire I P_2 demoliri M_1A / Claudianus in libro de raptu Proserpine introducit Iovem ita loquentem post alia [III 27-29] haud equidem invideo neque enim livescere fas est vel nocuisse deos sed quod dissuasor honesta luxus et humanas oblimat copia mentes *in marg.* H **15** oblimatus (*Mai*): olimatus V_1

L xxxv **1** calicem *om.* V_1IM_1A / ligurrit (*Mai*): liggurrit V_1 **4** lixiria: lixuria M_1 **9** ⟨et est luxus tam⟩ in P_1 / vestibus et: vestis quam in P_1 / cibis ⟨quam in libidine⟩ P_1 **13** ligurrimen: ligurramen M_1 / .i. linctio: .i. unctio I *om.* P_1 **14** abligurrio: obligurrio P_1 / patria: patrie P_1 / abligurrierat: obligurrierat P_1 abligurriat *Mai* / bona *om.* I **15** abligurrigo: obligurritio P_1 ligurrio I ligurrigo *Mai* / prodigalitas ⟨consumptio voracitas⟩ H

L xxxvi **3** lentitudo: lenitudo P_1 **4** lenta: lentita I **5** leguminis (*Mai*): legumis V_1 / lente: lete A **6** fetus: foetus *Mai* fletus I / pediculorum (*Mai*): pediculosus P_1 pecudum V_1 **7** lendicosus (*Mai*): lenticosus V_1I lendiculosus H / plenus ⟨lens dis capiti, lens tis convenit ori⟩ P_1 **8** vestigium parvarum macularum *Mai*: vestigium (vestigia P_2) parvarum caularum $\pi P_2 P_1$ quedam parve macule in facie (vel vestigia aridarum caularum *in marg.*) M_1 quedam parva macula in facie A **11** frequentativum: incoativum P_1

319 / 320 M.

[1] **Laudo** as verbum activum, [2] inde **laudator**, [3] **laudatus**, [4] **laudatio**, [5] et hic et hec **laudabilis** et hoc laudabile, [6] unde **laudabiliter** adverbium, [7] et hec **laus** dis, [8] unde secundum Ysidorum hec **laurus** ri eo quod hac victores cum laudibus coronabantur; [9] et inde **laureus** a um, [10] et hec **laurea** e .i. victoria, [11] et hoc **laureolum** li .i. discus, unde Iuvenalis laureolum velox etiam bene Lentulus egit. [12] Item a laudo **lautus** a um .i. laudatus per sincopam, [13] et hec **lautia** e .i. epularum magnificentia, [14] et hec **lautitia** e .i. aqua farina conspersa. [15] Laudo componitur **collaudo** as, et inde verbalia. L xxxvii

[1] **Largior** ris, [2] inde **largitor** ris, [3] et **largitus** a um, [4] et hec **largitio** nis, [5] et **largus** a um quod comparatur largior largissimus, [6] unde **large** largius largissime, [7] et hec **largitas** tis, [8] et hec **largitudo** nis, [9] et **largiusculus** a um .i. aliquantulum largus. [10] Hinc etiam dicitur hic **lar** ris pro domo quod etiam pro igne dicitur, unde in antiquo proverbio dicitur vidi larem in laribus; [11] et inde dicitur hic **lardus** di eo quod igne consumatur. [12] Largus componitur **prelargus**, [13] et **quamlargus**, [14] et **dilargus** omnia pro valde largus, [15] et **largifluus** a um. [16] Largior componitur **elargior** is, [17] et **relargior**, et ab istis verbalia. L xxxviii

[1] **Lumbus** bi secundum Ysidorum dicitur a libidine, [2] inde hoc **lumbar** ris .i. cingulum circa lumbos, [3] quod etiam hoc **lumbare** is dicitur, [4] et hec **lumbago** ginis .i. lumborum debilitas. [5] Et componitur hic et hec **elumbis** et hoc elumbe .i. debilis quasi extra lumbos .i. extra fortitudinem, [6] et hic et hec **delumbis** et hoc delumbe .i. debilis quasi deorsum a lumbis .i. a fortitudine, unde Persius summa delumbe saliva hoc natat in la- L xxxix

---

8 *cf.* Isid. *orig.* XVII 7, 2 11 Iuv. VIII 187 L xxxvii

10 *non repperi* L xxxviii

1 *cf.* Isid. *orig.* XI 1, 98 6 Pers. I 104-105 L xxxix

---

2 laudator ⟨laudatrix⟩ H 5 et hoc laudabile *om.* IφP_1 8 coronabantur: coronantur P_2 ⟨dicitur etiam laurus rus rui, et componitur laurifer⟩ P_1 11 etiam: et A / Lentulus: Lentus I 13 epularum: epulorum A / magnificentia ⟨unde hic et hec lautior et hoc lautius .i. esculentior crassior, sicut dicimus cibos lautiores qui accurate et deliciose preparantur⟩ H 14 aqua: aque P_1 / conspersa (*Mai*): consparsa V_1 15 verbalia ⟨Laus componitur laudifluus⟩ P_1 L xxxvii

1 ris ⟨verbum commune⟩ *in marg.* M_1P_1 6 large: largie A / largissime ⟨adverbia⟩ H ⟨adverbia et largiter adverbium⟩ P_1 9 largiusculus: largisculus IP_1 *Mai* 10 dicitur: dictum est P_1 / vidi: video P_1 / larem in laribus *et s.l.* .i. ignem in domibus H 14 et: at *Mai om.* IP_1 16 is ⟨et ab istis verbalia⟩ V_1I ⟨dilargior⟩ P_1 17 *om.* V_1I L xxxviii

2 lumbos ⟨vel bracce⟩ H 5-6 quasi ... lumbis .i. *om.* V_1 5 elumbis et hoc elumbe: elumbis is V_1 elumbis φ 6 summa (*Mai*): sumba summa V_1 / natat (*Mai*): notat V_1 / labris: libris P_2 L xxxix

bris. [7] Componitur etiam hoc **lumbifragium** gii .i. fractio lumborum, unde Plautus in Amphitrione lumbifragium hinc afferes si me irritas.

L xl [1] **Lugeo** es luxi lugere verbum neutrum, [2] inde hic **luctus** ui, [3] et **luctuosus** a um, [4] unde **luctuose** adverbium, [5] et **luctuo** as .i. flere, et inde verbalia, [6] et hic et hec **lugubris** et hoc lugubre .i. flebilis, [7] unde **lugubriter** adverbium. [8] Luctus componitur **luctificus** a um. [9] Item a lugeo **lugesco** cis, [10] et componitur **elugesco** cis, [11] et **elugeo**.

L xli [1] **Limen** nis, [2] inde **Limentinus** ni .i. deus qui putabatur preesse liminibus, [3] et secundum litteram hic **limensis** is .i. quoddam genus marmoris, [4] et hic **limas** cis .i. vestis ab umbilico usque ad pedes, [5] et hic et hec **limis** is .i. obliquus, unde Terentius in eunuco ego limis aspecto sic per flabellum; [6] et hic **limes** tis callis, [7] et pluraliter **limmata** tum .i. semitonia, unde Martianus licet intervenirent limmata.

L xlii [1] **Lavo** as lavi lavatum tu verbum neutrum, [2] inde **lavator** ris, [3] et hec **lavatrix** cis, [4] et hoc **lavatorium** rii, [5] et hoc **lavacrum** cri, [6] et hoc **lotium** tii .i. urina, unde Macer de viribus herbarum cum mulsa bibitum lo-

---

L xxxix 7 Plaut. *Amph.* 454: si me irritassis, hodie lumbifragium hinc auferes

L xli 5 Ter. *eun.* 601-602: ego limis specto | sic per flabellum 7 Mart. Cap. I 11

L xlii 6 Macer = Odo Magd. 148

L xxxix **7** lumbifragium (*Mai*): lumbifrangium V_1I / .i. ... Plautus: idem ... Plautus *in marg.* P_2 / fractio (*Mai*): franctio V_1 / in Amphitrione *om.* P_2P_1 / lumbifragium (*Mai*): lumbifrangium V_1I lombifragium *in marg.* P_2 / hinc *om.* P_1 / afferes: auferes H *Mai* / irritas ⟨lubricus vermis subterraneus, Plautus [*aul.* 628] lubrice qui de terra erepsisti modo⟩ P_1

L xl **1** luxi *om.* P_1 / lugere *om.* H P_1 / neutrum ⟨et caret supinis⟩ P_1 **7** lugubriter: lugubruter A / adverbium ⟨et hec lugubritas tis⟩ H **8** um ⟨a quo luctificabilis luctificabile; componitur luctisonus a um⟩ P_1 **11** elugeo ⟨ges, et ab istis verbalia⟩ H

L xli **2** Limentinus ni: Limentinus a um *Mai* / putabatur: putatur P_2 **4** limas: limax P_1 **5** limis: limes I / sic: sicut P_2 *om.* A / per: super P_1 *om.* M_1A / flabellum: scabellum A **6** callis *om.* P_1 **7** limmata (*Mai*): limata φ liminata V_1IP_1 / .i. ⟨via⟩ P_1 / intervenirent: intervenire P_1 intervenirentur I / limmata (*Mai*): limata V_1φ liminata I ⟨Item a limen limino nas quod non est in usu, sed componitur elimino nas .i. foras mittere quasi extra limen ponere, unde verbalia⟩ H ⟨et limino as quod non est in usu, sed componitur elimino as, unde verbalia. Limen componitur hoc superliminare .i. locus super limen cui adequatur hostium⟩ P_1

L xlii **1** as ⟨lavavi vel⟩ H / lavi ⟨vel lavavi⟩ P_1 / lavatum tu: lotum tu ⟨vel lautum tu⟩ P_1 *om.* φ / verbum neutrum: verbum activum M_1 *om.* P_1 **6** .i. ⟨lixivium (*om.* M_1)cum (*om.* A)quo vestes abluuntur vel⟩ φ / urina: urinam A / Macer: Macro P_1 / de viribus herbarum *om.* P_1 / ⟨vinum⟩ cum P_1 / mulsa: mulsam I /

321 M.

tium producit; [7] et hic **lodix** cis .i. vellus, unde Iuvenalis modo sub lodice relictis uteris in turba; [8] et hec **lavandria** e pro quadam herba, [9] et hoc **lavamen** nis. [10] Dicimus quoque **lavo** is tertie coniugationis correpte, [11] et **lotus** a um pro lavatus.

[1] **Lambo** bis lampsi verbum neutrum et caret supinis, [2] inde hoc **labrum** bri, [3] et hoc **labellum** li, [4] et hoc **labium** bii, [5] et hec **labrusca** e .i. vitis silvestris, [6] et hec **lampas** dis, [7] quod aliter dicitur hec **lampada** e. [8] Lambo componitur **allambo** bis. L xliii

[1] **Lucrum** cri, [2] inde hoc **lucellum** li diminutivum, [3] et **lucrosus** a um, unde Macrobius de Saturnalibus nihil ad presens sequendum putavit, nisi quod lucrosum esset; [4] et inde **lucrose** adverbium. [5] Et per compositionem **lucrifacio** cis, [6] unde **lucrifactus** a um, [7] et **lucror** aris, [8] unde **lucrator**, [9] **lucratus**, [10] **lucratio**, [11] et hoc **lucramen** nis. [12] Lucror aris componitur **collucror** ris, et inde verbalia. L xliv

[1] **Lira** re proprie dicitur sulcus aratri, [2] unde **delirare** dicitur .i. exorbitare sicut boves faciunt. [3] Hinc etiam dicitur **delirus** .i. stultus, [4] et **deliratus**, [5] **deliratio**, [6] et hoc **deliramentum** ti .i. derisio. [7] Dicimus quoque **lira** pro cithara, [8] et inde **liricus** a um .i. dulcis et suavis. [9] Et componitur **liricen** nis .i. cum lira canens, [10] et inde hec **liricina** e .i. cantatrix, [11] et **iperliricus** a um .i. dulcis et delectabilis super cantum lire, nam Grece [11a] yper dicitur super. L xlv

[1] **Luctor** aris verbum deponens, [2] inde **luctator**, [3] **luctatus**, [4] **luctatio**, L xlvi

---

7 Iuv. VI 195-196 L xlii

3 Macr. *Sat.*] Heges. V 24, 3: nihil sequendum putat, nisi quod ad praesens lucrosum L xliv

---

producit *om.* M_1A **7** lodix: lodex HP_1 *om.* A / vellus: vestis linea que Gallice velus dicitur H vestis villosa super lectum extensa M_1A / ⟨verba⟩ modo P_1 / turba: curva I **8** lavandria: lavanda A / herba *om.* A **10** correpte: corrupte H L xlii

1 lampsi: lamsi HIP_1 **3** labellum: labellium A / li ⟨et hoc labellulum li⟩ H *in marg.* I ⟨diminutivum⟩ P_1 **4** labium: lambium I **5** labrusca: lambrusca π **8** bis ⟨relambo, collambo⟩ P_1 L xliii

2 lucellum: lucrellum I / diminutivum: .i. parvum lucrum π **3** de Saturnalibus *om.* P_1 / esset: fuerit φ **6** lucrifactus: lucrefactus V_1H licrefactus P_1 **8** lucrator ⟨ris lucratrix⟩ H L xliv

2 .i. exorbitare *et s.l.* vel discordare H **6** .i. derisio *post* 5 P_1 **8** et suavis *om.* P_1 **10** cantatrix ⟨et lirista citharista⟩ P_1 **11** iperliricus: perliricus A / dulcis: perdulcis P_1 / cantum lire: lire V_1 lira *Mai* / Grece *om.* P_1 / yper: ὑπέρ *Mai* / super ⟨Latine⟩ P_2P_1 L xlv

1 verbum deponens *om.* V_1 **2** luctator ⟨luctatrix⟩ H L xvi

322 M.

[5] et hoc **luctamen** nis, [6] et hec **lucta** te, [7] et **luctabundus** a um; [8] et componitur **colluctor** ris, et inde verbalia.

L xlvii [1] **Letor** aris verbum deponens, [2] inde **letans** tis, [3] et **letanter** adverbium, [4] et **letatus** a um, [5] et **letabundus** a um, [6] et **letus** a um quod comparatur letior letissimus, [7] unde **lete** letius letissime adverbia, [8] et hec **letitia** e. [9] Letus componitur **perletus** .i. valde letus. [10] Letor componitur **colletor** ris, unde verbalia.

L xlviii [1] **Lascivus** a um comparatur lascivior lascivissimus, [2] unde **lascive** lascivius lascivissime, [3] et hec **lascivia** vie, [4] et **lasciviosus** a um .i. luxuriosus, [5] unde **lasciviose** adverbium, [6] et hec **lasciviositas** is, [7] et **lascivire** .i. luxuriare.

L xlix [1] **Lis** tis, [2] inde **litigo** as, [3] inde **litigatus**, [4] **litigatio**, [5] et hoc **litigamen** nis, [6] et hoc **litigium** gii .i. lis, [7] et inde **litigiosus** a um, [8] et **litigiose** adverbium.

L l [1] **Logos** sermo, [2] inde **logicus** .i. sermocinalis. [3] Et componitur **epilogus** .i. sermo preloquens, [4] et **prologus** quod idem significat.

L li [1] **Linum** ni, [2] inde **lineus** a um, [3] et **linteum**, [4] et **linteamen**, [5] et hoc **linostema** tis .i. vestis ex lana, [6] et hec **linna** ne .i. sagum quadrum, [7] et **linifex** is, [8] et hoc **linificium** cii.

L xlvi 8 ⟨reluctor aris⟩ colluctor P_1

L xlvii 10 verbalia ⟨Letus componitur letifico as, unde verbalia, a quo letificabilis letificabile P_1

L xlviii 1 Lascivus: Lacivus P_1 / lascivior lascivissimus: lacivior lacivissimus P_1 2 lascive lascivius lascivissime: lacive lacivius lacivissime P_1 ⟨adverbia⟩ H 3-5 *om.* P_1 4 lasciviosus: lascivosus A 5 adverbium ⟨i.luxuriose⟩ H 6 lasciviositas: laciviositas P_1 7 et ⟨lacivio vis civi neutrum et⟩ P_1 / lascivire: lascivio vis H lacivire P_1 / luxuriare: luxuriari M_1 luxuriose *Mai*

L xlix 2 as ⟨litigator, litigatrix⟩ H ⟨.i. litem ago⟩ P_1 3 *om.* P_1 4 litigatio ⟨litigator⟩ P_1 6 .i. lis *om.* I 8 adverbium ⟨ .i. contentiose⟩ H

L l 3 epilogus .i. sermo: episermo P_1 / preloquens: proloquens M_1 ⟨unde epilogo as quasi supra dicta iterare⟩ P_1 4 significat ⟨et dicitur prologus quasi prelogus, et a logicus logice adverbium, et hec logica ce .i. dialectica. Logos etiam componitur hic theologus gi .i. ille qui de Deo sermocinatur, qui aliter dicitur secundum quendam sensum divinus, et inde theologicus ca cum quod idem est, et hec *theologia* e .i. *de* Deo *sermocinatio*, Theos enim dicitur Deus, et a theologicus theologice adverbium⟩ H

L li 3 *om.* M_1A 5 linostema: linistema P_1 / lana: lino P_1 6 linna: lina P_1 limna P_2 / sagum: sagium P_1 / quadrum *om.* P_1 7 is ⟨ .i. qui linum facit⟩ H 8 cii ⟨ .i. ipsa lini operatio⟩ H

322 / 323 M.

[1] **Limfa** e .i. aqua, [2] inde **limfor** aris .i. furere, [3] unde **limfator**, [4] **limfatus**, [5] **limfatio**, [6] et **limfaticus** a um .i. insanus. L lii

[1] **Linquo** quis, [2] componitur **delinquo**, [3] unde hoc **delictum** ti, [4] **relinquo** is, [5] unde **relictus** a um; [6] et componitur **derelinquo** is, [7] unde **derelictus** a um. L liii

[1] **Livet** nigrescit verbum defectivum, [2] inde **lividus** a um .i. invidiosus, [3] et hic **livor** ris, [4] et **livesco** cis, [5] quod componitur **collivesco** is. L liv

[1] Tractatum undecime littere primum cum sic cecinisset Grammatica, e vestigio secundum evolvens sic fuit exorsa.

[1] Lectitare vel legitare, frequenter legere.
[2] Lecturire, legere desiderare.
[3] Lectrum, analogium super quod legitur.
[4] Legare, mittere, destinare, deliberare, delegare, allegare.
[5] Legatus, missus, nuntius, missaticus, paranimphus, angelus.
[6] Litura, feditas, fetulentia, spurcitia, feculentia, cenositas, lutulentia, lues, luvies, luvio, putor, labes.

3-5 limfator, limfatus, limfatio: verbalia M_1A **3** limfator ⟨limfatrix⟩ H L lii

L liii - L liv *mutato ordine* P_1
1 quis ⟨verbum activum, unde verbalia⟩ H ⟨liqui activum tamen simplex et caret supinis⟩ P_1 **2-3** *post* 6 P_1 **4** is ⟨reliqui relictum tu⟩ P_1 **5** *om.* P_1 / um ⟨et hec relicta te .i. uxor mariti defuncti, et reliquus qua quum, unde pluraliter hec reliquie arum .i. ea que remanent de aliqua re⟩ H **6** derelinquo: delinquo P_2 / is ⟨et a relinquo reliquus a um, a quo hec reliquie arum. Item liquo componitur deliquo quis, a quo delictum ti⟩ P_1 **7** *om.* P_1 / um ⟨et hec derelictio nis⟩ H ⟨unde verbalia⟩ φ

1 defectivum ⟨secundum quosdam⟩ P_1 **2** .i. invidiosus *om.* P_1 **4** cis ⟨incoativum⟩ P_1 Lassus sa sum comparatur lassior lassissimus, unde lasse lassius lassissime adverbia, et lasso sas, unde verbalia, et lassabundus da dum .i. lassus, et lassesco cis, et hec lassitudo nis, et secundum quosdam lacesco cis .i. provocare, unde lacessio sis quod idem est, inde lacessitus ta tum.Lassus componitur prelassus, et perlassus ambo pro valde lassus *post* L liv *add.* H L liv

Explicit tractatus super litteram undecimam H

prologum om. M_1AP_1
Incipit prologus in tractatum secundum de eadem littera H
Explicit prologus tractatus secundus de littera undecima H
Repetitiones -L- *Mai*

1-300 *om.* M_1A
1 *in marg.* P_2 / Lectitare ... legere: Legitare vel lectitare, frequenter legere P_1 **3** Lectrum: Legitum P_1 **4** deliberare *om.* H / allegare *om.* H **5** missaticus: missarius IP_1 / paranimphus ⟨internuntius⟩ H **6** Litura (*Mai*): Lictura V_1 / fetulentia: feculentia ⟨nevum⟩ P_1 *om.* P_2 / spurcitia ⟨nevositas⟩ P_1 / feculentia *om.* I P_1 / cenositas *om.* P_1 / ⟨immundicia⟩ lutulentia H / lues *om.* V_1 / luvies: proluvies P_1 / luvio ⟨tabes⟩ P_2 ⟨sputum⟩ P_1 / putor *om.* P_1 / labes ⟨macula⟩ H

7 Legia, navis.
8 Lembus, navis. Virgilius non aliter quam qui adverso vix flumine lembum remigio subigit.
9 Litteratus, litteris instructus.
10 Litterator, multis instructus litteris. Ieronimus literator, inquit, erat quod grammates Grece dicitur.
11 Litterarius, litteris plenus, litteratus.
12 Litteratus, grammaticus, grammates.
13 Legitimus, legalis, secundum legem vivens.
14 Letum, mors, nex, obitus, interitus, internicies, pernicies, Libitina.
15 Letania, invocatio pro mortuis facta.
16 Letalis, mortalis.
17 Letatus, mortuus. Ovidius quo simul intravit letataque corpora vidit.
18 Lethes, fluvius infernalis qui dicitur delere memoriam.
19 Letheus, obliviosus.
20 Lotofagus, vermis mortuos comedens. Ovidius illo lotofagos illo sirenas in antro.
21 Letargia, oblivio mentis.
22 Letargicus, obliviosus. Boetius letargum inquit pateris.
23 Letargus, morbus oblivionis.
24 Luminare, lumen, lucerna.
25 Luminosus, lumine plenus. Augustinus luminosa pietate tranquillavit.
26 Lapsare, labi.
27 Labeo, lecator vel tabernarius. Persius an mihi Polidamas et Troiades Labeonem
28 Labina, terra labilis.
29 Lapsim, labiliter.
30 Labascere, nutare, vacillare, labi. Terentius labascit victus uno verbo.

---

8 Verg. *georg.* I 201-202: non aliter quam qui adverso vix flumine lembum | remigiis subigit, si brachia forte remisit **10** Hier. *in Matth.* I 8,20: litterator erat (quod significantius Graece dicitur γραμματεύς...) **17** Ov. *met.* III 55: ut nemus intravit ... vidit **20** Ov. *rem.* 789 **22** Boeth. *cons.* I 2, 5 **25** Aug. *civ.* XI 33: illam luminosa pietate tranquillam **27** Pers. I 4 **30** Ter. *eun.* 178

---

8 *om.* Mai / quam: quod V_1 / remigio subigit *om.* P_1 **10** *om. Mai* **11-12** *in unum coegit Mai* (Litterarius, litteris plenus, litteratus, grammaticus, grammates) **11** Litterarius: Litteratus I / ⟨litterator, grammates⟩ litteris P_2 / litteratus ⟨grammaticus⟩ P_2 *om.* I **12** *om.* IP_2 / Litteratus: Litterator HP_1 **14** Letum: Letus *et s.l.* letum H / internicies: internicius V_1 / pernicies *om.* V_1I / Libitina *om.* H **16-17** *mutato ordine* H **17** Ovidius ... vidit *om. Mai* / simul: senilis H (*vix legitur*) **18** Lethes: Letes I Lethe *Mai* **20** Lotofagus: Lothophagus V_1 Lethophagus P_2P_1 / Ovidius ... antro *om. Mai* / lotofagos: lothophagos V_1 lethophagos P_2P_1 / sirenas: sirenes I / antro ⟨esse puta⟩ P_1 **21** *om.* P_2 **23** *om.* V_1 / Letargus: Lethargum P_2 / oblivionis: obliviosus P_1 **25** lumine: luminis P_2 / luminosa pietate: luminoso sapiente P_1 **27** Persius ... Labeonem *om. Mai* / Troiades ⟨pretulerint⟩ P_1 / Labeonem ⟨pretulerint⟩ H **29** *om.* P_2 / Lapsim (*Mai*): Lapsum V_1 **30** Terentius ... verbo *om. Mai*

323 / 324 M.

31 Lubricus, labilis.

32 Lubricare, labilem facere. Prudentius lubricat incertos dubia sub imagine visus.

33 Laberintus, erratilis.

34 Labefactare, labilem facere. Persius labefactet forcipe adunca.

35 Labes, lues, feditas, macula, luvio.

36 Linire, inglutinare.

37 Litus, illitus, oblitus, collitus, inglutinatus.

38 Lectisternium, stratio lecti.

39 Lien, quedam pars intestinorum. Plautus lien necat renes dolent.

40 Ludices, meretrices, luperce.

41 Lumbones, cingula circa lumbos que et lumbaria dicuntur et renasia.

42 Litostratus, cumulus arene.

43 Lienosus, qui lien habet infirmum. Plautus cor ut opinor lienosum habet.

44 Latibulum, latebre, occultatio.

45 Latex, aqua, limpha.

46 Laticosus, aquosus, aquaticus, limphosus, limphaticus.

47 Latrina, cloaca, sterquilinium, cenisterium.

48 Laverna, dea furum.

49 Latrocinari, clepere, furari, depilare, expilare.

50 Lura, os utris vel cullei.

51 Luridus, obscurus, pallidus. Ovidius me luridus occupat horror.

52 Lurcare, avide vorare.

53 Lurco, vorator, lecator. Aldelmus cum buccis ambronibus et labris lurconibus.

54 Lutosus, luteus, lutulentus, fedus, fetulentus, cenosus, spurcus, feculentus, fetidus, luitidus, sordidus, tabidus.

---

32 Prud. *psych.* 572 **34** Pers. IV 40: elixasque nates labefactent forcipe adunca **39** Plaut. *Curc.* 236: Lien enicat, renes dolent **43** Plaut. *cas.* 414: perii! cor lienosum, opinor, habeo, iam dudum salit **51** Ov. *met.* XIV 198 **53** Aldh. *virg.* I 11

---

32 Prudentius ... visus *om. Mai* **33** Laberintus ⟨domus Dedali, domus⟩ P_1 / ⟨domus⟩ erratilis ⟨quam fecit Dedalus. Laberinticus, erratilis⟩ HP_2 **34** Persius ... adunca *om. Mai* / labefactet: labefactat P_2 labefacta est P_1 / forcipe: forpice P_1 **35** *om.* H / luvio: luvo I **36** *post* 38 P_2 / inglutinare: glutinare P_1 **37** *om.* P_2 / ⟨inde⟩ Litus P_1 / collitus ⟨interlitus, circumlitus, perlitus⟩ H **38** lecti *om.* V_1 **39** *om. Mai* / Lien ... Plautus *om.* V_1 / dolent: delent V_1 dolet I **40-41** *om.* H **40** Ludices: Lubrices P_1 / luperce: lupe ⟨nonarie⟩ P_2 lupetrices ⟨nonarie⟩ I **41** renasia: tenasia V_1 irnasia P_1 **42** Litostratus: Litrostratus P_1 **43** Plautus ... habet *om. Mai* / cor ut opinor: ut opinor cor P_2 cor P_1 / lienosum: lenosum V_1 **44** *post* 265 H **45-46** *mutato ordine* P_2 **45** limpha ⟨ydor⟩ H **46** Laticosus ⟨aquatilis⟩ P_2 / aquaticus ⟨aquatilis, limphatilis, ydropicus⟩ H / Limphosus, limphaticus *ante* Laticosus H / limphosus ⟨limphatilis⟩ I ⟨limphatilis vel⟩ P_2 **47** sterquilinium *om.* H / cenisterium: cenistergium V_1I *om.* H **48** Laverna: Laterca I / furum: frugum P_1 **50** *om.* P_1 / vel: et I **51** Ovidius ... horror *om. Mai* / me *om.* P_1 / horror: orror P_1 error I **53** Aldelmus ... lurconibus *om. Mai* / Aldelmus: Aldhelmus H Adelmus I Aldemus P_1 Adelinus P_2 / ambronibus: arabronibus P_1 (*vix legitur*) **54** Lutosus: Luctosus P_1 / luteus: lucteus P_1 / fedus *om.* I / fetulentus *om.* P_1 / luitidus: luvidus HI lividus P_1 / sordidus, tabidus ⟨maculosus⟩ H *om.* P_1

55 Lues, macula, sordes.

56 Luteolus, luto similis. Virgilius pinguia luteola pingit vaccinia calta.

57 Luere, punire. Homerus cur nata luit peccata parentis.

58 Lutatus, unctus. Persius crassisque lutatus amomis.

59 Ludibundus, ludo plenus, quod et ludicrosus dicitur et ludicrus.

60 Ludius, ioculator, mimus.

61 Ludia, ioculatrix que et lena dicitur. Plautus nomen est lene multibiba atque merobiba.

62 Lusorium, locus ubi luditur.

63 Lusitare, sepe ludere. Plautus coturnices dantur quicum lusitent.

64 Lenire, mitigare.

65 Lena, ioculatrix vel genus pallii. Persius cui circa humeros iacinctina lena est.

66 Lenimen, lenimentum, lenitas, lenitudo.

67 Leneus, Bachus, Liber, Lieus, Iacus, Bromius, Dionisius, Libasius.

68 Leno, lecator.

69 Lenulus, parvus lecator. Plautus ita ut cepi dicere lenule de hac pugna.

70 Lenunculus, parvus lecator.

71 Lenocinari, lecaciter vivere.

72 Lenocinium, lenitas vel lecacitas.

73 Lepidus, lenis, suavis, mitis, mansuetus.

74 Lepor, urbanitas, facetia, curialitas.

75 Lepidulus, aliquantulum lepidus.

76 Lepida, imago nobilium. Iuvenalis si coram Lepidis male vivitur.

77 Licium, filum sub tegmine tele nodatum.

78 Liciatorium, lignum quo licium involvitur.

79 Laquetismus, laqueus tensus, decipula, pedica, tendicula, captentula, alterplicitas, factio.

---

56 Verg. *buc.* II 50 **57** Hom. Lat. 42 **58** Pers. III 104 **61** Plaut. *Curc.* 77: nomen Leaenaest, multibiba atque merobiba **63** Plaut. *capt.* 1003 **65** Pers. I 32: cui circum (circa *var. l.*) umeros hyacinctina laena est **69** Plaut. *Poen.* 470-471: ita ut occepi dicere | lenulle de illac pugna **76** Iuv. VIII 9

---

55 macula ⟨putredo, pestis, pestilentia⟩ H **56** Virgilius ... calta *om. Mai* **57** punire: puniri *Mai* / Homerus ... parentis *om. Mai* **58** Persius ... amomis *om. Mai* / Persius ⟨componis lectis⟩ P_1 / amomis: amoniis V_1 **60** *om.* V_1I **61** Plautus ... merobiba *om. Mai* / lene: lenene V_1 / multibiba: mobilia P_1 / merobiba: morobiba V_1 multibilia P_1 **62** Lusorium: Luxorium P_2 / luditur (*Mai*): leditur V_1 **63** Plautus ... lusitent *om. Mai* **65** ioculatrix: ioculator P_1 / Persius ... est *om.* V_1 / cui *om.* P_1 / lena est: lena I leñ P_1 (*vix legitur*) **67** Libasius *om.* V_1H **69** Plautus ... pugna *om.* I *Mai* **70** Lenunculus: ⟨Lenulus vel⟩ leniculus P_2 **72** lecacitas: leccacitas P_2 **73** mitis, mansuetus *om.* H **74** Lepor: Lepos P_1 / curialitas: curiositas P_1 **76** Lepida imago nobilium *om.* P_1 / Iuvenalis ... vivitur *ad* 75 *post* lepidus P_1 *om. Mai* **77** sub tegmine: ⟨in⟩ subtegmine H **79** Laquetismus: Laquetissimus I P_1 / pedica (*Mai*): pepedica V_1 / tendicula ... factio *om.* H / tendicula: pedicula I

324 / 325 M.

80 Laquear, domus testudineata que et laqueare et lacunar dicitur. Iuvenalis doctus spectare lacunar.
81 Lunula, genus monilium, quod etiam 81a periscelis dicitur.
82 Lunaticus, secundum lune incrementa infirmus.
83 Lunare, curvare. Ovidius lunavitque genu sinuosum fortiter arcum.
84 Levia, terre mensura que finitur quingentis passibus.
85 Leva, sinistra.
86 Levis dicitur pro planus. Iuvenalis sed podice levi scinduntur tumide medico ridente marisce.
87 Levir, uxoris mee frater.
88 Levorsum, in sinistra parte, quod et sinistrorsum dicitur.
89 Levigare, alleviare.
90 Levare dicitur aliquando pro planare. Horatius nimis aspera plano levabit cultu.
91 Levus, malus, sinister.
92 Linguosus, loquax.
93 Linguax, multum loquens.
94 Linguatus, in lingua potens, loquax, verbosior, seminiverbius, verbosus, linguosus, linguax, dicax, multiloquus, verbicrepus, procax.
95 Lingulaca, piscis lingue similis vel auguratrix.
96 Liber .i. Bachus vel vir sine compede natus.
97 Liber, codex vel raptus ab arbore cortex.
98 Liberus, filius ingenuus.
99 Libertus, qui ex servo factus est liber. Persius non imo scombros libertis ponere cautus.
100 Libertinus, liberti filius.
101 Liberalitas, humanitas, benignitas, benivolentia.
102 Lucidulus, aliquantulum lucidus.
103 Lucidare, elucidare, declarare.

---

80 Iuv. I 56 **83** Ov. *am.* I 1, 23 **86** Iuv. II 12-13: sed podice levi | caeduntur tumidae medico ridente mariscae **90** Hor. *epist.* II 2, 122-123: nimis aspera sano... **99** Pers. VI 23: nec rhombos (scombros *var. l.*) ideo libertis ponere lautus

---

80 testudineata: testudinata P_1 **81** etiam *om.* P_1 / periscelis: periscelides H perischelides P_2 perichelides IP_1 perissae *Mai* / dicitur *om. Mai* **83** Ovidius ... arcum *om. Mai* / arcum: arcu P_2 **85** *om.* P_1 **86** Levis: Lenis V_1H / pro *om.* I / planus: plano P_1 / Iuvenalis ... medico *om. Mai* / tumide: tumidus P_1 / medico: modico V_1 m.P_1 / ridente marisce: r.m.P_1 et cetera ⟨unde quidam [Eberh. Bethun. *Graec.* XIII 209] pro plano levis pro levitate levis⟩ P_2 *om.* V_1 **88** sinistra: leva P_1 / quod et *om.* P_2 **89** alleviare ⟨planare⟩ P_2 **90** Horatius ... cultu *om. Mai* / cultu: cultor V_1P_1 cultorum I **91** Levus: Levis I **92-93** *mutato ordine* P_1 **92** Linguosus: Linquosus I / loquax: linguax P_2 ⟨verbicrepus⟩ H **93** ⟨loquax vel⟩ loquens P_1 **94** Linguatus ⟨lingax⟩ P_1 / loquax: locax P_2 *om.* P_1 / verbosior (*Mai*): verbosor V_1HP_2 verbosus I *om.* P_1 / seminiverbius: semiverbius V_1I / multiloquus, verbicrepus, procax *om.* H **96-97** *in unum coegit* P_2 **96** *om.* V_1I **97-98** *mutato ordine* P_2 **97** *om.* I / ⟨sed⟩ Liber ⟨est⟩ P_2 **98** *post* 95 P_2 / Liberus: Liber ⟨filius⟩ P_1 **99** servo: servitio V_1H / Persius ... cautus *om. Mai* / Persius *om.* V_1 / imo: ideo H / cautus: cautis P_1 **101** benignitas *om.* H / benivolentia *om.* V_1H **102-103** *mutato ordine* P_2 **102** *om.* I **103** declarare: decusare P_1 ⟨dilucidare⟩ H

104 Luculentus, clarus, splendidus, decorus, venustus, coruscus, vernabilis, limpidus, radiabilis, decusiatus. decorosus, rutilus, gemmeus.

105 Luculenter, splendide.

106 Luculentia, splendor, claritas, claritudo, iubar, radiamen, coruscamen, rutilamen.

107 Lucubrum, modicum lumen.

108 Lucescere, lucere. Terentius lucescit cesso iam pultare hoc hostium vicini.

109 Lucubrare, vigilare.

110 Lucubre, mane vel vigilanter. Plautus si hec non nubat lucubre fame familia pereat.

111 Lucubratiuncula, parva lucubratio .i. vigilia.

112 Lucernarium, candelabrum.

113 Lucanus, splendor matutinus, et componitur antelucanus .i. eruptio aurore.

114 Lus*citi*osus, vespere nihil videns.

115 Lus*citi*o, oculorum vitium.

116 Luciliosus, ex parte nihil videns, quod et luscus dicitur.

117 Lucus, densum nemus.

118 Luculus, parvus lucus.

119 Linter vel lintris, navis, prora, puppis, carina, cumba, cimba, carabus, lembus, lembulus, caupulus, legia, liburnis, caudea, trabaria, mioparo, dromo, celox. Plautus quo hanc celocem conferam?

120 Lucar, pecunia ex luco collecta.

121 Lupercus, sacerdos Iovis.

122 Lupercal, fossa pastoralium ludorum in luco facta.

123 Lucetius, quoddam nomen Iovis.

124 Lucina, quedam modica avis in luce canens.

125 Loquaculus, aliquantulum loquax qui et dicaculus dicitur.

126 Libramen, equatio.

127 Liburnis, navis parva. Horatius ibit liburnis inter alta navium.

128 Libramentum, equatio.

---

108 Ter. *heaut.* 410: luciscit hoc iam cesso pultare ostium **110** Plaut. *cist.* 45: nam si haec non nubat, lugubri fame familia pereat **119** Plaut. *asin.* 258 **127** Hor. *epod.* I 1

---

104 vernabilis ... gemmeus *om.* V_1 / radiabilis: radialis P_1 / decusiatus ⟨decoratus⟩ P_1 / gemmeus: gemineus ⟨perspicuus⟩ H ⟨stelleus, conspicuus, perspicuus⟩ P_1 **106** rutilamen *om.* V_1I **107** Lucubrum: Lucubium I **108** Terentius ... vicini *om. Mai* / lucescit: lucessit I / cesso: Cesar I / pultare: pulpitare V_1 / hoc *om.* I **109** Lucubrare: Lugubrare I **110** Lucubre: Lugubre I / Plautus ... pereat *om. Mai* / hec: hoc I **111** lucubratio: lugubratio I / vigilia: vigilatio ⟨et eruptio aurore⟩ P_1 **112** Lucernarium: Lunarium I **113** et *om.* P_1 / .i. ernptio aurore *om.* P_1 **114** Luscitiosus *scripsi collato Isidoro X 163*: Lusticiosus πP_2 Lusticius P_1 **115** Luscitio *scripsi collato Isidoro X 163*: Lusticio $\pi P_2 P_1$ **116** *post* 118 P_2 / quod: qui P_1 **119** *om.* H / lintris: lintrix P_1 / cumba *om.* I / trabaria: nabaria P_2 / mioparo: moparo P_1 / hanc: hac P_1 **120** collecta ⟨vel pannagium⟩ H **121-122** *mutato ordine* P_2 **122-123** *mutato ordine* P_1 **122** pastoralium: pastoralis ⟨causa⟩ P_1 / luco: foro P_1 **124** Lucina: Lucinia H Lucinula P_1 / in: et P_1 **125** Loquaculus: Locatiquus P_1 / loquax: loquens V_1I / qui: quod H **126** Libramen ⟨libramentum⟩ P_2 / equatio ⟨libramentum⟩ H **127-128** *om.* P_2 **127** parva *om.* P_1 / Horatius ... navium ⟨Liburnis navis parva⟩ V_1 *ante corr. om. Mai* **128** *om.* HP_1

326 M.

129 Liburnus, currus. Iuvenalis ingenti super ora liburno.
130 Librilla, baculus cum corrigia plumbeata.
131 Libella, parva libra.
132 Libripens, qui libram tenet. Nevius qui libram tenet appelletur libripens.
133 Libellium, flos quidam. Plautus tu rosa tu casia tu libellium.
134 Ligula, fascia cum qua aliquid ligatur vel fimbria.
135 Ligulatus, coquus quia ligula est ornatus.
136 Liquamen et liquamentum, decursio, defluxio.
137 Liquare, decurrere vel lingere.
138 Lacuna, lacus. Ovidius tenet ima lacune lenta salix.
139 Liquitur, liquescit.
140 Ligustrum, flos quidam. Virgilius alba ligustra cadunt vaccinia nigra leguntur.
141 Ledo, maris exestuatio.
142 Lapista, genus vasis lapidei.
143 Lapidicedius, lapidum cesor qui et lapidicida et latomius dicitur.
144 Lapidicina, locus ubi lapides ceduntur.
145 Lixere, in aqua coquere.
146 Lixus, coctus, lixatus.
147 Lixatura, lixamen, lixamentum, coctio illa que fit in aqua.
148 Lixaculus, luxuriosus.
149 Lixa, corbellus. Lucanus stat dum lixa bibat.
150 Lixabundus, productus, prolixus, oblongus.
151 Lanio, laniator, lanista, lanius idem sunt.
152 Laniatorium, macellum.
153 Laniena, domus medicorum ubi infirmi laniantur. Prudentius laniena quando fuit Ypocratica.

---

129 Iuv. III 240: ingenti curret super ora Liburna (Liburno *var. l.*) **132** Naev.] Gaius *inst.* I 119: qui libram aeneam teneat, qui appellatur libripens **133** Plaut. *Curc.* 100-101: tu rosa | tu crocinum et casia es, tu telinum **138** Ov. *met.* VIII 335-336 **140** Verg. *buc.* II 18 **149** Lucan. IX 593 **153** Prud. *perist.* X 498: laniena quando saevit Hippocratica

---

129 Liburnus (*Mai*): Liburnis V_1 / Iuvenalis ... liburno ⟨Librilla, parva libra⟩ P_1 *om. Mai* **130** baculus ... plumbeata *in marg.* P_2 / plumbeata: plumbea P_1 **131** libra ⟨Librarius, qui librum tenet⟩ H **132** Libripens ⟨vel librarius⟩ P_2 / libram: librata P_1 / Nevius ... libripens *om.* V_1 / appelletur libripens: libripens appellatur ⟨Librarius, qui libram tenet⟩ P_1 ⟨Librarius, qui libram tenet⟩ I **133** Plautus ... libellium *om. Mai* / casia: cassia I / tu libellium *om.* V_1 **134** vel: ut V_1 *om.* I / fimbria *om.* I **135** coquus: cocus H / quia: qui HI / ligula: ligulis HI **136** Liquamen et liquamentum: Liquamentum et liquamen P_1 **138** Ovidius ... salix *om. Mai* **140** Virgilius ... leguntur *om. Mai* **141** exestuatio: estuatio P_1 **142** Lapista: Lapidista P_1 / lapidei ⟨quod et latomius dicitur⟩ H **143-144** *mutato ordine* P_2 **143** Lapidicedius: Lapidicesius P_1 Lapidiceditis V_1 / lapidicida: lapicida I / et latomius dicitur *om.* HI / latomius: lathomius H latomus I latonius P_1 lapithomus P_2 **144** Lapidicina: Lapicina I **146** ⟨in aqua⟩ coctus H / lixatus *om.* H **147** lixamen: lixatum P_1 **149** Lucanus ... bibat *om. Mai* / bibat: bibit H **150** productus ⟨et⟩ H / oblongus *om.* H **151-152** *mutato ordine* P_2 **151** lanius ⟨macellio, macellarius, carnicida⟩ H / idem sunt *om.* H **152** *om.* I **153** Laniena: Lanienigena I / Prudentius ... Ypocratica *om. Mai* / laniena: lanienigena I / fuit: fuerit H fruit P_2 / Ypocratica: Ypocritica V_1 Ypocrita P_1

154 Lanitus, laneus quod et lanicus dicitur, lana intextus.
155 Lanifex, qui lanam facit.
156 Lanificium, lane operatio.
157 Lemniscus, fasciola ex lana.
158 Laniarius, retiarius, plagiarius.
159 Lanugo, barba.
160 Longinquosus, longinquus quod et longiturnus dicitur.
161 Lustrare, circumdare, circuire, ambire.
162 Lustrum, quinque annorum spatium vel saltus ferarum.
163 Lustrale, quod facile potest circumdari. Persius lustralibus ante salinis expiat.
164 Lustramen, circuitio.
165 Lustricus, novus dies nascentium. Macrobius nonus dies nascentium lustricus dicitur.
166 Libare, sacrificare, immolare, victimare.
167 Libum, placenta. Iuvenalis caleat plus annua libo.
168 Libatorium, locus ubi sacrificatur.
169 Libasius, Bachus, Lieus, Liber, Bromius, Iacus, Dionisius, Leneus.
170 Libitina, feretrum vel mors. Horatius multaque pars mei vitabit Libitinam.
171 Lacteolus, lacteus.
172 Libentia, libitum. Macrobius cui libentie gratieque omnes conviviorum cognite sunt.
173 Lustro, vagator. Nevius vagus est et lustro.
174 Lacturnus, deus segetis adhuc lactescentis.
175 Lactes, pars intestinorum unde lac coagulatur.
176 Lacteo, lac sugo.
177 Lacto, lac prebeo nato.
178 Licitator, mercator, institor, auctionator, mango.

---

163 Pers. II 33-34: lustralibus ante salivis | expiat **165** Macr. *Sat.* I 16, 36: a nono die nascentium nuncupata, qui lustricus dicitur **167** Iuv. XVI 39: coluit plus annua libo **170** Hor. *carm.* III 30, 6-7 **172** Macr. *Sat.* II 8, 8 **173** Naev. *com.* 118 Ribb.[3] (Paul. Fest. p. 26 *L.*)

---

154 dicitur ⟨cum⟩ P_2 / lana: lanatus I *om.* H / intextus: intexitur P_2 intectus P_1 *ante corr. om.* H **155** facit ⟨id est operatur⟩ P_2 **156** lane operatio: operator lane P_1 **157** Lemniscus: Laniscus P_1 / fasciola: faciola P_1 **158** Laniarius (*Mai*): Lanearius V_1IP_2 / retiarius: retareus I / plagiarius (*Mai*): plagearius V_1P_2 plageareus I **159** Lanugo: Lanuga P_1 / barba ⟨nova⟩ H **160** Longinquosus: Longiquosus I Longincosus P_1 / longinquus: longincus P_1 / quod et *om.* H / longiturnus: longitarius P_1 **163** Lustrale: Lustralis IP_2 / Persius ... expiat *om. Mai* / salinis: salivis P_2 / expiat: expiet P_2 *om.* I **165** novus: nonus P_1 / Macrobius ... dicitur *om. Mai* / nonus: novus V_1 **166** victimare: victima e P_1 litare H **167** placenta ⟨uvastellus⟩ H / Iuvenalis ... libo *om.* P_1 *Mai* / plus: puls H **169** Libasius: Libasus I / Leneus: Leneus ⟨Briseus⟩ H Lenius I **170-171** *mutato ordine* P_1 **170** vel mors *om.* H / Horatius ... Libitinam *om. Mai* **171** lacteus ⟨candidus⟩ H **172** Macrobius ... sunt *om. Mai* / omnes: omnis V_1 *om.* P_1 / conviviorum: convivorum P_1P_2 **173** Nevius ... lustro *om. Mai* / est *om.* I **174** Lacturnus: Lacturnuus P_2 Lacturius V_1I **175** pars: partes P_1 **176** sugo: suggo P_2P_1 **177** *om.* P_2 / prebeo: porrigo V_1 **178** auctionator: autionator V_1 *om.* P_1 / mango ⟨venumdator, venetor, venditor⟩ H

327 M.

179 Licitatus, venditus.
180 Licitari, vendere. Ambrosius formam suam venalem faceret et pulcritudinem licitaretur.
181 Licitatio, venditio.
182 Licetur, venumdetur. Persius et centum Grecos curto centusse licetur.
183 Loculus, parvus locus vel alicuius rei involutio.
184 Locitare, sepe locare. Terentius paululum quod locitas foris.
185 Locuples, dives qui et locuplebilis dicitur.
186 Locupletare, ditescere.
187 Lupillus, parvus lupus.
188 Lupanar, meretricum tugurium, prostibulum, proseuca, ganeum, casella, crissatorium, meritorium.
189 Lupatum, genus asperorum frenorum.
190 Lupinus, genus leguminis. Virgilius aut tenuis fetus vicie tristesque lupini.
191 Latusculum, parvum latus.
192 Later, gleba cocta unde antiqui muros faciebant.
193 Lamma, lamina.
194 Lanx, discus. Plautus immo in lancibus que tibi sunt parata; dicitur et pro libra, unde Homerus sustinet auratas equali pondere lances.
195 Laturensis, qui plus in uno quam in alio latere cubat.
196 Lancinare, laniare. Prudentius quicquid lancinamur non dolet.
197 Lamia, quedam crudelis bestia.
198 Lama, lapis abruptus in via.
199 Lacer, laceratus, lacerosus, dilancinatus, dilaniatus, scissus, discerptus, discissus, diminutus.
200 Lacertus, brachium.
201 Lacertosus, fortis. Ovidius dura lacertosis fodiebant arva colonis.

---

180 Ambrosius = Heges. I 37, 2: formam suam venalem offerret, ut pulchritudinem licitaretur **182** Pers. V 191 **184** Ter. *ad.* 949: paullum quod locitas foras **190** Verg. *georg.* I 75 **194** Plaut. *Curc.* 324-325 Hom. Lat. 656: sustinet auratas aequato pondere lances **196** Prud. *perist.* X 460 **201** Ov. *met.* XI 33: dura lacertosi fodiebant arva coloni

---

179 venditus ⟨venundatus⟩ H **180** Ambrosius ... licitaretur *om. Mai* **182** venumdetur: venundetur H venumdatur P_2 / Persius ... licetur *om. Mai* / curto: certo V_1I **184** Terentius ... foris *om. Mai* / paululum ... foris: Pamphilum locitata est P_1 **185** Locuples: Locuplex P_1 **186** ditescere ⟨ditare⟩ H **188** meretricum: meretricium P_2 / proseuca ... meritorium *om.* H / casella *om.* I / meritorium ⟨prostitutorium⟩ IP_2 **189** frenorum ⟨vel lupus⟩ P_1 **190** Virgilius ... lupini *om. Mai* **194** Lanx: Lans V_1 / Plautus ... parata *om. Mai* / in: et V_1 / sunt parata: parata dicuntur P_1 / et: etiam P_2 / unde ... lances *om. Mai* **195** uno ⟨latere⟩ P_2 / latere *om.* P_2 / cubat: ponit P_1 **196** Prudentius ... dolet *om. Mai* / lancinamur: lancinatur P_1 **197** Lamia: Launa I **198** abruptus: abrutus P_1 *Mai* **199** dilancinatus, dilaniatus ⟨laciniosus⟩ H ⟨lacunosus⟩ IP_1 ⟨lacinosus⟩ P_2 ⟨lasciviosus⟩ V_1 *om. Mai* / scissus ... diminutus *om.* H **201** *om.* P_1 / Ovidius ... colonis *om. Mai*

327 / 328 M.

202 Lacertatus, magnos habens lacertos.
203 Lacerta, pro verme vel pro orto. Iuvenalis unius dominum sese fecisse lacerte.
204 Laciniosus, laceratus.
205 Lacinia, fimbria. Macrobius ut trahendo laciniam mollis incederet.
206 Lacerna, palla verrens. Iuvenalis humero revocante lacernam.
207 Lacernatus, lacerna indutus. Iuvenalis ipse lacernate cum se iactaret amice.
208 Limus, terra humida.
209 Limosus, limo plenus.
210 Limarius, retiarius, plagiarius, linarius, cassarius.
211 Limax, vermis in limo commorans.
212 Limniscus, virgula inter duos punctos.
213 Limare, purgare.
214 Ligurrire, lingere. Horatius tractavit manibus calicem dum furta ligurrit.
215 Luxus, superfluitas in vestibus et cibis.
216 Luxosus, luxu plenus.
217 Ligurrimen, linctio.
218 Lentiscus, quedam arbor.
219 Lendes, fetus pediculorum.
220 Lentes, legumina quedam.
221 Lendicosus, lendibus plenus.
222 Lentigo, vestigium parvarum macularum.
223 Lenticula, vas olearium.
224 Laureolum, discus. Iuvenalis laureolum velox et bene Lentulus egit.
225 Laurea, victoria, bravium, corollarium.
226 Lautus, laudatus.
227 Lautia, epularum magnificentia.

---

203 Iuv. III 231: unius sese dominum fecisse lacertae **205** Macr. *Sat.* II 3, 9 **206** Iuv. I 27: umero revocante lacernas **207** Iuv. I 62 **214** Hor. *serm.* II 4, 79: tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit **224** Iuv. VIII 187

---

202 Lacertatus: Lacertosus P_1 Laceratus P_2 **203** vel: et P_1 / orto: porco P_1 / Iuvenalis ... lacerte *om. Mai* / ⟨Iuve⟩ Iuvenalis H / unius: vermis IP_1 / dominum sese: sese dominum H dominum P_2 **204** *om.* H / Laciniosus: Lacunosus P_1 **205** fimbria: frimbria P_1 / Macrobius ... incederet *om. Mai* **206** Iuvenalis ... lacernam *om. Mai* / lacernam: lacerna P_1 **207** Iuvenalis ... amice *om. Mai* / Iuvenalis: idem P_1 / lacernate: lacernare I / se: te H **209** limo: terra I **210** retiarius: retinarius P_2 / plagiarius ⟨laniarius⟩ H / linarius: lanarius P_1 **211** limo: terra I **212** Limniscus: Liniscus P_1 / punctos: pontos P_2 **214** Horatius ... ligurrit *om. Mai* / Horatius: unde quidam P_1 *om.* V_1I **215** et ⟨in⟩ P_2 **216** luxu: luxo P_1 **217** *post* 214 H / linctio: linitio P_1 **220** legumina quedam: quoddam genus leguminum V_1 ⟨unde quidam [Eberh. Bethun. *Graec.* X 50] lens lendis capiti, lens lentis convenit ori⟩ P_2P_1 **221** Lendicosus (*Mai*): Lenticosus V_1I P_2 **222** macularum: caularum π **224** Iuvenalis ... egit *om. Mai* / laureolum velox *om.* P_1 **225** ⟨Laureolum⟩ laurea P_1 / corollarium: collolarium P_1 **226** *post* 221 P_2 **227** *om.* P_2

328 M.

228 Lautitia, aqua farina conspersa.
229 Largiusculus, aliquantulum largus.
230 Lumbar, zona, lumbare, subligar, cingulum, cinctorium, cinctura, perizoma.
231 Lumbago, lumbi debilitas.
232 Lumbricus, vermis subterraneus. Plautus lumbrice qui de terra erepsisti modo.
233 Luctuosus, flebilis, eiulabundus, lugubris, plorabundus.
234 Luctuare, flere.
235 Lumbifragium, fractio lumborum. Plautus lumbifragium hinc afferes si te accepero.
236 Limensis, quoddam genus marmoris.
237 Limentinus, deus qui putabatur preesse liminibus.
238 Limas, vestis verrens.
239 Limis, obliquus. Terentius ego aspecto limis sic per flabellum.
240 Limes, callis.
241 Limmata, semitònia. Martianus licet intervenirent limmata.
242 Lavandria, quedam herba.
243 Lotium, urina. Macer cum mulsa bibitum lotium producit.
244 Labrusca, vitis silvestris.
245 Lodix, vestis linea, que velus dicitur. Iuvenalis modo sub lodice relictis.
246 Lira, proprie sulcus aratri vel citara.
247 Liricen, cum lira canens.
248 Liristria, citharistria que et liricina dicitur.
249 Liricus, laudabilis vel ut lira dulcis.
250 Lascivire, luxuriare, petulcare.
251 Logicus, sermocinalis.
252 Linostema, vestis ex lana.

---

232 Plaut. *aul.* 628: lumbrice, qui sub terra, erepsisti modo **235** Plaut. *Amph.* 454: nam si me inritassis hodie lumbifragium hinc auferes **239** Ter. *eun.* 601-602: ego limis specto sic... **241** Mart. Cap. I 11 **243** Macer = Odo Magd. 148 **245** Iuv. VI 195

---

228 Lautitia: Lautia I Lautica P_1 **229** Largiusculus: Largusculus P_1 **230** subligar: subcingar I / cinctorium: cintorium P_1 ⟨renale⟩ H / cinctura *om.* HP_1 / perizoma ⟨renale⟩ P_2P_1 *om.* H **232** lumbrice: lubrice P_2 **233-234** *post* 235 P_1 **233** eiulabundus: eiulandus P_1 **234** flere ⟨plorare, lugere, lamentari⟩ H **235** Lumbifragium (*Mai*): Lumbifrangium π ⟨hinc afferes⟩ V_1 / Plautus ... accepero *om. Mai* / lumbifragium: lumbifrangium π / hinc: hic V_1 / afferes: affectus P_1 / accepero: acceptie P_1 (vix legitur) **236** Limensis: Linnensis P_1 **238** Limas: Limax P_1 **239** Terentius ... flabellum *om. Mai* **240** callis ⟨semita⟩ H ⟨Luctuare, flere⟩ P_1 **241** Limmata: Liminata V_1IP_1 / semitonia (*Mai*): semintonia V_1 *post corr.* seminatoria V_1 *ante corr.* / Martianus ... limmata *om. Mai* / Martianus: Macer P_1 / licet intervenirent: intervenirent licet P_1 interveniret I / limmata: liminata P_1P_2 **243** urina: urna I / Macer ... producit *om. Mai* / ⟨vinum⟩ cum P_1 / mulsa: multa H **244** Labrusca: Lambrusca P_1 / vitis *om.* P_1 **245** vestis: vetis P_1 / que ⟨Gallice⟩ H / velus: vellus V_1 velos P_2 / Iuvenalis ... relictis *om. Mai* / relictis: relicta V_1IP_1 **248** Liristria: Lirista V_1 / citharistria: citarista V_1 citharista P_1 **250** petulcare: petulare HP_1 **251** sermocinalis: sermocinabilis V_1H *post corr.* **252** vestis: vermis P_2

253 Linna, sagum quadrum.
254 Limfaticus, insanus, vecors, vecordiosus, vehemens, eximens, rabidosus, rabidus, demoniosus.
255 Longitrosus, longinquus.
256 Liristes, liricen, citharista, citharedus, cordacista, fidicen.
257 Lanium, cura ovium.
258 Licescit, licet. Plautus discedat ergo si licescit.
259 Latumium, genus supplicii ad verberandum.
260 Limascus, solutor litis.
261 Latria, deitas, hinc etiam 261a ydolatra dicitur qui deum sibi format, nam 261b ydolon forma dicitur.
262 Lepisca, vas vinarium.
263 Lappa, genus tribuli. Virgilius lappeque tribulique interque nitentia culta.
264 Leuca, miliarium.
265 Ligones, quod terram levent quasi leviones.
266 Latomi, lapidum cesores.
267 Latoma, ubi lapides ceduntur. Plautus ibis pol in latomas lapidarias.
268 Lucire, densare, spissare.
269 Laciniosus, pannosus, pannucius, fimbriosus, ligulatus.
270 Lacerdus, clades inguinaria.
271 Liminium, captivitas, exilium.
272 Lautumne, cathene, bace, pedane, columbaria.
273 Laboramentum, vinculum.
274 Laser, genus oleris.
275 Lacticulosus, lac desiderans.
276 Labrosus, grandia labra habens.
277 Laqueatus, ligatus, implicitus, connexus, nodatus, vinculatus, iunctus, intricatus, ligulatus, fasceatus, innexus, legiatus, amictus.
278 Latiatim, Latine, Latialiter.

---

258 Plaut. *asin.* 603: discedat, si licessit **263** Verg. *georg.* I 153: lappaeque tribolique interque nitentia culta **267** Plaut. *capt.* 723: ibis porro in latomias lapidarias

---

253 quadrum ⟨Limpha, latex, aqua, ydor⟩ H **254** eximens: exinens P_1 / demoniosus: demoniacus P_1 **255** Longitrosus: Longintrosus H Longicosus P_1 **256** Liristes: Liristen P_1 **258** licet: licere P_1 / si ⟨lisceret⟩ P_1 **259** Latumium: Lautumpnium H Lautumnum I Lautummum P_2 Lautunium P_1 **260** *post* 257 P_2 / Limascus: Limascor I **261** ydolatra: ydolatria I idolatria P_1 **262** Lepisca (*Mai*): Lapisca V_1 **263** Lappa: Lapa P_2 / lappeque: lapeque P_2 lappe P_1 / tribulique (*Mai*): tribuli V_1 *om.* P_1 / interque nitentia: inter nitentia P_2 internuntia I *om.* V_1 / culta *om. Mai* **265** leviones: levones H **266** lapidum: lapidis P_1 **267-268** *mutato ordine* H **267** Latoma ⟨locus⟩ H / in *om.* P_1 / latomas lapidarias: lapidarias latomas P_1 **268** Lucire: Luncire P_1 / spissare: epissare I pinsare P_1 **269** Laciniosus: Latunosus P_1 / pannosus: pannuosus P_1 / pannucius: pannutus IP_1 / ligulatus *om.* P_1 **271** *om.* P_2 **272** bace: bacce P_1 / columbaria: columbamina P_2 **275** Lacticulosus: Lacticosus P_2 **277** iunctus *om.* H / innexus: Linnexus V_1H *post corr.* / legiatus: logiatus P_1 / amictus: amicitus IP_2

329 M.

279 Laureare, coronare vel victoriam adquirere.
280 Lauretum, locus ubi lauri crescunt.
281 Lautie, munditie.
282 Laconia, genus cathene.
283 Lanpium, pulpitum, analogium, lectrum.
284 Laxamina, habene.
285 Letamen, stercus, fimum quia eius gratia sata et germina letantur.
286 Levitonarium, colobium, lineum quia leve est.
287 Levidensis, vestis levis eo quod sit filis densata.
288 Licitator, persecutor, gladiator, apparitor, lictor, grassator, tortor, spiculator, perlitor, occisor, cui multa facere licet.
289 Licentiosus, licentiis plenus.
290 Licitare, licere, permittere.
291 Lignicismus, ferrum unde virge et frutices inciduntur.
292 Ligularium, scrinium ubi ligule reponuntur.
293 Limitanus, lapis limites dirimens.
294 Limutua, larva.
295 Limpidare, dilucidare, clarum facere.
296 Lentigines, pupule, hyrne, apostemata extra cutem.
297 Lichina, candele, cicindela.
298 Lixiones, aquarum portitores.
299 Ludarius, locus deceptorius ubi aliquis deceptus cito labitur.
300 Lustramentum, fetor, oletum, putor, fetulentia.

---

279 coronare: honorare P_1 / adquirere: acquirere P_2P_1 ⟨Laurea, corona que capiti victoris imponebatur que de lauro fiebat⟩ H **281** *post* 278 P_2 **282** Laconia: Lauconia P_1 Laucoma P_2 / cathene: catele P_1 **283-284** *mutato ordine* P_2P_1 **283** *post* 3 H / Lanpium: Lanbium P_1 / analogium, lectrum *om.* H / lectrum: lectra ⟨ambo⟩ P_1 **285** fimum: finimum P_2 **286** lineum: leneum I lenium P_1 / leve: lene P_1 **287** Levidensis: Lenidensis P_1 / densata: densa P_1 **288** Licitator: Litator P_2 Litigator P_1 / apparitor *om.* I / lictor: perlictor I / grassator ... perlitor *om.* I / occisor ⟨homo⟩ P_1 / cui ... licet *ad* 289 *post* plenus HP_2 **290** Licitare, licere: Licere, licitare H / licere ⟨premitere⟩ P_1 **291** Lignicismus: Ligniscismus I Lignicissimus P_1 **292** Ligularium (*Mai*): lugularium V_1 / scrinium *om.* H **293** Limitanus: Limitarius P_1 / limites: limitem P_1 lapides H / dirimens: dividens P_1 **294** Limutua: Limurua IP_2 Limua H Ligurtia P_1 **295-296** *mutato ordine* P_2 **297** Lichina: Lichinia I / candele: candela V_1H ⟨lampades⟩ I / cicindela: cicindila V_1 *post corr.* cicindilia HI *Mai* cincendela P_1 **298** ⟨lixe⟩ aquarum P_2 **299** aliquis: quis P_1 / cito: ludo P_1 / labitur: labibitur P_2 **300** fetor ⟨olor⟩ P_1 / oletum *om.* P_1

Las genus est leguminis, inde lasanum, unde [...] (*vix legitur*) et lasonatus a um, unde lechitus vas olei. Lidras, meledictum. Lalgos, lepus, inde lagena, vas ad similitudinem leporis, et inde laguncula. Lebes ex ere est, cacabus ex ferro. Limis, oblicus .i. mensuratus. Lixe qui exercitum questus gratia sequuntur. Luctari in mercando sive in pugnando contendentes. Linigera (*vix legitur*) mulier auguratrix. Lacere inducere in fraudem dicitur, inde est allicere et lacessere, inde lactat, et inlectat, oblectat, delectat. Locupletes, locorum multorum domini.Larvati, furiosi, quasi larvis extracti. Luxa, membra cum suis locis muta et soluta, unde luxuriosus, in re familiari solutus. Lumbago, vitium lumborum et debilitas. Lusticio, vitium oculorum qui clarius vesperi quam meridie cernunt. Lura, os culi vel etiam utris, unde lurcones, capacis gule homines et bonorum suorum contemptores. Lolarius, tortor. Libitina, locus mortuorum. Ludarium est aliqua res digna habi ludo et contemptui. Lancino .i. lanio frequenter. Eximie tractatum iniciata secundum auribus vatum cepit contexere ceptum *post* 300 *add.* P_1

Explicit tractatus secundus de littera undecima que dicitur -L- H